

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ARAPÇA KOŞUT METİN ÇEVİRİSİNDE
ÖNCÜL KÜLTÜREL NORMLAR**

Abdullah BALLI

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Murat ÖZCAN**

**DOKTORA TEZİ
MÜTERCİM VE TERCÜMANLIK ANABİLİM DALI
ÇEVİRİ VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR BİLİM DALI**

AĞUSTOS 2022

ARAPÇA KOŞUT METİN ÇEVİRİSİNDE ÖNCÜL KÜLTÜREL NORMLAR

Abdullah BALLI

DOKTORA TEZİ

MÜTERCİM VE TERCÜMANLIK ANABİLİM DALI
ÇEVİRİ VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR BİLİM DALI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AĞUSTOS 2022

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Abdullah BALLI

31.08.2022

ARAPÇA KOŞUT METİN ÇEVİRİSİNDE ÖNCÜL KÜLTÜREL NORMLAR

(Doktora Tezi)

Abdullah BALLI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ağustos 2022

ÖZET

Bu araştırmada, sahadaki faaliyetlerde sıklıkla çevirisi talep edilen Arapça koşut metinler ele alınmıştır. Bu metinler kaynak ve hedef kültürlerde temsil ettiği belli başlı normlar ve uygulamalar itibarıyla betimlenerek bu metinlerin çevirisine yönelik stratejiler değerlendirilmiş ve yeni stratejiler geliştirilmiştir. Araştırmanın evreni, çeşitli Arap ülkelerinde düzenlenen doğum, evlenme ve eğitim belgelerinden oluşmaktadır. Araştırmada ele alınan koşut metin örnekleri bütün tabii özellikleriyle araştırmacıların istifadesine sunulmuş ve metin birimleri çeviri sürecinde temsil ettiği öncül kültürel normlar açısından incelenmiştir. Arapça koşut metin çevirisi alanındaki ilk çalışma olması özelliğini taşıyan araştırmada, çeviri uygulamaları ve öğretiminin yapılaşmasına katkı sağlamak amacıyla geliştirilen özel çeviri stratejilerine ek olarak, bir yandan çeviri öğreticilerinin Arapça özel alan çevirisi derslerinde kullanabilecekleri temalar ile bu temaları kahir ekseriyetle temsil eden tematik bir sözlük oluşturulmuş ve diğer yandan da araştırmacıların koşut metin çevirisi alanında başvurabilecekleri bir araştırma modeli geliştirilmiştir. “Koşut Metinler Araştırma Modeli” adlı bu model bu alanda gelecekte yapılabilecek araştırmalara ilişkin önerilerle birlikte sonuç kısmında gösterilmiştir.

Bilim Kodu : 3051

Anahtar Kelimeler : Çeviri, Koşut Metinler, Kültürel Normlar, Çeviri Stratejileri

Sayfa Adedi : 314

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Murat ÖZCAN

Öğrenci ORCID :

LEADING CULTURAL NORMS IN THE TRANSLATION OF ARABIC PARALLEL TEXTS

(Ph. D. Thesis)

Abdullah BALLI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

August 2022

ABSTRACT

In this research, Arabic parallel texts, which are frequently requested to be translated in field activities, are discussed. These texts are described in terms of the main norms and practices they represent in the source and target cultures, and while strategies for the translation of these texts are evaluated, new strategies have also been developed. The research universe consists of birth, marriage, and education documents issued in various Arab countries. The parallel text samples discussed in the study were presented to the researchers with all their natural features and the text units were examined in terms of the leading cultural norms they represented in the translation process. In the research, which can be considered the first study in the field of Arabic parallel text translation, in addition to the special translation strategies, developed to contribute to the structuring of translation practices and teaching, on the one hand, a thematic dictionary representing the themes that translation teachers can use in Arabic special field translation courses was created and on the other hand, a research model has been developed that researchers can refer to in the field of parallel text translation. This model named the "Parallel Texts Research Model", is shown in the conclusion part of the study with suggestions for future research in this field.

Science Code : 3051

Key Words : Translation, Parallel Texts, Cultural Norms, Translation Strategies

Page Number : 314

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Murat ÖZCAN

Student ORCID ID :

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLoların LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xvii
RESİMLERİN LİSTESİ	xviii
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xxii
KISALTMALAR.....	xxiii
1. GİRİŞ	1
2. DOĞUM BELGELERİNDE KÜLTÜREL NORMLAR.....	15
2.1. Suriye Doğum (Olay Kayıt) Belgesi	15
2.1.1. Suriye Doğum (Olay Kayıt) Belgesinin Betimlenmesi	16
2.2. Suriye Doğum Belgesi.....	17
2.2.1. Suriye Doğum Belgesinin Betimlenmesi	17
2.3. Bireysel Nüfus Kayıt Sureti.....	20
2.3.1. Bireysel Nüfus Kayıt Suretinin Betimlenmesi	21
2.4. Mısır Doğum Kayıt Belgesi.....	24
2.4.1. Mısır Doğum Kayıt Belgesinin Betimlenmesi	25
2.5. Aile Nüfus Kayıt Belgesi.....	28
2.5.1. Aile Nüfus Kayıt Belgesinin Betimlenmesi	29
2.6. Kuveyt Doğum Belgesi	29
2.6.1. Kuveyt Doğum Belgesinin Betimlenmesi.....	30
2.7. Fas Doğum Belgesi.....	32

2.7.1. Fas Doğum Belgesinin Betimlenmesi.....	32
2.8. Cezayir Doğum Belgesi.....	35
2.8.1. Cezayir Doğum Belgesinin Betimlenmesi	35
2.9. Ürdün Doğum Belgesi.....	38
2.9.1. Ürdün Doğum Belgesinin Betimlenmesi	38
2.10. Libya Doğum Belgesi.....	40
2.10.1. Libya Doğum Belgesinin Betimlenmesi	40
2.11. Tunus Doğum Belgesi	42
2.11.1. Tunus Doğum Belgesinin Betimlenmesi	43
2.12. Koşut Tanımlıkların Karşılaştırılması	45
2.13. Doğum Belgeleri Koşut Onay Açıklamalarının Karşılaştırılması.....	47
2.14. Koşut Sözcüklerin İncelenmesi	48
2.15. Belgelik Bildiren Koşut Sözcükler	48
2.15.1. بيان	48
2.15.2. رسم.....	49
2.15.3. مستخرج	49
2.15.4. سند، مستند.....	49
2.15.5. شهادة	50
2.15.6. صورة.....	50
2.15.7. مضمون.....	51
2.15.8. ملخص	51
2.15.9. نسخة	51
2.15.10. وثيقة.....	52
2.15.11. Değerlendirme	52
2.16. Bildirim Belirten Koşut Sözcükler	52

2.16.1. بلاغ- إبلاغ- تبليغ.....	53
2.16.2. إشعار.....	53
2.16.3. نصريح.....	54
2.16.4. Değerlendirme.....	54
2.17. Düzenleme Bildiren Koşut Sözcükler	55
2.17.1. Düzenleme Bildiren Koşut Sözcüklerin Karşılaştırılması.....	56
2.18. Kaynak Kültür Normlarının Açıklanması	57
2.18.1. Suriye Kişisel Durum Kanunu	57
2.18.2. Çağdaş Dönem Suriye Kültüründe Nüfus Kayıt Uygulamaları.....	58
2.18.3. Mısır Kişisel Durum Kanunu	60
2.18.4. Çağdaş Dönem Mısır Kültüründe Nüfus Kayıt Uygulamaları	61
2.18.5. Kuveyt Devleti 1969/36 Sayılı Kanun	62
2.18.6. Fas Nüfus Kanunu	64
2.18.7. Cezayir 9 Ağustos 2014 Tarihli ve 08-14 Sayılı Nüfus Kanunu	66
2.18.8. Ürdün Kişisel Durum Kanunu.....	67
2.18.9. Libya 36/1968 Sayılı Kişisel Durum Kanunu	68
2.18.10. Tunus Kişisel Durum Kanunu.....	69
2.19. Kaynak Kültür Normlarında Koşut İfadeler.....	70
2.20. Koşut İfadeler Listesi	71
2.21. Hedef Kültür Normları	73
2.21.1. T.C. 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu	75
2.21.2. Türkiye’de Nüfus Kayıt Uygulamaları	76
2.21.3. T.C. Doğum Belgesi Örneği.....	78
2.22. Değerlendirme	79

3. EVLENME BELGELERİNDE KÜLTÜREL NORMLAR	80
3.1. Suriye Evlilik Sözleşmesi	81
3.2. Suriye Evlilik Sözleşmesinin Betimlenmesi.....	82
3.2.1. Suriye Evlilik Sözleşmesinin Metninde Koşut Söz Birimleri	85
3.3. Koşut İfadelerin Açıklanması	86
3.3.1. Ehliyet أهلية	86
3.3.2. İcap ve Kabul إيجاب وقبول	87
3.3.3. Mehir مهر	88
3.3.4. İyi Geçinmek العشرة بالمعروف	89
3.4. Suriye Arap Cumhuriyetinde Evlenme Normları.....	89
3.5. Evlenme Yasakları الموانع الشرعية	91
3.6. Değerlendirme	93
3.7. BAE Evlenme Belgesi.....	95
3.8. BAE Evlenme Belgesinin Betimlenmesi	96
3.9. BAE Evlenme Belgesinde Koşut Söz Birimleri	97
3.10. Koşut İfadelerin Açıklanması.....	98
3.10.1. Mehir صداق	98
3.10.2. Nikah Memuru المأذون الشرعي	99
3.11. BAE’de Evlenme Normları	99
3.11.1. Mezhepsel Derecelendirme	99
3.11.2. İslami Mezheplerin Coğrafi Dağılımı	101
3.11.3. Evlenme Rükünleri ve Şartlarına İlişkin Genel Gözlemler	102
3.12. Nişanlanma	103
3.13. Evlenme	104
3.14. Denklik	104

3.15. Evlilik Akdinin Yapılması ve Belgelendirilmesi.....	105
3.16. Akdin Yasal Temsilci veya Vekil Aracılığıyla Yapılması	106
3.17. Evlilik Sözleşmesinin Rükünleri	106
3.18. Akit Sıygası (İcap ve Kabul)	107
3.19. Mahremler/Evlenme Yasakları	107
3.20. Şahit Tutma ve Şahitlik	108
3.21. Mehir	109
3.22. Değerlendirme	110
3.23. Irak Cumhuriyeti Evlilik Sözleşmesi.....	112
3.24. Irak Cumhuriyeti Evlilik Sözleşmesinin Betimlenmesi	113
3.25. Irak Cumhuriyeti Evlilik Belgesi Metninde Koşut Söz Birimleri	114
3.26. Koşut İfadelerin Açıklanması.....	115
3.26.1. Evlenilmesi Yasak Olan Kadınlar المحرمات	115
3.26.2. Bekleme Süresi عدة	116
3.26.3. Bunak معتوه	117
3.26.4. Maslahat مصلحة.....	117
3.26.5. Mehir مهر.....	119
3.26.6. Savurgan سفیه.....	121
3.26.7. Şart شرط.....	121
3.26.8. Rükün ركن	122
3.26.9. Yasal Temsilci ولي.....	122
3.26.10. Nikâh نكاح	123
3.26.11. Sözleşme عقد	124
3.26.12. Evlilik Sözleşmesi عقد نكاح	124
3.26.13. Ayırt Etme Gücü رشد	125

3.26.14. Erginlik بلوغ.....	126
3.27. Irak'ta Evlenme Normları.....	127
3.27.1. Evlenme.....	127
3.27.2. Çok Evlilik	127
3.27.3. Akdin Rükünleri ve Şartları	128
3.27.4. Ehliyet ve Erginlik.....	129
3.27.5. Rıza	130
3.27.6. Gayri Resmi Evlenmeler/ Sözlü ve Yazılı Evlenmeler	131
3.27.7. Ehli Kitapla Evlenme Olgusu	132
3.27.8. Mehir	133
3.28. Hedef Kültürde Evliliğe İlişkin Normlar.....	134
3.28.1. T.C. Evlenme Belgesi	135
3.28.2. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda Evlenme Normları	136
3.29. Evlenmeyle İlgili Belli Başlı Koşut Sözcükler.....	138
3.30. Değerlendirme	145
4. EĞİTİM BELGELERİNDE KÜLTÜREL NORMLAR.....	147
4.1. Bakalorya Belgeleri/ Lise Diplomaları/ Lise Diploma Sınavı Sonuç Belgeleri	148
4.1.1. Cezayir Bakalorya Belgesi.....	150
4.1.2. Tunus Bakalorya Belgesi.....	151
4.1.3. Fas Bakalorya Belgesi	152
4.1.4. Suriye Bakalorya Belgesi.....	153
4.1.5. Libya Bakalorya Belgesi.....	154
4.1.6. Lübnan Bakalorya Belgesi.....	155
4.1.7. Filistin Bakalorya Belgesi.....	156
4.1.8. Suudi Arabistan Bakalorya Belgesi.....	157

4.1.9. Katar Bakalorya Belgesi	158
4.1.10. Yemen Bakalorya Belgesi	159
4.1.11. Benin Bakalorya Belgesi	160
4.1.12. Togo Bakalorya Belgesi	161
4.1.13. Uganda Bakalorya Belgesi.....	162
4.2. Mezuniyet Belgeleri ve Diplomalara	163
4.2.1. BAE Lise Diploması	165
4.2.2. Cezayir Lisans Mezuniyet Belgesi	166
4.2.3. Cezayir Yüksek Lisans Diploması	167
4.2.4. Fas Ön Lisans Diploması	168
4.2.5. Fas Lisans Diploması	169
4.2.6. Irak Lisans Mezuniyet Belgesi	170
4.2.7. Suriye İlköğretim Diploması	171
4.2.8. Suriye Lise Diploması	172
4.2.9. Suriye Lisans Mezuniyet Belgesi (1)	173
4.2.10. Suriye Lisans Mezuniyet Belgesi (2)	174
4.2.11. Suriye Ön Lisans Diploması	175
4.2.12. Suriye Lisans Diploması	176
4.2.13. Suudi Arabistan Lisans Mezuniyet Belgesi	177
4.2.14. Tunus Lisans Diploması	178
4.2.15. Ürdün Lisans Diploması	179
4.2.16. Yemen Lisans Mezuniyet Belgesi	180
4.2.17. Yemen Lisans Diploması (1)	181
4.2.18. Yemen Lisans Diploması (2)	182
4.3. Not Döküm (Transkript) Belgeleri	183

4.3.1. BAE Transkript Belgesi Örneği	184
4.3.2. Fas Transkript Belgesi Örneği	185
4.3.3. Irak Transkript Belgesi Örneği- 1	186
4.3.4. Irak Transkript Belgesi Örneği- 2	187
4.3.5. Kuveyt Transkript Belgesi Örneği- 1	188
4.3.6. Kuveyt Transkript Belgesi Örneği- 2	189
4.3.7. Lübnan Transkript Belgesi Örneği	190
4.3.8. Suriye Transkript Belgesi Örneği- 1	191
4.3.9. Suriye Transkript Belgesi Örneği- 2	192
4.3.9.1. Suriye transkript belgesi örneği- 2 (devamı)	193
4.3.10. Suriye Yüksek Lisans Transkript Belgesi Örneği	194
4.3.11. Suudi Arabistan Transkript Belgesi Örneği- 1	195
4.3.12. Suudi Arabistan Transkript Belgesi Örneği- 2	196
4.3.13. Ürdün Transkript Belgesi Örneği	197
4.3.13.1. Ürdün transkript belgesi örneği (devamı)	198
4.4. Metin Kültürü Normlarının Açıklanması	199
4.4.1. Eğitim Belgelerinde Dayanak Bildiren Koşut Sözcükler	204
4.4.2. Bakalorya Bildiren Koşutluklar	204
4.4.3. Diploma Derecesi Bildiren Koşutluklar	205
4.4.4. Alan, Bölüm, Ana dal, Bilim Dalı Bildiren Koşut Sözcükler	206
4.4.5. Ders Tanımlığı Bildiren Koşut Sözcükler	208
4.4.6. Not, Ortalama ve Derece Bildiren Koşut Sözcükler	209
4.4.7. Belge Hak Ediş ve Alış Bildiren Koşut İfade Biçimleri	210
4.4.8. Sınava Giriş ve Sonuç Bildiren Koşut İfade Biçimleri	211
4.4.9. Mezuniyet ve Transkript Belgesi Bildiren Koşut Sözcükler	211

4.4.10. Belge Veriliş Yönergesi Bildiren Koşut İfade Biçimleri	212
4.5. Çeşitli Arap Ülkelerinde Eğitim Kültürü Normları	214
4.5.1. Birleşik Arap Emirlikleri'nde Eğitim Sistemi	214
4.5.2. Cezayir Eğitim Sistemi	215
4.5.3. Filistin Eğitim Sistemi	216
4.5.4. Irak Eğitim Sistemi	217
4.5.5. Katar Eğitim Sistemi	218
4.5.6. Kuveyt Eğitim Sistemi	219
4.5.7. Lübnan Eğitim Sistemi	220
4.5.8. Suriye Eğitim Sistemi	221
4.5.9. Suudi Arabistan Eğitim Sistemi	222
4.5.10. Tunus Eğitim Sistemi	223
4.5.11. Ürdün Eğitim Sistemi	224
4.5.12. Yemen Eğitim Sistemi	225
5. KOŞUT METİNLERDE ÇEVİRİ STRATEJİLERİ	226
5.1. Genel Stratejiler- 1	226
5.2. Koşut Metinler Çevirmeni Hangi Becerilere Sahip Olmalı? Genel Stratejiler- 2....	238
5.3. Koşut Metinlerde Çeviri Süreci Nasıl İşler? Özel Stratejiler- 1	241
5.4. Koşut Metinler Çevirmeni Nasıl Çevirmeli? Özel Stratejiler- 2	243
5.5. Çeviri Uygulamalarının Görünümleri: Kaynak- Hedef Metin Projeksiyonları	261
6. KOŞUT İFADELER VE KAVRAMLAR LİSTESİ	283
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	299
KAYNAKLAR	304
ÖZGEÇMİŞ	312

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1.1. Koşut metinde kültürel normlar karşılaştırma tablosu	10
Tablo 2.1. Doğum belgeleri koşut tanımlıklar karşılaştırma cetveli.....	46
Tablo 2.2. Doğum belgelerinde koşut onay açıklamaları karşılaştırma tablosu	47
Tablo 2.3. Düzenleme bildiren koşut sözcüklerin karşılaştırılması.....	56
Tablo 2.4. Suriye nüfusunda soyadı bildirimi.....	58
Tablo 2.5. Koşut ifadeler listesi	71
Tablo 3.1. Suriye evlilik sözleşmesi metninde koşut söz birimleri	85
Tablo 3.2. BAE evlenme belgesi metninde koşut söz birimleri.....	97
Tablo 3.3. Irak evlenme belgesi koşut söz birimleri	114
Tablo 3.4. Kaynak/emsal kültürlerde belli başlı koşut sözcükler	138
Tablo 4.1. Eğitim belgelerinde dayanak bildiren koşut sözcükler.....	204
Tablo 4.2. Bakalorya bildiren koşut sözcükler	204
Tablo 4.3. Diploma derecesi bildiren koşut sözcükler.....	205
Tablo 4.4. Alan, bölüm, ana dal, bilim dalı bildiren koşut sözcükler	206
Tablo 4.5. Ders tanımı bildirilen koşut sözcükler.....	208
Tablo 4.6. Not, ortalama ve derece bildiren koşut sözcükler.....	209
Tablo 4.7. Belge hak ediş ve alış bildiren koşut ifade biçimleri.....	210
Tablo 4.8. Sınava giriş ve sonuç bildiren koşut ifade biçimleri.....	211
Tablo 4.9. Mezuniyet ve transkript belgesi bildiren koşut sözcükler	211
Tablo 4.10. Belge veriliş yönergesi bildiren koşut ifade biçimleri.....	212
Tablo 4.11. BAE eğitim sistemi.....	214
Tablo 4.12. Cezayir eğitim sistemi	215
Tablo 4.13. Filistin eğitim sistemi	216

Tablo 4.14. Irak eğitim sistemi	217
Tablo 4.15. Katar eğitim sistemi.....	218
Tablo 4.16. Kuveyt eğitim sistemi	219
Tablo 4.17. Lübnan eğitim sistemi	220
Tablo 4.18. Suriye eğitim sistemi	221
Tablo 4.19. Suudi Arabistan eğitim sistemi.....	222
Tablo 4.20. Tunus eğitim sistemi.....	223
Tablo 4.21. Ürdün eğitim sistemi	224
Tablo 4.22. Yemen eğitim sistemi	225
Tablo 5.1. Çeviri yazı uygulamalarında Türkçe harflerin Arap alfabesine aktarımı	245
Tablo 5.2. ABCD-أبجد eşdeğerliklerinin karşılaştırılması	255
Tablo 6.1. Koşut ifadeler ve kavramlar Listesi.....	284

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Suriye arması	22
Şekil 2.2. Mısır arması	26
Şekil 2.3. Kuveyt Devleti arması	31
Şekil 2.4. Fas idari bölümlenmesi.....	33
Şekil 2.5. Fas arması	34
Şekil 2.6. Cezayir arması	37
Şekil 2.7. Ürdün arması	39
Şekil 2.8. Tunus arması.....	44
Şekil 7.1. Koşut metinler araştırma modeli	301

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 1.1. Koşut metin örneğinde biçim ve içerik katmanı	9
Resim 2.1. Suriye doğum (olay kayıt) belgesi	15
Resim 2.2. Suriye doğum belgesi.....	17
Resim 2.3. T.C. dışişleri onay açıklaması örneği.....	19
Resim 2.4. Bireysel nüfus kayıt sureti	20
Resim 2.5. T.C. nüfus cüzdanı arka yüzü	21
Resim 2.6. Mısır doğum kayıt belgesi	24
Resim 2.7. Mısır onay açıklaması.....	26
Resim 2.8. Mısır aile nüfus kayıt belgesi.....	28
Resim 2.9. Kuveyt doğum belgesi	29
Resim 2.10. Kuveyt dışişleri onay açıklaması.....	30
Resim 2.11. Fas doğum belgesi	32
Resim 2.12. Fas içişleri onay açıklaması.....	34
Resim 2.13. Cezayir doğum belgesi	35
Resim 2.14. Cezayir onay açıklaması örneği	36
Resim 2.15. Ürdün doğum belgesi	38
Resim 2.16. Libya doğum belgesi	40
Resim 2.17. Tunus doğum belgesi.....	42
Resim 2.18. Tunus dışişleri onay açıklaması örneği	43
Resim 2.19. T.C. doğum bildirim formu	78
Resim 3.1. Suriye evlilik sözleşmesi	81
Resim 3.2. BAE evlenme belgesi	95
Resim 3.3. Irak evlilik sözleşmesi	112

Resim 3.4. T.C. evlenme belgesi örneği.....	135
Resim 4.1. Cezayir bakalorya belgesi	150
Resim 4.2. Tunus bakalorya belgesi	151
Resim 4.3. Fas bakalorya belgesi.....	152
Resim 4.4. Suriye bakalorya belgesi	153
Resim 4.5. Libya bakalorya belgesi.....	154
Resim 4.6. Lübnan bakalorya belgesi.....	155
Resim 4.7. Filistin bakalorya belgesi.....	156
Resim 4.8. Suudi Arabistan bakalorya belgesi	157
Resim 4.9. Katar bakalorya belgesi	158
Resim 4.10. Yemen bakalorya belgesi	159
Resim 4.11. Benin bakalorya belgesi	160
Resim 4.12. Togo bakalorya belgesi	161
Resim 4.13. Uganda bakalorya belgesi	162
Resim 4.14. BAE Lise Diploması.....	165
Resim 4.15. Cezayir geçici mezuniyet belgesi	166
Resim 4.16. Cezayir yüksek lisans diploması.....	167
Resim 4.17. Fas ön lisans diploması.....	168
Resim 4.18. Fas lisans diploması.....	169
Resim 4.19. Irak lisans mezuniyet belgesi	170
Resim 4.20. Suriye ilkokul tamamlama belgesi	171
Resim 4.21. Suriye lise diploması	172
Resim 4.22. Suriye lisans mezuniyet belgesi örneği-1.....	173
Resim 4.23. Suriye lisans mezuniyet belgesi örneği-2.....	174
Resim 4.24. Suriye ön lisans diploması	175

Resim 4.25. Suriye lisans diploması.....	176
Resim 4.26. Suudi Arabistan lisans mezuniyet belgesi.....	177
Resim 4.27. Tunus lisans diploması	178
Resim 4.28. Ürdün lisans diploması.....	179
Resim 4.29. Yemen lisans mezuniyet belgesi.....	180
Resim 4.30. Yemen lisans diploması örneği-1	181
Resim 4.31. Yemen lisans diploması örneği-2	182
Resim 4.32. BAE transkript belgesi örneği.....	184
Resim 4.33. Fas transkript belgesi örneği	185
Resim 4.34. Irak transkript belgesi örneği-1.....	186
Resim 4.35. Irak transkript belgesi örneği-2.....	187
Resim 4.36. Kuveyt transkript belgesi örneği-1	188
Resim 4.37. Kuveyt transkript belgesi örneği-2	189
Resim 4.38. Lübnan transkript belgesi örneği	190
Resim 4.39. Suriye transkript belgesi örneği-1.....	191
Resim 4.40. Suriye transkript belgesi örneği-2 (Sayfa 1/5).....	192
Resim 4.41. Suriye transkript belgesi örneği-2-(Sayfa 5/5).....	193
Resim 4.42. Suriye yüksek lisans transkript belgesi örneği.....	194
Resim 4.43. Suudi Arabistan transkript belgesi örneği-1.....	195
Resim 4.44. Suudi Arabistan transkript belgesi örneği-2.....	196
Resim 4.45. Ürdün transkript belgesi örneği (Sayfa 1/5)	197
Resim 4.46. Ürdün transkript belgesi örneği (Sayfa 5/5).....	198
Resim 5.1. Suriye transkript belgesi kaynak metni	261
Resim 5.2. Suriye transkript belgesi hedef metin projeksiyonu	262
Resim 5.3. Ürdün transkript belgesi kaynak metni.....	263

Resim 5.4. Ürdün transkript belgesi hedef metin projeksiyonu	264
Resim 5.5. Suriye lisans mezuniyet belgesi kaynak metni	265
Resim 5.6. Suriye lisans mezuniyet belgesi hedef metin projeksiyonu	266
Resim 5.7. Cezayir bakalorya diploması kaynak metni	267
Resim 5.8. Cezayir bakalorya diploması hedef metin projeksiyonu	268
Resim 5.9. Bakalorya diploması kaynak metin yerelleştirme projeksiyonu örneği	269
Resim 5.10. Suriye lisans diploması kaynak metni	270
Resim 5.11. Suriye lisans diploması hedef metin projeksiyonu	271
Resim 5.12. Kuveyt evlenme belgesi kaynak metni.....	272
Resim 5.13. Kuveyt evlenme belgesi hedef metin projeksiyonu.....	273
Resim 5.14. Irak evlenme belgesi kaynak metni	274
Resim 5.15. Irak evlenme belgesi hedef metin projeksiyonu	275
Resim 5.16. Filistin evlenme belgesi kaynak metni	276
Resim 5.17. Filistin evlenme belgesi hedef metin projeksiyonu	277
Resim 5.18. Fas doğum belgesi	278
Resim 5.19. Fas doğum belgesi hedef metin projeksiyonu.....	279
Resim 5.20. Kuveyt doğum belgesi.....	280
Resim 5.21. Kuveyt doğum belgesi hedef metin projeksiyonu	280
Resim 5.22. Suriye doğum belgesi kaynak metni.....	281
Resim 5.23. Suriye doğum belgesi hedef metin projeksiyonu.....	282

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita

Sayfa

Harita 3.1. İslami mezheplerin coğrafi dağılımı	102
---	-----

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

BAE

Birleşik Arap Emirlikleri

DİA

Diyanet İslam Ansiklopedisi

IDP

International Education Specialists

IRFAD

Irak Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları Enstitüsü

KUNA

Kuveyt Haber Ajansı

MEB

Millî Eğitim Bakanlığı

SAC

Suriye Arap Cumhuriyeti

TDK

Türk Dil Kurumu

T.C.

Türkiye Cumhuriyeti

ÜHK

Ürdün Haşimi Krallığı

1. GİRİŞ

Hukuk, dilbilim ve göstergebilim yaklaşımları çerçevesinde kendine has anlamlandırma sistematiği olan, bu sistematiğin göstergeler aracılığıyla insanlar arasında değiş tokuş edildiği, başka deyişle birbirine koşut özellikleri olan, benzer olaylar ve durumların dil içi veya diller arası düzeylerdeki çeşitli biçim ve normlarla ifade edildiği bir gösterge sistemi olarak değerlendirilmekte, sadece somutlaşmış normlar sistemi olarak değil, aynı zamanda bu normların belirli bağlamlarda bildirişme amacı güden metinlere konu olması nedeniyle bildirişimsel bir olgu olarak görülmektedir.¹ Bu bağlamda koşut metinler de genel olarak ve bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla doğum, evlenme ve eğitim durumları vb. olayları bildiren metinler olması nedeniyle bildirişimin mübadele edildiği, insanları ve kurumları belirli bir olay hakkında bilgilendirmeyi amaçlayan özel hukuk metinleri olarak değerlendirilebilir.

Altay, hukuk dilinin özellikleri konusunda yaptığı bir araştırmada bu özellikleri, uzun ve karmaşık tümceler, öznesi olmayan ve edilgen tümce yapıları, olağan dışı tümce yapıları, belirsiz dil kullanımı, yeni üretilen sözcükler, eski dil kullanımı, sözcüklerin bilinen anlamlarının dışında kullanılması, eş anlamlı sözcüklerin birlikte kullanılması, hukuk dilinde zaman, teknik terimler ve resmiyet başlıkları altında incelemiştir.² Altay'ın hukuk metinlerini bu başlıklar altında ele almasının temel nedeni, hukuk metinlerinin bu özelliklere sahip olmasına ilişkin gözlemlerinden ileri gelmektedir. Bu gözlemlerin, koşut metinlerin düzeyleriyle ilgili ilerleyen bölümlerde yapılan tespitlerle birebir örtüştüğünü ve bir anlamda bu düzeylere kelimenin tam anlamıyla bir örnek teşkil ettiği söylenebilir.

Hukuk çevirisini ulusal yasa ve kurallar ile uluslar arası antlaşmaların çevirisi, özel hukuk belgelerinin çevirisi, akademik hukuk belgelerinin çevirisi, içtihatların çevirisi olmak üzere dört grupta inceleyen kimi söylemlere göre ise, kontratlar, kira sözleşmeleri, vekaletnameler, vasiyetnameler, evlenme, boşanma, doğum, ölüm gibi belgeleri özel amaçlı hukuk çevirisi kapsamına girmektedir ve bu belgelerin çevirisinde hukuk çevirmeninin yapacağı çeviri ile ilgili olarak iyi bir artalan bilgisinin yanı sıra, hukuk alanında iyi bir bilgiye sahip olması, çevrilecek metnin doğru ve iyi bir şekilde kavranıncaya kadar okunması, özgün metnin ruhunun erek dile iletişimsel bir şekilde aktarılması, biçimsel ve biçimsel eşdeğerliliğin sağlanarak

¹ Ertuğrul Uzun, *Hukuk Gösterge Bilimi* (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2007), 10.

² Ayfer Altay, "İngilizce ve Türkçe Hukuk Dillerinin Özellikleri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, cilt: 19, sayı: 2, (2002), 13.

aktarımın gerçekleştirilmesi gerekli hale gelmektedir.³ Bu durum, hukuk metnlerinin koşut özellikte düzenleniyor olması veya aynı önermenin tersinden yola çıkılarak koşut metnlerin hukuk temelli olmasıyla da açıklanabilir.

Çeviri araştırmalarında koşut metinler, diller arası ve dil içi koşutluk düzeylerinde ele alınmakta, yapılan en yaygın tanımlara göre koşut metin, *konusu, işlevi ve bağlamı bakımından birbirine benzeyen ve birbiriyle karşılaştırılabilen aynı metin sınıfına ait özgün veya çeviri metinler* şeklinde açıklanmaktadır.⁴ Koşut metni diller arası ve dil içi düzeylerde genel anlamda kategorize eden bu yaklaşımı daha spesifik bir biçimde irdeleyen Hartman,

*“Kaynak dilde oluşturulmuş özgün bir metin ve bu metnin "tam-ölçekli çevirisi" ile oluşturulmuş biçimsel açıdan eşdeğeri olan erek metinler; kültürel arka planları birbirinden farklı olan alıcılara aynı iletiyi hedef dilin metin türü geleneklerine uydurarak aktaran metinler ve farklı dillerde benzer işlevleri yerine getiren, birbirlerinden bağımsız olarak oluşturulmuş metinler”*⁵

olmak üzere üç sınıfa ayırmaktadır. Hartman’ın bu sınıflandırması, koşut metinlerin üretiliş amaçlarının neler olabileceğinin altını çizerken, Wills tarafından yapılan benzer bir sınıflandırmada ise *“değişik dillerde konu ve durumsallık açısından benzer ve bir metin türü çatısı altında toplanabilen metinler, çevirilerin karşılaştırılması amacıyla kaynak metinden yola çıkarak oluşturulan erek metinler ve bir öğrenci grubuyla yapılan tüm çeviriler”* olmak üzere yine üç tür koşut metinden söz edilmektedir.⁶ Bu bağlamda Wills’in koşut metinlerin temel özellikleri bir yana bu metinleri çeviri eğitiminin önemli araştırma malzemelerinden biri olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Araştırmacıların koşut metin kavramına ilişkin bu türden söylemlerdeki çıkış noktasının, her bir araştırmacının üzerinde çalıştığı ve betimlediği koşut metin örneklerine ilişkin gözlemler ve betimlemeler olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bu bir bakıma, koşut metne ilişkin kapsamlı bir tanımlamanın yine bu metinlerin özelliklerinden hareketle geliştirilebileceğini ve yukarıdaki araştırmacıların bulgularına ek olarak benzer bir yaklaşımla herhangi bir araştırmacı tarafından koşut metin kavramına ve koşut metin ne olabilir, koşut metinler nasıl çevrilmeli? sorusuna ilişkin yeni söylemler geliştirilebileceği anlamını da taşır.

³ İsmail Boztaş, *Hukuk Çevirisi* (Ankara: Sözkesen Yayınları, 2012) 2-4.

⁴ Georgios Floros, “Parallel Texts in Translating and Interpreting”, *Translation Studies in the New Millenium* 2, (2004), 35-36.

⁵ Zeynep Yeşilkaya, “Çeviri Uygulamalarında Koşut Metinlerin İşlevi: Hukuk Metinleri Temelli Bir İnceleme” (Yükseklisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2017), 8.

⁶ F. Sakine Eruz, “Çeviri Eğitiminde ve Çeviride Koşut Metinler, Hukuk Alanında Koşut Metin Çalışmalarının Kapsamı, İşlevleri ve Yöntemleri” (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1999), 111-112.

Arapça koşut metinler çevirisi özellikle son 20 yıldır ülkemizdeki çeviri faaliyetlerinde, çeviri öğretiminde ve çeviri araştırmalarında önemi giderek artan özel alanlardan biri haline gelmiştir. Bu sürede, Ortadoğu’da yaşanan olaylar ve özellikle 2011’de Suriye’de başlayan göç krizi genelde yazılı ve sözlü Arapça faaliyetlerinde ve özelde ise Arapça koşut metinler çevirisi alanında ülkemizdeki çevirmen ihtiyaçlarını büyük ölçüde artırmıştır. Artan bu talep ve ihtiyaçlar karşısında, Türkiye’de Arapça mütercim-tercümanlık bölümlerine duyulan ihtiyaç artmıştır. Koşut metinler vatandaşlık, doğum, evlenme, boşanma, ölüm, miras gibi insan hayatının önemli olaylarından eğitim, ticaret ve turizm gibi beşerî etkinliklere, yasama, yürütme ve yargılama faaliyetlerine kadar çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde bireyler, kurumlar, devletlerin birbirlerine karşı sahip olduğu veya gelecekte sahip olabileceği hak, yetki ve yükümlülüklerin belirlendiği ve belgelendirildiği hukuk temelli metinler olması nedeniyle koşut metinler çevirisi günümüzde sahadaki çeviri faaliyetlerinde önemli bir yer tutmaktadır.

Eruz’a göre hukuk ve iktisat metinleri yabancı dil ve çeviri bölümü mezunlarının iş yaşamında en çok karşılaştıkları metin türleridir.⁷ Kurultay ise çeviri eğitiminin doğal ve herkesçe paylaşılan çıkış noktasının çeviri öğretme amacı olduğunu vurgulayarak, çeviri eğitimi mezunlarının uygulama koşullarında çeviri işlerini yürütebilecek bir çeviri edincine sahip olmaları ve çeviri eğitim kurumlarının da uygulama koşullarının içinde bir çeviri öğretme anlayışına dayanması gerektiğini belirtir.⁸ Bu çerçevede Türkiye’deki belli başlı mütercim-tercümanlık programlarının, sahadaki çeviri faaliyetlerini göz önünde bulundurarak öğretim müfredatlarını uygulama koşulları içerisinde güncellemeye çalıştıkları, diğer özel alan çevirisi derslerine ek olarak uzmanlık metinleri, hukuk çevirisi, çevirmenler için hukuk vb. dersleri müfredata dâhil ettikleri görülmektedir.⁹ Bununla birlikte bu alanda yaşanan çeviri çalışmaları içinde kullanılan Arapça koşut metinleri temin edip tetkik ederek bu metinleri özgün biçimleriyle uygulama koşulları içinde çeviri öğreticilerinin ve araştırmacıların hizmetine sunan, bu metinlerin hangi kuramsal çerçeveye oturtularak işleneceği, koşut metinlerin

⁷ Sakine Eruz, “Çeviri Eğitiminde Uzmanlık Çevirisi Olarak Hukuk Alanı” *Forum: Türkiye’de Çeviri Eğitimi* Nereden Nereye? 1* içinde, yay. haz. Turgay Kurultay, İlknur Birkandan, ed. Işın Bengi-Öner (İstanbul: Sel Yayıncılık, 1997), 56.

⁸ Turgay Kurultay, “Neler Olmazsa Çeviri Eğitimi Olmaz? Çeviri Eğitiminde Temel İlkeler Belirlemeye Yönelik Bir Deneme” *Forum: Türkiye’de Çeviri Eğitimi* Nereden Nereye? 1* içinde, yay. haz. Turgay Kurultay, İlknur Birkandan, ed. Işın Bengi-Öner (İstanbul: Sel Yayıncılık, 1997), 25.

⁹ Abdullah Ballı, “Türkiye’de Mütercim-Tercüman Yetiştirme Programları ve Sorunları”, *ISAS 2018-Winter*, http://www.set-science.com/manage/uploads/ISAS2018-Winter_0039/SETSCI_ISAS2018_Winter_0039_00278.pdf (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

katmanlarının neler olabileceği, koştut metinlerinin konularının, biçim ve içeriğinin, metin içi birimlerinin neler olduğunu araştıran ve inceleyen bir çalışma henüz yapılmamıştır.

2013-2018 yılları arasında Kırıkkale Üniversitesi Arapça Mütercim ve Tercümanlık bölümünde verdiğim uzmanlık metinleri dersleri ile 2018’den bu yana Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde yürüttüğüm hukuk çevirisi derslerinde devamlı bir ders materyali bulma ihtiyacı içerisinde olduğumu ve mevcut Arapça-Türkçe çeviri konulu çalışmaların hukuk çevirisi alanında öğrencinin uygulamaya yönelik akademik ihtiyaçlarını giderecek düzeyde karşılayamadığını ve yapılan çalışmaların hukuk çevirisi dışındaki alanlarla-genelde-sahadaki uygulamalarda en az talep gören alanlarla, örneğin edebi metinler, basın metinleri vb. sınırlı kaldığını daha yakından görme fırsatım oldu. Çevirinin öğretilmesi için öğrenciye çeviri yaptırmakla yetinilemeyeceğini dile getiren Kurultay’ın belirttiği gibi özellikle bu alandaki çeviri öğretiminde de *rastlantısal etkenlerin belirleyici rol oynadığını*¹⁰ ve koştut metinler çevirisi eğitiminin materyal ve araştırma eksikliği nedeniyle henüz yapılaşmamış olduğunu gözlemledim. Bu süreçte, hangi türdeki koştut metinler çeviri sürecinin bir parçası olarak kullanılabilir, koştut metinler hangi kuramsal söylencelerle işlenmelidir? Öğrencilerin çeviri laboratuvarında çevireceği koştut metinler kuramsal ve uygulama temelinde hangi izlenceye göre verilmelidir? Çeviri araştırmalarının kuram ve söylemlerini de bu derste konu edinmeli miyim yoksa bu derste sadece çevirtilecek koştut metnin söz varlığını ve çeviride başvurulabilecek işlevsel çeviri stratejilerinin anlatımını mı esas almalıyım? Öğrenciyi laboratuvarında çevireceği koştut bir metne maruz bırakmak, sonra varsa öğrencilerin sorularına cevaplar vermek beklenen çeviri edincinin kazanılması için yeterli bir yöntem midir? Öğrenci derse gelmeden önce, hangi okumaları yapmalı? vb. pek çok soru zihnimi hep meşgul etti. Hem sahada şimdiye değin 16 yıllık tecrübemin bulunması hem de akademik çalışmalarımı çeviri araştırmalarında sürdürüyor olmam seminerlerde elimi güçlendiriyordu. Diğer yandan yazıldığı dil Arapça olmasına karşın 20’den fazla Arap ülkesinde değişik biçim ve içeriklerde düzenlenmiş bir doğum belgesini veya bir evlenme belgesini ya da bir vekâletnameyi standartlaşmış norm ve uygulamaları temsil eden bir dile koştut biçimde çevirmekle karşı karşıya kalmak öğrencilerin zihninde kararlı bir şema oluşmasını engelliyor ve onları her metinde arta gelen sorular sormak zorunda bıraktığı için derse karşı ilgi ve dikkatlerini azaltıyordu. Suriye’de düzenlenmiş bir lisans diplomasının çevirisi ile ilgili sorular Cezayir veya Mısır’da verilmiş bir lisans diplomasının çevirisinde değişik biçimlerde tekerrür ediyordu.

¹⁰ A. Turgay Kurultay, “Çeviri Dersinde Yapılaşma, Uygulama Sorunları-Yöntem Önerileri” (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1989), 1.

Tekrar eden her soruda, tamamen uygulama odaklı bir öğretme yönteminin yetersiz kaldığını, uygulama temelli aktarım ve sunumlara ek olarak kuramsal bir söylence de geliştirmem gerektiğini fark ettim. İlk aşamada öğrencinin karşılaşabileceği bütün koşut metinleri biçim katmanı, içerik katmanı gibi katmanlara ayırırken, bu katmanlardaki birimleri de sürmanşet, manşet, haber, teslim, onay vb. akılda kalıcı bazı tanımlarla adlandırdım. Bu katmanlar ve bölümler, ilgili birimdeki özelliklerin öğrenciler tarafından daha kolay kavranmasını sağlıyor, koşut metinlerin kendine özgü bölünme özelliklerinin kavranması¹¹ bu metinleri görece saydam hale getirerek anlaşılmasını kolaylaştırıyordu. Bu ilk söylence, öğrencilerin koşut metin birimlerine daha iyi nüfuz edebilmelerini ve erek metin için daha kararlı bir zihinsel şema oluşturabilmelerini mümkün kılarken, uygulama sırasında gördüğüm şu çeviri sorunu hayli dikkatimi çekti: Öğrenciler bir Fas Doğum belgesinde geçen مكتب الحالة المدنية ifadesini “medeni hal ofisi” şeklinde, bir Cezayir doğum belgesinde geçen مصلحة الشؤون الاجتماعية ifadesini “sosyal işler maslahatgüzarlığı” ve bir Suriye nüfus belgesinde geçen مديرية الشؤون المدنية ifadesini “nüfus işleri müdürlüğü” olarak tercüme etmişlerdi. *Erek kültürde hedeflenen amacına ve doğal olarak hedeflenen alıcılara en iyi şekilde hizmet etmesi beklenen çevirinin*¹² belirtilen bütün örneklerde “Nüfus İşleri/Hizmetleri Müdürlüğü” olabileceğini açıklamak öğrencilere bu çeviri sorununu işlevsel bir yaklaşımla çözebileceklerini göstermişti, ancak çeviri uygulamasının evreninde öğrenciyi bekleyen zorlukların tamamı ve bütün çeviri sorunlarının bu türden bir çözümle sınırlı kalması hiç mantıklı değildi. Her uygulama metninde öğrencinin buna benzer çeviri hataları yaptığına şahit oldum. Koşut metinlerin yazıldığı dil bütün Arap ülkelerinde Arapça olmasına ve aynı konuyu ifade etmesine karşın metnin biçim ve içerik katmanlarındaki semboller, işaretler, ifadeler, söz birimleri, anlatım özellikleri vb. koşutluklar kaynak dilde farklı biçim ve biçemlerde vücut buluyordu.

Öğrencilerin yaptıkları çeviri hataları, karşılaştıkları çeviri zorlukları da genellikle bu farklılıklardan kaynaklanıyordu. Arapça koşut metinlerin Türkçe emsallerinden farklı tanzim ediliyor olması ise çeviri uygulamasını zorlaştıran diğer bir konu olarak belirginleşmişti. İlerleyen süreçte koşut metinler üzerinde yaptığımız betimlemeler neticesinde, bu farklılıkların Arap ülkelerinin kültürel normları ve uygulamalardan kaynaklandığı yönündeki bulgu ve gözlemlerimiz bu tezin çıkış noktasını oluştururken, şu soru da araştırmanın konusunu teşkil

¹¹ Nedret Kuran, “Çağdaş Alman Çeviribilimcilerinin Yaklaşımları” *Çeviri ve Çeviri Kuramı Üstüne Söylemler* içinde, yay. haz. Mehmet Rifat, (İstanbul: Düzlem Yayınları, 1997), 46.

¹² Hans J. Vermeer, *Çeviride Skopos Kuramı* (İstanbul: Türkiye İşbankası Kültür Yayınları, 2008), 4.

etmiştir: *Koşut Metinlerin Çeviri Açısından Betimlenebilen Özellikleri, Koşut Metin Kültürünü Oluşturan Öncül Normlar ve Uygulamalar Nelerdir?*

Bu tez çalışması, ilk olarak bu alanda kullanılabilecek koşut metinleri temin etmeyi ve uzun süren çabalar sonucunda temin edilebilen bu belgeleri çeviri öğreticileri, araştırmacıları ve öğrencilerinin hizmetine sunmayı, ikinci olarak gösterilen koşut metinlerin normlarla ve artalan bilgisiyle ilişkisini betimleyerek, hukuk çevirisi ve öğretiminde uygulayıcılar için basitten karmaşığa doğru aşamalı olarak kullanabilecekleri ve çeviri stratejileri de öneren bir çalışma ortaya koymayı, son olarak da araştırmacılar için bu çalışmanın evrenini kuşatan sorunsallara ve araştırma alanlarına ilişkin çözümler ve öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın evreni, *doğum, evlenme, eğitim* konulu koşut metinler ile bu metinlerin temel aldığı normlar, kanunlar veya sistemlerin betimlenmesi, açıklanması ve elde edilen bulgulardan hareketle hukuk çevirisi ve öğretimine yönelik kuramsal izlen ve söylenceler, stratejiler ve öneriler geliştirilmesi amacıyla yapılacak incelemelerle sınırlıdır. Araştırmada belgesine erişilebilen ülkeler konudan konuya değişmektedir. Bu nedenle belge inceleme süreçleri sadece ülke bağımlı olarak ilerlememektedir. Bununla birlikte yürüttüğümüz belge temini çalışmalarında, herhangi bir olayla bir Arap ülkesinin belgesine erişilirken diğer Arap ülkesinin belgesine erişilememesinin temel nedeni Türkiye ile olan münasebetlerinin ve çeviri süreçlerinin bir Arap ülkesinden diğerine değişmesinden kaynaklı olduğu gözlemlenmektedir.

Bu araştırmada geçen,

a) Koşut Metin: İletişimsel ortamda aynı işlevi yüklenen metinleri¹³ kaynak kültürlerde norm yaratmış, birbiriyle karşılaştırılması mümkün olan benzer işlevli metinleri, bu çalışmada incelenen doğum, evlenme ve eğitim belgelerini,

b) Kaynak Dil: Arapçayı,

c) Hedef Dil: Türkçeyi,

ç) Kaynak Kültür: Metnin düzenlendiği ülkenin kültürünü,

d) Emsal/koşut kültürler: Arapça metnin karşılaştırıldığı diğer Arapça metinlerin düzenlendiği ülkelerin kültürlerini,

e) Hedef Kültür: Türk kültürünü,

¹³Eruz, “Çeviri Eğitiminde ve Çeviride Koşut Metinler, 143.

- f) Hedef Metin: Koşut metnin çevirisi yapıldıktan sonra elde edilen ve ulaşılması amaçlanan Türkçe metni,
- g) Kültürel Norm: Kaynak ve hedef kültürlerdeki hukuk normlarını, mevzuatlar, yasal ve yönetmelikleri ve bu normları esas alan metin belgelerinin çeviri stratejilerini,
- h) Katman: Koşut metnin çeviri amaçlı betimlenebilen ve rasyonel biçimde kategorize edilebilen bölümlerini,
- i) Biçim Katmanı: Şekil, sembol, tablo, fotoğraf, arma, bayrak, pul, form gibi biçimsel özellikli göstergeleri,
- j) İçerik Katmanı: Metindeki söz birimlerini gösteren bütün bölümleri,
- k) İşlev Katmanı: “*Belgenin kaynak ülkedeki olası işlevleri ile erek ülkedeki olası çeviri amaçlarını*”¹⁴,
- k) Sürmanşet: Belgenin düzenlendiği ülkeyi ve yönetim birimlerini içeren başlık bölümünü,
- l) Manşet: Belge adının yazılı olduğu metin birimini,
- m) Haber: Koşut metnin gövdesini, bilgi veren ve/veya hüküm bildiren kısımlarını,
- n) Teslim: Belgenin verildiği yeri, tarihi ve veriliş biçimini bildiren kısmını,
- o) Onay: Belgedeki imza ve mühürleri,
- ö) Onay Açıklaması: Mühür ve imzaların doğruluğunu onaylayan mercilerin açıklamalarının yer aldığı mühürleri ve kaşeleri,
- p) Dipnot: Belgenin kullanılış yönergesini, hangi birimlere dağıtıldığını belirten bölümlerini,
- r) Tanımlık: Form girdisinin önünde yer alan bilgi ve tanımları,
- s) Koşutluk: Farklı sözcüklerin belirli bir normu ve uygulamayı eşdeğer düzeyde göstermesini ifade etmektedir.

Yukarıdaki tanımlar ışığında özellikle metin içi ve metinler arası göndermelerde ve betimleme safhasına sıklıkla kullanılacağı için koşut metinlerin katmanları ve muhtemel öğelerini açıklamanın yararlı olacağı kanaatindeyiz.

¹⁴ Eruz, “Çeviri Eğitiminde Uzmanlık Çevirisi Olarak Hukuk Alanı” 57.

Biçim Katmanı ve Öğeleri

İncelediğimiz belgelerde matbu formun üzerinde yazı dışında bulunan bütün göstergeler bu katman içerisinde ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Koşut metinlerin biçim katmanında sıklıkla karşımıza çıkan şekil, tablo, fotoğraf, logo, arma, pul, bayrak, kabartma, barkot, filigran vb. biçimsel göstergeler bu katmanın öğeleri olarak değerlendirilebilir.

İçerik Katmanı ve Öğeleri

İçerik katmanı belgenin sürmanşet, manşet, haber, teslim, onay, onay açıklaması ve dipnot bölümlerinde bulunan dil birimlerinden oluşmaktadır.

İşlev Katmanı ve Öğeleri

- Belgenin Kaynak Kültürdeki İşlevi: Doğum, eğitim, evlenme vb. durumlarını belgelendirmek, bu belgelerde yer alan onaylı bilgileri, örneğin adres bilgisi, ebeveyn bilgisi, kimlik bilgisi vb. bilgileri başka işlemlerde kanıt olarak kullanmak,
- Belgenin Erek Kültürdeki İşlevi: Örneğin, Türk bankalarından kredi çekmek isteyen Kuveytli bir müteahhidin, yasal adresinin yazılı olduğu herhangi bir belgeyi, örneğin evlenme belgesini Türkçeye çevirtmek istemesi, bu bağlamda işverenin çevirmeni arayarak bu belgede adres bilgisi var mı şeklinde çevirmene bir soru yöneltmesi, çevirinin amacını erek ülkedeki işlevini anlatır.

Koşut metinleri katmanlarına vb. bölümlere ayırmakla ilgili sayıtlarımız metinlerin yapısıyla ilgili şu kuramsal gerçekliği temel almaktadır:

“Bir metin ya da metinbütünü (ein Textganzes) bu bütünün içinde anlamsal işlevi olan bütün parçalarından (von Teilganzen) meydana gelir. Metin türlerinin özelliği parçalarının niteliklerine, diziliş sıralarına ve birbirlerine ekleniş biçimlerine göre belirlenir”¹⁵

Koşut metinlerin, benzer iletişim ortamlarında benzer işlevi yüklenen metinler olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu türden bölümlenmelerin yapılması; koşut metinlerin betimlenebilmesi, karşılaştırılabilmesi ve incelenmesi için önemli bir gereksinim haline gelmektedir.

¹⁵ Kuran, “Çağdaş Alman Çeviribilimcilerinin Yaklaşımları”, 46.

Koşut Metin Örneğinde Biçim ve İçerik Katmanlarının Öğeleri:

Biçim Katmanının Bir Ögesi LOGO

MANŞET

مصدقة تخرج

HABER

الجمهورية العربية السورية

جامعة دمشق

SÜRMANŞET

كلية الهندسة الميكانيكية والكهربائية

الرقم: ٢٢١٣ / ش ط

تاريخ: ٢٠٠٩/١٠/١٣

استناداً إلى قرار مجلس جامعة دمشق رقم

منح السيد

اسم الأب

اسم الأم

المولود في

عام ١٩٨٣ ألف وتسعمائة وثلاثة وثمانين

الجنسية العربية السورية درجة

الإجازة في الهندسة الكهربائية

قسم

هندسة الطاقة الكهربائية

بمرتبة جيد

ومعدل عام قدره () ثلاث و

درجة واثنيان وأربعون جزءاً من مائة فقط

بنتيجة العام الدراسي ٢٠٠٨ - ٢٠٠٩ (الدورة التكميلية)

دمشق في ١٤٣٠/١١/٠٩ هـ الموافق لـ ٢٠٠٩/١٠/٢٨ م

TESLİM

ONAY: İmza-Mühür

عميد الكلية

الدكتور هاشم أبو قوزق

ONAY: İmza

DİPNOT

Biçim Katmanı Ögesi FİLİGRAN

المنظم: فتحة عماد

المدقق: دلال الخطيب

تنبيه: لا يمنح الطالب سوى مصدقة أصلية واحدة و إذا احتاج إلى أكثر عليه أن يصور المصدقة الأصلية وأن يبرزها مع الصور إلى عمادة الكلية للمصادقة.

المصادقة على الجهات الرسمية طلب المصدقة الأساسية عند تقديم صورة طبق الأصل للتأشير من قبلهم و المصادقة بمسؤوليتهم على مشاهدة الأصل.

Resim 1.1. Koşut metin örneğinde biçim ve içerik katmanı

Bu araştırmaya dâhil edilen koşut metinler, bölünme özelliklerindeki koşutluk/benzerlik nedeniyle yukarıda belirtilen katmanlar ve bölümler dâhilinde parçalara ayrılmıştır. Koşut metinler karşılaştırmalı bir yöntemle incelenmiştir. Bu incelemede öncelikle, koşut metinler betimlenmiş, koşut metin kültürünü oluşturan sözcükler ile bu sözcüklerin temsil ettiği kültürel normlar tespit edilmiş ve açıklanmış, emsal/koşut kültürlerdeki sözcükler için oluşturulan tablolarda birbiriyle karşılaştırılmıştır. Koşut metnin önemli bileşenlerinden biri olan koşut sözcükler belirli anlam düzeyleri altında tasnif edilip incelendikten sonra, kaynak ve hedef kültürdeki normlar açısından incelenmiştir.

Koşut kültürlerde aynı konuda düzenlenen koşut metinler ifade düzeyinde birbiriyle karşılaştırılırken, koşut katmanlar ve bölümlerdeki dil birimleri, aralarındaki farklılık ve benzerliklerin daha iyi görülebilmesi için çeşitli karşılaştırma tabloları oluşturulmuştur.

Örnek Karşılaştırma Tablosu

Koşut Metinde Kültürel Normlar Karşılaştırma Tablosu										
<u>İçerik Katmanı</u>	Cezayir	Fas	Irak	Kuveyt	Libya	Lübnan	Mısır	Suriye	Suudi Arabistan	Tunus
Manşet										
Sürmanşet										
Haber										
Teslim										
Onay Açıklaması										
Dipnot										

Tablo 1.1. Koşut metinde kültürel normlar karşılaştırma tablosu

Bu tablolarda, öncelikle emsal kültürlerdeki koşutluğun dil kullanım farklılıkları ve benzerlikleriyle birlikte tespit edilmesi ve gösterilmesi amaçlanmıştır. Koşutluklar arttıkça çeviri edinci zorlaşmaktadır. Çeviri “*erek kültürde erek kültür alıcıları için işlev gören bir metin açısından ele alınan*”¹⁶ bir süreç olarak düşünüldüğünde, çevirmeni bekleyen süreçte kaynak kültürün tek tip bir Arap kültürü olmadığı, bir ülkeden diğerine normları ve ifade kültürü değişebilen koşut kültürlerden oluştuğu, başka bir deyişle Arapça çevirmenin kaynak dilde farklı norm ve uygulamalara sahip olabilen koşut metinleri tekil bir Arap kültürü tasavvuruna indirgemekle baş başa kaldığı, çevirmenin emsal metinler arasındaki koşutlukları ayırt etmeden ve dil birimlerinin hangi koşutluğa denk geldiğini bilmeden erek kültürde işlev gören bir çeviri metni üretmesinin hayli zor olacağı görülür. Bu bağlamda, koşut metinler arasında yaptığımız karşılaştırmalarda benzer durumları bildirmelerine karşın ifade düzeyinde farklılıkların ve dolayısıyla koşutlukların önemli bir yekûn teşkil ettiğini ve bu koşutlukların belirli düzeyler altında kümelendiğini tespit ettik. Örneğin; Arapçada koşut metinlerde, manşet kısmında Türkçeye “belge” olarak aktarılabilir *صك، شهادة، سند، حجة، بيان، إقرار، إثبات، إفادة، عقد، نسخة، نموذج، مستند، مستخرج، مصدقة،* vb. pek çok ifadenin bulunması, aynı şekilde

¹⁶ Vermeer, *Çeviride Skopos Kuramı*, 46.

kurum adlarından kişi adlarının belirtiliş biçimlerine, dayanak belirten ifadelerden onaylama ifade eden sözcüklere ve belgenin veriliş biçimlerine kadar koşut düzeylerde bu dil kullanım farklılıklarının ortaya çıktığını ve çeviri sorunlarının da bu koşutluklar çevresinde yoğunlaştığını gözlemledik. Araştırmamızın inceleme konularından biri de gerektiğinde, bu koşutlukları temsil eden dil birimlerinin sözlük ve terim özellikleriyle kültürel norm ve uygulamalarda yerinin açıklanmasıdır.

Mevzuat gereği, uygulamadaki belirli bir normu gösteren ifadelerin açıklanmasında ise koşut kültürlerin hukuki normlarında geçen tanımlar esas alınmıştır. Örneğin, Fas doğum belgesinde yerel bir idari birimi temsil eden جماعة ifadesinin açıklanmasında المحليات قانون Fas Yerel Topluluklar Kanunundaki tanım esas alınmıştır. Bununla birlikte yukarıdaki ifade gruplarından ayrı olarak, koşut metinlerde geçen ve açıklanması gerekli olan herhangi bir kavramın veya terimin başvuru kaynaklarındaki tanımlarının yanı sıra varsa ilgili ülkenin kanun ve yönetmeliklerindeki tanımları da dikkate alınmıştır.

Araştırmada konu edilen her koşut metin biçim, içerik ve işlev katmanları ile bu katmanlardaki göstergelerin temsil ettiği kültürel normlar bakımından incelenmiş ve bu alanda gerekli olan çeviri becerileri ve uygulanabilecek çeviri stratejileri açısından değerlendirilmiştir.

Türkiye’de Arapça koşut metinler alanında daha önce herhangi bir tez çalışması yapılmamıştır. Bununla birlikte 2020 yılında lisans hocam, Prof. Dr. Musa Yıldız editörlüğünde Abdulmuttalip Işıdan ve Halil İbrahim şanverdi tarafından hazırlanan, “Arapça-Türkçe Örneklerle Uygulamalı Belge Çevirisi” adlı çalışma, çeşitli çeviri yaklaşımlarının kavramsal çerçevesiyle birlikte koşut metinler ve çeviri örneklerinin verildiği çalışmalardan biri olarak öne çıkmaktadır.¹⁷ Mevcut araştırmalara bakıldığında, bu çalışmaların genelde hukuk metinlerinin çevirisi ve hukuk temelli olması itibarıyla koşut metinler çevirisinde yoğunlaştığı söylenebilir.

Türkiye’de koşut metinler çevirisi konusundaki ilk araştırma, Sakine Eruz tarafından 1999’da yapılan “Çeviri Eğitiminde ve Çeviride Koşut Metinler Hukuk Alanında Koşut Metin Çalışmalarının Kapsamı İşlevleri ve Yöntemleri” başlıklı doktora tezidir. Türkçeden Almancaya koşut metin çevirisi konusuna ağırlık verilen çalışmada, koşut metinlerin katmanlılığı ve grupsallık özelliği gibi araştırmamızda koşut metinlerin bölünme

¹⁷ Abdulmuttalip Işıdan, Halil İbrahim şanverdi, “Arapça-Türkçe Örneklerle Uygulamalı Belge Çevirisi”, ed. Musa Yıldız (İstanbul: Akdem Yayınları, 2020).

özelliklerinden dolayı parçaları ayrılması gerektiği yönündeki tespitlerimize rehberlik eden önemli kuramsal söylenceler geliştirilmiştir.¹⁸

Koşut metinler çevirisi hakkında yapılan diğer çalışma ise, Zeynep Yeşilkaya tarafından 2017’de yapılan “Çeviri Uygulamalarında Koşut Metinlerin İşlevi: Hukuk Metinleri Temelli Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada, koşut metinlerin, hukuki metinlerin özellikleri, koşut metnin hedef kültürdeki işlevi, bu metinlerin çeviri sürecine, çeviriye ve çevirmen kararlarına etkisi ele alınmış, koşut metinlerin işlevlerinin tespit edilmesi ve koşut metinlerin kuramsal alandaki durumunun incelenmesine ağırlık verilmiştir.¹⁹

Koşut metinler çevirisi ile ilgili bu çalışmalara ek olarak, hukuk çevirisini konu edinen bazı araştırmalar da yapılmıştır. Sazan Kalamerd tarafından 2020’de yapılan “Hukuk metinlerinin İngilizceden Arapçaya çevirisinin Metinsel Yönleri: Mısır-İsrail Barış Antlaşması Örnek Çalışması” adlı yüksek lisans tezi bu araştırmalardan biridir. Araştırmacı bu tezde, uluslararası bir barış antlaşması örneğinden hareketle koşut işlevli terimler ve alternatif çeviri önerileri üzerinde durmuştur.²⁰ Diğer bir çalışma ise Aylin Kaçan’ın hukuk çevirisinde eşdeğerlik sorununa yoğunlaşarak, hukuk sistemlerindeki farklılıkları, çevirideki zorlukları ve çeviri sürecinde izlenebilecek uygun yöntem ve teknikleri tartışan “İngiliz ve Türk Hukuk Metinlerinin Çevirisinde Eşdeğerlik Düzeyi” adlı yüksek lisans tezidir. Araştırmacı 2017’de yaptığı bu çalışmasında, hukuk çevirisindeki koşutluklar ve farklılıklar nedeniyle ortaya çıkan çeviri sorunlarını mercek altına alarak birtakım hukuk terimleri ve kavramları için çeşitli çeviri yöntemleriyle çözümler ortaya koymuştur.²¹ Hukuk çevirisinde eşdeğerliği konu edinen bir çalışma da Burcu Kabakçı tarafından 2006’da yapılan “Uluslararası Hukuk Metinlerinde Eşdeğerli Sağlama Yöntemleri” başlıklı yüksek lisans tezidir. Kabakçı bu tezde, eşdeğerlik terimiyle ilgili çeviri kuramlarını, metin türleri ve hukuk metinlerinin bu türler çerisindeki yerini, hukuk dil ve metinlerinin özelliklerini, bunların çevirisinde dikkat edilmesi gereken noktaları ve çeviri metotlarını ele almıştır.²²

¹⁸ Eruz, “Çeviri Eğitiminde ve Çeviride Koşut Metinler,” 101.

¹⁹ Zeynep Yeşilkaya, “Çeviri Uygulamalarında Koşut Metinlerin İşlevi: Hukuk Metinleri Temelli Bir İnceleme” (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2017).

²⁰ Sazan Kalamerd, “Hukuk metinlerinin İngilizceden Arapçaya çevirisinin Metinsel Yönleri: Mısır-İsrail Barış Antlaşması Örnek Çalışması” (Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, 2020).

²¹ Aylin Kaçan, “Level of Equivalence In The Translation Of British And Turkish Legal Texts” (Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, 2017).

²² Burcu Kabakçı, “Uluslararası Hukuk Metinlerinde Eşdeğerli Sağlama Yöntemleri” (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2006).

İsmail Boztaş tarafından 2007’de yayımlanan “Çeviri El Kitabı: Belge Çevirileri” başlıklı çalışma da koşut metinler çevirisini konu edinen çalışmalar arasında gösterilebilir. Boztaş bu çalışmasında, Türkçe ve İngilizce dillerindeki doğum, evlenme, ikamet ve ölüm vb. belgeler gibi nüfus belgeleri, vize işlemlerinde kullanılan pasaport ve vize belgeleri, başarı belgeleri, takdir belgeleri, diploma ve transkriptler gibi eğitim ve öğretim belgeleri, vekaletnameler gibi adli belgeler ve son olarak da sözleşme ve uluslararası antlaşmaların kaynak metinlerini ve çevirilerini vermiştir.²³ Araştırmacı, mahkeme kararları, yasalar ve yönetmelikler, uluslararası anlaşmalar, Avrupa Birliği metinleri, vekâletnameler, kira kontratları, ihale ilanları ve şartnamelerin İngilizceden Türkçeye ve tersine çevirisine yönelik “Hukuk Çevirisi” çalışmasını da 2012’de yayınlamıştır.²⁴

Jasmin Esin Duraner 2015’de yaptığı “Türkiye’de hukuk çevirisi piyasasındaki ilişkiler ağı: Aktörler üzerinde sosyolojik bir çalışma” başlıklı İngilizce yüksek lisans tezi de, hukuk çevirmenleri, tercüme büroları, müşteriler, çeviri piyasasında kullanılan hukuk metinleri, koşut metinler ve sözlükler, bilgisayar destekli çeviri araçları gibi çeviri sürecinin ögeleri hakkında genel gözlemler ve tespitlere yer vermiş olması itibarıyla araştırmamızla dolaylı olarak ilgili olan çalışmalar arasında gösterilebilir.²⁵

Diğer taraftan yurt dışındaki çalışmalara bakıldığında, Muhammed Hişâm b. Şerif’in doğrudan koşut metinleri ele almamakla birlikte hukuk alanında Fransızca sözleşmelerin Arapçaya çevirisini araştırdığı “إشكالية الترجمة القانونية : دراسة في ترجمة العقود من الفرنسية إلى العربية” başlıklı doktora tezi²⁶ Mâcid Süleyman Dûdîn’in 2009’da yayınlanan الترجمة القانونية والمصطلحات والنماذج / Hukuk çevirisi, hukuk terminolojisi, belgeleri ve dili” adlı çalışması²⁷ bu alandaki çalışmalar arasında sayılabilir.

Arap ülkelerindeki çalışmalarla ilgili araştırmalarımızda, koşut metinlerin betimlenmesi ve kültürel normların betimlenmesi ve koşutluğa ilişkin düzeylerinin belirlenmesi hususunda şu ana değin yapılmış bir çalışmaya rastlamadık. Bununla birlikte Arap ülkelerindeki çalışmaların

²³ İsmail Boztaş, *Çeviri El Kitabı: Belge Çevirileri*. (Ankara: Pelikan Tıp ve Teknik Kitapçılık, 2007), 3-4.

²⁴ İsmail Boztaş, *Hukuk Çevirisi*. (Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2012).

²⁵ Jasmin Esin Duraner, “Türkiye’de hukuk çevirisi piyasasındaki ilişkiler ağı: Aktörler üzerinde sosyolojik bir çalışma” (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2015).

²⁶ Muhammed Hişâm b. Şerif, “إشكالية الترجمة القانونية: دراسة في ترجمة العقود من الفرنسية إلى العربية” (Doktora Tezi, Oran Üniversitesi, 2017).

²⁷ Mâcid Süleyman Dûdîn, *et-Terceme’l-kânûniyye ve’l-mustalahât ve’n-nemâzic ve’s-siyâğa’l-kânûniyye* (Mektebetu’l-mucteme’i’l’arabî li’n-neşri ve’t-tevzi’, 2009).

genellikle İngilizce ve Fransızca hukuk metnlerinin Arapçaya çevirisini incelemeyi amaçlayan çalışmalarla sınırlı kaldığı söylenbilir.

Bu araştırmada, koşut metin örnekleri ve bu örneklerin çeviride ifade ettiği kültürel normlar işlevsel bir yaklaşım çerçevesinde açıklanması nedeniyle betimleyici bir yöntem kullanılmıştır.

Bu araştırmanın ikinci bölümünde doğum belgelerinde kültürel normlar; nc bölümünde evlenme belgelerinde kültürel normlar, dördüncü bölümünde eğitim belgelerinde kültürel normlar, beşinci bölümünde koşut metinler çevirisinde uygulanabilecek eviri stratejileri ele alınmıştır. Altıncı bölümünde koşut ifadeler ve kavramlar listesine yer verilen çalışma yedinci bölümünde ulaşılan sonuç ve önerilerle tamamlanmıştır.

2. DOĞUM BELGELERİNDE KÜLTÜREL NORMLAR

2.1. Suriye Doğum (Olay Kayıt) Belgesi

توزع مجاناً

الجمهورية العربية السورية
وزارة الداخلية - الشؤون المدنية
المديرية العامة للأحوال المدنية

شهادة ولادة

مكان حدوث الواقعة	داخل القطر ☐ خارج القطر ☐	المحافظة:	البلد:	مكان قيد الأسرة	محافظة:	أمانة:	رقم القيد:	رقم القيد:
بيانات الواقعة	ولادة حديثة ☐ ولادة قديمة (مكتومة) ☐	الأمانة المسجلة للواقعة:	رقم الواقعة:	تاريخ تسجيلها:	تاريخ الولادة:	ساعة:	دقيقة:	ساعة:
بيانات المولود	الاسم:	الجنس: ذكر ☐ أنثى ☐	تاريخ الولادة:	الجنس:	الاسم:	الجنسية:	الديانة:	المهنة:
بيانات الأب	الرقم الوطني:	تاريخ الولادة:	الجنسية:	الديانة:	المهنة:	العنوان:	البلد:	الخارج القطر ☐ القطر ☐
بيانات الأم	الرقم الوطني:	تاريخ الولادة:	الجنسية:	الديانة:	المهنة:	العنوان:	البلد:	الخارج القطر ☐ القطر ☐
بيانات الشاهدين	الرقم الوطني:	الاسم:	النسبة:	اسم الأب:	تاريخ الولادة:	الأمانة:	محل القيد:	رقم القيد:
بيانات مقدم الشهادة	الرقم الوطني:	الاسم:	النسبة:	اسم الأب:	تاريخ الولادة:	الأمانة:	محل القيد:	رقم القيد:
بيانات المولود والولادة	الرقم الوطني:	الاسم:	النسبة:	اسم الأب:	تاريخ الولادة:	الأمانة:	محل القيد:	رقم القيد:

اسم وتوقيع الطبيب الفاحص للمولود:

نصادق على صحة محتويات هذه الشهادة تحت طائلة المسؤولية القانونية وإشعاراً بذلك نوقع في

اسم وتوقيع الشاهد الأول: اسم وتوقيع الشاهد الثاني: اسم وتوقيع المختار: اسم وتوقيع مدير المؤسسة: اسم وتوقيع المولود: اسم وتوقيع مقدم الشهادة: اسم المراقب وتوقيعه: اسم أمين السجل وتوقيعه:

هاتف الاستعلام الصوتي ١٠٥

www.civilaffair-moi.gov.sy موقع الشؤون المدنية على الانترنت

Resim 2.1. Suriye doğum (olay kayıt) belgesi

2.1.1. Suriye Doğum (Olay Kayıt) Belgesinin Betimlenmesi

Doğum nüfus hizmetleri literatüründe bir واقعة olaydır. Suriye’de doğum belgeleri, İçişleri Bakanlığı Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü’ne bağlı nüfus müdürlüklerince tanzim edilmektedir. Belgenin sürmanşet kısmında geçen الشؤون/المدنية nüfus işleri’ tamlaması ile hemen altında yer alan nüfus işleri genel müdürlüğü biriminde geçen الأحوال المدنية terkihi aynı anlamda kullanılmakla birlikte الشؤون kelimesi lügatte الأمر-الحال vaziyet, iş, olay, durum’ anlamlarında شأن masterından çoğul²⁸, أحوال kelimesi de حال يحوّل fiilinden ‘bir durum, konumdan başka bir duruma, konuma geçmek, durum, hal anlamlarındaki حَوْل havl masterının cemisidir.²⁹ Bununla birlikte Türkçedeki koşutluğunu nüfus işleri olarak verdiğimiz iki kavram arasındaki retorik söylem farkı الشؤون المدنية tamlamasının bütün nüfus işlerini الأحوال المدنية tamlamasının ise doğum, evlenme ve boşanma gibi medeni durumlara geçişi ifade eden nüfus olaylarını göstermesinden ileri gelmektedir. Belgenin manşet kısmında geçen, شهادة ولادة doğum belgesi tanımlaması doğumdan hemen sonra sağlık kuruluşları vb. tarafından verilen ve sonrasında nüfus müdürlükleri tarafından onaylanan ayrıntılı doğum olayı kayıtlı doğum belgeleri için kullanılmaktadır. Herhangi bir nedenle doğum olayının kaydı yapılmamışsa, daha sonra yapılan kayıt bildirimlerinden sonra ve kimlik ispat ve ibrazı talebiyle yapılan başvurular için verilen doğum belgeleri ise "بيان ولادة" şeklinde düzenlenmektedir.³⁰

²⁸ İbn Manzûr, “شأن”, *Lisânu ‘l-‘Arap* (Beyrût: Mektebetu’l-a‘lemi li’l-matbûât, 2005), I, 1961.

²⁹ Manzûr, “حول”, 993.

³⁰ Bkz. Resim 2.2.

2.2. Suriye Doğum Belgesi

توزع مجاناً

الجمهورية العربية السورية
وزارة الداخلية-الشؤون المدنية

بيان ولادة

بيان صادر عن الولاية الالكترونية للشؤون المدنية بتاريخ: ٢٠١٧-٠٢-٠٣ ورقم: ١٠٠:٣٨:٠٥ ١٧٣٥٥٣٦

اسم المولود ونسبته	اسم الأب ونسبته	اسم الأم ونسبته	محل الولادة	تاريخ الولادة	الجنس	الأمانة	محل القيد	رقم القيد	متسلسل الاسم
			قلمشلي	١٩٩٤/١/٦ اليوم السادس من شهر كانون الثاني لعام ألف وتسعمئة والاربعة وتسعين	أنثى	القلمشلي	غربي	٨٤	٤
ملاحظات:									

رقم الواقعة: ١٩٩٤/١/٦ تاريخ الواقعة: ٢٠١٧/٢/٣

اسم المستخرج: ابتسام سليمو
مركز الاستخراج: مركز خدمة المواطن في محافظة دمشق-مركز البلد

ساهر سليمان
رئيس مركز خدمة المواطن
دمشق

٢٢ شباط ٢٠١٧

٠١١٥

١٠٥ هاتف الاستعلام الصوتي

www.syriamoi.gov.sy موقع الشؤون المدنية على الانترنت

Resim 2.2. Suriye doğum belgesi

2.2.1. Suriye Doğum Belgesinin Betimlenmesi

Kaynak kültürün tekil bir koşutlukla ilgili birbirinden farklı tanımlıklarının bulunması çevirmenin erek metindeki eşdeğerlik stratejisinde şu iki durumu göz önünde bulundurmasını gerekli kılar. Çevirmen bir taraftan kaynak metnin üreticisinin amacını diğer taraftan erek kültür alıcılarının beklentilerini dikkate alarak, her iki tanımlığı da doğum belgesi olarak çevirebileceği gibi Resim.2.1.de verilen شهادة ولادة için ‘doğum olayı kayıt belgesi’ Resim 2.2.’de verilen beyân vilâde بيان ولادة için de ‘doğum belgesi’ eşdeğerliklerine karar verebilir.

“Eğer işverenin ve erek-kültür alıcılarının beklentileri bu yönelimdeyse, kaynak metnin yazarının amacından her tür sapma ve değişikliği potansiyel erek-kültür alıcılarına bildirmek zorundadır.”³¹

³¹ Vermeer, Çeviride Skopos Kuramı, 81.

Doğum belgelerinin haber bölümünde geçen أمانة ifadesi nüfus kayıt yerinin ve/veya yerel yönetim birimlerinin idari tasnifinde kullanılan قَضاء، بَلَدِيَّة، بَلَدَة، نَاحِيَة، مَنطِقَة vb. tanımlıklarla karıştırılmaktadır. Lügatte borç, emanet, vefa anlamlarına gelen bu ifade حَارِس، حَافِظ koruyan, kollayan anlamındaki الأَمِين sözcüğüne³² atfen terim olarak السَّجَل المَدَنِي nüfus sicilinin korunduğu yer anlamında, bir yerin nüfusu, örneğin, Ankara İli Nallıhan İlçesi nüfusuna kayıtlı demek gibi, genellikle bir ilçenin nüfus idaresi olarak ve أَمِين السَّجَل المَدَنِي /Nüfus müdürüne atfen de أمانة السَّجَل المَدَنِي /nüfus idaresi, nüfus müdürlüğü anlamında kullanılmaktadır. أمانة ifadesi Suriye nüfus belgelerinde مُحَافَظَة il ifadesinden sonra geldiği için ilçe, nahiye, semt gibi yanlış çeviri kararlarına yol açabilmektedir. Suriye Yerel Yönetim Kanununa göre belirlenmiş olan yerel yönetim birimleri il (مُحَافَظَة)، şehir (مَدِينَة)، belde/ilçe (الْبَلَدَة)، belediye/kasaba (الْبَلَدِيَّة)، bölge (الْمِنْطَقَة) ve il merkezlerindeki ilçe (ناحية)'lerden oluşmaktadır.³³

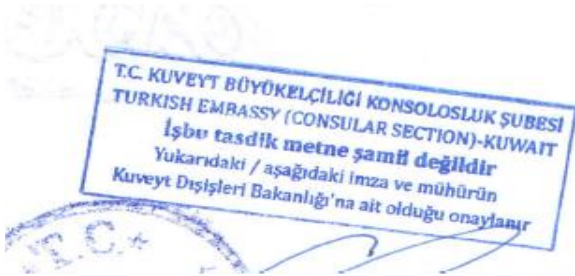
Doğum kayıt belgesindeki şu onay açıklaması نُصَادِقُ عَلَى صِحَّةِ مَحْتَوَيَاتِ هَذِهِ الشَّهَادَةِ تَحْتَ طَائِلَةِ form ve belgelerde basılı standart onay açıklamalarından biridir. Bu açıklamada ‘Yasal sorumluluk kapsamında düzenlenen bu belgedeki bilgilerin doğru olduğunu onaylar ve işbu belgeyi imzalarız’ denilmektedir. Bu açıklamada geçen ‘تحت طائلة’ terkihi bu belgeyi düzenleyen birimlerin belge içeriğiyle ilgili yasal sorumluluklarının bulunduğuna işaret etmektedir, Resim 2.2.de vurulmuş olan kırmızı renkli onay açıklaması kaşesi ise Suriye Dışişlerinin standart onay açıklaması olup şu metni içermektedir:

الجمهورية العربية السورية وزارة الخارجية والمغتربين تصادق على صحة التوقيع والخاتم دون أية مسؤولية على محتويات الوثيقة.

³² İbrahim Mustafa vd., “الأمين”, *El-Mu‘cemu’l-Vasît* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1989), 28.

³³ Suriye İçişleri Bakanlığı, “قانون الإدارة المحلية”, <http://www.mola.gov.sy/mola/index.php> سورية في-المحلية-الإدارة-قانون (Erişim Tarihi: 5.4.2022).

Bu onay açıklamasının koşut biçimi ülkemiz dışışleri bakanlığının bir onay açıklaması metninde şöyle geçer: “T.C. Kuveyt Büyükelçiliği, Konsolosluk Şubesi, Yukarıdaki/aşağıdaki imza ve mühürün Kuveyt Dışışleri Bakanlığı'na ait olduğu onaylanır. İşbu tasdik metne şamil değildir”³⁴

Resim 2.3. T.C. Dışışleri onay açıklaması örneği

Bu koşutluğun erek metinde aynı şekilde Suriye Arap Cumhuriyeti, belgedeki imza ve mühürün doğruluğunu onaylar. İşbu tasdik metne şamil değildir’ şeklinde sağlanması, koşut metinlerin belirli kalıplara bürünmüş bilgilendirici metinler olmasıyla ilişkilendirilebilir. Bu doğrultuda دون أدنى مسؤولية فيما يختصُ veya başka Arapça belgelerde geçen مَسْئُولِيَّةٌ عَلَى مَحْتَوَيَاتِ الْوَثِيقَةِ vb. kalıp ifadelerinin “işbu tasdik metne şamil değildir” şeklinde çevrilmesi, Göktürk’ün bilgilendirici, kullanmalık metin türlerinin çoğunlukla iletişimsel bir çeviri yöntemiyle, iletinin bilgi içeriğinin aktarılması gözetilerek çevrilebileceği³⁵ yönündeki tespitlerini doğrular. Yukarıdaki belgelerde adı-soyadı eşleştirmesi الاسم والنسبة olarak Suriye Kimlik Numarası tanımlığı da الرقم الوطني olarak verilmektedir.

³⁴ Bkz. Resim 2.3.

³⁵ Akşit Göktürk, *Çeviri: Dilleri Dili*, 11.bs. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2014), 38.

2.3. Bireysel Nüfus Kayıt Sureti

موقع الشؤون المدنية على الانترنت www.syriamol.gov.sy

هاتف الاستعلام الصوتي ١٠٥

الجمهورية العربية السورية
وزارة الداخلية-الشؤون المدنية

صادق على خاتم وتوقيع
أمين السجل المدني في
دين أي مسؤولية عن ختمات الوثيقة.
٢٥ حزيران ٢٠١٨
مدير الشؤون المدنية في حلب

صورة عن قيد مدني فردي

بيان صادر عن البوابة الالكترونية للشؤون المدنية بتاريخ: ٢٠١٨-٠٦-٢٥ ١٠:٣١:٢٩ ويرقم : ٢٧٣٦

الاسم:	الرقم الوطني:
النسبة:	الجنس: أنثى
اسم الأب: مصطفى	تاريخ القيد: ١٩٩٨/٣/١
اسم ونسبة الأم:	الوضع العائلي: عازبة
الأمانة: حلب ش ٢	متسلسل الاسم: ١٨
محل ورقم القيد: صاجليخان فوقاني خ ٢١	
محل وتاريخ الولادة: حلب ١٩٩٨/٣/٨ اليوم الثامن من شهر اذار لعام ألف وتسعمئة وثمانية وتسعين	
الدين والمذهب: اسلام	
ملاحظات: -	

الاسم المستخرج: امان طاهر
مركز الاستخراج: مركز مديرية الشؤون المدنية بحلب-مركز السبع بحرات

مدير الإدارة الشخصية
أحمد رامي حسون

وزارة الداخلية - سورية
الأمين العام للشؤون المدنية
مدير الشؤون المدنية في حلب

توزع مجاناً

Resim 2.4. Bireysel nüfus kayıt sureti

2.3.1. Bireysel Nüfus Kayıt Suretinin Betimlenmesi

Doğum belgelerine ek olarak, bireysel nüfus kayıt suretleri düzenlenmektedir. Bu belgelerde doğum belgelerinden farklı olarak belge sahiplerinin onaylı fotoğrafları bulunabilmektedir. Nüfus kayıt suretinin içerik katmanında geçen Suriye içişleri onay açıklamasının “Belgedeki imza ve mührün Halep Nüfus Müdürlüğüne ait olduğunu onaylarız” şeklinde belirli bir kurumun imza ve mührüne atfen verilmesinden Suriye nüfus belgelerindeki onay açıklamalarında iki farklı yöntemin izlendiği görülmektedir. Belgenin haber kısmında geçen el-الوضّع العائلي ifadesi koşut kültürlerde الحالة الاجتماعية، الحالة الشخصية، الحالة المدنية vb. diğer koşutluklara karşılık olarak verilmektedir. Belgelerde geçen مُتَسَلِّلُ الإِسْم birey sıra numarasını belirtirken، خ kısıltması hane numarasını göstermektedir. Dini ifadesine karşılık olarak doğum kayıt belgesinde الديانة tanımlığına yer verilirken, doğum belgesinde bu tanımlığa yer verilmemiş, bireysel nüfus kayıt suretinde ise الدين والمذهب dini-mezhebi şeklinde bir tanımlık konulmuştur. الديانة tanımlığına cevap olarak formlar dışıl ve eril kişiler için مسلمة، مسلم karşılıklarıyla doldurulurken، الدين tanımlığı formu إسلام olarak doldurulmaktadır. Her iki cevap için de hedef kültürdeki koşutluk “İslam” şeklindedir. Çeviri incelemelerinde, bu ifadelere hedef kültürün iletişimsel bağlamında ve koşut metin biçimlerinde yerleşik olan “İslam” ifadesi yerine “Müslüman” şeklinde eşdeğerlik verilmeye çalışıldığını görüyoruz. Halbuki Türkiye Cumhuriyeti koşut metin belgelerinde, örneğin bir nüfus cüzdanında مسلمة، مسلم veya إسلام şeklindeki koşutluğun oluşturulma biçimi “İslam” şeklindedir.³⁶

Resim 2.5. T.C. nüfus cüzdanı arka yüzü

³⁶ Bkz. Resim 2.5. T.C. nüfus cüzdanı arka yüzü

Belgelerde tarih bildirim yöntemi miladidir. Dipnot kısımlarında geçen, تُورَّع مَجَّانًا Ücretsiz verilir”, موقع الشؤون المدنية على الإنترنت, İçişleri web adresi, هاتف الاستعلام الصوتي danışma hattı vb. ifadeler, çok ender durumlarda belgenin herhangi bir sahtecilik davasına konu olması ve bu nedenle bilirkişilerin ayrıntılı incelemelerine tabi tutulması dışında erek kültürde işlevi bulunmayan matbu form ögeleridir. Öte yandan bireysel nüfus kayıt suretinde fotoğraflı belgelerde dipnot olarak bulunan تُوجد صورة “Fotoğraf bulunmaktadır” ifadesinin daha sonra ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklarda mahkeme, denklik komisyonları vb. yetkili kurullar tarafından belgenin geçerliliğinin sınanabileceği bir unsur olması nedeniyle erek metinde yer verilmesinin doğru olduğu kanaatindeyiz.

Yukarıda gösterilen doğum belgelerinde filigran olarak Suriye Devlet arması kullanılmaktadır. Bu arma 1980’den beri Suriye pasaportlarında, kimlik kartlarında, resmi belgeler, yasama kararları ve yazışmalarda, kağıt ve demir paralarda ve kamuya ait binaların ön cephesinde halk arasında altın kartal veya Kureyş kartalı olarak bilinen العقاب السوري sola bakan Suriye kartalı figürüyle birlikte ülke bayrağının kullanıldığı devlet armasıdır, bu armada ülke adı el-cumhûriyyetu’l-‘arabiyyetu’s-Sûriyye الجمهورية العربية السورية Suriye Arap Cumhuriyeti olarak geçer.³⁷

Şekil 2.1. Suriye arması

Belgelerde tablolar bulunmaktadır. Erek metinde bu tabloların aynı koşutlukta oluşturulması, sahadaki standart uygulamalardan biri haline gelmiştir. Formun bilgi verilmeyen kısımlarındaki tanımlıkların erek metinden düşürülmesi, çevirilerin işlevsel bir biçimde değerlendirilmesi sonucunda alınabilecek kararlardan birisi olabilir. Erek kültürde yukarıdaki belgelerin resmi başvuru ve işlemlerde bir Suriye kimlik belgesi olarak kullanılageldiği göz önünde bulundurulduğunda, belgenin kimlik bilgilerini içermeyen ve özel şartlar bildirmeyen dipnot

³⁷ Suriye Arap Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı, “العربية السورية”, <http://www.mod.gov.sy/index.php?node=554&cat=1140> (Erişim Tarihi: 5.4.2022).

kısımları erek metinden çıkarılabilir, ancak belgeyi onaylayan bütün makamların imza ve mühürlerini gösteren bilgilerinin kaynak metindeki konumlarının nerede bulunduğuna bakılmaksızın erek metnin sonunda “**Mühür:** Suriye Arap Cumhuriyeti, Dışışleri Bakanlığı, Konsolosluk Şubesi, **İmza:** Konsolosluk İdaresi Müdürü, **Onay Açıklaması:** Suriye Arap Cumhuriyeti, Dışışleri Bakanlığı, Belgedeki imza ve mührün doğruluğunu onaylar. İşbu tasdik metne şamil değildir” şeklinde net bir biçimde aktarılması büyük önem arz etmektedir. Ülkemizdeki noterlikler vb. kurumlar bu imza ve mühürlere bakarak çeviri metinlerini onaylamakta ve işlem ücretlerini buna göre belirlemektedir.

2.4. Mısır Doğum Kayıt Belgesi

جمهورية مصر العربية
وزارة الداخلية
مصلحة الأحوال المدنية

صورة قيد الميلاد

الرقم القومي: ٩١٩ ٨٨ ٠٠ ١٥٦

بيانات المولود:

الجنسية: مصر
الديانة: مسلم
النوع: ذكر

محل الميلاد: الخارج / الكويت
تاريخ الميلاد: تسعة عشر من سبتمبر
عام ألف وتسعمائة وأربعة وثمانون

بيانات الأب:

سعيد أحمد جابر سليمان
الديانة: مسلم
الجنسية: مصر

بيانات الأم:

عائشة عبد الرحمن جميل
الديانة: مسلمة
الجنسية: مصر

م. ص.م. : المركز الرئيسي
س. م.د. : المركز الرئيسي
س. ا.ص.د. : مستشفى النموذجي

رقم القيد: ٣٣٣
ت. القيد: ١٩٩١/١/٣٠
ت. اصدار: ٢٠٠٦/١٢/٢٠

رقم مسلسل: ٢٣٩٦٥٢٣

مصر
EGYPT
المجلس الأعلى
للأحوال المدنية
والسجل
الوطني
١ جنيه مواليد

شرطة القاهرة
أحمد الشاذلي
مدير مركز سجلي الأحوال المدنية

POLICE PRESS / 5903030

الشرطة العامة وقطر والبيع / ٥٩٠٢٠٢٠

Resim 2.6. Mısır doğum kayıt belgesi

2.4.1. Mısır Doğum Kayıt Belgesinin Betimlenmesi

Belgenin sürmanşet kısmında geçen مصلحة الأحوال المدنية ifadeleri, Suriye doğum belgelerinde geçen المديرية العامة للأحوال المدنية Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü'nün' Mısır'daki koşt biçimini ifade eder. المصلحة sözcüğü lügatte yararlı, elverişli olmak, fayda ve menfaat anlamlarına gelirken terim olarak "bakanlığın genel bir kurumunu yöneten idari birimi veya organı"³⁸ manasında Mısır belgelerinde المديرية العامة، الإدارة العامة yerine genel müdürlük, genel idare ve genel kurum anlamlarında kullanılmaktadır. Doğum belgesi koştluğunun manşet kısmında صورة قيد الميلاد "doğum kayıt sureti" biçiminde ولادة yerine mimli mastarla verildiği görülmektedir. Kimlik numarası tanımlığı Suriye'deki الرقم القومي ulusal kimlik numarasından farklı olarak الرقم القومي milli kimlik numarası şeklinde bildirilmiş, form bilgileri kısmında Suriye belgelerindeki gibi الاسم والنسبة ad-soyadı eşleştirmesi kullanılmamış, bunun yerine kimlik sahibinin adından sonra ebeveynlerinin الاسم الاسم والنسبة dörtlü adı beyan edilmiştir. Emsal kültürlerdeki koşt metinlerde ad-soyadı tanımlığı yerine kullanılan isim-soy isim bildirme biçimlerinden biri de dörtlü ad bildirme yöntemidir. Buna göre belgede babanın kimlik bilgileri kısmında geçen dört ad سعيد، أحمد، جابر، سليمان sırayla, kişinin adı, baba adı, dede adı ve soyadından oluşmaktadır. Dolayısıyla erek metne aktarımlarda soyadı bilgilerinin bu bilgiler içerisinde tespit edilmesi ve hedef metinde ad-soyadı biçiminde gösterilmesi gerekir. Haber bölümünde ad-soyadı tanımlığı bulunmamasına karşın erek metinde adı-soyadı ibaresinin konularak soyadı bilgisinin babanın dörtlü adı içerisinde alınması ve buraya yerleştirilmesi, belgenin kaynak kültürdeki işlevinin erek kültür okurunun alımlama estetiğine uygun şekilde koştuluk kazanmasını sağlayacaktır. Aksi takdirde, belgenin eksik çevrildiği yönünde itiraz ve şikâyetler gelebilir. Mısır idari coğrafyası sırasıyla إقليم (bölge)، محافظة (il)، مدينة، قسم، مركز، (İlçe)، قرية رئيسية (kasaba, belde)، قرية (köy)، حي (mahalle) olarak taksim edilmiştir.³⁹ Belgede cinsiyet tanımlığı Suriye'de el-cins

³⁸ Mustafa vd., "المصلحة", 520.

³⁹ Mısır Arap Cumhuriyeti, Enformasyon Genel Kurumu (MEGK), "نظام الإدارة المحلية", <https://www.sis.gov.eg/section/75/85?lang=ar> (Erişim Tarihi: 5.4.2022).

مركز مركز
ifadesinden farklı olarak Mısır'da en-nev' النوع ifadesiyle karşılanmıştır. Merkez
ifadesi mîm م harfiyle, سجل ifadesi س harfiyle ve تاريخ ifadesi ت harfiyle kısaltılmıştır.
Belgenin onay kısmındaki mühürde, Stanley ilçe nüfus dairesi, belge tanzim birimi, emniyet
komiserinin kaşesi bulunmaktadır. Filigran olarak matbu formun kenarlıklarında mısır
hiyeroglifleri kullanılmıştır. Kaşelerde Mısır Arap Cumhuriyeti devlet arması görülmektedir.

Şekil 2.2. Mısır arması

Devlet adının جُمهُورِيَّة مِصر العَرَبِيَّة olarak sergilendiği bu arma 2 Ekim 1984'ten beri Mısır'da kullanılan resmi devlet armasıdır. Arma Selahaddin Eyyubi döneminden kalma ve heraldik açıdan sağına bakan altın işlemeli kartalla birlikte gövdesindeki Mısır bayrağından oluşmaktadır.⁴⁰ Belgenin üst onayları asıl belgenin ön yüzünün yıpranmaması için belgenin arka yüzüne vurulmaktadır. Mısır doğum belgesinin arka yüzünde bulunan onay açıklaması metni şöyledir:

"وزارة خارجية جمهورية مصر العربية، مكتب التصديقات والخدمات القنصلية للمواطنين ، تصدق على صحت الخاتم والتوقيع النهائي إلى/و.د. (وزارة الداخلية) دون أدنى مسؤولية فيما يختص بمضمون ومحتويات الوثيقة."

Resim 2.7. Mısır onay açıklaması

⁴⁰ Mısır Enformasyon Genel Kurumu (MEGK), "شعار الدولة", <https://www.sis.gov.eg/section/10/18?lang=ar> (Erişim Tarihi: 5.4.2022).

Bu onay açıklamasının T.C. Dışişleri Bakanlığı onay açıklamasındaki koşut biçimde düzenlenmesi, koşut metnin erek kültür alıcıları tarafından daha kolay anlaşılmasını sağlayacaktır. Buna ek olarak, belgenin arka yüzünde mühürler ve imzalara ait bilgilerle onay açıklamasının da erek metnin içerik katmanının hemen bitiminde ön yüzünde verilmesi, noterliklerde onaylama ücretlerinin sayfa başına hesap edilmesi nedeniyle çeviri işletmelerinin çevirmenlerden beklediği standart düzenlemelerden biri haline gelmiştir.

Onay bildirim koşutluğu Suriye doğum belgelerinde Mufâ‘ale vezninde صادق يصادق مصادقة

(على) fiili ile Mısır doğum belgesinde ise Tef ‘ıl vezninde صدَّق يُصدِّق تصديق (على) ile verilmiştir.

Hedef kültürde “İşbu tasdik metne şamil değildir” şeklinde yerleşen koşut ifade biçiminin Mısır doğum belgesinde دون أدنى مسؤولية فيما يختص بمضمون ومحتويات هذه الوثيقة ile ifade edildiği görülmektedir.⁴¹

⁴¹ Bkz. Resim 2.7.

2.5. Aile Nüfus Kayıt Belgesi

وزارة الداخلية
قطاع مصلحة الأحوال المدنية

وثيقة قيد عائلي ممكنة

الرقم القومي: [redacted]

الاسم: [redacted]
 اسم الشهرة: [redacted]
 الحالة الاجتماعية: متزوج
 اسم الأم: عائشة سالم عبد القادر الفاروقي
 تاريخ الميلاد: ١٩٧٩/٣/٣
 محل الميلاد: الاسكندرية / باب شرق
 بيانات القيد: باب شرق / الابراهيميه

كتابة: ثلاثة من مارس عام الف وتسعمائة وتسعون
 رقم القيد: ٣١٢٣

بيانات الزوجات					
م	اسم الزوجة	الرقم القومي	اسم الأم	رقم وثيقة الزواج	تاريخ الحالة
١	[redacted]	[redacted]	[redacted]	٩٩	٢٠٠٩/١١/٢٨

بيانات الأبناء					
م	الاسم الأول	الرقم القومي	رقم القيد	اسم الأم	الحالة
١	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	مسلم لذكر
٢	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	مسلم لذكر
٣	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	مسلم لذكر

عدد الأبناء: ٣

وزارة خارجية جمهورية مصر العربية
 مكتب التسجيلات والطلبات - المنطقة الإدارية
 (الاسكندرية - حال استيفاء (الرقم القومي))
 وله تمديد: ٢٨ يناير ٢٠١٩
 ٤١٥٢
 مدير عام: [redacted]
 مدير عام: [redacted]
 مدير عام: [redacted]

نادية عبد المولى شفيق
 استعلام
 ١٩/٠٨/٢٠١٩
 ١٩/٠٨/٢٠١٩

البيانات المؤهلة بعاليه مطابقة للحساب الإلزامي والمستندات المقدمة من صاحب الطلب و على [redacted]
 اسم الموظف المختص: [redacted]
 اسم المراجع: [redacted]
 جهة استخراج القيد: سجل محرم بك
 تاريخه: ٢٠١٩/١١/٢٣

Resim 2.8. Mısır aile nüfus kayıt belgesi

2.5.1. Aile Nüfus Kayıt Belgesinin Betimlenmesi

Mısır aile nüfus kayıt belgesinde belge tanımlığı وثيقة; emsal kültürlerde nüfus olayını belirten olay tanımlığı الحالة biçiminde, nüfus tanımlığı الحالة الاجتماعية olarak, soyadı tanımlığı اسم الشهرة şeklinde geçmektedir. Koşut/emsal kültürlerde onaylama bildiren توثيق، bir koşutluk اعتماد الجهة biçiminde bir koşutluk tanınımlıkları ile birim onayı anlamına gelen tanınımlıkları تصديق، تسجيل oluşturulurken، الموظف المدقق inceleyen memur ise المراجع şeklinde tanımlanmıştır. Belgenin manşetinde geçen مُستخرج ifadesi elektronik ortamda çıktısı alınarak düzenlenen koşutluğuna karşılık gelmektedir. Koşut metnin üst kısmına gönderme yapılırken kullanılan بعاليه ifade ise بعاليه koşut biçiminde kullanılmıştır.⁴²

2.6. Kuveyt Doğum Belgesi

Resim 2.9. Kuveyt doğum belgesi

⁴² Bkz. Resim 2.8.

2.6.1. Kuveyt Doğum Belgesinin Betimlenmesi

Kuveyt doğum belgeleri Kuveyt Sağlık Bakanlığı, Doğum ve Ölüm Olayları Merkez Kayıt İdaresi tarafından karne şeklinde verilen matbu formlar üzerine işlenmektedir. Haber kısmında Suriye ve Mısırdakinden farklı olarak verilen koşutluklara bakıldığında, kimlik numarası tanımlığının الرّقم المدني şeklinde, doğum tarihinin hicri ve miladi olarak yazıyla ve rakamla verildiğini, Suriye ve Mısır belgelerinde düzenleme bildiren إصدار koşutluğunun تحرير ifadesiyle karşılandığı, adı-soyadı tanımlıkları için Mısır'daki dörtlü ad الاسم الرباعي usulünün kullanıldığı görülmektedir.⁴³ Onay açıklamasında, Suriye ve Mısırdakinden farklı olarak şu terkip kullanılmıştır:

دولة الكويت، الإدارة القنصلية تصدق على صحة توقيع وخاتم وزارة الصحة دون أية مسؤولية من قبل وزارة الخارجية فيما يخصُ بمحتويات الوثيقة.

Mısır'da خص يخص (ب) şeklinde mezîd fiille verilen koşutluk Kuveyt'de خص يخص (ب) şeklinde sülâsi fiille verilmiştir. Aynı şekilde Suriye belgesindeki , دون أي مسؤولية (على) ve Mısır belgesinde دون أية مسؤولية (من قبل) ifade biçimleri Kuveyt belgesinde دون أدنى مسؤولية (في) şeklinde Arap dilinin anlatım özelliği imkânlarından yararlanılarak çeşitli biçim ve biçimlerde koşutluklar üretildiği görülmektedir. Bu çeşitliliğin değişik konulardaki birçok koşut metinde katmanlardaki dil birimlerinde ortaya çıkması bu alandaki çeviri edincinin sağlamlaşma ve yapılaşmasının daha uzun sürmesine neden olan unsurlardan biri haline gelmektedir. Bu nedenle, bir konudaki bütün koşut metinlerin birbiriyle karşılaştırmalı olarak ele alınması, kuramsal çerçevenin daha izlenebilir bir ölçüde şekillenmesine yardımcı olabilecektir.

Resim 2.10. Kuveyt dışişleri onay açıklaması

⁴³ Bkz. Resim 2.9.

Koşut metnin biçim katmanında filigran olarak yer alan Kuveyt Devleti دولة الكويت arması, Arap körfezi üzerinde البوم adlı geleneksel Kuveyt yelkenlisi (petrol bulunmadan önce su taşımacılığında ve inci aramak için kullanılan bir tür ahşap yelkenli) bunu çevreleyen altın kartal göğsünde Kuveyt bayrağının resmedildiği bir armadır ve 1956'dan beri kullanılmaktadır.⁴⁴ Kuveyt yerel yönetim birimleri coğrafi olarak محافظة (il), منطقة (ilçe) ve جزيرة (ada) biçimlerinde tanımlanmış ve taksim edilmiştir.⁴⁵

Şekil 2.3. Kuveyt arması

⁴⁴ Kuveyt Haber Ajansı (KUNA), “شعار الكويت الرسمي”, <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2140888&language=ar#> (Erişim Tarihi: 5.4.2022).

⁴⁵ Ziyâd Ahmed, “مناطق دولة الكويت”, <https://read.opensooq.com/مناطق-دولة-الكويت/> (Erişim Tarihi: 5.4.2022).

2.7. Fas Doğum Belgesi

ROYAUME DU MAROC
MINISTÈRE DE L'INTERIEUR
Province de Tétouan
Commune de Tétouan
Bureau d'état civil Sidi Talha

تدقيقا لمقتنيات الطاهر الشريف الصغار في 3 أكتوبر 2002
بتقييد القنون رقم 37-99 للمرسوم التطبيقي المؤرخ
في 9 أكتوبر 2002

المملكة المغربية
وزارة الداخلية
عمالة إقليم تطوان
جماعة تطوان
مكتب الحالة المدنية سبدي طلحة

نسخة موجزة من رسم الولادة
EXTRAIT D'ACTE DE NAISSANCE

رسم رقم :
السنة : 2002 /

الاسم الشخصي :
الاسم العائلي :
ولدت في يوم :
سنة :
الموافق لـ :
جنسها :
والدها هو :
والدتها هي :
بيان الوفاة المشار إليه :
في طرة الرسم :
شهد بصفتنا ضابطي للحالة المدنية بمطابقة هذه النسخة لما هو مضمن في سجلات
لحالة المدنية بمكتب الحالة المدنية سبدي طلحة
تطوان في

Acte N° :
Année : 2002 /
Prénom :
Nom :
Né (e) le :
Année :
Correspondant au :
A :
Sexe :
Fils ou fille de :
Et de :
Mention marginale de décès :
Extrait certifié conforme aux registres de l'état civil de Bureau d'état civil Sidi Talha

ضابط الحالة المدنية بالتطوان
Fait à Tétouan Le 22/08/2019
الأمضاء : سعيدة أولاد الحميدة
ضابط الحالة المدنية
Officier de l'état civil

Resim 2.11. Fas doğum belgesi

2.7.1. Fas Doğum Belgesinin Betimlenmesi

Doğum olayının kaydı esnasında verilen doğum belgesi رسم الولادة şeklinde koşutluk kazanmıştır. Bu belge daha sonra çıkartılmak istendiğinde Suriye'deki بيان ولادة örneğinde olduğu gibi vukuatsız doğum belgesi sureti نسخة موجزة من رسم الولادة verilmektedir (Bkz. Şekil 2.13.). Şu ana kadar betimlenen doğum belgelerinden farklı olarak Fas doğum belgelerinde, ad tanımlığı الاسم الشخصي; soyadı tanımlığı الاسم العائلي; baba adı والده / ها هو; anne adı والدته/ها هي; nüfus işleri genel müdürlüğü مصلحة الحالة المدنية, nüfus müdürlüğü المكتب الحالة المدنية; nüfus müdürü ضابط الحالة المدنية, imza الإمضاء; kaşe الطابع şeklinde ifade edilmektedir.

Fas doğum belgeleri genellikle Fransızca ve Arapça dillerinde iki dilli bir koşutlukla düzenlenmektedir, sadece Arapça olarak düzenlenen doğum belgelerinde ad ve soyadı ile doğum tarihlerinin Fransızca çeviri yazısı mutlaka verilmektedir.

Fas belgelerinde koşutluk biçimleri farklı olan önemli hususlardan biri de bu ülkenin kuralları gereği yapılan idari tasnifler ve bölümlenmelerdir. Bu bölümlenmelerin gerek emsal kültürde ve gerekse erek kültürdeki koşut biçimlerden farklı olması nedeniyle çeviri hataları ve sorunları ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Emsal kültürlerde kullanılan محافظة، مدينة، بلدة، منطقة، حي vb. tanımlıklar, Fas'ta aynı kapsamda kullanılmamaktadır. Çeviri uygulamalarında, öğrencilerin bu ifadeler için kaynak kültür normlarında bu ifadelere yüklenen anlamları göz ardı ederek, sözlük anlamlarını tercih etme eğiliminde oldukları gözlemlenmektedir. 2015 yılında yapılan idari birim bölümlenmesine göre Fas idari olarak 12 ekonomik bölge جهة اقتصادية; 75 bölge – عمالة – إقليم; ve 1503 belediyeye/ yerel topluluğa جماعة taksim edilmiştir.⁴⁶ Fas belgelerinde geçen diğer tanımlıklar ise ولاية vilayet; باشوية paşalık، مقاطعة kanton، دائرة idari bölge، قيادة ilçe، جماعة حضرية belediye، semt، yerel topluluk؛ جماعة قروية kasaba، köy، mahalle olarak sıralanabilir.⁴⁷

Şekil 2.4. Fas idari bölümlenmesi⁴⁸

Fas içişleri onay açıklamasında geçen الوثيقة فيما يرجع لمسؤولية لا يتحمل أية مسؤولية فيما يرجع لمسؤولية koşutluğunda biçemin değiştiği, dışişleri onayında ise Fransızca koşutluğun verildiği görülmektedir.

⁴⁶Fas Krallığı, Planlama Yüksek Komiserliği, “التقسيم الإداري”, <https://www.hcp.ma/file/217131/> (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

⁴⁷ Bkz. Şekil 2.4.

⁴⁸ Fas idari bölümlenmesi, “Moroccan Administrative Division”, https://en.wikipedia.org/wiki/Administrative_divisions_of_Morocco (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

Resim 2.12. Fas içişleri onay açıklaması

Fas belgelerinde **رمز المملكة المغربية** Fas Krallığı resmi devlet arması kullanılmaktadır.⁴⁹ Bu armada merkezde bir kalkan içerisinde, Fas bayrağında bulunan yeşil pentagramla birlikte, atlas dağlarının üzerinden doğan bir güneş resmedilmiştir. Kalkanın sağ ve sol tarafında biri düz bakan diğeri kendi soluna bakan iki aslan bulunmaktadır. Kraliyet tacı ile beşkenar bir yıldız kalkanın tepesine konumlandırılmıştır. Alt kısımdaki slogan bandında geçen **إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ** ‘Siz Allah’a yardım ederseniz, O da size yardım eder’ kısmı **يا أيها الذين آمنوا إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ** ayetinin⁵⁰ ortasından iktibas edilmiştir.⁵¹

Şekil 2.5. Fas arması

⁴⁹ Bkz. Şekil 2.5.

⁵⁰ Muhammed, 47/7.

⁵¹ Fas Krallığı, E-Devlet Kapısı, “رمز المملكة المغربية”, <https://www.maroc.ma/ar/content/رمز-المملكة-المغربية> (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

2.8. Cezayir Doğum Belgesi

الجمهورية الجزائرية الديمقراطية الشعبية
وزارة الداخلية و الجماعات المحلية
ملخص شهادة الميلاد رقم: / / 1985
خاص ببطاقة التعريف الوطنية و جواز السفر

Numéro Identifiant National: الرقم التعريفي الوطني:

ولاية: البويرة
دائرة/المقاطعة الإدارية: عين بسام
بلدية: عين بسام

اللقب:
Nom:
الإسم:
Prénom:

الجنس: أنثى
المولود(ة) بتاريخ: ثلاثون جانفي ألف وتسعمائة وخمسة وثمانون
التوقيت: الثامنة مساء و ثلاثون د
ب: عين بسام البلدية: عين بسام الولاية: البويرة
ابن:
و:
الجنسية: جزائرية

Nationalité: Algérienne

البيانات الهامشية:
لا شيء

نسخة صادرة طبقا للسجل بتاريخ: 2013/01/08
12 - S 3260

ضابط الحالة المدنية
الإسم واللقب و الإمتضاء و الختم
عن رئيس المجلس الشعبي البلدي
بمقر البلدية
رئيس مصلحة التنظيم والشؤون الاجتماعية
عبد المالك مدروس

Resim 2.13. Cezayir doğum belgesi

2.8.1. Cezayir Doğum Belgesinin Betimlenmesi

Cezayir doğum belgesi bir nüsha içerisinde Fransızca ve Arapça koşut metinler olarak tanzim edilmektedir. Belgedeki işleri koşutluğunun وزارة الداخلية والجماعات المحلية işleri ve yerel topluluklar bakanlığına, nüfus işleri koşutluğunun مصلحة التنظيم والشؤون الاجتماعية biçimine evirildiği, kimlik numarası koşutluğunun الرقم التعريفي الوطني; il koşutluğunun محافظة yerine evirildiği, isim ve soyadı koşutluğunun الاسم واللقب şeklinde, ilçe koşutluğunun ناحية, بلدة yerine بلدية ile, adı-soyadı koşutluğunun الولاية tanımlandığı, anne/baba-adı terkiplerinin والده هو/ والدته هي Cezayir doğum belgesindeki terkiplerine

benzer bir üslupla _____ و _____ ابن veya _____ و _____ بنت şeklinde dolaylı bir yöntemle ifade edildiği ve tarih bildirimlerinin miladi olarak düzenlendiği görülmektedir.

Cezayir'deki idari tasnife göre birimler الولاية il, دائرة idari bölge, ve بلدية belediye, ilçeden oluşmaktadır. Vilayetler والي vali ve temsil ettiği المجلس الشعبي الولائي il halk meclisi tarafından, ilçeler de المجلس الشعبي البلدي ilçe halk meclisi başkanı ve temsil ettiği المجلس الشعبي البلدي ilçe halk meclisi tarafından sevk ve idare edilmektedir.⁵² İdari bölgeler دائرة-دوائر ise birkaç ilçeyi kapsayan idari bölgeler halinde tanzim edilmiş, iller ve ilçeler arasında koordinasyonu sağlamakla görevli tüzel kişiliği bulunmayan özel idare birimleri olarak koşut metinlerde karşımıza çıkmaktadır.

Doğum belgesinin arka yüzünde hem Fransızca hem de Arapça olarak onay açıklaması verilmiştir. Bu açıklamada, شُوهِد من قِبَل القنصلية العامة الجزائرية للمصادقة على توقيع السيد وَهِي غَيْرُ رقم التصديق veya مصدق برقم onay tanımı için ifadesi kullanılırken, مسؤولة عن محتوى هذه الوثيقة yerine مسجل برقم koşutluğunun yer aldığı görülmektedir. Kimlik ibrazı için yurt dışında da kullanılabilecek bütün Cezayir nüfus belgeleri hem Arapça ve hem de Fransızca olarak tanzim edilebilmektedir. Fas belgelerinde olduğu gibi Cezayir belgelerinde de Fransızca onay açıklamaları kullanılabilmektedir.⁵³

Resim 2.14. Cezayir onay açıklaması örneği

Belgelerde filigran olarak kullanılan resmi devlet armasının çevresinde ülkenin Arapça adı Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti yazmaktadır. Üst kısımda, dağların arkasından doğan bir güneş, ortada, simetrik olarak verilmiş üç orta parmak

⁵² Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Hükümet Genel Sekreterliği, “قانون الجماعات الإقليمية”, <https://www.joradp.dz/trv/acollectivite/C3%A9s%20territoriales.pdf> , 6-15 (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

⁵³ Bkz. Resim 2.14.

etrafında güvercin gagası şeklini alan zeytin dalları, alt tarafta yıldız ve hilal, sağ tarafta üzerinde üç başak ile meşe yaprakları bulunan bir seçim sandığı ile sol tarafta meyveli zeytin dalı ve palmiye yaprağının ardında yükselen fabrika bacaları ve önünde petrol arama platformu yer almaktadır.⁵⁴

Şekil 2.6. Cezayir arması

⁵⁴ Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti arması, “شعار الجزائر”, https://www.marefa.org/شعار_الجزائر (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

2.9. Ürdün Doğum Belgesi

Hashemite Kingdom of Jordan
Ministry Of Interior
Civil Status & Passport Dept.

المملكة الأردنية الهاشمية
وزارة الداخلية
دائرة الأحوال المدنية والجوازات

شهادة ولادة
بيانات المولود

مكتب الرمثا

محافظه : اربد
الاسم :
الجنس : ذكر
تاريخ الولادة : 1974/06/16
الرقم الوطني : 123456789
الجنسية : اردني
مكان الولادة : عمان
الديانة : الإسلام
السادس عشر من حزيران لعام الف وتسعمائة و اربعة وسبعين ميلادي
بيانات الوالدين

الاسم :
الأب :
الأم :
الديانة : الإسلام
الديانة : الإسلام

التقيد المدني : الرمثا رقمه :
اسم وتوقيع الموظف : احمد شنيك
قسمه مالية بقيمة دينار ورقمها : 12345

اسم أمين المكتب :
فريد ست ابوها
التوقيع و الخاتم الرسمي

تاريخ الاصدار : 2018/03/07

المملكة الأردنية الهاشمية
H.K. OF JORDAN
Ministry of Interior
Civil Status & Passport Dept.

D 123456789

13 30 AUG 2018

Resim 2.15. Ürdün doğum belgesi

2.9.1. Ürdün Doğum Belgesinin Betimlenmesi

Ürdün Hâşimi Krallığı المملكة الأردنية الهاشمية doğum belgesinde koşutlukların büyük ölçüde emsal kültür Suriye doğum belgesindeki tanımlıklarla aynı olduğu görülmektedir. Nüfus işleri ve pasaport dairesi دائرة الأحوال المدنية والجوازات tarafından düzenlenen doğum belgelerinde, belge sahibinin sadece adı verilmekte, soyadı ise çevirmen tarafından ebeveyn bilgilerindeki العائلة tanımlığına nispet edilerek çıkarılmaktadır. İmza-mühür eşleştirmesinin التوقيع والخاتم الرسمي olarak tanımlandığı belgede yer alan onay açıklamasında وزارة الخارجية وشؤون المغتربين غير مسؤولة “Dışişleri ve Göçmenler Bakanlığı bu belge içerinden mesul değildir” عن محتويات هذه الوثيقة

أُصادقُ على صِحّة خاتم وتوقيع و.د. (وزارة الداخلية) denilmiş, daha sonra ilgili yetkili tarafından belgedeki imza ve mührün içişlerine ait olduğu belirtilmiştir. Onay açıklamasının sonunda, geçen المُعْتَمَد ifadesi ile المُؤْتَق، المُسَجَّل، المُصَدَّق، المُرخَّص، المأذون، المُختَص، المُخَوَّل anlamlarında bir koşutluk oluşturulduğu görülmektedir. Ürdün idari coğrafyası إقليم (bölge), مُحافظة (il), لواء (il merkezindeki ilçe), قَصَبَة (kasaba), قريّة، عشيرة، حي، (mahalle-belde-köy) şeklinde taksim edilmiştir.⁵⁶

Şekil 2.7. Ürdün arması

Belgede filigran olarak kullanılan Ürdün armasında, kraliyet tacı, tahtı temsil eden kırmızı fon kurdeleler, Ürdün bayrağı, kanat renkleri Hz. Peygamber (S.A.V)’in bayrağının renklerine benzediği ileri sürülen güç sembolü kartal ile İslamiyet’in yeryüzünde yayılışını temsil eden mavi fonlu bir yerküre, kalkan gerisinde geleneksel Arap kılıçları, alt kısımda altın başaklar ve hurma dalı ile resmedilmektedir, sağ taraftaki slogan bandında عبد الله الثاني ابن الحسين بن عون Ürdün kralı ve solda Abdullah es-Sânî b. El-Hüseyin b. Avn ortada المملكة الأردنية الهاشمية (Erişim Tarihi: 05.04.2022).⁵⁷

⁵⁵ Ürdün Hâşimî Krallığı (ÜHK), İçişleri Bakanlığı, “قانون التشكيلات الإدارية”, https://moi.gov.jo/ebv4.0/root_storage/ar/eb_list_page/نظام_التشكيلات_الإدارية.pdf (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

⁵⁶ ÜHK, Mevzuat Ofisi, “قانون المخاتير ضمن حدود المناطق البلدية”, https://web.archive.org/web/20080505013720/http://www.lob.gov.jo:80/ui/laws/search_no.jsp?no=52&year=1958 (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

⁵⁷ ÜHK, Kraliyet Ofisi, “شعار المملكة الأردنية الهاشمية”, <https://kingabdullah.jo/ar/page/about-jordan/-شعار-المملكة-الأردنية-الهاشمية> (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

دولة ليبيا

مصلحة الأحوال المدنية

CIVIL REGISTRY AUTHORITY

الرقم الوطني : _____

السنة : 1972

الشهر : 12

سنة القيد : توليد و ولادة

مكتب السجل المدني : سوق الجمعة/ط

شهادة ميلاد

مستخرج رسمي لإثبات واقعة الميلاد

رقم قيد العائلة : _____

رقم ورقة العائلة : _____

المنطقة : سوق الجمعة

المنطقة : _____

الكتابة بالحروف فقط

الاسم ثلاثي _____

تاريخ الولادة اليوم _____

الموافق _____

مكان الولادة المحلة : سوق الجمعة

الجنس : أنثى

اسم الأب _____

دينه : مسلم

اسم الأم _____

تاريخ التوليد اليوم _____

اسم المبلغ يذكر الاسم والعنوان فردا أو جهة _____

اسم الموظف الذي قام بالطباعة _____

اللقب _____

الشهر : 12

السنة : 1972

الشهر : ديسمبر

المنطقة أو المدينة : سوق الجمعة

نوع الولادة : فردية - توأم : فردية

لقبه _____

تاريخ الزواج : _____

لقبها : _____

الشهر : _____

السنة : _____

جنسيته : ليبية

جنسيتها : _____

سنة ميلادها : _____

سنة ميلادها : _____

سنة ميلادها : _____

سنة ميلادها : _____

تاريخ القيد اليوم _____

الموافق اليوم : الثاني عشر

الشهر : 12

السنة : 2019

الشهر : ديسمبر

السنة : ألفان وتسعة عشر

يتم إصدار هذه الشهادة بناءً على وثائق رسمية صادرة من مكتب السجل المدني في مدينة بنغازي، ليبيا، بتاريخ 12/12/2019.

ملاحظة: هذه الشهادة هي وثيقة رسمية ولا يمكن استخدامها إلا في الأغراض التي صيغت من أجلها.

2.10.1. Libya Doğum Belgesinin Betimlenmesi

40

2.11. Tunus Doğum Belgesi

089

2007

سنة
عدد الرسم
تصريح
حكم

مضمون
من دفاتر الحالة المدنية
الولادات

الجمهورية التونسية
وزارة الشؤون المحلية

ولاية: تونس
معمدية: المدينة
بلدية: تونس العاصمة
الدائرة البلدية المنزه
عمادة:

الاسم اللقب	
تاريخ الولادة اليوم - الشهر - السنة (بلسان القلم)	
مكان الولادة	تونس العاصمة*
جنس المولود (ذكر أو أنثى)	أنثى*
إسم الأب ولقبه وحرفته وجنسيته	تونسية*
إسم الأم ولقبها وحرفتها وجنسيته	تونسية*
تاريخ الإعلام السنة - الشهر - اليوم والساعة	الرابع والعشرون من ديسمبر سنة سبعة و الفين*
إسم من قام بالإعلام ولقبه وحرفته أو المحكمة	الأب*
إسم ضابط الحالة المدنية وصفته	
الملاحظات لا شيء	

العدد الرتبى : الثمن : 0,500

سنة 2016

أريانة في 30 سبتمبر

ضابط الحالة المدنية
محمد الطاهر الحاج

تنبه : كل من يقوم بالتدليس أو إدخال تغيير في وثائق الحالة المدنية يكون عرضة للتبعات العدلية عملا بأحكام قوانين الحالة المدنية والمجلة الجنائية.

Resim 2.17. Tunus doğum belgesi

2.11.1. Tunus Doğum Belgesinin Betimlenmesi

Arapça koştut metinlerde sıkça kullanılan قرية، بلدية، ناحية، منطقة، محافظة vb. standart idare coğrafyası Tunus'ta مجلس قروي، العمادة، البلدية، المتمدية، الولاية، il، ilçe، belediye، kasaba ve köy meclisi şeklinde taksim edilmektedir.⁶⁰ Nüfus belgelerinin tanzimi Tunus'ta içişleri bakanlığından وزارة الشؤون المحلية ayrı bir bakanlık olarak ihdas edilen yerel işler bakanlığının yetki alanındadır. Belirli bir koştutlukla ilgili ülkede farklı normların bulunduğunu bilmeyen çevirmenler tarafından hedef kültürde الشؤون المحلية tanımlığının، içişleri şeklinde yorumlandığı gözlemlenmiştir. Manşet kısmında، lüğatte içerik anlamına gelen مضمون tanımlığının doğum belgelerinde geçen نموذج، ملخص، صورة، نسخة koştutluklarını içerdiği görülürken، belgenin haber kısmında geçen رسم tanımlığı، إفادة، بيان، شهادة، وثيقة، vd. belge tanımlıklarına؛ إعلام، تصريح، ifadeleri de emsal kültürlerdeki metinlerde geçen تبليغ، إقرار، إشعار، vb. bildirim tanımlıklarına koştut olarak verilmiştir. Ad-soyadı tanımlığının الاسم واللقب olarak bildirildiği formda، nüfus tanımlığının الحالة المدنية biçiminde ifade edildiği، nüfus müdürü tanımlığının da Fas ve Cezayir'de olduğu gibi ضابط الحالة المدنية olarak kullanıldığı görülmektedir.⁶¹

Resim 2.18. Tunus Dışişleri onay açıklaması örneği

⁶⁰ Tunus Cumhuriyeti, Planlama, Bölgesel ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı, “التقرير الجهوي حول وضعية البيئة”، <http://www.environnement.gov.tn/images/fichiers/jendouba.pdf>, (Erişim Tarihi: 06.04.2022), 9.

⁶¹ Bkz. Resim 2.16.

Belgenin arka yüzünde bulunan Tunus Dışişleri Bakanlığı وزارة الشؤون الخارجية onay açıklamasında, اطلعت عليه بوزارة الشؤون الخارجية التعريف بإمضاء السيد... الممضي بالنيابة عن والي تونس Tunus dışişleri bakanlığınca, belgedeki imzanın Tunus valisi vekili bay/bayan ait olduğu görülmüştür' denilmiştir. Onay işleminin metne şamil olup olmadığı hususu belirtilmemiştir.⁶²

Şekil 2.8. Tunus arması

Belgedeki Tunus Cumhuriyeti, الجمهورية التونسية armasında, kalkan üzerinde bulunan yelkenlinin özgürlüğü, elinde kılıç bulunan aslanın düzeni ve terazinin de adaleti simgelediği belirtilmektedir. Orta kısımda yer alan slogan bandında حُرِّيَّة، حُرِّيَّة، حُرِّيَّة düzen, özgürlük, adalet yazmaktadır.⁶³

⁶² Bkz. Şekil 2.8.

⁶³ Tunus arması, "شعار تونس"

<http://dictionary.sensagent.com/%D8%B4%D8%B9%D8%A7%D8%B1%20%D8%AA%D9%88%D9%86%D8%B3/ar-ar/> (Erişim tarihi: 06.04.2022).

2.12. Koşut Tanımlıkların Karşılaştırılması

DOĞUM BELGELERİNDE GEÇEN KOŞUT TANIMLIKLAR								
Ülke	Suriye	Mısır	Kuveyt	Fas	Cezayir	Ürdün	Libya	Tunus
Bakanlığı Nüfus işleri	وزارة الداخلية الشؤون المدنية	وزارة الداخلية مصلحة الأحوال المدنية	وزارة الصحة السجل المركزي للمواليد والوفيات	وزارة الداخلية مصلحة الحالة المدنية	وزارة الداخلية والجماعات المحلية مصلحة التنظيم والشؤون الاجتماعية	وزارة الداخلية دائرة الأحوال المدنية والجوازات	وزارة الداخلية مصلحة الأحوال المدنية	وزارة الشؤون المحلية، الحالة المدنية
Bölge İl İlçe, (kanton), (idare) Belediye, (kasaba) (ada) Köy Mahalle	منطقة محافظة ناحية، بلدة/ أمانة بلدية قرية حي، محلة	إقليم محافظة مركز، قسم، مدينة قرية رئيسية قرية حي	- محافظة منطقة (جزيرة) - حي	جهة ولاية (عمالة، إقليم) قيادة، (مقاطعة)، (دائرة) جاعة حضرية جماعة قروية حي	دائرة ولاية بلدية مقاطعة قرية حي	إقليم محافظة لواء، قضاء قصبه قرية حي، عشيرة،	إقليم، مقاطعة محافظة بلدية محلة محلة محلة	إقليم ولاية معمدية بلدية، (عمادة) مجلس قروي حي
Doğum belgesi	شهادة ولادة، بيان ولادة صورة عن قيد مدني فردي	صورة قيد الميلاد وثيقة قيد عائلي مميكة	شهادة ميلاد	نسخة موجزة من رسم الولادة	ملخص شهادة الميلاد	شهادة ولادة	شهادة ميلاد	مضمون من دفاتر الحالة المدنية الولادات
Kimlik No	الرقم الوطني	الرقم القومي	الرقم المدني	رقم بطاقة التعريف الوطنية	الرقم التعريفي الوطني	الرقم الوطني	الرقم الوطني	رقم بطاقة التعريف الوطنية

Adı*	*الاسم	بيانات المولود	*اسم المولود	*الاسم الشخصي	*الاسم	*الاسم	*الاسم ثلاثي	*الاسم
Soyadı*	*النسبة	*الاسم الرباعي للأب	*الاسم الرباعي للأب	*الاسم العائلي	*اللقب	*العائلة	*اللقب	*اللقب
Doğum tarihi, yeri	تاريخ ومحل الولادة	تاريخ ومحل الميلاد	تاريخ ومكان الميلاد	وُلِدَ/ت في يوم ب	المولود/ة بتاريخ ب	تاريخ ومكان الولادة	تاريخ ومكان الولادة	تاريخ ومكان الولادة
Baba adı Anne adı	اسم الأب اسم الأم	بيانات الأب بيانات الأم	بيانات الأب بيانات الأم	والده/ها هو والدته/ها هي	ابن/ بنت و	الأب – الاسم: الأم – الاسم:	اسم الأب اسم الأم	اسم الأب اسم الأم
Onaylayan	أمين السجل المدني	ضابط الحالة المدنية	وكيل وزارة الصحة المساعد للشؤون القانونية	ضابط الحالة المدنية بالتفويض	عن رئيس المجلس الشعبي البلدي، رئيس مصلحة التنظيم والشؤون الاجتماعية	أمين المكتب	مصلحة الأحوال المدنية	ضابط الحالة المدنية

Tablo 2.1. Doğum belgeleri koşut tanımlıklar karşılaştırma cetveli

2.13. Doğum Belgeleri Koşut Onay Açıklamalarının Karşılaştırılması

DOĞUM BELGELERİ KOŞUT ONAY AÇIKLAMALARI		
Ülke	İlgili bakanlık ve birim	Onay Açıklaması
Suriye Arap Cumhuriyeti الجُمْهُورِيَّةُ الْعَرَبِيَّةُ السُّورِيَّةُ	وزارة الخارجية والمغتربين	تُصادق على صحة التوقيع والخاتم دون أية مسؤولية على محتويات الوثيقة
Mısır Arap Cumhuriyeti جمهورية مصر العربية	وزارة خارجية جمهورية مصر العربية، مكتب التصديقات والخدمات القنصلية للمواطنين.	تصدق على صحة الخاتم والتوقيع النهائي إلى /و.د. (وزارة الداخلية) دون أدنى مسؤولية فيما يختص بمضمون ومحتويات الوثيقة
Kuveyt Devleti دولة الكويت	وزارة الخارجية، الإدارة القنصلية	تصدق على صحة توقيع وخاتم وزارة الصحة دون أية مسؤولية من قبل وزارة الخارجية فيما يخص محتويات الوثيقة
Fas Krallığı المملكة المغربية	وزارة الداخلية، الملحقة الإدارية	يُعرف المُمضي أسفله بتوقيع السيد... (و) أن المُمضي أعلاه يقتصر على التعريف والتوقيع ولا يتحمل أية مسؤولية فيما يرجع لمحتوى الوثيقة.
Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti الجمهورية الجزائرية الديمقراطية الشعبية	وزارة الخارجية، القنصلية العامة	شُوهِد من قِبَل القُنْصُلِيَّةِ العامة الجزائرية للمُصادقة على توقيع السَّيِّدِ وَهِيَ غَيْرُ مَسْؤُولَةٍ عن مُحتوى هذه الوثيقة.
Libya Devleti دولة ليبيا	وزارة الخارجية، إدارة الشؤون القنصلية	دون تحمل مسؤولية عما وَرَد بهذا المستند
Tunus Cumhuriyeti الجمهورية التونسية	وزارة الشؤون الخارجية الشؤون القنصلية	إطلعت عليه بوزارة الشؤون الخارجية، التعريف بإمضاء السيد المُمضي بالنيابة عن والي (تونس)

Tablo 2.2. Doğum belgelerinde koşut onay açıklamaları karşılaştırma tablosu

2.14. Koşut Sözcüklerin İncelenmesi

Çalışmanın bu kısmına kadar yapılan betimlemeler ve karşılaştırmalara ek olarak, emsal kültürlerdeki doğum belgelerinde farklı biçimlerdeki pek çok sözcüğün birbirine koşut biçimde kullanıldığı ve bu sözcüklerin koşut kullanımlarının bilinmemesinin çeviri sorunlarına neden olabileceği görülmektedir. Betimlenen belgelerde geçen sözcüklerin anlam özellikleri dikkate alınarak bu sözcükler, öncelikle; belgelik bildiren sözcükler, bildirim belirten sözcükler, düzenleme bildiren sözcükler olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında farklı anlam düzeylerindeki muhtemel diğer koşutluklar ayrıca ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu sözcüklerin incelenmesindeki temel amaç koşut metinlerde dil kültürü normlarına daha yakından bir bakış atma, çevirmenin koşut sözcüklerin sözlük anlamlarının birbirine yakın olması nedeniyle kararlı biçimde Türkçeye aktarım yapmasını zorlaştıran koşutluklar ve benzerlikleri hem nicelik ve hem de nitelik bakımından mümkün olan seviyede ayırt edilebilir hale getirmeye çalışmaktır.

2.15. Belgelik Bildiren Koşut Sözcükler

Doğum belgelerinde yapılan betimlemelerde ve karşılaştırmalarda koşut metinde belgelik bildiren ve Türkçeye “belge” manşetiyle aktarılabilecek çok sayıda sözcük bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlar بَيَان، رَسْم، مُسْتَخْرَج، سَنَد، مُسْتَنَد، شَهَادَة، صُورَة، مَضمون، مُلَخَّص، نُسخَة، وثيقة، vb. şeklinde sıralanabilir.

2.15.1. بَيَان

Sözlükte, “açık olmak, açıklamak, izah ve tavzih etmek, beyan etmek, bildirmek, bilgi vermek, deklare etmek; açıklama, izah, beyan, bilgi, veri, delil, bildirge, bildirim ” vb. anlamlara gelen بَيَان kelimesi بَانَ يَبِينُ fiilinden mastar olup çoğulu بَيَانَات gelir. Ekonomi ve hukuk terimi olarak beyân بَيَان bir kararı, olayı, bilgiyi, veriyi, sonucu vb. açıklamak için düzenlenen belge, liste, tablo, açıklama, bildirim, beyanname vb. demektir. Örneğin، بَيَان

سندات الصرف والقبض, سندات الخزينة, سندات حكومية, devlet tahvilleri, hazine bonosu, senetleri, ödeme ve tahsilat makbuzları vb. gibi mali ve hukuki nitelikli belgeleri ifade eder. Dayanmak, güvenmek, esas almak, temel almak, başvurmak vb. anlamlarda kullanılan استند kelimesi ise bir hukuk terimi olarak, temel alınan belgeyi, dayanağı, esas, gerekçeyi, delil vesikasını, asıl nüsha halinde tanzim edilen, gerekçe ve bilgilerle desteklenen resmi ve hukuki belgeleri, matbu form ve yazıları gösterir. Örneğin, مُستند ملكية tapu belgesi, tapu senedi.⁶⁷

2.15.5. شَهِادَة

Sözlükte, “kesin bilmek, haber vermek, karar vermek; görmek, tanık olmak, yaşamak; şahitlik etmek, ifade vermek, yemin etmek; inanmak, kabul etmek, onaylamak, ” vb. anlamlara gelen شَهِادَة kelimesi شَهِدَ fiilinden mastardır. Genel hukuk terminolojisinde, birinin tanık olarak mahkeme önünde ifade vermesini, şahitlik yapmasını; yapılan şahitliği, tanığın ifadesini, yaptığı tanıklığı, herhangi bir şeyin belgesini, örneğin, شَهِادَة تطعيم aşı belgesi, karnesi; شَهِادَة جامعية öğrenim belgesi, diploma vb., شَهِادَة صحية sağlık belgesini شَهِادَة ميلاد doğum belgesini bildirir. İslam hukukunda şehitlik mertebesini, Allah’tan başka ilah olmadığını onaylamak vb. şer’i hususları tasdik etmek üzere şehadet getirmeyi de ifade eder.⁶⁸ Manşet kısmında belge tanımlığı şehâde شَهِادَة olarak bildirilen bazı koşut metinlerde, onay kısmında birinci şahit, ikinci şahit vb. şahitlerin bilgisi de yer alabilir.⁶⁹

2.15.6. صُورَة

Sözlükte “ resim, fotoğraf, suret, örnek, heykel, tablo, imaj, şekil, nüsha, tasvir, biçim, portre, kopya” vb. anlamlara gelen صُورَة kelimesi, hukuk terimi olarak

⁶⁷ Ömer, “مستخرج”, 1117-1118.

⁶⁸ Ömer, “شهادة”, 1241.

⁶⁹ Bkz. Resim 2.1.

bir mahkeme kararı vb. resmi bir belgenin onaylı suretini, örneğini ifade etmede kullanılmaktadır.⁷⁰

2.15.7. مضمون

Sözlükte, “resmi kayıtlara geçmiş, kayıtlı, müseccel, onaylı; garantili, taahhütlü; anlam, içerik, kapsam” vb. anlamlara gelen مَضْمُون ج. مَضَامِين kelimesi ضَمِنَ يَضْمَنُ ضَمَانً fiilinden ismi mefuldür (Ömer, 2008, s.1371). Bu kelime, doğum belgelerinde قيد، صورة، نسخة ifadelerine koşut olarak, onaylı kayıt, örnek, kayıtlı belge, belge sureti vb. anlamlarda kullanılmaktadır.⁷¹

2.15.8. مُلَخَّص

Arapça sözlükte مُلَخَّصَات ج. مُلَخَّصَات kelimesi لَخَّصَ يُلَخِّصُ تلخیص fiilinden ismi mefuldür, “özet, hülâsa, icmal, mülâhhas, hülâsa edilmiş, özetlenmiş” vb. anlamlara gelir. Hukukta, asıl belgenin bir kısmının hülâsa edilerek verildiği özet belgeler için “belge” tanımlığı olarak kullanılmaktadır. Özet belge, dayandırıldığı asıl belge gibi yaptırım gücüne sahiptir, Örneğin Dava fezlekesi. ⁷² Cezayir doğum belgesindeki شهادة الميلاد kaydı, doğum olayının ilk kaydedildiği doğum belgesinin bir kısmının bu belgede hülâsa edildiğini göstermektedir, tanzim usulü ve işlevi bakımından Suriye doğum belgesi بيان ولادة ile koşutluk içermektedir. Bunun nedeni, بيان ولادة belgesinin de شهادة ولادة nin hülâsa edildiği bir doğum belgesi olarak tanzim edilmiş olmasıdır.⁷³

2.15.9. نُسخة

نُسخة ج. نُسخَات، نُسخَات، نُسخ kelimesi “suret, örnek, kopya, nüsha; adet, sayı” anlamlarına gelir. Bağlam olarak مخطوط yazılmış, مطبوع basılmış ve مُصَوَّر fotokopisi alınmış, bir örneği,

⁷⁰ Ömer, “صورة”, 1334.

⁷¹ Bkz. Resim 2.16.

⁷² Ömer, “ملخص”, 2003.

⁷³ Bkz. Resim 2.2.; Resim 2.10.; Resim 2.12.

sureti, nüshası, kopyası alınmış yazı, belge, elyazması ve benzeridir.⁷⁴ Koşut metinlerde نُسخة ifadesinin نموذج، صورة، مُلَخَّص gibi asıl belgeye istinaden (onaylı) bir örnek ve sureti ifade ettiği görülmektedir.

2.15.10. وثيقة

Sözlükte, “Belge, vesika, doküman; dayanak, delil, senet” vb. anlamlara gelen وثيقة ج. وثائق hukukta bir karara senet, delil teşkil eden belge, doküman veya vesikayı işaret eder. Resmi olarak düzenlenmiş ve onaylanmış her türlü asıl belge birer vesikadır. Vesikalar resmi ve hukuki hüviyeti olan *asıl* belgeler olarak gerekli delil ve bilgileri içerir. Örneğin, وثيقة نجاح، وثيقة ج. وثيقة، إثبات، إفادة، belge başarı belgesi, وثيقة زواج، evlenme belgesi, وثيقة التفويض، yetki belgesi.⁷⁵

2.15.11. Değerlendirme

Arapça koşut metinlerde belgelik bildiren sözcükler doğum belgelerinde belgelik bildiren sözcüklerle sınırlı değildir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde, belgelik bildiren إثبات، إفادة، belge inceleştir. Belgelik bildiren sözcükler, koşut metinlerde belgelik bildiren bir anlam düzeyinin içerik katmanının önemli unsurlarından biri olduğunu ortaya koymaktadır.

2.16. Bildirim Belirten Koşut Sözcükler

Doğum olayının vuku bulmasından sonra, doğanın ebeveynleri veya yakınları tarafından ilgili sağlık kuruluşu aracılığıyla vaka kaydı bildirimini yapılmaktadır. Nüfus işleri doğum olayına şahitlik eden kişiler ile doğum olayının gerçekleştiren hekimlerin beyanlarına istinaden doğum belgesi tanzim etmektedir.⁷⁶ Doğum belgelerine bakıldığında bildirim işlemini koşut biçimde ifade eden إشعار، تصريح، إبلاغ، تبليغ، بيان vb. sözcükler bulunduğu görülmektedir.

⁷⁴ Ömer, “نسخة”, 2202.

⁷⁵ Ömer, “وثيقة”, 2399.

⁷⁶ Bkz. Resim 2.1.

2.16.1. بَلَاغ، إِبْلَاغ، تَبْلِيغ

بلاغت ج. بلاغًا kelimesi بلاغ ج. بلاغات, بلوغًا, بلوغًا fiilinden mastardır, sözlükte, “yeterlik, yetişme, kifayet, erişme, erişirme; duyuru, bildiri, tebliğ, mesaj, açıklama, bildirge, tebliğ olunan bilgi; ulaşmak, varmak, gelmek; bir miktar tutmak” anlamlarına gelir. Herhangi bir amaçla yayınlanan haber veya açıklamayı da ifade eden بلاغ kelimesi, savcılık vb. yetkili bildirimlere yapılan şikâyet ve bildirimi, örneğin hükümet tarafından seyahat işlemlerine dair yapılan bir açıklamayı, yayınlanan bildirgeyi بلاغ حكومي بشأن إجراءات السفر bir konu hakkında yapılan resmi bildirimi بلاغ رسمي veya verilen kararı bildiren belgedir. بلاغ أبلغ يُبلغ fillinin mastarı olan بلاغ da aynı şekilde, bir mercie, bir kişiye bir durumu, olayı, sonucu vb. haber vermek بلاغ bildirmek إعلام anlamlarını taşır. Hukuk terimi olarak بلاغ dava dosyalarından bir dosya içeriğini بلاغ خطر bildiren belge demektir. Bildirim anlamlarına gelen bir diğer kelime تبليغات ج. تبليغات ise, بلاغ يُبلغ fiilinden mastar olup, resmi bildirim بلاغ رسمي anlamında; örneğin bir boşanma kararını içeren bir bildirim belgesini بلاغ الطلاق ifade eder.⁷⁷

2.16.2. إشعار

Bildirmek, uyarmak, ihtar etmek, ilan etmek, tebliğ etmek; bir emri, kararı, uyarıyı ve açıklamayı bildirmek vb. anlamlara gelen إشعارات ج. إشعار kelimesi، إشعارًا، يُشعر، يُشعر، fiilinin mastarıdır. إشعار sözçükleri gibi bildirim belirtir. Ekonomi ve hukuk terimi olarak, “ihbarname, ihtarname, ihbar mektubu, bildirim belgesi, bildirimi” vb. anlamlara gelen إشعار kelimesi، gönderi bildirimlerinde de sık kullanılmaktadır. Bu sözçük، إشعار بالاستلام ifadesinde alındı haberli gönderiyi، إشعار تسليم malların teslim edildiğini bildiren belgeyi، إشعار وصول resmi bir makam tarafından

⁷⁷ Ömer, “بلاغ، إِبلاغ، تبليغ”, 242-243.

düzenlenen örneğin malların gümrüğe ulaştığını haber veren varış bildirimini, حتى إشعار آخر, terkinde ise ikinci bir emre kadar tanınan süreyi bildirir.⁷⁸

2.16.3. تصريح

صَرَّحَ يُصَرِّحُ تصريح kelimesi sözlükte “açıklamak, bildirmek, beyan etmek; bildiri, bildirim, beyan, beyanname açıklama, demeç; ruhsat, izin” vb. anlamlara gelir. Hukukta, sahibine herhangi bir alanda faaliyet yapma izni ve yetkisi veren resmi belgeyi, beyan ve bildirim işlemini ifade eder. Örneğin تصريح ضريبي gümrük beyannamesi.⁷⁹ Doğum belgelerinde de beyan etmek ve bildirmek anlamlarında kullanılan bu sözcük, Cezayir İçişleri’nin doğum belgesi çıkartmak için yapılacak işlemlerle ilgili açıklamalarında, التصريح بالولادة doğum bildirimi, التصريح بالولادة doğumun bildirileceği yer, الأشخاص المختصون بتصريح الولادة ومهلتها doğum bildirimine yetkili kişiler ve bildirim süresi” vb. biçimlerde geçer. Doğum bildiriminde istenen belgeler ile ilgili olarak yapılan يتعين على المبلغ açıklamasında المبلغ تقديم الدفتر العائلي و عند الاقتضاء شهادات ميلاد الأب و الأم و عقد زواجهما bildirimde bulunan ifadesinin المصريح fiilinden gelen sözcüğüne koşut biçimde kullanıldığı da görülmektedir.⁸⁰

2.16.4. Değerlendirme

Doğum belgelerindeki bu sözcükler belgelik tanımlığıyla bütünleşerek ilgili koşutluğu afişe etmekte, dolayısıyla بيان ولادة veya تبليغ ميلاد ile yapılan bir doğum bildirimi, metnin esas itibariyle bir belge olması nedeniyle, “doğum belgesi” şeklinde yorumlanabilmektedir. Başka bir deyişle, bildirim belirten bu sözcükler sözcük anlamlarından sıyrılarak koşut bir tanımlığa dönüşmektedir. Bu durum, ilgili sözcüğün koşut uygulamalar içerisinde zaman içerisinde biçimsel olarak yapılaşması ve hukuk alanında terim özelliği kazanmasıyla açıklanabilir. Bu nedenle, bildirim belirten sözcüklerden özellikle sözlük anlamından belirli düzeylerde sıyrılarak doğum belgelerinde geçen ve hukuk alanında terim özelliği kazanan

⁷⁸ Ömer, “إشعار”, 1206.

⁷⁹ Ömer, “تصريح”, 1286.

⁸⁰ Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı, “ما هي الوثائق المطلوبة”, <https://www.interieur.gov.dz/index.php/ar/الحالة-المدنية/الحالة-المدنية/شهادة-الميلاد.html#faqnoanchor> (Erişim Tarihi: 06.04.2022).

sözcükler ele alınmıştır. Kuşkusuz, Arap dilinde bildirim belirten sözcükler, doğum belgelerinde geçen bu sözcüklerle sınırlı değildir. Yukarıda incelediğimiz sözcüklere ilaveten, Arapçada إحصاء، إدراك، إشهار، إظهار، أذان، إشاعة، إراء، إزكان، تبصير، عرض، إحاطة، إشارة، إدراء، إفشاء، تقرير، تشعير، مخابرة، إخبار، تفهيم، تهيب، تعريف، تخبير، إعلام، إثبات، اطلاع، إفادة، ذكر، تعليم vb. bildirim belirten pek çok sözcük bulunmaktadır.⁸¹Bu sözcüklerden, özellikle عرض، ذكر sözcükleri koşut metinler alanındaki çeviri uygulamalarımız sırasında karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla gerek bu sözcükler gerekse yukarıda doğum belgeleri bağlamında incelediğimiz sözcükler, koşut metinlerde bildirim belirten bir anlam düzeyinin içerik katmanının önemli unsurlarından biri olduğunu ortaya koymaktadır.

2.17. Düzenleme Bildiren Koşut Sözcükler

Belgenin düzenlendiği, verildiği yer ve zamanı bildirmek üzere, doğum belgelerinde صدور، (.....) في (.....) vb. sözcüklerden gelen çeşitli türevlerde ve إصدار، تنظيم، تحرير، استخراج، القيد، biçiminde koşutluklar bulunmaktadır. Koşut metinler genelinde yaptığımız incelemelerde, doğum belgelerindeki bu sözcüklere ilaveten، أُعطي، سُلم، أُسندَ، “verildi” anlamındaki sözcüklerin de belgenin düzenlendiğini, veriliş yer ve zamanını bildirmek amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Bu koşut sözcükler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

⁸¹ Bkz. “Bildirmek maddesi: www.almaany.com (Erişim Tarihi: 29.05.2022).

2.17.1. Düzenleme Bildiren Koşut Sözcüklerin Karşılaştırılması

DÜZENLEME BİLDİREN KOŞUT SÖZCÜKLER	
Doğum Belgeleri	Veren Makam/ Düzenlenme/Veriliş Tarihi ve Yeri
Suriye Doğum Belgesi (بيان ولادة)	Veren makam بيان صادر عن Verildiği Yer- Düzenlendiği Yer مركز الاستخراج (.....) في (.....)
Mısır Doğum Belgesi	Verildiği Nüfus (İdaresi) س. الإصدار (سجل الإصدار) دائرة (السجل) المدني - (سجل) Veriliş Tarihi/ Düzenlendiği Tarih تاريخ الإصدار
Kuveyt Doğum Belgesi	Belgenin Düzenlendiği, Verildiği Tarih تاريخ تحرير الشهادة
Fas Doğum Belgesi	Düzenlendiği, verildiği yer ve tarih (.....) في.....
Cezayir Doğum Belgesi	Veriliş tarihi نسخة صادرة (طبقاً للسجل) بتاريخ :
Ürdün Doğum Belgesi	Veriliş tarihi تاريخ الإصدار
Libya Doğum Belgesi	Veriliş tarihi تاريخ القيد Aynı ifadenin belgenin başında verilmesi halinde, kayıt tarihi bildirilmektedir.
Tunus Doğum Belgesi	Düzenlendiği/Verildiği yer ve tarih (.....) في (.....)

Tablo 2.3. Düzenleme bildiren koşut sözcüklerin karşılaştırılması

Araştırmamız sırasında eriştiğimiz ancak bu tezin kapsamına dahil edilmeyen diğer koşut metin türlerinde yaptığımız incelemelerde düzenleme bildirimlerinin genelde تحرير، إصدار، تدوين، إعطاء، القيد، تحرر، تنظيم، تسجيل vb. koşutluklarda yapıldığı görülmüştür.

2.18. Kaynak Kültür Normlarının Açıklanması

2.18.1. Suriye Kişisel Durum/Nüfus Kanunu

Suriye Arap Cumhuriyeti (SAC) doğum belgeleri Suriye Kişisel Durum/Nüfus Kanununa istinaden tanzim edilmektedir. Yapılan değişikliklerle birlikte 12.04.2007 tarihinde yürürlüğe giren 26 Sayılı Kişisel Durum Kanunu uygulama yönetmeliğinde açıklanan tanımlara göre, المواطن uyruklu Suriye Arap Cumhuriyeti olan vatandaşları, السجل المدني fiziki belge veya elektronik olarak düzenlenen belgelere istinaden nüfus olaylarının işlendiği المديرية المديرية العامة للنسب و التوثيق İçişleri Bakanlığına bağlı nüfus işleri merkezi idaresini, المديرية العامة للنسب و التوثيق il nüfus müdürlüklerini, المديرية العامة للنسب و التوثيق il nüfus müdürlüklerini, المديرية العامة للنسب و التوثيق ilçe nüfus müdürlüğünü, أمين السجل المدني nüfus müdürünü; القيد vatandaşlara ait bütün nüfus kayıtlarının yazılı olduğu nüfus kütüğünü; بيانات القيد الرئيسة adı, soyadı, baba adı, anne adı, doğum yeri ve tarihi, vatandaşlık numarasından oluşan temel bilgileri; الواقعة doğum, ölüm, evlenme, boşanma ve bunlarla ilgili olayları, بيان ilçe nüfus müdürlüğü tarafından herhangi bir nüfus olayına istinaden verilmiş belgeyi; الأسرة baba, anne ve çocuklardan oluşan aileyi, العائلة ailelerden oluşan sülaleyi; التبليغ nüfus olayını bildirmekle yükümlü kimseyi; الشهادة medeni kanunda geçen yetkili birimlerce nüfus olayları için düzenlenen belgeyi; صورة القيد kişinin veya ailesinin kütüğünden çıkartılmış nüfus kayıt suretini, المكتوم anne-babası Suriye nüfusuna kayıtlı olan veya aslen Suriyeli olup belirtilen süre zarfında nüfusa kaydı yapılmamış *kayıtsız* kimseyi, ifade etmektedir.⁸²

⁸² Suriye Arap Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı, Kişisel Durum Kanunu, “قانون الأحوال المدنية” <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=1831&> (Erişim Tarihi: 06.05.2022).

2.18.2. Çağdaş Dönem Suriye Kültüründe Nüfus Kayıt Uygulamaları

Suriye Kişisel Durum Kanununa göre doğan çocuklara sadece tek isim verilebilmektedir. İki veya daha fazla isimden oluşan mürekkep isimlerin الاسم المركب ad olarak verilmesi yasaklanmıştır. Örneğin Abdulkadir Abdülkerim, Muhammed Abdullah vb. باشا، آغا، خانم. Paşa, Ağa, Hanım gibi geleneksel şan ve lakapların nüfus belgelerinde kullanılması yasaklanırken, kişilerin soyadları ise babalarının adları veya soyadlarına nispetle belirlenmektedir. Sadece baba adının yazıldığı durumlarda kişinin babasının adı aynı zamanda soyadı, baba adının ve soyadının birlikte yazıldığı belgelerde ise kişinin babasının soyadı, yani dedesinin adı aynı zamanda kişinin soyadı olarak belirlenmektedir.⁸³

الاسم والنسبة	اسم الوالد ونسبته	اسم الوالدة
عادل	علي	فاطمة
1. Adil'in soyadı Ali'dir.		
الاسم والنسبة	اسم الوالد ونسبته	اسم الوالدة
عادل	علي نجار	فاطمة
2. Adil'in soyadı Neccâr'dır.		

Tablo 2.4. Suriye nüfusunda soyadı bildirimi⁸⁴

Nüfus kaydında bulunan bilgiler الاسم والنسبة، اسم الوالد، اسم الوالدة، مكان وتاريخ الولادة، الوضع Adı, soyadı, العائلي، الدين، " محل ورقم القيد، تاريخ التسجيل، مكان الإقامة، الرقم الوطني، الرقم الأسري، baba adı, anne adı, doğum yeri ve tarihi, medeni hali, dini, kayıt yeri ve numarası, kayıt tarihi, adresi, hane numarası" şeklinde sıralanmaktadır. Belge düzenleme işlemlerinde renkli vesikalık fotoğraf الصورة الشخصية الملونة ve on parmak izi de البصمات العشرية önemli dayanaklardan biri olarak kabul edilmektedir. Din ve mezhep المذهب tanımı bulunan doğum belgelerinde kişinin sadece dini belirtilmekte, mezhep bilgisi ise evlenme ve boşanma gibi medeni durumlarla ilgili işlemlerde doldurulmaktadır. İkiz توأم doğum

⁸³ SAC., Kişisel Durum Kanunu, "26 المادة "تعليمات
<http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=1831&>

⁸⁴ SAC., Kişisel Durum Kanunu, "1 المادة "تعليمات
<http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=1831&>

olaylarında, her bir doğan için ayrı doğum belgesi düzenlenmekte, doğum saati ve dakikası ile varsa ayırt edici işaretleri العلامات المميزة bu doğum belgelerinde mutlaka belirtilmektedir.

Anne ve babalarının kim olduğu bilinmeyen مجهول النسب bulunmuş çocuk, aksi bildirilmediği sürece S.A.C vatandaşı ve Müslüman olarak kabul edilmektedir. Herhangi bir nedenle doğduğu tarihten itibaren 14 yaşına kadar nüfusa kaydı yapılmamış مكتوم kayıtsız bireyler, bunun için oluşturulan kayıtsızlar komisyonu لجنة المكتومين tarafından yapılan incelemeler ve verilen kararlara göre kayıtsızlar siciline سجل المكتومين işlenerek doğum ve kimlik belgesi düzenlenmektedir.⁸⁵

Nüfus olaylarında şahitlik için, şahit olacak kişinin olayın gerçekleştiği esnada 18 yaşını doldurmuş olması من الرشد şart koşulmuştur. 18 yaşını tamamlamış şahitlerin bulunmadığı durumlarda 60 yaşı ve üzerindeki yaşlıların da tanıklık yapmasına izin verilmektedir. Şahitler cinsiyetlerine bakılmaksızın kişinin yakınlarından veya başkalarından seçilebilmektedir. Doğum ve ölüm belgelerinin verilebilmesi için belgelerde bütün şahitlerin (birinci ve ikinci şahit)in imzasının bulunması zorunlu tutulmaktadır.⁸⁶

Doğumun meydana geldiği ülke makamları tarafından düzenlenen ve ilgili ülkenin dışişleri bakanlığı tarafından usullere uygun biçimde onaylanan doğum belgesi, Suriye’de kaydettirilebilmektedir. Bu işlemde, doğum belgesi talebinde bulunan kişi tarafından (بيان ولادة doğum bildirim) formu iki şahit ve konsolos huzurunda doldurularak imzalanması istenmektedir. Doğum olayının kabul edilmesi için, evlenme belgesi (عقد زواج) veya aile cüzdanı (بطاقة عائلة) ya da Suriye nüfus kaydına kaydedilmiş olan bir evliliği belgeleyen herhangi bir evlenme vesikası talep edilmektedir. Ebeveynlerin evlilikleri belgelendirilmeden çocuğun doğum kaydı onaylanmamaktadır. Dolayısıyla, Suriye dışındaki mahkemelerden verilen soy belgelendirme (إثبات النسب) kararları geçersiz kabul edilmekte, çocuğu için doğum belgesi almak isteyen ebeveynlerin Suriye’deki yetkili mahkemelerden bu belgeyi almaları zorunlu tutulmaktadır. Doğum olaylarında bildirim

⁸⁵ SAC., Kişisel Durum Kanunu, “قانون الأحوال المدنية”

<http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=1831&>

⁸⁶ SAC., Kişisel Durum Kanunu, “تعليمات المادة 18”

<http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=1831&>

zorunluluğu öncelikle babaya (الوالد), babanın olmaması halinde anneye (الوالدة) veya doğan çocuğun ergin olan yakınlarına (الأقرباء البالغين) düşmektedir.⁸⁷

2.18.3. Mısır Kişisel Durum/Nüfus Kanunu

Mısır doğum belgeleri bu ülkede yürürlükte bulunan 143 sayılı ve 1994 tarihli Kişisel Durum Kanunu ve ilgili uygulama yönetmeliğine göre düzenlenmektedir. Mısır Kişisel Durum Kanununda nüfus olayları وقائع الأحوال المدنية doğum ميلاد, ölüm وفاة, evlenme زواج ve boşanma” şeklinde belirlenmiştir. Bu kanunda geçen, مصلحة الأحوال المدنية içişleri bakanlığına bağlı nüfus işleri/hizmetleri genel müdürlüğünü, مكاتب الصحة yerli ve yabancıların doğum ve ölüm olaylarının bildiriminin yapıldığı إخطارات تبليغ الميلاد والوفاة sağlık müdürlüklerini, إدارة الأحوال المدنية il nüfus müdürlüklerini, أقسام السجل المدني doğum ve ölüm olaylarını tescil eden ilçe nüfus müdürlüklerini, رئيس قسم السجل المدني ilçe nüfus müdürünü, أقلام الكتاب بمحاكم أقاليم مكاتب الشهر العقاري tapu sicil müdürlüklerini, موكاتب الشهر العقاري Mısır Arap Cumhuriyeti vatandaşlarını, الرقم القومي 14 haneli Mısır kimlik numarasını, bu numaranın soldan ilk hanesi doğumun gerçekleştiği yüzyılı, devam eden altı hane kişinin doğum tarihini, iki hane doğduğu ilin numarasını, dört hane kimlik seri numarasını son hanesi ise güvenlik kontrol numarası olarak seçilen numarayı ifade etmektedir. Suriye Kişisel Durum Kanununda kimsesiz bireyleri olarak tanımlanan الطفل مجهول النسب bulunmuş çocuk ifadesinin koştut biçimi Mısır Kişisel Durum Kanununda الطفل المعثور عليه şeklinde belirlenirken, nüfusa kaydı yapılmamış kişileri gösteren مكتوم ise bu kanunda ساقط قيد الميلاد “kayıtsız” koştutluğuyla verilmiştir. Mısır Kişisel Durum kanununda

⁸⁷ SAC., Kişisel Durum Kanunu, “المادة 36”

<http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=1831&>

ayrıca kimliği tespit edilemeyen kişiler için “kimliksiz” şeklinde bir tanım daha oluşturulmuştur.⁸⁸

2.18.4. Çağdaş Dönem Mısır Kültüründe Nüfus Kayıt Uygulamaları

Mısır’da il ve ilçe nüfus müdürlükleri, sicil kayıt daireleri, sağlık müdürlükleri ve tapu sicil müdürlüklerine yapılan bütün bildirimleri alarak doğum belgelerini düzenlemektedir. Doğum olaylarını bildirme görev ve yükümlülüğü çocuğun babası, evlilik bağına ispat etmesi şartıyla annesi veya olayın meydana geldiği sağlık kuruluşları, ceza kurumları vd. müesseselerin müdürlerine verilmiştir. Doğum bildiriminden sonra nüfus müdürlükleri tarafından fiziki evrak olarak düzenlenen doğum belgeleri aynı zamanda مراكز معلومات للأحوال المدنية Nüfus işleri bilgi sistemine ve محطات الإصدار الإلكتروني Elektronik belge istasyonlarına işlenmekte ve daha sonraki doğum belgesi taleplerinde bu sistem ve istasyonlardan وثيقة وثيقة elektronik belge olarak talep edilmektedir. Bütün doğum belgeleri, öncelikle sağlık müdürlükleri, ikinci olarak nüfus müdürlükleri ve son olarak da bilgi sistemleri ve elektronik belge istasyonlarının koordinasyonu ile kayıt altına alınmakta ve düzenlenmektedir.⁸⁹

Mısır Nüfus Kanununda babaları bir olan kardeşlerin aynı ismi taşıması veya isimlerin çift isim اسم مركب olması sarıh biçimde yasaklanmıştır. Belgelerde, kişinin adından sonra, anne ve babanın dördü adının belirtilmesi standart hale gelmiş uygulamalardan biridir. Doğum bildirimlerinde, sağlık müdürlükleri tarafından verilen شهادة التحصين sağlık belgesi de müstenit olarak kullanılmaktadır. Bu belge ilgili memurlar tarafından دفتر المواليد الصحي doğum sağlık siciline/nüfus kütüğüne işlenmekte, doğumun ölü gerçekleşmesi halinde ebeveynlere تصريح بالدفن defin izin belgesi verilmektedir. Herhangi bir sağlık merkezi ve idaresinin bulunmadığı muhitlerde doğum bildirimleri mahalle muhtarları عمدة veya köy muhtarları الشيخ aracılığıyla ilgili sağlık kuruluşlarına iletilmekte, aynı şekilde bulunmuş

⁸⁸ Mısır Arap Cumhuriyeti, Kişisel Durum Kanunu “قانون الأحوال المدنية رقم 143 لسنة 1994” <https://manshurat.org/node/31633> (Erişim Tarihi: 06.04.2022).

⁸⁹ Mısır Kişisel Durum Kanunu “قانون الأحوال المدنية رقم 143 لسنة 1994” <https://manshurat.org/node/31633>

çocukların جهة الطفل المعثور عليه bildirimi de bulundukları bölgedeki muhtarlık ve karakollara 90
يُجرى الشرطة (مركز، قسم، نقطة الشرطة).

Mısır Arap Cumhuriyeti vatandaşlarının yurt dışında belgelendirdikleri nüfus olayları, bu ülkedeki kanunlar ve usullere uygun olarak tanzim edildiği ve Mısır kanunlarıyla çelişmediği sürece Mısır'da geçerli kabul edilmektedir. Yurt dışında gerçekleşen doğum olayları, doğum tarihinden itibaren üç ay içerisinde Mısır Arap Cumhuriyeti konsolosluğuna veya bildirimde bulunan kişi Mısır'a dönmüşse ikamet adresinde bulunan sağlık müdürlüğüne bildirilmektedir. Konsolosluğun bulunmadığı ülkelerde yapılan bildirimler, gerekli müstenitleriyle birlikte taahhütlü posta yoluyla aynı süre zarfında nüfus müdürlüklerine gönderilmektedir. Yurt dışındaki doğumlar üç ay içerisinde konsolosluğa bildirilmediği takdirde ساقط قيد الميلاد kayıtsız hükmü verilmekte, daha sonraki müracaatlarda sağlık komisyonu tarafından yapılan incelemeler sonucunda doğum yılına karar verilerek, yasal cezaların ödenmesi ve istenilen belgelerin ibrazı akabinde nüfus müdürlükleri nezdinde doğum belgesi işlemleri başlatılmaktadır.⁹¹

2.18.5. Kuveyt Devleti 1969/36 Sayılı Kanun

Suriye ve Mısır'dakinden farklı olarak, Kuveyt Devletinde, doğum bildirim işlemleri ve doğum belgeleri, “Doğum ve ölüm kayıtlarının düzenlenmesine dair 36 sayılı ve 1969 tarihli kanun” a göre düzenlenmektedir. Bu kanunda tanımlara yer verilmemiştir. Kuveyt Devletindeki doğum bildirimleri, doğuma müteakip 15 gün içerisinde sağlık müdürlüklerine yapılmaktadır. Doğum bildirimlerinin hem hicri hem de miladi olarak belirtilmesi gerekirken, bu bildirimlerde çocuğun cinsiyetiyle birlikte baba, anne ve bildirimde bulunanın adı, soyadı, yaşı, uyruklığı, dini, mesleği ve ikamet adresi bilgisi için form girdisi oluşturulmuştur. Bildirim için التبليغ bildirimde bulunan için المبلّغ ve doğum bildirim belgesi için بلاغ الولادة tanımlıklarına yer verilen kanunda, doğumu bildirmekle yükümlü kişiler, çocuğun babası, akrabaları; doğumu gerçekleştiren doktor ve ebe المولدة ve kimseler ile doğumun gerçekleştiği mahallenin muhtarı مختار الحي olarak ifade edilmiştir. شهادة belge

⁹⁰ Mısır Kişisel Durum Kanunu “اسم مركب، شهادة التحصين، دفتر المواليد الصحي، عمدة،”
<https://manshurat.org/node/31633>

⁹¹ Mısır Kişisel Durum Kanunu <https://manshurat.org/node/31633>

tanımlığına ek olarak مُستخرج ifadesiyle elektronik ortamda düzenlenen belgelere işaret edilmiştir. Kimsesiz çocuklar ile ilgili özel bir tanımlık oluşturulmazken Kanunun 6. Maddesindeki “كل من يعثر على طفل حديث الولادة” ibaresi Mısır Nüfus Kanununda geçen “الطفل المعثور عليه” koşutluğunu çağrıştırmakta, yeni doğan bir çocuğun bulunması halinde, en yakın karakola تقرير الطبيب الشرعي teslim edilmesi bildirilmektedir. Adli tıp raporuna göre bulunmuş çocuğun tahmini doğum tarihi belirlenmekte, adli tıp doktoru tarafından bulunmuş çocuk için bir isim belirlenmektedir, ayrıca anne ve babası için kurgusal isimler اسمان وهميان verilerek çocuğun dini “İslam” kabul edilmektedir. Bu bilgiler bir tutanağa geçirilerek تثبت bu tutanak çocuk için doğum belgesi düzenlenmesi için sağlık müdürlüğüne مكتب الصحة gönderilmektedir.⁹²

Doğum olayı hac sırasında gerçekleşmişse, hac kafilesi başkanına رئيس بعثة الحج bildirilmekte, tip form نموذج doldurulup ve bildirimde bulunan kişi مُبلغ tarafından imzalandıktan sonra doğum olayını müteakip 15 gün içerisinde Kuveyt Suudi Arabistan لجنة المواليذ والوفيات Komisyonu doğum belgelerinin içerikleriyle ilgili değişiklik taleplerini değerlendirmektedir. Bu komisyona başvuran kişilere gerekli delil ve gerekçeleri sunmaları kaydıyla, talep ettikleri takdirde doğan çocuğun adı ve soyadı ile annesinin adının bilinen adlarıyla değiştirilmesi imkânı tanınmıştır. Doğum bildirimlerinde özellikle dörtlü ad bildirimlerinde soyadı kısmı ile ilgili hatalar ile annenin evlenmeden önceki ve sonraki adlarından birinin tercih edilmesinden veya çok eşlilik nedeniyle kayıtların değişebilmesinden dolayı bu uygulamanın devreye girdiği kanaatindeyiz. Komisyonun değişiklik talebini kabul etmesi halinde, ilgili karar resmi gazetede الجريدة الرسمية ilan edilerek önceki doğum belgesi شهادة / iptal edilmekte ve kişiye صورة من القيد المعدل değişik nüfus kayıt örneği verilmektedir.

Doğum olayının üzerinden bir sene geçmesine rağmen bildirimde bulunulmamış kimselerin doğum kayıt işlemleri de bu komisyon aracılığıyla yürütülmekte, gerekli inceleme ve

⁹² Kuveyt Devleti, 1969/36 Sayılı Nüfus Kanunu, <https://law.almohami.com/-في-شأن-تنظيم-1969-للسنة-36-قانون-رقم-36> (Erişim Tarihi: 06.04.2022).

işlemler tamamlandıktan sonra bu kişilere من قيد الميلاد doğum kayıt belgesi verilmektedir.⁹³

2.18.6. Fas Nüfus Kanunu

3 Ekim 2002 tarihli ve 1.02.239 Sayılı Fas Krallığı resmi gazetesinde الظهير الشريف yayımlanan 37.99 sayılı Nüfus Kanunu uygulama yönetmeliğinde النُفوس الحالة المدنية nüfus hizmeti, bireylerin doğum, ölüm, evlenme ve boşanma olaylarının onaylanması تسجيل ve belgelendirilmesi ترسيم şeklinde açıklanmış, bu olaylarına ilişkin belgeleri رسوم - رسم tanzim etme ve düzenleme تحرير yetkisi aynı zamanda birer ضابط الحالة المدنية Nüfus Kayıt Yetkilisi olan رؤساء المجالس الجماعية belediye başkanları ile kendi yerlerine vekil tayin ettikleri veya görevlendirdikleri nüfus memurlarına verilmiştir. Yurtdışında yabancı misyon şefliklerinde العاملين في الدبلوماسية çalışan konsoloslار القناصل ve konsolos muavinleri الأعوان de kendi görevlerinin yanı sıra nüfus kayıt yetkisine sahiptir.⁹⁴

Doğum bildirimleri, çocuğun babası, annesi, vasisi وصي, kardeşi ve yaşça büyük olan yeğenleri veya kuzenleri tarafından olayın gerçekleştiği yerin nüfus müdürlüğüne yapılmaktadır. Bildirimi yapan kuzenlerde önce baba tarafından olanlara sonra anne tarafından gelenlere öncelik verilmiştir. Doğumdan sonra terkedilmiş ve ebeveynlerinin kim olduğu bilinmeyen bebeklerin doğum bildiriminde, kralın ilgili muhitteki vekili وكيل الملك tarafından veya yetkili nüfus müdürünce çocuk için bir isim الاسم الشخصي ve soyisim الاسم ile birlikte anne ve babası için kurgusal isimler belirlenmekte, doğan çocuğun takribi yaşı adli tıp raporuna göre tespit edilmektedir. Nüfus müdürü, doğum belgesinin dipnotunu طرة isimlerin kanuna uygun biçimde seçildiğini belirtmek üzere يُشير parafe etmektedir.⁹⁵

⁹³ Kuveyt Devleti, 1969/36 Sayılı Nüfus Kanunu, <https://law.almohami.com/-في-شان-1969-لسنة-36-قانون-رقم-36> /تنظيم-قيد-الموا

⁹⁴ Fas Krallığı, E-Devlet Kapısı, Resmi Gazete: 3 Ekim 2002, “ <https://www.collectivites-territoriales.gov.ma/ar/node/2971> (Erişim: 6.04.2022).

⁹⁵ Fas Krallığı, E-Devlet Kapısı, Resmi Gazete: 3 Ekim 2002, “ <https://www.collectivites-territoriales.gov.ma/ar/node/2971> .

Yönetmelikte ad tanımlığı الاسم الشخصي soyadı tanımlığı da الاسم العائلي olarak belirtilmiştir. Uygulama yönetmeliğine göre kişi adlarında çift isim, soyadı, şehir, köy ve kabile adları, kamu düzen ve ahlakına uygun olmayan adlar ile سيدي، مولاي، لالة gibi lakapların kullanılması yasaklanmıştır. İsim değişikliği talepleri ise bidayet mahkemesi المحكمة الابتدائية tarafından verilen kararlara göre değerlendirilmektedir.⁹⁶

Fas doğum belgelerindeki soyadlarının babanın adından farklı olması, genel ahlaka uygun olmaması, yabancı isim olması, ilgilinin baba tarafından soyadının çift isim olması dışında kişinin soyadının çift isimden oluşması ve Hz. Peygamberin (S.A.V.) soyuna nispet edilen şerif شريف isminin soyadı olarak kullanılması yasaklanmıştır. Bu adı, soyadı olarak kullanmak isteyen Fas vatandaşlarının نقيب الشرفاء şerifler başkanına başvurarak soyağaçlarını belgelendirmeleri إثبات النسب zorunlu tutulmuştur.⁹⁷ Sözlükte “eşrafın reisi, efendisi, başkanı” anlamlarına gelen نقيب الشرفاء nakîbü’ş-şürefâ veya ülkemizde bilinen diğer adıyla نقيب الأشراف nakîbüleşrâf

“Hz. Muhammed’in, kızı Fâtıma’nın iki oğlundan Hasan’ın soyunu ifade eden eşrâfian (tekili şerîf) oluşan terkip, peygamber soyundan gelenlerle ilgilenmek üzere kurulan teşkilâtın sorumlusu için kullanılmıştır. Resûl-i Ekrem’in ailesi, yakın akrabası ve soyundan gelenler müslümanlar nazarında müstesna bir mevkiye sahip olmuş, bunları sayıp sevmenin dinî bir vecîbe olduğu kabul edilmiş (bk. ÂL; EHL-i BEYT) ve onlarla ilgili bazı hizmetleri ifa etmek üzere görevliler tayin edilmiştir. Böylece zamanla nikâbet müessesesi ortaya çıkmış, bununla ilgili görevlilere de nakib, nakîbü’l-eşrâf ve nakîbü’n-nükabâ gibi isimler verilmiştir.”⁹⁸

⁹⁶ Fas Krallığı, E-Devlet Kapısı, Resmi Gazete: 3 Ekim 2002, “ <https://www.collectivites-territoriales.gov.ma/ar/node/2971>, 12.

⁹⁷ Fas Krallığı, E-Devlet Kapısı, Resmi Gazete: 3 Ekim 2002, “ <https://www.collectivites-territoriales.gov.ma/ar/node/2971>, 11.

⁹⁸ Tufan Buzpınar, “Nakîbüleşraf”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), 32, 322.

2.18.7. Cezayir 9 Ağustos 2014 Tarihli ve 08-14 Sayılı Nüfus Kanunu

Yürürlükte bulunan 08-14 Sayılı Kanun gereğince, Cezayir içinde görev yapan ilçe/belediye halk meclisi başkanları ile yurtdışındaki yabancı misyon şeflerine ve atadıkları vekillerine “nüfus kayıt yetkilisi” ضابط الحالة المدنية unvan ve yetkisi tanınmıştır. Nüfus kayıt yetkililerinin görevleri doğum bildirimlerini بالتصريحات بالولادات almak bununla ilgili belgeleri düzenlemek تحرير العقود, evlenme belgelerini عقود الزواج düzenlemek, ölüm bildirimlerini almak ve düzenlemek, nüfus kayıtlarını tutmak مسك سجلات الحالة المدنية ve alınan bütün belgeleri kayıt altına almak/kayda geçirmek تقييد diğer devlet görevlilerinin aldığı bazı belgeleri onaylamak تسجيل, daha önce kaydı yapılan سبق قيدها ve onaylanan تسجيلها nüfus belgelerinin عقود الحالة المدنية dipnotunda هامش kayıt edilmesi gereken bilgileri düzenlemek وضع, arşivlerdeki محفوظات kayıtları korumak ve muhafaza etmek السهر على, kayıtlara girilen الحق olan belgelerin suretlerini نسخ veya özetlerini ملخصات müracaat الطلب yetkisi المدونة kimselere vermek تسليم vb. görevler olarak belirlenmiştir. Nüfus kayıtlarına işlenen المدونة belgelerin dijital bir kopyası نسخة رقمية da Cezayir Sicil مصلحة السجل الوطني للألي للحالة المدنية Kayıt Sistemi Genel İdaresine gönderilmektedir.⁹⁹

Doğum bildirimleri yeni doğanın babası, annesi, doktoru veya doğurtan ebeleri قابلات ya da doğuma gelen kimseler tarafından yapılabilmektedir. Doğum belgesinde, yıl, ay, gün ve saat olarak doğum tarihi ile yeni doğanın cinsiyeti, adları; anne babanın adı, soyadı, yaşı, mesleği ve adresi المسكن aynı şekilde doğum bildiriminde bulunanın المصحح bilgileri de belirtilmektedir. Kişinin medeni halinde değişiklik olmaması dışında Cezayir doğum belgelerinin geçerlik süresi مُدة الصلاحية 10 yıldır. Çocuğun yasal ehliyetinin bulunmaması أو اهلية عديم veya ergin olmaması قاصر nedeniyle birinci derecede akrabaları أو اهلية ikinci derecedeki akrabaları الفروع, eşi, vasisi, yasal temsilcisi الممثل الشرعي ile kendisi veya hükümet temsilcileri dışındakilerin doğum belgesini talep etme yetkisi bulunmamaktadır.

⁹⁹ Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti, 9 Ağustos 2014 Tarihli ve 08-14 Sayılı Nüfus Kanunu <https://www.djelfa.info/vb/archive/index.php/t-1978929.html> (Erişim: 06.04.2022).

Çocuğun isimleri öncelikle babası ve annesi tarafından, ebeveynlerin bulunmaması durumunda doğum bildirimini yapan kişi tarafından belirlenmektedir. Ebeveynleri Müslüman olan çocuklara Arapça isim konulması zorunlu olup, başka bir dine mensup Cezayirli bireyler çocuklarına yabancı isim verebilmektedir. Bununla birlikte, çocuklara, kullanımda ve gelenekte bulunmayan isimlerin verilmesi yasaklanmıştır. Bulunmuş çocukların الأطفال اللُّقطاء ad ve soyadları nüfus kayıt yetkilisi tarafından belirlenmekte ve محضّر الالتقاط buluntu tutanağına geçirilerek doğum belgesi düzenlenmektedir. Yurtdışında ve limanı bulunmayan sularda seyreden gemilerde meydana gelene doğumlar ise gemi kaptanı tarafından قائد السفينة seyir siciline دفتر البحارة işlenerek kayıt altına alınmaktadır. Geminin ilk ulaştığı Cezayir limanında bulunan مكتب التّسجيل البحري denizcilik kayıt ofisi veya yurtdışındaki limanlarda konsolosluklar bu kayıtları esas alarak doğum belgesini düzenlemektedir.¹⁰⁰ Doğum belgelerinin onaylı suretleri nüfus işleri genel müdürlüğü, bağlı idareleri, belediye halk meclisi başkanlığı ile Cezayir valiliklerinde hukuk işleri ve onay işlemlerine bakan ملحقة إدارية idari ataşeliklerden talep edilebilmektedir.¹⁰¹

2.18.8. Ürdün Kişisel Durum Kanunu

Ürdün Kişisel Durum kanununda açıklanan tanımlara göre, دائرة الأحوال المدنية nüfus işleri dairesini, مدير دائرة الأحوال المدنية nüfus müdürünü, أمين السجل المدني uzmanlık alanına giren nüfus işlerinden sorumlu nüfus memurunu, السجل المدني ailelerin ve nüfus olaylarının kaydedildiği nüfus kütüğünü, التبليغ doğum veya ölüm olayını bildiren kişinin düzenlediği bildirim belgesini, الواقعة doğum, evlenme, boşanma, ölüm olayları ile bununla ilgili diğer olayları, الإخبار doğum veya ölüm olayına tanıklık eden doktor veya ebenin قابلة düzenlediği bildirim belgesini, البيان nüfus memurunun başka bir nüfus memuruna göndermek üzere nüfus kayıtlarından çıkararak düzenlediği her türlü belgeyi, الوثيقة nüfus işlerindeki

¹⁰⁰ Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti, 9 Ağustos 2014 Tarihli ve 08-14 Sayılı Nüfus Kanunu <https://www.djelfa.info/vb/archive/index.php/t-1978929.html>

¹⁰¹ Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı, “شهادة الميلاد”, <https://www.interieur.gov.dz/index.php/ar/الحالة-المدنية/شهادة-الميلاد.html#faqnoanchor> (Erişim Tarihi: 07.4.2022).

bildirimlerine göre شهادة ميلاد doğum belgesi düzenlenmekte, nüfus müdürünün belge eksikliği veya herhangi bir nedenle bildirim usule aykırı bulması ve reddetmesi halinde, karar mercii belediye başkanı عميد البلدية olmaktadır. Doğum bildirimleriyle yükümlü kişiler, varsa çocuğun babası, öncelikle erkek akrabalar sonra kadın akrabaları, anneyle birlikte aynı evde kalan ergin kişilerden önce erkek olanlar sonra kadınlar, doğumu yaptıran ebe مؤلدة، قابلة، doktor veya doğumun meydana geldiği hastane, sağlık ocağı veya hapishane gibi kurumların müdürleri, muhtar ve kabilenin başkanı olarak belirlenmiş, bildirimlerde bulunması gereken bilgiler ise

"يوم الولادة وتاريخها وساعتها ومحلها؛ نوع الطفل (ذكر أو أنثى)؛ اسم المولود ولقبه، اسم الوالدين ولقبهما وجنسيتهما وديانتهما ومهنتهما وعمرهما ومحل إقامتهما؛ نوع الوالدة (فردية - توأمية - ثلثية - رباعية)، اسم المبلغ بالكامل وعنوانه وعمره ومهنته وصلته بالمولود"

olarak öngörülmüştür.¹⁰³

2.18.10. Tunus Kişisel Durum Kanunu

4 Ocak 1957 Tarihli Tunus Resmi Gazetesinde الرائد الرسمي التونسي yayınlanarak yürürlüğe giren 1957/3 Sayılı Tunus Nüfus Kanununda yapılan tanımlarda, nüfus/kişisel durum kayıt yetkilisi/müdürü ضابط الحالة المدنية vatandaşların nüfus olayları ile ilgili bildirimlerini devlet yetkisi olan ترسيم dairesindeki الدفاتر kayıtlar dâhilinde belgelendirme memuru olarak açıklanmış, bu yetki öncelikle belediye başkanlarına رئيس البلدية، belediye başkanının bulunmadığı yerlerde valilere والي، vali yardımcılara المعتمد الأول، kaymakamlara معتمد ve muhtarlara عمدة verilmiştir. Nüfus kayıt yetkilisi için nüfusla ilgili bildirimleri almak, bunları belgelendirmek, nüfus kayıtları tutmak مسك الدفاتر، bu kayıtlardan tam suretler نسخ ve özet suretler مضمون vermek, medeni hallerdeki değişikliklere göre yeni

¹⁰³ Libya Devleti, Kişisel Durum Kanunu, "قانون الأحوال المدنية", <https://security-legislation.ly/ar/node/31795> (Erişim Tarihi: 07.04.2022).

girizgâh olması bakımından bu söz varlığının bir listesinin verilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

2.20. Koşut İfadeler Listesi

العلامات الفارقة، العلامات المُمَيِّزة	Ayırt edici işaretler, tanımlayıcı işaretler
تقديم، المُقَدِّم، طلب، الطالب، مراجعة، التقدم، المُتَقَدِّم	Başvurmak, başvuran
إبلاغ – إبلاغات إثبات – إثباتات إجازة – إجازات إخطار – إخطارات إشعار – إشعارات إعلام – إعلامات إفادة – إفادات برهان – براهين بلاغ – بلاغات بيان – بيانات تبليغ – تبليغات تصريح – تصريحات – تصاريح حجة – حجج دليل – أدلة	Belge

	رخصة - رُخص
	رسم - رسوم
	سند - سندات - أسناد
	شهادة - شهادات
	صك - صكوك
	صورة - صور
	عقد - عقود
	كشف - كشوف
	محضر - محركات
	مُستخرج - مُستخرجات
	مُسْتَنَد - مُسْتَنَدَات
	مُسْتَنَد - مُسْتَنَدَات
	مُسَوِّدَة - مُسَوِّدَات
	مُصَدِّقَة - مُصَدِّقَات
	مَضْمُون - مَضَامِين
	مُلَخَّص - مُلَخَّصَات
	مَوْجَز - مَوْجَزَات
	نص - نصوص
	نَمُودَج - نَمَازَج

	وثيقة – وثائق ورقة – أوراق سجل – سجلات قيد – قيود اعتراف – اعترافات
Belgelemek, Onaylamak, Doğrulamak, Belgelendirmek, Onaylatmak	توثيق، تصديق، تسجيل، ترسيم، مصادقة، اعتماد، شهادة، إفادة، إسناد، إثبات، تبين، تأييد، تثبيت، تحقيق، التأكد (من)
Belgeyi Düzenleyen	نظمها، المنظم؛ مستخرج، حررها، المحرر؛ صاغها، أصدرها،
Belgeyi İnceleyen	دققها، المدقق؛ راجعها، المراجع؛ حققها، المُحقِّق، طالعها المطالع،
Belgeyi Vermek	إصدار، إسناد، إعطاء، تسليم، استخراج، منح، تقديم
Bildiren	مُبَلِّغ، مُصَرِّح، مُعَلِّم
Bildirim Belgesi	بيان، إخطار، إخبار، إعلام، تبليغ، بلاغ، إشعار، إعلام، إعلان
Bulunmuş çocuk	المولود المعثور عليه، الطفل المعثور عليه، مجهول النسب، لقيط
Doğan	المولود – المواليد، حديث الولادة، المزداد
Doğum	ولادة، ميلاد، مزداد

	وضع
Doğumlu	مكان ولادته/ها في ، المولود/ة في ، المزداد/ة بـ ، من مواليد ،
Düzenlemek	تحرير، إصدار، تنظيم، استخراج، تحرر، تدوين، تبويض، تنصيب، وضع، مسك، إعطاء، تسليم، منح،
Ebe	مُولدة، قابِلة، داية
Ergin	بالغ، حائز الأهلية القانونية
Ergin olmayan	قاصر، عديم الأهلية، صغير
İmzalamak, imzalayan	التوقيع، الموقّع؛ الإمضاء، المُمضي
İncelemek	تَدقيق، اطلاع (على)، مراجعة، فحص، مطالعة، تحقيق
Kaydetmek	قيد، تقييد، تسجيل، مسك، تدوين، ترسيم، تثبيت، ضبط، كتابة، وضع
Kayıt	سجل، حفظ، تسجيل، قيد
Kayıtsız	مكتوم، ساقط القيد، غير مُسجَل
Malı vasisinin denetiminde olan	المَحجور عليه
Medeni Hali	الوضع العائلي، الحالة المدنية، الوضع الاجتماعي، الحالة الشخصية، الحالة الاجتماعية، الحالة العائلية
Muhtar	مُختار، عُمدة، شيخ

Nüfus Hizmetleri/İşleri	الشؤون المدنية، الحالة المدنية، الأحوال المدنية، الحالات الاجتماعية، الأحوال الشخصية، الشؤون العائلية،
Nüfus Müdürü, Nüfus Kayıt Yetkilisi, Memuru	ضابط الحالة المدنية، أمين السجل المدنية، المؤتمن، مدير النفوس، مدير مكتب السجل المدني
Örnek, Suret	صورة، نسخة، نموذج، قيد، مُلَخَّص، موجز، مضمون
Özet Belge	مُلَخَّص، موجز، مضمون
Resmî Gazete	الرائد الرسمي، الجريدة الرسمية، الظهير الشريف، المجلة الرسمية
Tam Belge	نسخة، صورة، نموذج، أنموذج
Vekil, vasi, kayyım	وصي، وكيل، مُمثل قانوني، مُمثل شرعي،

Tablo 2.5. Koşut ifadeler listesi

2.21. Hedef Kültür Normları

2.21.1. Türkiye Cumhuriyeti 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu

5490 Sayılı Kanunda, Nüfus Hizmetleri “الأحوال المدنية” “nüfus olaylarına ve kişinin nüfusa ve yerleşim yeri adresine ilişkin bilgilerinin toplanmasına, nüfus kütüklerine geçirilmesine, korunmasına ve gerektiğinde tasnif edilerek değerlendirilmesine dair iş ve işlemleri”, nüfus kaydı “السجل المدني” “Aile kütüğüne işlenmiş kişisel bilgileri”; nüfus kayıt örneği، موجز، مُلَخَّص، “Aile kütüğüne işlenmiş kişisel bilgilerin özetlerini gösterir belgeyi”, Aile العائلة، “Aynı soydan olup, bir aile sıra numarası altında kayıtlı olan kişiler ile onların eş ve çocuklarını”, nüfus kütüğü، بيانات القيد، دفتر العائلة، قيد السجل المدني، قيد العائلة، بيانات القيد، “Aile kütüğü, özel kütük ve yedeklerinden oluşan kayıtların tümünü”, aile السجلات المدنية

kütüğü، قيد العائلة، سجل العائلة، دفتر العائلة، “Nüfus olaylarına ilişkin kayıtların kâğıt veya elektronik ortamda tutulduğu kütüğü”، Aile sıra numarası رقم العائلة، “Ailelerin aile kütüğüne yazılış sırasına göre verilen numarayı”، Dayanak belgesi، المستندات، المستندات، الأسناد، الوثائق، المسوغات، حُجج، الإثباتات، المحاضر، المذكرات، dayanağı olan form، tutanak، mahkeme kararı، noter senedi، doğum veya ölüm raporu gibi resmî belgeler ile bunların yedeklerini”، nüfus müdürlüğü المدني أمانة السجل، “ilçe nüfus müdürlüğünü”، nüfus müdürü مؤتمين مدير النفوس، ضابط الحالة المدنية، مدير النفوس، مؤتمين مدير النفوس، nüfus olayı الواقعة، الحالة، “Doğum، ölüm، evlenme، boşanma، evlât edinme، tanıma، kayıt düzeltme، soy bağıının düzeltilmesi، gaiplik gibi kişisel durumlarda değişiklik meydana getiren olayı”، uluslararası aile cüzdanı دفتر العائلة، “Bir aileyi oluşturan eş ve çocukların kimlik bilgilerini kapsayan ve uyruğunu kanıtlayan çok dilli resmî belgeyi”، yerleşim yeri adresi السكن، مكان الإقامة، الإقامة، العنوان القانوني، المسكن، “Sürekli kalma niyetiyle oturulan yeri” ifade etmektedir.¹⁰⁶

2.21.2. Türkiye’de Nüfus Kayıt Uygulamaları

Aile kütüklerinde bulunması gereken kişisel bilgiler، Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası المحافظة، الأمانة، القرية، il، ilçe، köy veya mahalle adı، محل القيد، kayıtlı bulunduğ، الرقم الوطني، رقم المجلد، رقم العائلة، رقم الخانة، مُتَسَلِّس الاسم، aile ve birey sıra numarası، المحلة، kişinin adı ve soyadı، اسم ولقب المولود، cinsiyeti، النوع، baba ve ana adı ile soyadları، evli kadınların önceki soyadları، الاسم الأوسط، doğum yeri ile gün، ay ve yıl olarak doğum tarihi، تربيط، evlenme، boşanma، soybağının kurulması، تاريخ القيد في السجل المدني، kayıt tarihi، إثبات النسب، veya reddi، ölüm، vatandaşlığın kazanılması، اكتساب الجنسية، veya kaybedilmesi gibi kişisel durumda meydana gelen değişiklik veya yetkili makamlarca

¹⁰⁶ T.C. İçişleri Bakanlığı، Nüfus Hizmetleri Kanunu، 25 Nisan 2006، <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5490.pdf> (Erişim Tarihi: 7.4.2022)، 1-32.

2.21.3. Türkiye Cumhuriyeti Doğum Belgesi Örneği

 T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü		DOĞUM BİLDİRİM FORMU		Form No 10-01
				Özel Kütük Sıra No 72
				Tescil Yılı 2019
1 Olay Türü	2 T.C. Kimlik No			
Doğum				
NÜFUSA KAYIT BİLGİLERİ				
3 İl Adı		4 İlçe Adı		
5 Köy/Mahalle Adı		6 Cilt No		
7 Aile Sıra No		8 Birey Sıra No		
9 Çocuğun Adı		10 Çocuğun Soyadı		
11 Doğum Yeri (İlçe/Ülke)		12 Doğum Yeri Kodu	1832	
13 Doğum Tarihi		14 Doğum Saati	06:38	
15 Cinsiyeti	Kadın	16 Dini	İslam	
17 Babanın Uyuşu		18 Ananın Uyuşu		
Baba T.C. Kimlik No/		Ana T.C. Kimlik No/		
19 Yabancı Kimlik No		20 Yabancı Kimlik No		
21 Baba Adı		22 Ana Adı		
23 Baba Soyadı		24 Ana Soyadı		
25 Baba Birey Sıra No		26 Ana Doğum Tarihi		
		27 Ana Birey Sıra No		
BİLDİRİMDE BULUNANLARIN				
T.C.Kimlik No		T.C.Kimlik No		
Adı		Adı		
Soyadı		Soyadı		
Adres/İmza	OSMANGAZI / BURSA			
Düşünceler: ÇEKİRGE DEVLET HAST. 16.11.2018 TARİH VE SAYILI RAPORA/BELGEYE DAYANILARAK DÜZENLENMİŞTİR.				
TESCİL EDEN BİRİM: OSMANGAZI				
Kayıt Tarihi	...	Kayıt No		
TESCİL EDEN MEMURUN		ONAYLAYAN YETKİLİNİN		
T.C.Kimlik No	*****	T.C.Kimlik No	*****	
Adı	SEYHAN	Adı		
Soyadı	SÜMER	Soyadı		
Unvanı	V.H.K.İ.	Unvanı	NÜFUS MÜDÜRÜ	
Tarih		Tarih	16/01/2019	
İmza		İmza	Nüfus Müdürü Ad.	
				

Resim 2.19. T.C. doğum bildirim formu

2.22. Değerlendirme

Doğum belgelerinde yapılan incelemelerde koşut metin kültürünü oluşturan temel bileşenlerin emsal kültürler arasında *yönetim biçimlerinin değişmesi*, idare coğrafyası bölümlenmeleri ve tanımlıklarının koşut biçimde değişmesi, hedef kültürdeki birkaç tanımlığa karşılık kaynak dil ve kültürde koşut sözcüklerin görece büyük bir yekûn teşkil etmesi, sembol ve işaretler, terimlerin kullanılması, eş anlamlı kelime kullanma geleneği, kaynak kültürdeki norm ve uygulamaları gösteren kanun ve yönetmeliklerin belgelere dayanak olarak kullanılması şeklinde tezahür ettiği söylenebilir. Hedef kültür çevirmeninin bu bileşenleri göz önünde bulundurarak, özellikle kaynak kültürdeki tanım ve tanımlıkları, belgelerde geçen koşut sözcükleri çıkış ülkesindeki normlar ve uygulamalardaki açıklamaları açısından değerlendirmesi ve hedef kültürdeki mevzuat ve uygulamalardaki eşdeğer karşılıkları dikkate alarak koşut karşılıklar oluşturmaya, doğru çeviri kararları üretmesine yardımcı olacaktır. Buna ek olarak, çeviri öğretiminde çeviri uygulamasına geçmeden önce metinlerin betimlenmesinin ve kaynak kültürdeki normların gözden geçirilmesinin, koşut sözcüklerle ilgili sözlük çalışmaları yapılmasının, bu çalışmada atıf yapılan kaynaklar ile konuyla ilgili diğer kaynaklarda yapılacak ön hazırlıklar ve okumaların çeviri edinci oluşturmaya yönelik uygulamaları daha sağlam bir zemine kavuşturacağı, alan çevirisi derslerinde öğrenme malzemesi bulma sorunu yaşayan öğretim elemanlarına ışıktutacağı kanaatindeyiz. Özellikle, göndermede bulunan kaynak kültür mevzuatlarından hareketle uygulama materyalleri hazırlanması, koşut metinler çevirisi derslerinin yapılaşmasına katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, bu normlar aracılığıyla koşut metin kültürünün ikame edilmesi de çeviri eğitiminin önemli sacayaklarından biri olarak görülmelidir.

3. EVLENME BELGELERİNDE KÜLTÜREL NORMLAR

Tezin bu bölümü üç aşamadan oluşmaktadır. İlk olarak evlenme belgeleri betimlenip önemli kavramlar literatür kaynakları ve ilgili oldukları mevzuatları itibariyle açıklandıktan sonra ikinci olarak, evlenme belgelerinin düzenlendiği Arap ülkelerinde bulunan kültürel normlar tabi oldukları mevzuatlar itibariyle ele alınmıştır. Bu bölümün birinci aşamasında betimlenen evlenme belgeleri, kültür bağımlı öğelerin, çeviriye başlamadan önce belirlenebilmesi (Doğan, 2017, s.140) amacıyla çeviri amaçlı metin çözümlemesine (Yazıcı, 2011, s.60-61) tabi tutularak genel itibariyle betimlenmiş, bu betimlemeler sırasında diğerlerine göre ayırt edici özellikleri olduğu varsayılan söz birimleri vurgulanarak belgelerde bulunan kültürel bir normu veya uygulamayı gösteren kilit önemdeki koşut sözler, söz öbekleri ve tümceler hedef metinde ifade ettikleri anlamlar itibariyle açıklanabilmesi amacıyla öncelikle tespit edilmiş ve bu dil birimlerinin sözlük ve varsa terim anlamıyla birlikte açıklanmasına geçilmiştir ve sonrasında birincil sonuç gözlemlerine yer verilerek çalışmanın ikinci aşamasına geçilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında, kaynak kültürlerde söz konusu uygulamaya konu kültürel normlar ve uygulamalar incelenmiş ve ulaşılan sonuçlar değerlendirilmiştir. Evlenme belgesinin betimlenmesinden sonra oluşturulan koşut söz birimleri tablolarına ek olarak, çalışmanın ikinci safhasında belgesi verilsin veya verilmesin bahis mevzuu Arap ülkelerinde evlilik ile ilgili kültürel normlara ilişkin mevzuat ve normların incelenmesi sırasında yapılan tespit ve gözlemler ışığında elde edilen kültürel normlar ile bu normları temsil eden koşut sözcükleri içeren bir tablo oluşturulmuştur. Bölümün üçüncü aşaması bölüm çalışmalarının birinci safhasında belirli bir ülke özelinde yer verilen birincil sonuç gözlemlerinin, bölümün ikinci safha incelemeleri sırasında elde edilen sonuçlarla birleştirilmesi suretiyle yapılan sonuç değerlendirmesiyle tamamlanmıştır.

3.1. Suriye Evlilik Sözleşmesi

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

الهيئة الشرعية للعقد: الفوعة الشرقية
دائرة السجل المدني

عقد زواج

الزوج: من مواليد:
والصادرة بتاريخ:
والمقيم في:
الزوجة: من مواليد:
والصادرة بتاريخ:
والمقيمة في:
وكيل الزوجة: من مواليد:
والصادرة بتاريخ:
والمقيم في:
الشاهد الأول: من مواليد:
الشاهد الثاني: من مواليد:

بن: والدته:
يحمل بطاقة شخصية برقم وطني:
من أمانة: والمسجلة بالقيد:
بنات: والدتها:
تحمل بطاقة شخصية برقم وطني:
من أمانة: والمسجلة بالقيد:
بن: والدته:
يحمل بطاقة شخصية برقم وطني:
من أمانة: والمسجلة بالقيد:
بن: والدته:
يحمل بطاقة شخصية برقم وطني:
من أمانة: والمسجلة بالقيد:

مقدمة: لما كان كل من الطرفين و.....
شرعاً وقانوناً، لذلك التقت رغبة كل منهما على إبرام هذا العقد وجرى تبادل ألفاظه الشرعية في مجلس العقد
صيغة العقد:
قال وكيل الزوجة: زوجتك
ليرة سورية (مقبوضة / غير مقبوضة)
ومؤجله
تعالى وسنة رسول الله ﷺ وأشهدت الله والحاضرين والله خير الشاهدين .

قال الزوج: وأنا قبلت منك ولنفسى الزواج من
المعجل والمؤجل وعلى كتاب الله تعالى وسنة رسول الله ﷺ وأشهدت الله والحاضرين والله خير الشاهدين .

شروط إضافية:
يتمتع الزوجان بما يلي: المشرقة بالمعروف والتزام أحكام الشرع الإسلامي اعتقاداً وعلاً وسلوكاً
وعلى ذلك تم تبادل اللفاظ صيغة الإيجاب والقبول في مجلس العقد بين الزوجين المذكورين وبحضور الشهود وهما بكامل الأوصاف المعتبرة شرعاً
وقانوناً، وتمتع الزوجان ووكيلها بموجبها أنها خالية من نكاح وعدة لرجل آخر وقت إجراء هذا العقد
وتم عقد الزوج بتاريخ ١١ / ١٤٣٨ هـ الموافق ٢٠١٦ / ١٢ م . والله المستعان

الزوج:
وكيل الزوجة:
الشاهد الأول:
الشاهد الثاني:
في الهيئة الشرعية
اللهم بارك لهما وعليهما واجمع بينهما بخير وانجبهما الذرية الصالحة الطيبة وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم

Resim 3.1. Suriye evlilik sözleşmesi

3.2. Suriye Evlilik Sözleşmesinin Betimlenmesi

Şam Bölgesi Şer'i Kurulu Doğu Guta nüfus müdürlüğü tarafından onaylanan evlilik sözleşmesinin başlık yazısında geçen بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين Bismillâhirrahmanirrahim, Elhamdülillahi Rabbilâlemîn vessalâtü vesselâmü alâ Muhammedin ve alâ âlihi ve ashâbihi ecma'in' şeklindeki ifadeler İslam kültüründe ve metin neşriyatında birer başlama ifadesi olarak kullanılmakta ve besmele, hamdele ve salvele şeklinde kısaltılmaktadır. Tezcan ve diğerlerine göre

“Besmele, hamdele ve salvelenin mukaddimelerde başlama ifadeleri olması dinî literatürle sınırlı kalmamış, diğer alanlara da sirayet etmiştir. Osmanlı Kroniklerinde Mukaddime Geleneği (15-17.yy'lar) isimli çalışmayla, 18 müverrihe ait kroniği mukaddimleri itibariyle inceleyen araştırmacılar, Tarih ilmi ile ilgili eserlerde besmele, hamdele, salvele geleneğinin sistematik olarak sürdürüldüğüne işaret etmişlerdir.”¹¹⁰

Evlenme belgelerinde de bu geleneğin sürdürülmesi, evlilik sözleşmelerinin de dini literatür temelli olmasıyla açıklanabilir. Yatkın'ın Kur'an'da en detaylı anlatılan konular; evlenme, boşanma ve aile fertlerinin görev ve sorumlulukları ile ilgili konulardır¹¹¹ şeklindeki tespiti de bu hipotezimizi doğrulamaktadır. İlgili belgede besmele, hamdele ve salvele kısmından sonra manşet bölümünde belge adının عقد زواج evlilik sözleşmesi şeklinde verildiği ve metnin haber kısmında önce الرجل الزوج kadın ve وكيل الزوجة kadının vekilinin daha sonra الشاهد الأول birinci şahit ve الشاهد الثاني ikinci şahidin kimlik bilgilerine geçilmektedir.

Bu durum evlilik sözleşmesinin düzenlenebilmesi için akit meclisinde hangi tarafların bulunması gerektiğini genel itibariyle göstermekle birlikte bu kişilerin hangi kültürel bağlamda ve normlarla tayin edildiği diğer bir ifadeyle bu tayinin yasal, şer'i veya varsa örfi gerekçelerinin neler olabileceği sorusunu akıllara getirmektedir. Bu soruya evlilikle ilgili kaynak kültür normları bahsinin ilgili kısımlarında cevap verilmiştir.

Bu çerçevede evlenme işleminde ve evliliğin belgelendirilmesi konusunda aranan şartlar nelerdir? Evlilik sözleşmeleri hangi bilgi ve beyanları içermelidir? Evlilik sözleşmelerinin geçerli sayılması için hangi tarafların akit meclisinde bulunması gereklidir? şeklindeki

¹¹⁰ Tuğrul Tezcan, “Bir Klişenin Şerhi: Hamdele, Salvele Ve Ba'dü İfadesinin Davud el-Hanefî el-Karsî el-Birgivi'de Çağrıştırdıkları”, *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 3/1 (2019): 59 (56-72).

¹¹¹ Nihat Yatkın, “İslam'da Evlilik ve Eş Seçiminde Dindarlığın Tercih Edilmesi”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 33 (2010): 48.

sorulara verilecek cevaplar bu konudaki kültürel normların tespitinde önemli hale gelmektedir.

Form bilgilerinden sonra sözleşmeye مقدمة giriş bölümü eklenmiş burada لما كان كل من الطرفين.....و..... راغبين بالزواج، وكان كل منهما يتمتع بكامل الأهلية المعتبرة شرعاً وقانوناً şeklindeki ve muhtemel çevirisi “ Taraflar..... ve’dan her biri şer’an ve kanunen tam ehliyeti haiz olarak evlenmek istediklerinden” şeklindeki ifadelerden evlenme olayında temel alınan öncelikli normun İslam hukuku normları olduğu ve modern hukukun da bu çerçevede yapılan nikah akitlerinin belgelendirmesi ve tespitinin yapılması aşamasında devreye girdiği şeklinde çıkarımlarda bulunulabilir. Bu çerçevede açıklanabilecek hususlardan biri de ehliyet kavramıdır.

Belgenin tarafları bağlayıcı nitelikteki صيغة العقد akit metninde “ قال وكيل الزوجة: زوجتك موكلتي وابنتي على مهر معجله خمسة وسبعون ألف ليرة سورية مقبوضة ومؤجله مائة وخمسة ألف ليرة سورية غير مقبوضة باقية في ذمتك لأقرب الأجلين وعلى كتاب الله تعالى وسنة رسول الله صلى الله عليه وسلم وأشهدت الله والحاضرين والله

Kadının vekili “Seni 75 bin Suriye Lirası ödenmiş Mehr-i Muaccel ve en yakın iki vadeden birine kadar zimmetinde kalmak üzere ödeyeceğin 150 bin Suriye Lirası Mehr-i Müeccel ile Allah Teâlâ’nın kitabı ve Peygamber (S.A.V)’in sünneti üzere müvekkilim olan kızımı evlendirdim” dedi” şeklinde çevrilebilecek tümcede fiil çatısının niçin mazi olduğu, mehr-i muaccel, mehr-i müeccel, en yakın iki vade söz öbeklerinin sözlük ve terim anlamlarının neler olduğu, bunlar için takdir edilen kıymetlerin farklı olmasının sebeplerinin neler olabileceği hususları ilk bakışta dikkati çekmektedir. Buna ek olarak aynı akit metninin devam eden kısmında kadının vekilinin “Allah’ı ve burada bulunanları şahit tuttum” Şeklindeki tanıklık ifadesi ile yine Kur’an-ı Kerimden iktibas edildiği anlaşılan “Allah en güzel şahittir” ayetinin evlilik sözleşmesindeki hangi kültürel normu ortaya koymaktadır? Evlilik sözleşmesinin شروط إضافية ek hükümler başlıklı kısmında “ يتعهد الزوجان بما يلي: العشرة “ Eşler iyi geçinmeyi inanç, ibadet ve davranış olarak İslam şeriatı hükümlerine bağlı kalmayı taahhüt etmişlerdir” denilerek bir anlamda evliliğin kurulmasında genelde İslam hukuku özelde ise bu alandaki fıkıh normlarına atıfta bulunulmuştur. Bu bağlamda evlilikte mutata bir retorik haline gelmiş العشرة

iyi geçinmek kavramının normatif olma yönünü açıklamanın yararlı olacağı بالمعروف

"وعلى ذلك تم تبادل ألفاظ صيغة الإيجاب والقبول في مجلس العقد بين الزوجين المذكورين kanaatindeyiz.

وبحضور الشهود وهما بكامل الأوصاف المعتبرة شرعاً وقانوناً

bunun üzerinde akit meclisinde, tam şer'i ve yasal ehliyetleri haiz eşler arasında ve şahitler huzurunda *icap ve kabul* sözleri ile karşılıklı irade beyan edilmiştir" ifadeleri ile asıl itibariyle evliliğin gerçekleşmesindeki temel rükne dikkat çekilmektedir. Kaynak ve emsal kültürlerde ve hedef kültürde de normatif uygulamaların önemli bir parçası olarak "İcap ve kabul"ün gerek sözlük gerekse terim anlamıyla açıklanması, akitlerde nüfuz ettiği alanların ve dolayısıyla bu alandaki normların daha yakından bilinmesine ışık tutacaktır. وتعهدت الزوجة

Kadın ve vekili bu akdin ووكيلها بموجبه أنها خالية من نكاح وعدة لرجل آخر وقت إجراء هذا العقد"

yapıldığı sırada başka bir adamın nikah ve *iddeti* altında olmadığını taahhüt etmiştir" ifadesinde ise evlilik yasaklarına *الموانع الشرعية* işaret edilmektedir. Bu çerçevede *عدة iddet*

ifadesi evlenme belgelerinde sıkça geçeceği için bu kavramın açıklanmasında fayda görüyoruz. Akit tarihi hem hicri hem de miladi olarak verilmiştir. Akit katibinin/ akdi

düzenleyenin "والله المستعان" "Allah muvaffak kılsın" anlamındaki duasına, akdin taraflarının

parmak izleriyle Şer'i kurulun mührü ve yetkililerinin imzalarına yer verilen evlilik sözleşmesi metni Şer'i kurulun

"اللهم بارك لهما وعليهما "اللهم بارك لهما وعليهما "Allah'ım hayırlı uğurlu et, kalplerini birleştir, hayırlı evlatlar ihsan eyle "

duasıyla واجمع بينهما وانجب منهما الذرية الصالحة الطيبة وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم "

son bulmuştur.¹¹²

Yukarıdaki betimlemede yapılan tespitler ışığında ilerleyen bölümde açıklanacak ifade ve kavramların daha da belirginleşmesi adına aşağıdaki çizelge oluşturulmuş açıklanacak önemli kavramlar ve terimler vurgulanmıştır.

¹¹² Bkz. Resim 3.1.

3.2.1. Suriye Evlilik Sözleşmesi Metninde Koşut Söz Birimleri

Belge Adı	عقد زواج
Belgeyi Düzenleyen Kurum ve Görevlileri	الهيئة الشرعية- كاتب العقد-
Taraflar	الزوج، الزوجة، وكيل الزوجة، الشاهد الأول، الشاهد الثاني
Ayet ve/veya dualar	- بسم الله الرحمن الرحيم - الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين - والله المستعان - والله خير الشاهدين - اللهم بارك لهما وعليهما واجمع بينهما وانجب منهما الذرية الصالحة الطيبة - اللهم بارك لهما وعليهما واجمع بينهما بخير وانجب منهما الذرية الصالحة الطيبة وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم.
Dayanak Cümlesi	لما كان كل من الطرفين و..... راغبين بالزواج، وكان كل منهما يتمتع بكامل الأهلية شرعاً وقانوناً، لذلك التقت رغبة كل منهما على إبرام هذا العقد، وجرى تبادل ألفاظه الشرعية في مجلس العقد.
İcap Cümlesi	قال وكيل الزوجة: زوجتك موكلتي وابنتي على مهر معجله خمسة وسبعون ألف ليرة سورية (مقبوضة/ غير مقبوضة) ومؤجله مئة وخمسون ألف ليرة سورية غير مقبوضة باقية في ذمتك لأقرب الأجلين وعلى كتاب الله وسنة رسول الله صلى الله عليه وسلم وأشهدت الله والحاضرين والله خير الشاهدين.
Kabul Cümlesi	قال الزوج: وأنا قبلت منك ولنفسي الزواج من موكلتك وابنتك على ما ذكرت من المهر المعجل والمؤجل وعلى كتاب الله وسنة رسول الله صلى الله عليه وسلم وأشهدت الله والحاضرين والله خير الشاهدين.
Ek şartlar	يتعهد الزوجان بما يلي : العشرة بالمعروف والتزام أحكام الشرع الإسلامي اعتقاداً وعملاً وسلوكاً
Kapanış Cümlesi	وعلى ذلك تم تبادل ألفاظ صيغة الإيجاب والقبول في مجلس العقد بين الزوجين المذكورين وبحضور الشهود وهما بكامل الأهلية المعتبرة شرعاً وقانوناً، وتعهدت الزوجة ووكيلها بموجع أنها خالية من نكاح وعدة لرجل آخر وقت إجراء هذا العقد. وتم عقد الزوج بتاريخ 1438/1/1 هـ الموافق لـ 2016/10/2 م. والله المستعان.

Akdi imzalayanlar	الزوج، ولي الزوجة، الزوجة، كاتب العقد، الشاهد الأول، الشاهد الثاني، المسجل المدني في الهيئة الشرعية
-------------------	---

Tablo 3.1. Suriye evlilik sözleşmesi metninde koşut söz birimleri

3.3. Koşut İfadelerin Açıklanması

3.3.1. Ehliyet أهلية

Ehl أهل kelimesinden ism-i mensub olan “ehliyet” İslam fıkında ve modern hukukta bireyin yasal olarak bir fiili ve edimi ifa edebilme yeterliliği ve yetkisine sahip olmasını ifade etmektedir.¹¹³ Bu sözcük, hedef kültürde de bir işte yetkili olma, bir işin erbabı olma, yeterli olma, ehliyetli olma anlamlarında koşut biçimde kullanılmaktadır.¹¹⁴ Bu bağlamda evlenme eylemi bir medeni hukuk sözleşmesi olması itibariyle bu sözleşmeyi yapacak kişilerin evlenme ehliyetine sahip olmaları, diğer bir ifadeyle evlenmeye ehil olmaları şartı aranmakta, evlenmeye *ehil olabilmek için de, ayırt etme gücüne القدرة على التمييز sahip olup evlenme yaşına سن التمييز سن البلوغ, erişmiş olmaları gerekmektedir.*¹¹⁵ Öztan da ehliyeti, daha dakik terim karşılığıyla “fiil ehliyeti” şeklinde açıklarken bir kişinin fiil ehliyetine sahip olması için ergin olması, ayırt etme gücüne sahip olması ve kısıtlı olmaması gerektiğinin altını çizmiştir.¹¹⁶ Aydın ise ehliyetin aile hukukunda kişilerin kendi rızalarıyla evliliği başlatma ve sonlandırma kabiliyeti olduğunu belirterek bunun için kişilerin hür olmanın yanı sıra temyiz gücüne sahip olup akıl baliğ olmaları gerektiğini kaydetmiştir.¹¹⁷ Bu meyanda Suriye evlilik sözleşmesi metninde geçen يتمتع بكامل الأهلية المعتبرة شرعاً وقانوناً ifadelerinden tarafların gerek hür olmaları gerekse temyiz gücüne sahip ve akıl baliğ olmaları itibariyle şeran ve yasal olarak tam ehliyeti haiz oldukları ve kendi irade beyanlarıyla الإيجاب والقبول bu evliliği yaptıkları anlaşılmaktadır.¹¹⁸

¹¹³ Ömer, “أهلية”, 136.

¹¹⁴ Türk Dil Kurumu (TDK), *Türkçe Sözlük*, “Ehliyet, Ehliyetli”, 11.bs. (Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2010), 765.

¹¹⁵ Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Medeni Hukuk*, 26. bs. (İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 2020), 239.

¹¹⁶ Bilge Öztan, *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, 46. bs. (Ankara: Yetki Yayınları, 2021), 260.

¹¹⁷ M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, 18. bs. (İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 2021), 271.

¹¹⁸ Bkz. Resim 3.1.

3.3.2. İcap ve Kabul إيجاب و قبول

إيجاب icâb mastarı sözlükte olumlamak, teklif etmek, arz etmek, bir edimi gerçekleştirmek anlamında¹¹⁹ القبول el-kabul ise bir şeyi kabul etmek, onaylamak, bireylerin veya grupların bir kuruluşa üyeliğini kabul edip onaylamak, sözleşmelerde kendisine yöneltilen bir teklifi (إيجاب) kabul etmek, sözleşme sırasında icap karşısında söylenen ikinci söz anlamında kullanılmaktadır.¹²⁰ İslam fıkında evlenmenin en önemli rüknü olarak kabul edilen icap ve kabul sadece evlilik sözleşmesinde değil genel itibarıyla bütün sözleşmelerde herhangi bir akdi inşa ve tesis etmek için taraflarca ortaya koyulan irade beyanını ifade etmektedir. Bu bağlamda icap bir akdi başlatan tarafın önceden ortaya koyduğu irade beyanını göstermekte kabul ise söz konusu irade beyanı ile ilgili olarak karşı tarafın kabul iradesini belirten beyanı anlamına gelmektedir.¹²¹ Nevevî, icap ve kabulün sözleşmenin esas rüknü olduğunu belirtir ve bu terimi daha somut bir örnek üzerinden *El-icap kişinin birine şu malı sana sattım demesi, kabul ise ben de satın aldım, kabul ettim demesi gibidir* şeklinde açıklar.¹²² Bu açıklama üzerinden evlilik sözleşme temelinde tarafların yani kadın ve erkeğin irade beyanlarının, kadının ve/veya vekilinin erkeğe seninle evlenmeyi taahhüt ve teklif ettim, kabul ediyor musun şeklinde, erkeğin de evet kabul ettim demesi şeklinde cereyan ettiğini değerlendirmek mümkündür. Buradan hareketle Suriye evlenme metninde geçen ve kadının vekilinin erkeğe hitaben kadının evlenme iradesini beyan eden ve evlilik sözleşmesini başlatan ifade olarak *زوجتك* seni evlendirdim” şeklindeki beyanı, evlilik sözleşmesinin *صيغة العقد* rüknünün icap şartının; erkeğin de buna cevaben *وأنا قبلت منك ولنفسي الزواج من...* ben de bu teklifini ve ile evlenmeyi kabul ettim şeklinde fiili mazi sıygasıyla kati biçimde irade beyan etmesi de kabul şartının yerine getirilmesine matuftur.¹²³

¹¹⁹ Ömer, “أوجب، إيجاب”، 2400.

¹²⁰ Ömer, “قبول”، 1772.

¹²¹ Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, 266.

¹²² Muhiddîn Ebî Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref en-Nevevî, *Minhâcu't-Tâlibîn ve 'Umdetu'l-Muftîn*, 1.bs. (Beyrut: Dâru'l-Minhâc li'n-Neşri ve't-Tevzî', 2005), 210.

¹²³ Bkz. Resim 3.1.

3.3.3. Mehir مهر

Mehir, erkeğin evlenirken eşine verdiği veya vermeyi taahhüt ettiği para ve mal cinsinden kıymetli eşya olarak tanımlanmış Kur'an-ı Kerim'de evlenen erkeğin kadına mehir vermekle yükümlü olduğu ve bunu geri almasının caiz olmadığı hususunda pek çok ayet bulunduğu dikkat çekilerek, mehrin evlilik sözleşmesinin başka bir deyişle nikahın sonuçlarından biri olduğu ve ödenme zamanına göre mehr-i muaccel مهر معجل peşin ödenen mehir ve mehr-i müeccel مهر مؤجل ertelenmiş mehir olmak üzere ikiye ayrıldığı belirtilmiştir. Ertelenmiş mehrin ödenmesi için herhangi bir zaman belirlenmesi halinde bu tarih geldiğinde mehrin kadına ödenmesi gerektiği, herhangi bir vakit belirlenmemişse اقرب الأجلين boşanma veya ölüm hallerinde bu mehrin muacceliyet kazanacağı ve ödenmesi gerektiği kaydedilmiştir.¹²⁴

Aydın, mehrin evlenecek erkeğin eşine verdiği veya taahhüt ettiği para veya mal olduğunu, nikahın şartlarından değil sonuçlarından birisi olduğu için evlilik sözleşmesinin akdi sırasında herhangi bir mehir belirlenmemiş olsa ve hatta mehir ödenmeyeceği şartı koşulsa bile kadının evlilikle birlikte mehre hak kazandığını ve mehrin kadını malı olup diğer malları gibi bunda tasarruf yetkisine sahip olduğunu belirtir.¹²⁵ Muhtar ve Al-Ghaffar kadının cahiliye toplumunda ezilen, hor görülen ve aşağılanan bir varlık haline getirilmiş olduğunu, kadının fitri özelliklerinin sürekli kötüye kullanıldığını, erkek egemen bir toplumda mal ve mülk edinme hakkının bulunmadığını, mallarını kendisi kazanmış olsa bile aile reisleri ve akrabaları tarafından adeta talan ve gasp edildiğini ancak İslamiyet'in gelmesiyle birlikte bu durumun değişerek kadına toplum içinde hak ettiği saygının, korumanın ve özellikle mal edinme hürriyetinin verilmesine yönelik olarak "Kadınlara mehirlerini borcunuzu öder gibi verin/ وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نَحْلَةً"¹²⁶ ayetinin indiğini, mehrin islam literatüründe صداق أو صدقة ونحلة وأجر وفريضة وطول وقنطار şeklindeki pek çok adla anıldığını ifade eder.¹²⁷ Söz konusu ayet çerçevesinde mehir ile ilgili olarak Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Yolu tefsirinde şu açıklamalara yer verilmiştir:

"Mehir bir yandan kadınlara verilen değer ve onlara karşı gösterilen rağbetin bir sembolü, diğer yandan da bir teminat, bir güvenlik vasıtasıdır. Mehrin teminat oluşu iki noktada kendini gösterir: a) Boşamayı güçleştirmesi. Çünkü mehir borçlanılmış

¹²⁴ İsmail Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 7. bs. (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2017), 418.

¹²⁵ Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, 282-283.

¹²⁶ Kur'an-ı Kerim, *Nisa Sûresi*, 4.

¹²⁷ Muammer Muhtar Abdulgaffâr, "El-Mehru fi'l-İslâm (Dirâse Lugaviyye Kur'âniyye)-المهر في الإسلام (دراسة لغوية قرآنية)" *Langkawi*, 3-1 (Nisan 2017): 102, <https://media.neliti.com/media/publications/223651-.pdf>.

ise boşama halinde erkek tarafından derhal ödenecektir, yani boşama bir malî külfet getirmektedir. Peşin ödenmiş ise yeniden evlenme yeni bir ödemeyi gerektirecektir. b) Kendi imkânlarına dayalı ekonomik yeterliği bulunmayan kadınlar için mehrin bir müddet ihtiyaç karşılama vasıtası olması. Boşanmış kadın, bu sayede yeni bir iş, eş veya himaye elde edinceye kadar aç ve açıkta kalmayacaktır.”¹²⁸

3.3.4. İyi Geçinmek العشرة بالمعروف

İyi geçinmek kavramı, Nisa suresinin 19. Ayetinde geçen وعاشروهن بالمعروف / Onlarla iyi geçinin” mealindeki emirle İslam literatürüne girmiştir. العشرة kelimesi معاشرة mastarından müştak isim olup geçinmek, topluma karışmak, ünsiyet kurmak anlamlarını içermektedir. El-‘İşratu geçim anlamını taşıırken, العشير al-‘Aşîr ifadesi de ad aktarması yoluyla geçim ehli koca anlamını kastetmek için kullanılmaktadır. “iyi geçinmek” tabiri kadının bütün haklarının iyilikle, güzellikle yerine getirilmesi olarak açıklanmakta, evlilik ve boşanma hallerinde kadına mehrinin, nafakasının ve evden düşen payının tam olarak ödenmesi, kadına kötü söz söylenmemesi, sebepsiz yere kadından yüz çevrilmemesini ve kadına surat asılmaması da bu haklar arasında “iyi geçinmenin العشرة ” bir delili olarak gösterilmektedir.¹²⁹

3.4. Suriye Arap Cumhuriyetinde Evlenme Normları

Suriye Arap Cumhuriyeti 59/1953 Sayılı Kişisel Durum Kanununda evlilik, erkeğin kendisine şer’i olarak helal olan bir kadınla ortak bir hayat ve nesil inşa etmesi için erkek ve kadın arasında yapılan sözleşme olarak tanımlanmıştır. Nişanlı olmak, evlilik sözü vermek, *Fatiha* suresini okuyup *Mehir* almak ve hediye kabul etmenin evlenmiş olmak anlamına gelmeyeceği, hediyelerin *Hibe* hükmünde olduğu, evlilik sözleşmesinin sözleşmeci taraflardan birinin icap/teklifi الإيجاب ve diğer tarafın bunu kabul etmesiyle القبول kurulacağı, evlenmede *icap ve kabulün* yani irade beyanlarının dil veya örf olarak anlamı bulunan ifadelerle sözlü olarak yapılabileceği gibi, taraflardan birinin akit meclisinde bulunmaması halinde yazılı olarak yapılabileceği ve usullere uygun şekilde vekil tayin etmek suretiyle yapılan nikah akitlerinin geçerli olduğu belirtilmiştir. İcap ve kabulün *rıza ve aleniyyet الرضا*

¹²⁸ Diyanet İşleri Başkanlığı, *Kur’an Yolu Tefsiri 2. C.*, <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Nis%C3%A2-suresi/497/4-ayet-tefsiri> (Erişim Tarihi: 08.04.2022), 17-18.

¹²⁹ El-İmâm Ebî Bekr Ahmed b. ‘Alî er-Râzî el-Cessâs, *Ahkâmu’l-Kur’ân*, 2. C., Tahkik eden: Muhammed es-Sadik Kamhâvî (Beirut: Daru İhyâi’t-Turâsi’l-‘Arabî, Muessesetu’t-Târihi’l-‘Arab’i, 1992), 132.

والعلانية esasına dayalı olması başka bir deyişle tarafların bir birleriyle evlenmek istediklerini açık bir dille ve şahitler huzurunda beyan etmeleri gerektiği aksi takdirde evlenmenin geçersiz sayılacağı belirtilen kanunda, sözleşmeci tarafların aynı akit meclisinde diğer tarafın irade beyanını bizzat duyarak ve bu beyanla kastedilenin evlilik olduğunu anlayarak her bakımdan birbirleriyle ittifak halinde olmalarının, kabulden önce icabı hükümsüz kılan bir engelin bulunmamasının şart olduğu, fiil ehliyetinin olmaması halinde icapta bulunanın irade beyanının geçersiz sayılacağı ve evlenmenin gerçekleşmiş olmayacağı, evlilik sözleşmesinin geçerli olması için Müslüman *iki erkek şahit* veya *bir erkek ve iki kadın* şahidin tarafların irade beyanlarındaki amaçlarının birbirleriyle evlenmek olduğunu bizzat duyarak anlamaları gerektiği, evlilik akdinin herhangi bir şarta bağlı olarak tanzim edilmesi ve bu şartın İslam hukukuna aykırı olması halinde evlilik akdinin geçerli olup şartın geçersiz kabul edileceği hükümleri öngörülmüştür.¹³⁰

İlgili kanunda evlenme ehliyetinde *أهلية الزواج* **akıl ve erginlik العقل والبلوغ** şartı aranmakta, evlenme ehliyetinin erkeklerde 18 yaş, kadınlarda 17 yaş itibariyle başlayacağı, her iki kadının nafakalarını temine muktedir olduğuna dair yasal bir gerekçesi olması kaydıyla evli bir erkeğin mevcut eşinden başka bir kadınla evlilik yapmasına hâkim tarafından izin verilebileceği hükmüne yer verilmektedir.¹³¹ Kur’ân-ı Kerîm’de

“Eğer velisi olduğunuz mal sahibi yetim kızlara haksızlık yapmaktan korkarsanız hoşunuza giden kadınlarla iki, üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz. Şayet aralarında adaletsizlik yapmaktan endişe ederseniz bir tane almalısınız veya sahip olduğunuz câriyelerle yetinmelisiniz. Doğruluktan sapmamanız için en uygun olan yol budur”¹³²

denilmiş olmasından dolayı İslâm dininin tek evliliği teşvik etmekle birlikte prensip olarak çok evliliği yasaklamaması, ancak zorlaştıracı birtakım kayıt ve şartlardan başka ona bir üst sınır getirmiş olması ve en çok dört kadınla evlenmeye izin vermiş olması¹³³ göz önüne alındığında İslam hukuku normlarından ileri gelen **çok evlilik** olgusunun güncel hukuk normlarını da etkilemeye devam etmekte olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla günümüzde Suriye Arap Cumhuriyetinde Müslümanlar arasında yapılan evlilik sözleşmelerinde öncül ve öncelikli kültürel normların genelde İslam hukuku normları olduğu

¹³⁰ Suriye Arap Cumhuriyeti Parlamentosu, Kişisel Durum Kanunu “قانون الأحوال الشخصية”, <http://parliament.gov.sy/arabic/index.php?node=201&nid=11333&ref=tree&> (Erişim Tarihi: 08.04.2022).

¹³¹ SAC, Kişisel Durum Kanunu <http://parliament.gov.sy/arabic/index.php?node=201&nid=11333&ref=tree&>, Md. 15-16.

¹³² Kur’ân-ı Kerim, *Nisa Sûresi*, 3.

¹³³ Kevser Kamil Ali ve Salim Ögüt, “Çok Evlilik”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul:Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), 8, 266.

ve özelde bu alandaki fıkıh normlarıyla bu normların temel aldığı ayet ve hadisler olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, aynı kanunun 305. Maddesinde, bu kanunda açıkça öngörülmemeyen hallerde *Haneî Mezhebindeki en ağır basan görüşe المذهب الحنفی القول الأرجح في* başvurulacağı belirtilmiştir. Hristiyanlar ve Yahudilerin evliliklerinin ise bu dinlere mensup kimselerin tabi olduğu dini kurallara göre yapılacağı bildirilmiştir.¹³⁴ Evlilik sözleşmesinin akdedilmesiyle ilgili olarak adı geçen kanunda çerçevesi çizilen diğer hukuk normlarını ise şöyle sıralamak mümkündür:

- 1- **الولاية/Velayet:** Evlilik işlemlerinde kan bağı bulunanlardan bir kişinin kadının velisi olmasını (Bkz. Madde 21).
- 2- **الوكالة/ Vekalet:** Akdin taraflarından birinin akit meclisinde bulunmaması halinde kendi yerine vekil tayin ederek evlilik işleminin gerçekleştirebileceği hususunu (Bkz. Madde 8/1).
- 3- **الشهادة/ Tanıklık:** Evlenme işleminde aleniyet ilkesi çerçevesinde, akit meclisinde şahitlerin hazır bulunmasını (Bkz. Madde 12).
- 4- **الكفاءة/ Denklik:** Erkeğin taşıdığı vasıflar itibariyle kadına yakışır ve denk olmasını, bu hususta ülkedeki örf'e göre hareket edileceğini (Bkz. Madde 26-28).

3.5. Evlenme Yasakları الموانع الشرعية

Suriye Arap Cumhuriyeti 59/1953 Sayılı Kişisel Durum Kanunu'nda evlenme yasakları ebedi حرمان مؤبدة ve geçici süreli حرمان مؤقتة yasaklar olmak üzere iki kategoride tasnif edilmiştir. Kanun maddelerine bakıldığında evlenilmesi yasak olan kadınlar; kan bağı قرابة nedeniyle evlenilmesi yasak olanlar, evlilik مصاهرة / الصهرية nedeniyle yasak olanlar ve süt hısımlığı nedeniyle رضاعة yasak olanlar şeklinde ayrıca 3 kısma ayrılarak, bir anlamda bu husustaki öncül kültürel normların çerçevesi çizilmiştir.¹³⁵ Çalışmamızın çerçevesi ve

¹³⁴ SAC, Kişisel Durum Kanunu

<http://parliament.gov.sy/arabic/index.php?node=201&nid=11333&ref=tree&>, Md. 305-308.

¹³⁵ SAC, Kişisel Durum Kanunu

<http://parliament.gov.sy/arabic/index.php?node=201&nid=11333&ref=tree&>, Md. 33-39.

kapsamı bu fıkhi konunun ayrıntılarıyla doğrudan ilgili olmadığından burada yalnızca öncül kültürel normun tespitiyle yetinilmiştir.

Öte yandan kanunun yukarıda anılan maddelerine bakıldığında, bu normların tespitinde, örneğin “*يُحْرَمُ مِنَ الرِّضَاعِ مَا يَحْرَمُ مِنَ النِّسْبِ إِلَّا مَا قَرَّرَ فَقْهَاءُ الْحَنْفِيَّةِ اسْتِثْنَاءً*” 35/1 *şeklindeki* Maddesinde süt hısımlığı nedeniyle evliliğin ebediyen yasak olması hususunda Hz. Peygamber (S.A.V)’in *يُحْرَمُ مِنَ الرِّضَاعَةِ مَا يَحْرَمُ مِنَ النِّسْبِ* / *Kan bağıyla haram olan süt hısımlığıyla da haramdır*”¹³⁶ şeklindeki hadisnin doğrudan iktibas edilmesi ve kanunda hakkında açıkça hüküm öngörülmeleyen istisnai durumlarda Hanefi mezhebi fıkıhçıların içtihatlarına müracaat edileceğinin bildirilmesi, bu kanunun temel aldığı öncül normların İslam dini ve mezhepleri ile fıkıh normları olduğunu hiçbir kuşkuyla mahal bırakmayacak biçimde ve açıkça göstermektedir.

Anılan kanunda, kadının başkasıyla evli olması *نكاح* ve bekleme süresinin/ *عدة* devam ediyor olması, erkeğin hali hazırda 4 kadınla nikahlı olmasına ek olarak beşinci kez evlenmek istemesi gibi yasağı gerektiren durumun sona ermesiyle evliliği mümkün kılan geçici evlenme yasaklarına da değinilmiştir.¹³⁷ Kur’an-ı Kerim’de “*İçinizden ölenlerin geride bıraktıkları eşleri kendi başlarına (evlenmeksizin) dört ay on gün beklerler. Bekleme sürelerinin sonuna geldiklerinde kendileri hakkında, normal ölçülerde yapıp ettiklerinden size bir sorumluluk yoktur. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır*”¹³⁸ denilerek *عدة* / bekleme süresi kavramı sarıh biçimde açıklanmıştır. Suriye evlilik sözleşmesinin kapanış cümlesinde geçen *وتعهدت الزوجة ووكيلها بموجع أنها خالية من نكاح وعدة* (Bkz. Tablo 3.1.) *عدة* / bekleme süresi kavramı da yukarıdaki ayette geçen bağlam ve manada kullanılmıştır.

59/1953 Sayılı Kişisel Durum Kanununda (Bkz. Madde 40-42) ifade edildiği üzere, evlilik başvurusu şer’i mahkeme hakimine yapılmakta ve başvuru sırasında aşağıdaki hususları belgelendirmeleri talep edilmektedir:

- Evlenecek erkek ve kadının ikamet tarihi ve yerlerini
- Velilerinin adları
- Evlenmelerinde dini açıdan bir sakınca bulunmadığını

¹³⁶ Muhammed b. İsmâîl el-Buhârî, *Sahihu’l-Buhârî* (Beyrut-Dimeşk: Daru İbn-i Kesîr, 2002), 52/2645, 643.

¹³⁷ SAC, Kişisel Durum Kanunu

<http://parliament.gov.sy/arabic/index.php?node=201&nid=11333&ref=tree&>, Md. 36-39.

¹³⁸ Bakara Suresi, 234-235.

- Tarafların nüfus kayıtlarını ve medeni durumlarını
- Bulaşıcı hastalık taşımadıklarını, evliliğe engel tıbbi durumlarının olmadığını
- Zorunlu askerlik yaşında bulunan askerlerin evlenme izinlerini,
- Eşlerden birinin yabancı olması durumunda emniyet biriminden bunun için muvafakat aldıklarını,

Bu meyanda ayrıca;

- Evlilik tespiti işleminin mahkeme dışında yapılamayacağı,
- Yukarıdaki hususların belgelendirilmesi halinde mahkemenin evlilik akdine derhal izin vereceği,
- Evlilik akdinin 6 ay içerisinde yapılmaması halinde bu iznin iptal edileceği hususlarına dikkat çekilmektedir.

Evlilik sözleşmesinin geçerli sayılması için belge metninde mutlaka bulunması gereken bilgiler ise anılan kanunun 43 ve 44. Maddeleri ile müteakip bentlerinde şöyle belirtilmiştir:

- Tarafların (kadın ve erkeğin) tam adları ve adresleri
- Evlilik akdinin yapıldığı yer ve tarih
- Şahitleri ve vekillerin tam adları ve adresleri
- Ödenmiş mehir ve ertelenmiş mehrin miktarı, mehri muaccelin teslim alınıp alınmadığı
- İlgiler ve evlendirme memurunun imzasıyla birlikte hâkimin onayı

3.6. Değerlendirme

Suriye evlenme belgesi metni üzerinde yapılan incelemeler sonucunda, evlilik akdinin kurulması hususunda başat normun İslam hukuku normları olduğu, belge metninin tabi olduğu kanun, mevzuat ve yönetmeliklerin İslam dininin temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim ile Hz. Peygamber'in hadisleri çerçevesinde oluşturulduğu, evlilik sözleşmesinin Şer'i mahkemeler vasıtasıyla bu mahkemelerde görev yapan hakimler veya hakimler tarafından görevlendirilen evlendirme memurları tarafından düzenlendiği, evlilik sözleşmesinden doğan anlaşmazlık ve uyuşmazlıklarda öncelikle Hanefi mezhebinin fıkıh normlarına veya örfi uygulamalara başvurulduğu görülmüş ve bu inceleme sırasında ulaşılan koşut tanımlıklar ilgili oldukları başlıklar altında bir araya getirildiğinde evlenme işleminin normatif düzeyleri şöyle sıralanabilir:

- a) Evliliğin Temel Dayanakları:

- Kur'an-ı Kerim
- Sünnet
- İslami mezhepler: Öncelikle Hanefi mezhebi
- Suriye Arap Cumhuriyeti 59/1953 Sayılı Kişisel Durum Kanunu
- 84/1949 Sayılı S.A.C. Medeni Kanun'u
- Müslümanlar İçin Şer'i Mahkeme

b) Evlilik Sözleşmesi Normları

- Ehliyet
- Rıza ve Aleniyet
- Denklik
- Velayet ve Vekalet
- Tanıklık
- Mehir
- Şer'i Evlenme Yasaklarına Riayet
- Sağlık Koşullarına Riayet

c) Metin Kültürü Normları

- Ayetler, Hadis Rivayetleri, Dualar
- İcap ve Kabuk bildiren sözcüklerde geçmiş zaman kipi kullanımı
- Koşut söz birimleri ve tanımlıklar
- Hukuk dili ve terminolojisi kullanımı
- Form bilgileri, Mühür ve İmzalar

3.7. BAE Evlenme Belgesi

بسم الله الرحمن الرحيم

محاكم دبي
DUBAI COURTS

Personal Status Court محكمة الأحوال الشخصية

وثيقة زواج رقم

إنه في يوم الأحد ٢٦ من شهر شعبان سنة ١٤٣٣ هـ الموافق ١٥ من شهر يوليو سنة ٢٠١٢ م قد تم على يد المأذون الشرعي المعتمد لدى محكمة دبي الشرعية عبدالله موسى محمد إجراء عقد الزواج الواقع بالرضا والاختيار على كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم بالإيجاب والقبول الشرعيين بين كل من :

الزوجة	الزوج
الاسم :	الاسم :
الجنسية : ليبييا	الجنسية : ليبييا
إثبات الشخصية : هوية	إثبات الشخصية : هوية
الديانة : الإسلام	الديانة : الإسلام
بيان الولادة : قطر	بيان الولادة : قطر
الحالة السابقة : مطلق	الحالة السابقة : مطلق
رقم : ١٩٦٨ - بتاريخ :	رقم : ١٩٧٧ - بتاريخ :
الأردن	الأردن
هوية	هوية
الإسلام	الإسلام
الكويت	الكويت
مطلقة	مطلقة
مقبوض بيد : الزوج.	مقبوض بيد : الزوج.
يحل أجله : عند أقرب الأجلين.	يحل أجله : عند أقرب الأجلين.
الصداق : المعجل منه : خمسون ألف درهم إماراتي.	الصداق : المعجل منه : خمسون ألف درهم إماراتي.
والمؤجل : خمسون ألف درهم إماراتي.	والمؤجل : خمسون ألف درهم إماراتي.
توابع المهر : لا يوجد.	توابع المهر : لا يوجد.
شروط أخرى : لا يوجد.	شروط أخرى : لا يوجد.
وقد باشر العقد من قبل الزوج : الزوج بنفسه	وقد باشر العقد من قبل الزوج : الزوج بنفسه
ومن قبل الزوجة : والدها .	ومن قبل الزوجة : والدها .
الحاضر عن الزوجة : الزوجة بنفسها	الحاضر عن الزوجة : الزوجة بنفسها
وتم التحقق من استكمال شروط الزواج وخلو الطرفين من الموانع الشرعية والقانونية بحضرة وشهادة كل من الشاهدين :	وتم التحقق من استكمال شروط الزواج وخلو الطرفين من الموانع الشرعية والقانونية بحضرة وشهادة كل من الشاهدين :
الشاهد الأول	الشاهد الثاني
الاسم :	الاسم :
سمائلين الله تعالى أن يبارك لهما وعليهما وأن يجمع بينهما في خير	سمائلين الله تعالى أن يبارك لهما وعليهما وأن يجمع بينهما في خير
صدرت هذه الوثيقة بتاريخ ٢٠١٢-٠٧-١٨ استناداً إلى عقد الزواج المبرم على الطلب رقم ٢٠١٢/٣/٦٤٨ الموقع من ذوي الشأن والشهود والمحفوظ لدى المحكمة.	صدرت هذه الوثيقة بتاريخ ٢٠١٢-٠٧-١٨ استناداً إلى عقد الزواج المبرم على الطلب رقم ٢٠١٢/٣/٦٤٨ الموقع من ذوي الشأن والشهود والمحفوظ لدى المحكمة.

Resim 3.2. BAE evlenme belgesi

3.8. BAE Evlenme Belgesinin Betimlenmesi

Birleşik Arap Emirlikleri, Dubai Şer'i Mahkemesi tarafından düzenlenen evlenme belgesinde evlenme belgesinin, Suriye Evlilik Sözleşmesinde olduğu gibi besmeleyle başladığı, belge adı tanımlığının وثيقة زواج رقم ise "evlenme belgesi no" şeklinde belge numarasıyla birlikte verildiği, mahkeme tarafından görevlendirilen evlendirme memuru المأذون الشرعي / şer'i yetkili tarafından yapılan evlilik sözleşmesinde, akit tarihinin hem hicri hem de miladi olarak belirtildiği, tarafların birbirleriyle evlenmeyi isteyerek ve tercih ederek بالرضا والاختيار ve yine Suriye Arap Cumhuriyeti evlilik sözleşmesinde olduğu gibi Allah'ın على كتاب الله وسنة رسول الله صلى الله عليه وسلم / Kitapı ve Hz. Peygamber S.A.V'in sünneti üzere/ bu evlenmeyi şer'i icap ve kabulleriyle/ بالإيجاب والقبول الشرعيين gerçekleştirdikleri ve sonra erkek ve kadının form bilgilerinin verildiği görülmektedir. Gerek diğer Arap ülkelerindeki evlenme belgeleri üzerinde yaptığımız çalışmalar sırasında sıkça karşılaştığımız gerekse bu evlenme belgesi metninde geçen المأذون الشرعي şer'i yetkili/ nikah memuru kavramının incelenmesi halinde evlenme konusundaki kültürel normların tespitinde belli başlı verilere ulaşılabileceği kanaatindeyiz. Mehir koşutluğunun Suriye Arap Cumhuriyeti evlilik sözleşmesindeki مهر den farklı olarak المهر es-Sadak el-Muaccel ve's-Sadak el-Müeccel şeklinde verildiği görülen belgede mehrin kadın tarafından elden teslim alındığı ve ertelenmiş mehrin المهر vadesinin عند أقرب الأجلين en yakın iki vadeden birinde geleceği belirtilmekte ayrıca mehre bağlı şartlar تواع المهر ve taahhüt edilen diğer şartlar شروط أخرى tanımlıklarına yer verilmektedir. Bu çerçevede المهر es-Sadak kavramı da incelenmesi gereken kavramlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Evlilik akdi taraflarının erkek, kadın, kadının babası olduğu bildirilen evlenme belgesi metninde, وتم سائلين الله تعالى أن يبارك لهما وعلمهما وأن يجمع بينهما في خير / evlilik şartlarının yerine getirildiği ve tarafların şer'i ve yasal engelleri bulunmadığı görülmüştür" denilerek şahitlerin bilgilerinin verildiği kısma ve sonrasında سائلين الله تعالى أن يبارك لهما وعلمهما وأن يجمع بينهما في خير Cenâb-ı Allah'tan bu evliliği hayırlı mübarek kılmasını ve eşleri hayırla bir araya getirmesini niyaz ederiz" duasına yer verilerek evlenme belgesi metninin onaylarına geçilmiştir. Belge metninde tarafların bilgilerine yer verilen form kısmında medeni halleri boşanmış /

مطلق/مطلقة olarak belirtilmiştir. Öte yandan Birleşik Arap Emirlikleri evlenme belgesinin Suriye Evlilik Sözleşmesine göre daha sade bir biçimde düzenlendiği görülmektedir. Bunun temel nedeni evlilik sözleşmelere dayanılarak tanzim edilen evlenme belgelerindeki içeriğin evlilik sözleşmesi içeriğine göre daha az olmasından ve sadece evlilik sözleşmesindeki en zaruri bilgileri içermesinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, bu bahiste, ilgili ülkedeki mevzuatlar biraz daha detaylı olarak incelenerek evlenmeyle ilgili kültürel normlar hakkında yukarıdaki evlenme belgesinde temsil edilen veya evlenme belgesinin içerik sınırlılığı nedeniyle başka başvuru kaynakları üzerinde temsil edilen öncül kültürel normların neler olabileceği yönünde daha tatminkâr tespitlere ulaşılmaya çalışılmıştır.¹³⁹

3.9. Birleşik Arap Emirlikleri Evlenme Belgesi Metninde Koşut Söz Birimleri

Belge Adı	وثيقة زواج
Belgeyi Düzenleyen Kurum ve Görevlileri	محكمة دبي الشرعية، القاضي، المأذون الشرعي
Taraflar	الزوج، الزوجة، والد الزوجة، الشاهد الأول، الشاهد الثاني
Ayet ve/veya dualar	- بسم الله الرحمن الرحيم - سائلين الله تعالى أن يبارك لهما وعليهما وأن يجمع بينهما في خير
İcap ve kabul ile	إنه في يوم الأحد 26 من شهر شعبان سنة 1433 هـ الموافق من شهر يوليو سنة 2012 قد تم على يد ¹⁴⁰ المأذون الشرعي المحدث لدى محكمة دبي الشرعية (حسن أحمد متولي) إجراء عقد الزواج الواقع بالرضا والاختيار وعلى كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم بالإيجاب والقبول الشرعيين ¹⁴¹

¹³⁹ Bkz. Resim 3.2.

¹⁴⁰ Erek kültürde, yani Türk kültüründe evlendirme memuru anlamına gelen “şer’i yetkili” kavramı bu başlık altında açıklanmış ve incelenmiştir.

¹⁴¹ İcap ve kabul kavramı daha önce açıklandığından bu bahiste sadece kaynak kültür mevzuatlarındaki yeri itibarıyla ve normatif özelliği bakımından kaynak kültür normları başlığı altında ele alınmıştır.

Ek şartlar	
Kapanış cümlesi	- وتم التحقق من استكمال شروط الزواج وخلو الطرفين من الموانع الشرعية والقانونية بحضرة وشهادة كل من الشاهدين - سائلين الله تعالى أن يبارك لهما وعليهما وأن يجمع بينهما في خير
Akdi imzalayanlar	مأذون شرعي، قاضي، الزوج، الزوجة، ولي الزوجة، الشاهد الأول، الشاهد الثاني ¹⁴²

Tablo 3.2. Birleşik Arap Emirlikleri evlenme belgesi metninde koşut söz birimleri

3.10. Koşut İfadelerin Açıklanması

3.10.1. Mehir صدق

İslam hukukunda mehir الصدق kavramı, nikah veya evlilik sözleşmesi sırasında erkeğin kadına verdiği para veya ziynet cinsinden mali değeri olan bedeli veya başka bir deyişle evlilik akdinde ya da sonrasında verilmesi taahhüt edilen çeyiz, giysi, ev eşyası vb. eşya almak için kullanılabilecek para veya ziynet cinsinden bir bedeli ifade etmektedir. الصدق es-Sadak denmesinin sebebi kocanın karısıyla bağ kurma ve evlenme arzusundaki samimiyetini gösterdiği için bu adla adlandırılmıştır ve doğruluk, samimiyet anlamlarındaki صدق kökünden türemiştir.¹⁴³ “Kadınlara mehirlerini borcunuzu öder gibi verin/ وأتوا صدق النساء صدقاتهن نحلة¹⁴⁴ denilmesinden dolayı ve bu ayet ile ilgili olarak söylenen hadisler ile fıkıhçıların ilgili ayet ve hadislerden oybirliğiyle çıkardığı içtihatlar neticesinde, İslam alimleri المهرin erkeğin kadına karşı yerine getirmekle yükümlü kılındığı hususlardan biri olduğu üzerinde ittifak etmiş olup mehir ve sadak kavramları aynı anlamda kullanılmaktadır.¹⁴⁵

¹⁴² Evlenme belgesi metninde tarafların imzası bulunmamakta ancak metnin onay kısmında, “evlilik sözleşmesinin ilgili taraflar ve şahitler tarafından الموقع من ذوي الشأن والشهود imzalanmış olduğuna atf yapılmaktadır.

¹⁴³ Abdumecid b. Abdulaziz ed-Duheyşî, “es-Sadâk الصدق”, 08.09.2012 <https://www.alukah.net/sharia/0/43996/> (Erişim Tarihi: 08.04.2022).

¹⁴⁴ Nisa Suresi, 4.

¹⁴⁵ İsra Ebu Ranne, “Mahuve’s-Sadâk ” ما هو الصدق”, 14.08.2021 https://sotor.com/cite_note-2b5c21b6_6f63_468a_b43a_ab7341a587b7-4 (Erişim Tarihi: 08.04.2022).

3.10.2. Nikah Memuru/Şer'i Yetkili المأذون الشرعي

Sözlük anlamı itibariyle yetkili, izinli, ruhsatlı, yasaksız, icazetli olma durumlarını ifade eden مأذون kelimesi izin, icazet ve yetki vermek anlamındaki أذن ezine fiilinden ism-i mef'ul olup المأذون الشرعي biçiminde bir sıfat tamlaması olarak kullanıldığında, evlilik akitlerini İslami kural ve şartlara uygun şekilde icra etmesi ve bu kutsal görevi çerçevesi islam dinine göre tanımlanan usul ve hükümlere göre ifa etmesi için kendisine hakim tarafından veya sözleşme taraflarınca yetki verilen din görevlisi/ şer'i yetkili/ nikah memuru/ evlendirme memuru anlamına gelmektedir.¹⁴⁶ BAE, 619/2016 Sayılı Nikah Memurluğu Yönetmeliğine göre nikah memurluğu ruhsatı alabilmek için, başvuru sahibinin tam ehliyeti haiz Müslüman erkek olması, BAE vatandaşı olması, en az 30 yaşında olması, Şeriat fakültesi veya dengi İslami ilimler alanında lisan diplomasına sahip olması, başvuru sahibi lise mezunu ise İslam fikhını uygulama deneyimine ve saygın bir kişiliğe sahip olması, cezası ertelenmiş dahi olsa yüz kızartıcı bir suç veya kabahatten hüküm giymemiş olması, kişisel durum kanunu hükümlerini, özellikle evlenme ve boşanma hükümleriyle ilgili hususları çok iyi bilmesi, evli olması veya daha önce evlenmiş olması, evlilik akdinin yapılacağı muhitte ikamet ediyor olması ve sağlık açısından elverişli olduğunu belgelendirmesi vb. şartlar belirlenmiştir.¹⁴⁷ Bu şartlara bakıldığında, BAE'deki evlilik işlemlerinde ve sözleşmelerinde geçerli olan öncül kültürel normun İslam hukuku ve şeriatı ile buna dayanılarak düzenlenen kanun ve yönetmelikler olduğu açıkça görülebilir. Evlendirme memurunda aranan şartlarda özellikle eğitimin çağdaş eğitim kurumlarıyla sınırlandırılmadığı ve bu hususta medrese eğitimi almış lise mezunu kişilere de İslam fikhıyla ilgili deneyim ve uygulamaları temelinde görev verilebileceği de evlenme olayının bu ülkede öncelikle örfi tabanlı ve dini temelli olduğunu ortaya koymaktadır.

3.11. BAE'nde Evlenme Normları

3.11.1. Mezhepsel Derecelendirme

Hali hazırda yürürlükte bulunan BAE Kişisel Durum Kanununda, evlenmeyle ilgili olarak referans alınan öncül kültürel normları sarıh bir biçimde görmek mümkündür. İlgili kanunun genel hükümler kısmının 2. Maddesinin 1 ila 3. Bentlerine bakıldığında, medeni haller ile

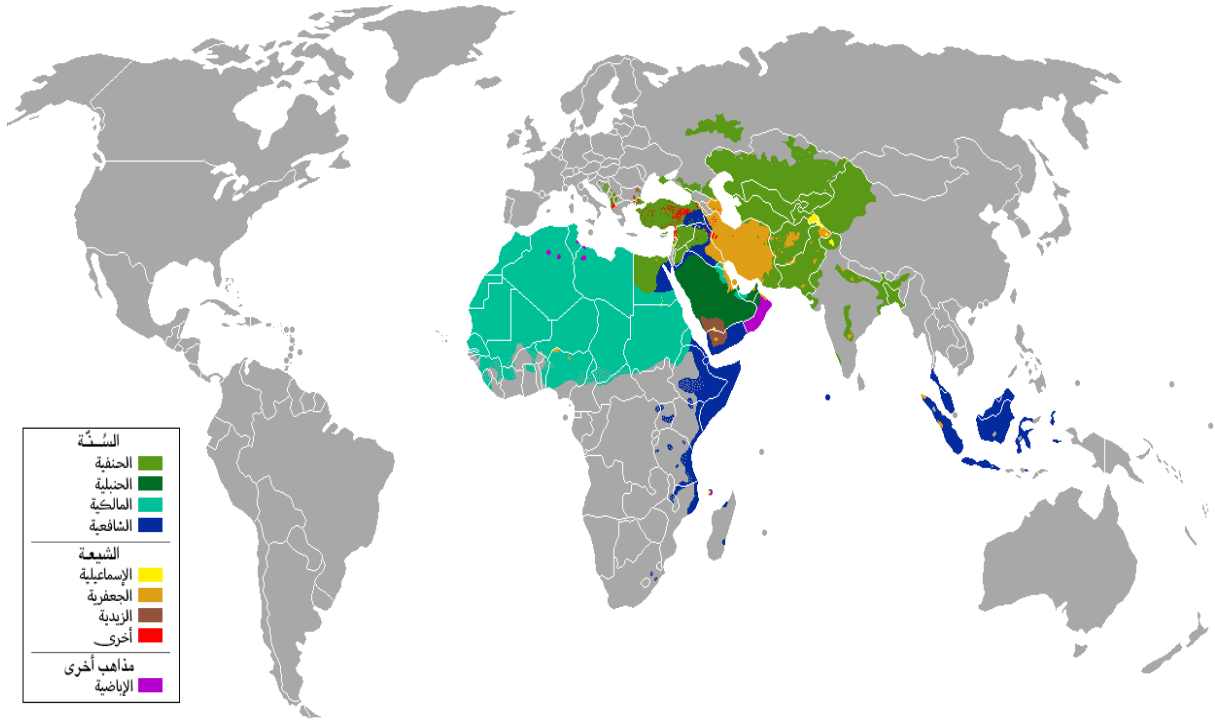
¹⁴⁶ Saïd Gulâm el-Bellûşî ve Muhammed Ali Sumeyrân, “نشأة ضوابط عمل المأذون الشرعي في الفقه الإسلامي والقانون الإماراتي” *Sharjah Üniversitesi İslami Bilimler ve Araştırmalar Dergisi*, 16/1 (Haziran 2019), 334.

¹⁴⁷ Birleşik Arap Emirlikleri, Adalet Bakanlığı, “619/2016 Sayılı Nikah Memurluğu Yönetmeliği”, https://lexmena.com/law/ar_fed~2016-11-01_00619_2020-06-15/ (Erişim Tarihi: 08.04.2022).

3.11.2. İslami Mezheplerin Coğrafi Dağılımı

Dünya Müslümanları arasında en yaygın mezhepler arasında kabul edilen Hanefi, Maliki, Şafii ve Hanbeli mezheplerinin coğrafi dağılımları bir Arap ülkesinden diğerine farklılık göstermektedir. Bu mezheplerin coğrafi dağılımı ile ilgili olarak yapılan etüt ve çalışmalarda, Hanefi mezhebinin dünya Müslümanları arasında en çok mensubu bulunan İslami mezhep olarak kabul edildiği ve Orta Asya, Hindistan, Pakistan, Afganistan, Bangladeş, Çin, Burma, Rusya, Ukrayna, Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan, Doğu İran Müslümanları, Irak'ın Doğusu, Filistin, Suriye, Lübnan, Ürdün, Mısır, Türkiye, Kafkasya, Balkan ülkelerindeki Müslümanların ekseriyetle bu mezhebe mensup oldukları ifade edilmektedir. Şafii mezhebi ise Malezya, Endonezya, Bruney Sultanlığı, Yemen, Güney Batı Umman, Mısır, İran'ın Kuzeydoğusu, Türkiye'nin doğusu, Suriye'nin Kuzeydoğusu, Eritre, Etiyopya, Cibuti, Somali, Kenya, Tanzanya, Afrika'nın Hint Okyanusu kıyıları, Güney Afrika, Kamer Adaları, Madagaskar, Güneybatı Hindistan ve Maldivler 'de yaşayan Müslümanlar arasında en yaygın ikinci mezhep olarak ön plana çıkmaktadır. Müslümanlar arasında en yaygın üçüncü İslami mezhep olarak kabul edilen Maliki mezhebinin coğrafi dağılımına bakıldığında, bu mezhebin Kuzey Eritre, Mısır, Sudan, Libya, Fas, Cezayir Müslümanları tarafından benimsendiği ve Arap yarımadasının doğusunda yayıldığı ve görülmektedir. Hanbeli mezhebi ise ekseriyetle Suudi Arabistan, Kuzey Umman ve BAE'de yaşayan Müslümanlarca takip edilmektedir.¹⁵⁰

¹⁵⁰ Sâmiḥ Nâsif, "توزيع المذاهب الفقهية حول العالم", 27.06.2019 <https://www.udefense.info/threads/-المذاهب-توزيع-المذاهب-حول-العالم> (Erişim Tarihi: 08.04.2022).

Harita 3.1. İslami mezheplerin coğrafi dağılımı¹⁵¹

3.11.3. Evlenme Rükünleri ve Şartlarına İlişkin Genel Gözlemler

Dini kültürün başat unsur olduğu toplumsal bir olay olarak evlenmenin kaynak kültürdeki fıkhi normlarına bakıldığında ve güncel uygulamalarda nikah akdinin geçerli sayılması hususunda İslami mezheplerce teati edilen rükünlerin genel itibariyle الإيجاب والقبول icap ve kabul/ irade beyanı; صيغة العقد akit metninin ifade ve serd ediliş biçimi; المتعاقدان / العاقدان akdi yapanlar; محل العقد akit yeri; الولي veli ve المهر mehir gibi rükünler ile bu çerçevede ortaya konulan إظهار الشاهد şahit tutma, şahitlik; الأهلية ehliyet, شر'i evlilik yasakları الموانع الشرعية vb. şartlar ve yasaklar çerçevesinde ele alındığı; Hanefi, Şafii, Maliki ve Hanbeli mezhepleri arasında evlilik akdinin temel rükünleri ile bu rükünlere bağlı olarak aranan şartlar hakkında ilgili bazı mezhepsel yorum farklılıklar bulunduğu gözlemlenmekte, bu farklılıklar temelinde İslam hukukuna göre evliliğin rükünleri ile şartları birbirinden ayrı kavramlar olarak görülmekte, tanımlanmakta ve tasnif edilmektedir.¹⁵² İslam fıkıhçılarına göre evliliğin rükünleri محل العقد (الإيجاب والقبول)، المتعاقدان، الصيغة / akdi yapanlar, akit

¹⁵¹ İslami Mezheplerin Coğrafi Dağılımı, 19.02.2019.

https://www.marefa.org/w/images/d/dd/Madhab_Map2_ar.PNG (Erişim Tarihi: 08.04.2022).

¹⁵² Abdurrahman el-Cezîrî, *Kitâbu'l-Fıkh 'Ale'l-Mezâhibi'l-Erba'a*, (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2003), 4.c., 17-66.

sıygası (icap ve kabul) ve akit yeri olarak belirlenirken bazı fıkıhçılar buna المهر mehir ve الولي veli kavramlarını da rükün olarak eklemişler ve şahitlik, bekleme süresi vb. koşulları ise bu rükünlerin varlığıyla birlikte devreye giren şartlar¹⁵³ olarak belirlemişlerdir.¹⁵⁴

3.12. Nişanlanma

Nişanlanmanın الخطبة evlenmeyi istemek ve taahhüt etmek demek anlamına geldiği, nikah yerine geçmeyeceği, geçici süreli olsa dahi evlenilmesi yasak olan kadınla nişanlanmanın da yasak olduğu, ölümü bekleme süresinde nişanlanmanın mümkün olduğu, her iki tarafın da nişandan vazgeçebileceği ve taraflardan birinin haklı bir gerekçesi olmaksızın nişanı bırakmasından dolayı bir zarar meydana gelmesi halinde, diğer tarafın uğradığı zararın tazmin edilmesini talep edebileceği ve nişanın bozulmasına sebep olan tarafın nişandan vazgeçen taraf hükmünde olacağı, taraflardan birin nişandan vazgeçer veya ölürse mehri ayni olarak veya ayni olarak iadesi mümkün değilse tahsil edildiği günkü değerinden geri talep edebileceği, geleneksel olarak kendisi mehir kabul edilen hediyelerin de yasal mehir olarak kabul edilebileceği, iki taraftan biri herhangi şart veya örfi kural olmaksızın nişandan vazgeçerse diğerine verdiği hiçbir şeyi geri almaya hakkının olmayacağı, karşı tarafın ise verdiği hediyeleri geri alabileceği, nişanı bırakanın haklı bir gerekçesi varsa eğer mevcutsa verdiği mehri ayni olarak mevcut değilse veya kullanılmışsa alındığı günkü değerinden geri alabileceği, diğer tarafınsa mehri geri almaya hakkının bulunmadığı, her iki tarafın vazgeçmesi nedeniyle nişanlılık sona ermişse mevcutsa karşı tarafa verdikleri mehri geri alabilecekleri, nişanlılık ölüm nedeniyle veya tarafların elinde olmayan bir sebep ya da evliliğe engel bir durumun ortaya çıkması nedeniyle son bulmuşsa, hiçbir hediyein geri alınamayacağı şeklinde normlar öngörülmüştür.¹⁵⁵

¹⁵³ Rükün ve şart kavramlarının tanımlarıyla evlenmenin fıkhi normlarına ilişkin ilave açıklamalara çalışmanın ilerleyen kısımlarında yer verilmiştir.

¹⁵⁴ Muhammed Halef Muhammed Benî Selâme, “36/2010 Sayılı Ürdün Kişisel Durum Kanunu Üzerine Karşılaştırmalı Bir Fıkhi İnceleme, دراسة فقهية مقارنة مع قانون الأحوال الشخصية, Gazze İslam Üniversitesi, İslami Araştırmalar Dergisi, 22/2 (Haziran 2014), <https://journals.iugaza.edu.ps/index.php/IUGJIS/article/view/1241/1191> (Erişim Tarihi:08.04.2022), 371-373.

¹⁵⁵ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, “Kişisel Durum Kanunu”, [https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf](https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws%20of%20the%20United%20Arab%20Emirates/Laws/احوال%20شخصية.pdf) .

3.13. Evlenme

Evlenme الزواج, eşlerin yasal olarak birbirlerinden faydalanmalarına izin veren bir sözleşme olarak görülmekte, evlenmenin gayesi sorumlulukların sevgi ve şefkatle üstlenilmesini taraflara garanti eden temeller üzerinde izdivaç etmek ve kocanın gözetiminde sağlam bir aile kurmak şeklinde yorumlanmaktadır. Eşlerin haramı helal, helalı da haram kılan bir şart koşmadıkları sürece kendi şartlarına bağlı kalmakla yükümlü olduğu belirtilirken evlilik sözleşmesinde aslıyla çelişen bir şart öngörülmesi halinde sözleşmenin geçersiz olacağı, aslıyla çelişmeyen ancak gerekçesiyle çelişen veya dinen haram olan bir şart öngörülmüşse şartın hükümsüz olup evlilik akdi sahih olacağı, aslıyla ve gerekçesiyle çelişmeyen ve dinen haram olmayan bir şart öngörülmüşse şartın geçerli olacağı ve yerine getirilmesinin zorunlu olacağı, evlilik sözleşmesindeki herhangi bir şarta uyulmaması halinde bu şartı koşan tarafın ister erkek tarafı ister kadın tarafı olsun sözleşmenin feshedilmesini talep etme hakkına sahip olacağı, şartın ihlali kadın tarafından gerçekleşmişse erkeğin *iddet nafakasından* muaf olacağı, onaylı evlilik sözleşmesinde yazılı olarak öngörülmüş olan hiçbir şartın inkâr edilemeyeceği, evlilik sözleşmesini feshetme hakkının, sahibinin bu haktan vazgeçmesi veya açık bir şekilde veya örtülü olarak evlilik sözleşmesi dahilinde belirlenen şartlara uyulmamasına rıza gösterilmesi halinde son bulacağı, ihlalin bilerek gerçekleşmesinin üzerinden bir yıl geçmesinin şartın ihlal edilmesine örtülü olarak rıza gösterilmiş sayılacağı ve erkeğin boşadığı hanımına yeni bir nikah akdi ve mehirle dönmesine imkan tanıyan bir boşanma türü olan bâin talâkta da bu hususun bu şekilde kabul edileceği ifade edilmektedir.¹⁵⁶

3.14. Denklik

Evliliğin gerçekleşebilmesi için erkeğin yalnız sözleşme sırasında kadına denk olması الكفو şartı aranmaktadır. Hem kadın ve hem de velisinin denkliğin ortadan kalması halinde fesih talep etme hakkı olup denkliğin sözleşmeden sonra ortadan kalkması sözleşmeyi etkilemeyeceği belirtilen kanunda, nişanlıların, erkeğin kadının yaşından iki katı veya daha fazla yaşta olması gibi yaşça birbirlerine uygun olmaması halinde nişanlı tarafların rızası ve

¹⁵⁶ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, “Kişisel Durum Kanunu”, [https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf](https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws%20of%20the%20United%20Arab%20Emirates/Laws/احوال%20شخصية.pdf) .

bilgisi ile hakimın izni olmaksızın evlilik sözleşmesi yapılamayacağı, hakimın bu evlilikte yarar olmaması halinde akdin yapılmasına izin vermeme yetkisine sahip olduğu belirtilmektedir. Aynı kanunda, denklikte temel kriterin erkeğin dinen elverişli olması durumuna işaret edilmekte, denkliğin din dışında tespit edilmesinde örfün dikkate alınacağı bildirilmektedir. Erkeğin kadına denk olması hem kadının ve hem de tam ehliyeti haiz velisinin hakkı olarak öngörülürken, yakın velilerin olmaması veya ehliyetsiz olması dışında uzak veliler denklik olmadığı itirazında bulunma hakkına sahip olmadıkları hükmü bulunmaktadır. Erkeğin denklik olmadığı halde bunu öne sürmesi veya denklik ihdas etmesi ya da sözleşmede denklik şartının öngörülmesi ve sonra erkeğin denk olmadığına ortaya çıkması halinde kadın ve velisinin sözleşmeyi feshetme hakkı olduğuna işaret edilen kanunda kadının hamile kalması veya evliliğin öğrenilmesinden veya feshi talep etme hakkı bulunanın rızasının üzerinden bir yıl geçmesi halinde, denk olmama nedeniyle fesih talep etme hakkının düşeceği bildirilmektedir.¹⁵⁷

Bahis mevzuu kanunda, velinin mehir ve mehr-i misilin eksik olması nedeniyle fesih talep etme hakkının kalmayacağı, evlenmenin resmi olarak belgelendirileceği ve evlenme gerçekleştiği tarihten itibaren şer'i dayanakla da evlilik tespitinin yapılabileceği, evlilik sözleşmesinin yapılmasında sağlık bakanlığınca oluşturulan uzman tıp komisyonunun bu kanununda boşanma sebebi olarak görülen hastalıkların taşınmadığına dair raporun ibraz edilmesinin gerekli olduğu, evlilik sözleşmelerinin nikah memurları tarafından belgelendirileceği, nikah memurları yönetmeliğinin Adalet, Din İşleri ve Vakıflar Bakanlığınca düzenleneceği hükümlerine yer verilmektedir. Velilerin, hâkimin izni veya sağlık durumunu gördükten sonra kadının erkekle evlenmeyi kabul etmesi, hastalığın erkeğin soyuna intikal etmeyecek olması, evliliğin erkek için fayda getirecek olması dışında akli dengesi yerinde olmayan, bunamış veya bu şekilde kabul edilen kimselerin evliliğini akdedemeyecekleri belirtilmektedir. 18 yaşına sefih/ fütursuz/müsrif olarak ulaşan veya sefahat/dişıplinsizlik nedeniyle evlenememiş erkeklerin kendisini evlendirme hakkına sahip oldukları bununla birlikte mal sahibinin mehr-i misli aşan mehir tutarına itiraz etmek hakkının bulunduğu, evlilik nedeniyle doğan mali hakların iptal edilmesi hususunun bu

kapsamda ele alınmadığı görülmektedir. Erkek akıl ve erginlik niteliğine sahip olmakla evlenme ehliyetini haiz olmaktadır. Şer'an ergin olmayanlar için erginlik yaşı 18 olarak belirlenmiş olup, 18 yaşını doldurmamış olanlar, hâkimin izni ve gerekli doğrulama yapılmaksızın evlenememektedirler. 18 yaşını dolduran kişi evlenmek isteyip velisinin bu kişiyi evlendirmek istememesi veya bundan kaçınması halinde kişinin bu durumu yargıya taşımasına izin verilmektedir. Hakim velinin beyanını almak üzere bir süre belirleyerek, veliyi duruşmaya çağırarak, belirtilen süre zarfında velilinin asaleten duruşmaya katılmaması veya itirazının gerekçesiz olması durumunda, ergin kişinin evlenmesine hakim tarafından karar verilebilmektedir.¹⁵⁸

3.16. Akdin Yasal Temsilci وصي / ولي veya Vekil Aracılığıyla Yapılması

Evlenme konusunda velilik babaya sonra kan bağı sıralamasına göre oğul, kardeş ve sonra babaya; her iki veli de yakınlık derecesinde eşitse evlilik şartlarını üstlenen ve kadın tarafından onaylanan kişiye düşmektedir. Velinin Müslüman bireye velilik yapması halinde, akıl sahibi ve ergin olan ihramlı veya umrede olmayan Müslüman er kişi olması şartı aranmaktadır. Velinin geçici süreli gaipliğinde veya nerede olduğunun bilinmemesi, ya da kendisiyle irtibat kurulamaması halinde velilik yetkisi, hakim onayıyla kendisinden sonra gelen veliye, velilerin kadınının evlenmesine engel olmaları durumunda (حالة العضل) ise hakime düşmektedir. Hakimler velisi olmayanların velisi olarak kabul edilmektedir. Evlilik sözleşmesi vekaleten yapılabilen, vekaletnamede öngörülmediği sürece vekilin kendi müvekkilini evlendirmeye yetkisi bulunmamaktadır. Vekil, vekil tayin edildiği sınırları aşarsa evlilik sözleşmesi askıya alınmaktadır.¹⁵⁹

3.17. Evlilik Sözleşmesinin Rükünleri

İlgili kanunda evlilik sözleşmesinin rükünleri “sözleşmeciler (Koca ve veli), sözleşme yeri, icap ve kabul” olarak verilmiştir. Evlilik akdini ergin kadınının velisi üstlenmekte ve nikah memuru sözleşmeyi imzalamaktadır. Velisiz yapılan akitler geçersiz sayılmakta, erkek böyle bir akitle zifafa girmişse kadın ve erkek tefrik edilmekte, çocuk varsa nesep tespiti

¹⁵⁸ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, “Kişisel Durum Kanunu”, <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>.

¹⁵⁹ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, “Kişisel Durum Kanunu”, <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>.

yapılmaktadır. Evlilik akdinin yapılabilmesi için kadının ebediyen veya geçici süreli olarak evlenilmesi yasak olan kadınlardan olmaması şartı aranmaktadır.¹⁶⁰

3.18. Akit Sıygası (İcap ve Kabul)

İcap ve kabulde, evlendirmek ve nikahlamak lafızlarının kullanılması, bir sürede yapılması taahhüt edilen eylemler olarak değil fiilen gerçekleşmiş olmaları, gerçekleşmemiş şartlar üzerinde evlilik akdinin yapılamayacağı, evlilik akdinin geleceğe matuf bir eylem olamayacağı, muta evliliği veya geçici süreli evliliğin akit olmayacağı, icap ve kabulün açık bir dille veya sözleşme taraflarının akit tamamlanıncaya kadar ehliyetli olarak kalmaları şartıyla örtülü olarak yapılabileceği, akit meclisinde taraflar arasında söz birliğinin bulunması, kabulün icaptan hemen sonra gerçekleşmesi, gıyaben yapılan kabulün Kur'an-ı Kerim okunan mecliste şahitler huzurunda ve tanıklığında veya elçiye haber verilmek suretiyle gerçekleşmesi, kabul kararı verilinceye kadar icabın geçerli olduğu, icapta bulunanın kabul verilmeden önce bu teklifinden vazgeçebileceği, sözleşmeci tarafların her ikisinin de diğer tarafın sözünü duyması ve sarf edilen sözlerin anlamlarını bilmesi dahi karşı tarafın bundaki amacının evlenme olduğunu bilmesi, konuşma engeli bulunması halinde akdin yazılı olarak, bu da mümkün olmazsa işaret ile yapılabileceği normları öngörülmüştür.¹⁶¹

3.19. Mahremler/Evlenme Yasakları

İslam hukukuna göre evlilik akdinde, evlenilmesi ebediyen yasak olan محرمات مؤبدة ve evlenilmesi geçici olarak yasak olan çeşitli mahremler محرمات مؤقتة belirlenmiştir. Evlenilmesi ebediyen yasak olan mahremler Kesikioğlu'nun da dediği gibi bu mahremler Kan hısımlığı القرابة/النسب nedeniyle evlenilmesi ebediyen yasak olan akrabalar/ mahremler: Anne ve nineler, kızlar ve onların kızları, kız kardeşler ve kızları, erkek kardeşlerin kızları, halalar ve teyzeleri, aynı şekilde babasının, anasının ve dedelerinin hala ve teyzeleri;

¹⁶⁰ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, "Kişisel Durum Kanunu", <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>.

¹⁶¹ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, "Kişisel Durum Kanunu", <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>.

Sihriyet/akrabalık المصاهرة sebebiyle evlenilmesi yasak olan kadınlar: Kayınvalide ve nineler, üvey kızları, üvey oğlunun kızları, gelinler, yani oğlunun eşleri, oğlunun ve kızının oğullarının eşleri, üvey anne; Süt sebebiyle الرضاعة yasak olan kadınlar: kan bağı nedeniyle haram olan kadınların süt hısımlığı nedeniyle de haram olacağı¹⁶² şeklinde ifade edilmektedir.¹⁶³ Geçici evlenme engelinden dolayı evlenilmesi yasak olan mahremler ise Çalışkan ve Tan'ın belirttiği gibi¹⁶⁴ *evli kadın, bekleme süresinde olan kadın, semavi bir dine inanmayan kadın, eşin mahremi olan kadın, beşinci eş olacak kadın, aynı eşten aralıksız üç kere boşanan kadın* olarak sıralanmıştır.¹⁶⁵

Evlenme yasaklarıyla ilgili hükümler Nisa Suresinin 23. Ayetinde şöyle belirtilmektedir:

"حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرِّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَزَوَّجَاتُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا"

3.20. Şahit Tutmak ve Şahitlik

Akdin geçerli olması için akıl sahibi ergin iki erkeğin sözleşme taraflarının sözlerini duyarak ve kasıtlarının evlenme olduğunu anlayarak buna şahit olmalarının şart olduğu belirtilen kanunda; şahitlerin öncelikle Müslüman olması, Müslüman erkeğin İslam'dan farklı diğer semavi dinlerden olan bir kadınla evlenmesi gibi gerekli durumlarda ise Ehl-i Kitaptan olan iki erkek şahidin de yeterli olabileceği normları öngörülmektedir.¹⁶⁶ İlgili kanunun çıkış noktasını İslam Hukuku normlarının teşkil ettiği göz önünde bulundurulduğunda, şahitlerin taşınması gereken genel şartların Yıldız'ın da belirttiği gibi ergin olmak, konuşma yeteneğine sahip olmak, özgür olmak, adalet sahibi olmak, iftira suçuna irtikap etmemiş olmak, şahitlik yapılan konuya ilişkin bilgileri hatırlamak ve muhafaza etmek, özensiz ve dikkatsiz olmama, bazı davalar bakımından erkek olmak, erkek şahidin olmadığı durumlarda iki kadının şahitliğinin bir kadının şahitliğine denk tutulması, şahitlik yapmaya aşırı hırslı ve arzulu olmamak, şahitliğin üstlenilmesinde hırslı olmamak, şahitliğin yapılmasında hırslı olmamak

¹⁶² Osman Keskioglu, *Fıkıh Tarihi ve İslam Hukuku* (Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş., 1969), 240.

¹⁶³ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, "Kişisel Durum Kanunu", <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>.

¹⁶⁴ İbrahim Çalışkan ve Oğuzhan Tan, *İslam Hukuku I* (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2012), 184.

¹⁶⁵ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, "Kişisel Durum Kanunu", <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>.

¹⁶⁶ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, "Kişisel Durum Kanunu", <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>.

ve aceleci davranmamak, şahitliğin kabul edilmesinde hırslı olmamak, üzerinden bir ezikliği giderme hırsı olmamak olarak özetlenebilecek ve bunlarla sınırlı kalmayan pek çok kriter belirlenmiştir.¹⁶⁷

3.21. Mehir مهر

BAE Kişisel Durum Kanununda mehir, erkeğin evlenme amacını teyit etmek üzere sarf ettiği mal olarak tanımlanmıştır. Mehrin kadının malı olduğu ve kadın bu mal üzerinde dilediği tasarrufta bulunma hakkına sahip olduğu hükmüne yer verilen kanunda, bu hükme aykırı bir şart öne sürülemeyeceği akit sırasında verilecek mehrin miktarı belirlenmişse, bunun kadına verilmesinin şart olduğu bildirilmiştir. Adı geçen kanunda, mehir için asgari bir had belirlenmezken, mehrin azami haddinin ise Mehir Tespit Kanununda قانون تحديد المهور öngörülen hükümlere tabi olduğu E-Devlet kapısında yayınlanan ‘Evliliğe İlişkin Hükümlerde’ bu haddin 50 Bin BAE dirhemi olduğu belirtilmiştir.¹⁶⁸ Akit sırasında tarafların akitten önce konuşarak üzerinde anlaştıkları bir mehir belirlenmemiş (Mehr-i Müsemma) veya mehrin miktarı doğru bir biçimde belirtilmemiş ise kadına Mehr-i Misil verilmesinin şart olduğu ifade edilmiştir. Mehrin bir kısmı ve tamamının akit sırasında peşin ödenebileceği gibi sonra ödenmek üzere ertelenebileceği ifade edilen kanunda, geçerli bir evlilik sözleşmesi yapılmışsa mehrin şart olup zifafa girilmesiyle birlikte veya ölümle kesinlik kazanacağı, kadının ertelenmiş mehre kocanın ölümü veya boşanması halinde hak kazanacağı, zifafa girmeden boşanan kadının, tarafların akitten önce konuşarak üzerinde anlaştıkları bir mehir varsa bunun yarısını yoksa Mehr-i Misil’in yarısını almaya hak kazanacağı, kadınının erkeğin kendisine peşin ödemekle yükümlü olduğu mehri alıncaya kadar zifafa girmeme hakkına sahip olduğu, mehri teslim almadan zifafa girmeye razı olursa, bu mehrin erkeğin ödeyeceği bir borç olarak kalacağına ilişkin hükümler yer almaktadır.¹⁶⁹

¹⁶⁷ Kemal Yıldız, *İslam Yargılama Hukukunda Şahitlik* (İstanbul: Hacegan Akademi Kitaplığı, 2005), 79-103.

¹⁶⁸ BAE, E-Devlet Kapısı, “Evliliğe İlişkin Hükümler-أحكام خاصة بالزواج”, <https://u.ae/ar-ae/information-and-services/social-affairs/marriage> (Erişim Tarihi: 08.04.2022).

¹⁶⁹ Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı, “Kişisel Durum Kanunu”, <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/أحوال شخصية.pdf>.

3.22. Değerlendirme

BAE evlenme belgesi metni üzerinde yapılan incelemeler sonucunda, evlilik akdinin kurulması hususunda başat normun İslam hukuku normları olduğu, belge metninin tabi olduğu kanun, mevzuat ve yönetmeliklerin İslam dininin temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim ile Hz. Peygamber'in hadisleri çerçevesinde oluşturulduğu, evlilik sözleşmesinin Şer'i mahkemeler vasıtasıyla bu mahkemelerde görev yapan hakimler veya hakimler tarafından görevlendirilen evlendirme memurları tarafından düzenlendiği, evlilik sözleşmesinden doğan anlaşmazlık ve uyuşmazlıklarda öncelikle Maliki mezhebinin fıkıh normlarına veya örfi uygulamalara başvurulduğu görülmüştür. Bu inceleme sırasında ulaşılan koşut tanımlıklar ilgili oldukları başlıklar altında bir araya getirildiğinde evlenme olayının normatif düzeyleri şöyle sıralanabilir:

Evliliğin Temel Dayanakları:

- Kur'an-ı Kerim
- Hadisler
- İslami Mezheplerin Evlilik ile İlgili Görüşleri
- Birleşik Arap Emirlikleri 28/2005 Sayılı Kişisel Durum Kanunu
- 21/1997 Sayılı Mehir Tespit Kanunu, 5/1985 Sayılı BAE Kişisel Durum Kanunu
- Şer'i Mahkemeler

Evlilik Sözleşmesi Normları:

- Dinen ve yasal olarak hür, akıl sahibi, ergin olmak: evlenme ehliyetine sahip olmak
- Akit Sıygası: icap ve kabul
- Razı olmak ve özgür iradeyle tercihte bulunmak
- Erkeğin Kadına Denk Olması
- Velilik Şartlarını Taşımak
- Vekaletle evlilik akdi yapmak
- Akitte 2 Müslüman erkek şahit bulundurmak
- Azami olarak 50 Bin dirhem mehir belirlemek
- İslam hukukundaki evlenme yasaklarına uymak
- Evlenmek için sağlık engeli bulunmamak

Metin kültürü normları

- Ayetler, hadisler, dualar, fıkhi içtihatlar
- Koşut söz birimleri ve tanımlıklar, hukuk dili ve terminolojisi kullanımı, form bilgileri, mühür ve imzalar

3.23. Irak Cumhuriyeti Evlilik Sözleşmesi

بسم الله الرحمن الرحيم

((من آياته أن خلق لكم من أنفسكم أزواجا لتسكنوا بها ولتذكر مودة ورحمة إن في ذلك لآيات لقوم يعقلون))

رئاسة محكمة استئناف نينوى
محكمة الأحوال الشخصية في
رقم السجل : ١
التاريخ : ١٠ / ٤ / ١٤٣٠

جمهورية العراق
وزارة العدل

عقد زواج

أني قاضي محكمة الأحوال الشخصية في نينوى السيد
وقت :-
حضر كل من السيد
والانسة / السيدة
والمؤيدة سلاحتها من الأمراض بالتقريرين الطبيين المتقدمين وبعد التثبت
من هويتهما ووقوع الإيجاب والقبول منهما فقد تم عقد الزواج بينهما على مهر
معجله
ومعجله
وأقره الإله
وباق بنعمة الزوج عقد
وعليه تم العقد
وسجل في ١٠ / ٤ / ١٤٣٠

القاضي

هوية الاحوال المدنية

الزوجة
الزوج
الصحيفة
الصحيفة
المحافظة
المحافظة
الولادة
الولادة
الحالة الزوجية
الحالة الزوجية

١٩٨٦ / ٤ / ١٠

الحالة الزوجية الخرب

أخي المواطن :- يجب أخبار مكتب المعلومات عن عقد الزواج اعلاه خلال ثلاثة اشهر من تاريخ العقد

Resim 3.3. Irak evlilik sözleşmesi

3.24. Irak Cumhuriyeti Evlilik Sözleşmesinin Betimlenmesi

Şekil 3.4.de bulunan ‘Irak Cumhuriyeti Evlilik Sözleşmesi’ Besmeleyle ve “Onlara ısınıp kaynaşasınız diye size kendi türünüzden eşler yaratıp aranızda sevgi ve şefkat duyguları yerleştirmesi de O’nun kanıtlarındandır. Doğrusu bunda iyi düşünen kimseler için dersler vardır mealindeki وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ. 170 Irak Cumhuriyeti adalet bakanlığının mühür ve amblemini taşıyan evlilik sözleşmesinin sürmanşet bilgisinde belgenin Ninova İstinaf Mahkemesi Başkanlığı, Telafer Kişisel Durumlar/Aile Mahkemesinden verildiği görülmektedir. Manşetinde عقد زواج evlilik sözleşmesi yazan belgede tarih ve sayı bilgisi verildikten sonra bildirişim yükü daha yoğun olan haber katmanına geçilmiştir. Bu katmanda, hakim tarafından “إني قاضي محكمة الأحوال الشخصية في تلعفر السيد...” “ben kişisel durumlar mahkemesi yargıcı /...” denilerek sözleşmeye hakim tarafından bir tür girizgah ve başlangıç yapılmıştır, evlenmek için mahkemeye başvuran/ mahkemeye gelen حضر erkek ve kadının isimleri verildikten sonra sözleşmenin rükün ve şartlarına ilişkin bilgilere geçilmiştir. Daha önce ele alınan evlenme belgelerinde de konuyla ilgili olması itibariyle bahsi geçen rükün ve şart "ركن" "شرط" kavramlarının terim anlamları itibariyle çalışmanın bu kısmında açıklanmasının bu kavramlar arasındaki semantik ayrımın daha yakından görülmesi adına önemlidir. Evlilik sözleşmesinin devamında isimleri verilen taraflara dönük olarak, *evlilik sözleşmesinin akdedilmesi işleminde gereksinilen koşulların*

- 1- والمؤيدة سلامتهما من الأمراض بالتقريرين الطبيين denilmiş olması nedeniyle ‘tarafların evliliğe engel teşkil eden bir hastalık taşımadıklarını belgelendirmeleri’
- 2- وبعد التثبيت من هويتهما denilmiş olması itibariyle ‘kimlik tespitinin yapılarak kimlik bilgilerinin doğrulanması
- 3- وقوع الإيجاب والقبول denilmiş olması nedeniyle icap ve kabulün gerçekleşmesi/ irade beyanlarının karşılıklı kabul ile zuhur etmiş olması,
- 4- فقد تم عقد الزواج بينهما على مهر معجلهمقبوض/ غير مقبوض ومؤجله باق بذمة الزوج عند أقرب الأجلين denilmesinden dolayı damiktarında peşin ödenmiş mehir ve en yakın iki

¹⁷⁰ Kur’an-ı Kerim, Rûm Sûresi, 21.

vadeden birinde erkeğin ödeyeceği ertelenmiş mehir’ şeklindeki şartlardan oluştuğu ve akit sıygasının *وعليه تم العقد* ifadeleriyle tamamlanmış olduğu görülmektedir.

İki katmanlı bir tablo içerisinde düzenlenen akdin sonraki kısmında ise erkek ve kadının “kayıt no, sayfa no, ili, doğum yeri ve tarihi” şeklindeki nüfus kayıt bilgileriyle ve sonrasında medeni durumlarının bilgisine kadın için *بكر* bakire, erkek için *أعزب* şeklinde yer verilmiştir.

Son olarak, belge metninin sonunda “Yukarıdaki evlilik sözleşmesi hakkında akit tarihinden itibaren üç ay içerisinde enformasyon müdürlüğüne bilgi verilmesi gerekmektedir” uyarısına yer verilmiştir.¹⁷¹

3.25. Irak Cumhuriyeti Evlenme Belgesi Metninde Koşut Söz Birimleri

Belge Adı	عقد زواج
Belgeyi Düzenleyen Kurum ve Görevlileri	رئاسة محكمة استئناف، محكمة الأحوال الشخصية في تلعفر، القاضي
Taraflar	الزوج، الزوجة
Ayet ve/veya dualar	- بسم الله الرحمن الرحيم - وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ.
Diğer şartlar ve koşullar	- المؤيدة سلامتهما من الأمراض بالتقريين الطبيين المقدمين - وبعد التثييت من هويتهما - وقوع الإيجاب والقبول مهر معجل، مهر مؤجل
Talep edilen form bilgileri	- السجل - الصحيفة - المحافظة - الولادة

¹⁷¹ Bkz. Resim 3.3.

	- الحالة الزوجية
İlave bilgiler ve uyarılar	أخي المواطن: يجب إخبار مكتب المعلومات عن عقد الزواج أعلاه خلال ثلاثة أشهر من تاريخ العقد.

Tablo 3.3. Irak evlenme belgesi koşut söz birimleri

3.26. Koşut İfadelerin Açıklanması

3.26.1. Evlenilmesi Yasak Olan Kadınlar المحرمات

Bilmen Muharremât kavramını Nikahı geçici veya ebedi olarak haram olan kadınlar şeklinde tanımlar (Bilmen, 2016, s. 133).¹⁷² İslam dinine göre yapılması yasak ve haram kılınmış olan amel ve eylemleri ifade eden مُحرمات evlenmeyi özeller koşullar altında devamlı veya geçici olarak yasaklayan durumlar ve ilişkiler, evlenme engelleri anlamında kullanılan bir terim olup Akay’a göre *İslam hukukunda, evlenme manileri konusuyla ilgili olarak daha çok dini, ahlaki ve sosyal sebepler üzerinde duyarlılık gösterilmesinden dolayı* bu dini sebeplerin başında, Kur’an’ın, kimlerin kimlerle evlenemeyeceğini, haram kılınmış evlenmeleri Bakara Suresi’nin 221. Ayeti, Nisa Suresi 22-23. Ayetleri, Mümtehhine Suresi 10. Ayetinde kesin olarak belirtmesi, Hz. Peygamber’in hadislerinde de bunların açık bir biçimde ifade edilmiş olması gelmektedir. Buna göre, devamlı evlenme engelleri (kan hısımlığı/ القرابة, evlenmeden doğan hısımlık المصاهرة, emzirmeden doğan hısımlık قرابة الرضاع) yanında geçici evlenme engelleri de belirlenmiş ve bu engeller, din farkı, iki hısımla birden evlenme, üç kere boşanma, başkasının nikahlısı ile evlenme vb. koşullarla açıklanmıştır. İslam’a göre Müslüman erkeklerin, Ehl-i kitap olmayan gayr-ı müslim bir kadınla evlenmesi yasaklandığı gibi müslüman bir kadının gayr-ı müslim biri ile evlenmesi de yasaklanmıştır.¹⁷³ Erdoğan “Muharremât” kavramını ‘*nikah ve istiṣrafi geçici veya devamlı haram olan kadınlar*’¹⁷⁴ şeklinde açıklarken Karagöz vd. ise bu kavramın sözlükte, yasaklanan şeyler anlamında olduğunu; terim olarak, genelde yasaklanan şeyleri, özelde ise, evlenilmesi haram olan kadınları ifade ettiğini belirtmişlerdir.¹⁷⁵

¹⁷² Ömer Nasuhi Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, yay. haz. Abdullah Kahraman (İstanbul: Semerkand Yayınları, 2016), 133.

¹⁷³ Hasan Akay, *İslami Terimler Sözlüğü* (İstanbul: İşaret Yayınları, 2005), 317.

¹⁷⁴ Mehmet Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 2. bs. (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005), 391.

¹⁷⁵ Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 458.

3.26.2. Bekleme Süresi عدة

İdde عدة sözlükte sayı anlamındaki “aded عدد” kökünden türeyen bir sözcük olup “sayma, sayıp dökme, müddet” anlamlarını ifade etmektedir. Terim olarak bir erkeğin veya bir kadının eşinden ayrıldıktan sonra belirli bir süre başkasıyla evlenmeden beklemesi anlamına gelmektedir. Bu kavram İslam hukukunda hem erkekler hem de kadınlara atfen kullanılmakta, عدة رجال -erkek iddeti ve عدة نساء -kadın iddeti şeklinde kategorize edilmektedir. Ancak, tek başına iddet kavramı zikredildiğinde kahir ekseriyetle kadın iddeti kastedilmektedir. Kadınların böyle bir süre beklemesine اعتداد , iddet bekleyen kadına da مُعتدة denilmektedir.¹⁷⁶ İslam hukukçularının iddet terimini, kocasından ayrılan veya kocası ölen bir kadının, dine göre, tekrar evlenmek için beklemeye mecbur olduğu müddet bağlamında kullandıkları kaydedilmektedir. Bekleme süresi dul kadınlar için dört ay on gün, boşanmadan sonraki iddet, üç adet devresi, adetten kesilmiş kadınlar için ise üç ay olarak belirtilmektedir. Kur'an'da Bakara suresi ile Talak surelerinde iddet bekleme süresi konusunda sarıh biçimde hükümler içeren ayetler bulunmaktadır.¹⁷⁷ İddetin, *kadının hamile olup olmadığının anlaşılacak soyların karışmasını önleme, taraflara tekrar bir araya gelmeyi düşünme ve tekrar bir araya gelme fırsatı verme, kadın için yeni hayata ruhen hazırlanma, evlilik bağına yok etmemek gibi hikmetlere matuf olduğu* belirtilmekte, Kur'an'ı Kerim'de, evliliğin sona eriş şekline ve kadının hamile olup olmamasına göre iddet sürelerinin farklı olarak belirlendiğine işaret edilmektedir:

“Evlilik boşanma veya fesih yoluyla sona ermiş ve kadın da hamile değil ise, âdet gören kadın üç hayız süresi iddet bekler (Bakara, 2/228). Herhangi bir sebeple adet görmeyenler ise, üç ay süreyle iddet beklerler (Talâk, 65/4). Evlilik erkeğin ölümü ile sona ermiş ve kadın da hamile değilse, iddet süresi 4 ay on gündür (Bakara, 2/234). Evlilik ne şekilde sona ererse ersin, hamile olan kadının iddeti, doğum yapıncaya kadardır; doğum yapmasıyla iddeti sona erer (Talâk, 65/4)”.¹⁷⁸

¹⁷⁶ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 106. ; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 229.

¹⁷⁷ Akay, *İslami Terimler Sözlüğü*, 208-209.

¹⁷⁸ Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 292-293.

3.26.3. Bunak معتوه

Kişisel durum kanunlarında sözleşmecilerin bireysel durumlarına içkin kültürel bir norm olarak karşımıza çıkan koşut tanımlıklardan birisi de معتوه kavramı olup bu kavramla İslam hukukunda “aklı kıt, anlayışı zayıf, saçma sapan konuşan ve işlerini düzenli yürütemeyen kişiler¹⁷⁹, “bunak, şuuru karışmış, anlayışı kıt, konuşması karışık, tedbiri bozuk olan kimseler”¹⁸⁰ kastedilmektedir.

3.26.4. Maslahat مصلحة

İslam Hukukunda dini ve dünyevi olmak üzere iki kısımda ele alınan مصلحة Maslahat terimi evliliğe ilişkin modern dönem kaynak kültür normlarında İslam hukukundaki karşılığına atfen *bir işin yararına, hayırlı oluşuna sebep olan şey*¹⁸¹ anlamında kullanılmakta, insanlar için yarar doğuracağına kanaat getirilen ve şer’i naslarla kıyas yapmanın mümkün olmadığı kimi durumlarda Örneğin: *Şeriat tarafından itibar edildiği de, itibar edilmeyip, iptal ve ilga edildiği de bilinmeyen, hakkında sükut geçilmiş olan maslahatlardır ki, bazı konularda bir delili olarak kabul edilir. Hapishane yapılması, Kur’an’ın toplanması, çoğaltılması, divanların kurulması vb. gibi insanların ihtiyacına uygun olanı tercih etme yoluna gitme şeklinde açıklanmıştır*, Hanefi alimleri buna “استحسان” Malikiler ise “المصالح المرسلة” demişler ve مفسدة sözcüğü de bu terimin karşıtı olarak kullanılmıştır.¹⁸² Literatür kaynaklarında, Maslahat-ı Mürsele dendiğinde çoğunlukla anlaşılan ya insanlara bir yarar sağlaya ya da insanlara erişen bir zararı gidere ancak İslam’a göre doğru olup olmadığı veya geçersiz olduğuna dair hakkında bir delil bulunmayan yarar ve menfaatlerdir. *Dolayısıyla hükmü naslarla açıklanmayan ve kendisine kıyas edilebilecek bir hüküm bulunmayan durumlarda söz konusu olmaktadır.*¹⁸³

¹⁷⁹ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 134.

¹⁸⁰ Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 347.

¹⁸¹ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 133.

¹⁸² Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 345-347.

¹⁸³ Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 410.

مصاحه دينية Maslahat-ı Diniye:

“Zihni, hurafelerden ve batıl fikirlerden soyutlamak, fikri geliştirmek, nefsi tezkiye etmek, ahlakı olgunlaştırmak ve terbiye etmek, ruhu güzel inançlar ve güzel ameller ile süsleyip kemale erdirmektir. Bu gayelere hizmet eden her şey dini maslahatı içermektedir.”¹⁸⁴

مصاحه دنيوية Maslahat-ı Dünyeviye:

“Dünyevi işlerin düzenli hale gelmesini temine hizmet eden, birtakım zararlı şeylerin gelmesine mani olan, sosyal hayatın refah ve saadetine vesile olan herhangi bir şeydir.”¹⁸⁵

مصاحه kavramının evlenme sözleşmelerinde taraflar arasında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümüne yönelik olarak ve özellikle yukarıda açıklanan Maslahat-ı Dünyeviye bağlamında kaynak kültür normlarını temsil eden kişisel durum kanunlarına dahil edildiğı gözlemlenirken, İslami mezheplerin Maslahatı fıkhi delil olarak kullanmakta birbirinden ayrıştığı görölmektedir. Bu durum, İslami mezheplerin karakteristik özelliklerinin, norm belirleme anlayışlarının birbirinden farklı olmasıyla açıklanabilir. Örneğın, Maliki mezhebi hangi yolla olursa olsun maslahatı bir delil olarak kullanırken, Şafiiler, Hanefilerin maslahat babında çok kullandığı bir yöntem olan istihsan استحسان ise delil olarak kullanmayı reddetmişlerdir.¹⁸⁶ Bu nedenle, koşut metin normlarında yapılacak ileri düzey okumalarda, kavramlara anlam verirken mezhepsel yorum farklılıklarında göz önünde bulundurulması, söz konusu kavramların bağlamının doğru anlaşılması için önemli hale gelmektedir. Bütün bu gözlemlerin amacı, İslami mezheplerin konularını, bir tür öykünme ve özenti duygusuyla izaha kalkışmak değil, bu türden mezhepsel yorum farklılıklarının evlenme türündeki koşutlukları kuşatan diğer kültürel normlardan biri olabileceğini bir örnekle açıklamaya çalışmaktır.

¹⁸⁴ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 133.

¹⁸⁵ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 133-134.

¹⁸⁶ Çalışkan ve Tan, *İslam Hukuku I*, 107-113.

3.26.5. Mehir مهر

İslam hukukunda ve kaynak kültür normlarında mehir kadınların nikah akitleriyle hak ettiği mal olarak kabul edilmektedir. Mehre “عَطِيَّة، صَدُقَةٌ، فَرِيضَةٌ، عَلَاقِق، نَحْلَةٌ، صَدَاق” gibi adlar da verilmektedir.¹⁸⁷ Evlenirken, erkek tarafından kadına verilen bir meblağ ve mal olarak kabul edilen mehir, kadının bedeli veya ondan hukukun elverdiği koşullarda yararlanmanın karşılığı değil, erkeğin ömür boyu kadınla birlikte yaşama arzusunun sembolik bir belirtisi ve nişanesi olarak görülmekte, sahih evlenmenin şartlarından değil, neticelerinden sayılmaktadır. Evlilik sözleşmesi sırasında mehir adı konmasa ve ne kadar verileceği bildirilmese dahi erkek için bir yükümlülük haline gelip sabit olmaktadır, mehir tutarıyla ilgili olarak herhangi bir üst sınır belirlenmemiş, ancak evliliğin külfetsiz ve kolay bir hale getirilmesi tavsiye edilmiştir. İslam hukukçuları, Mehirde evlenen kadından başka hak sahibi bulunmadığını, kadının rızası olmaksızın hiçbir kimsenin Mehir üzerinde hak iddia edemeyeceğini bildirmişlerdir. Peşin ödenmesi şart olmamakla birlikte mehrin tamamının veya bir kısmının fiili evlenme, boşanma ve vefat sonuna bırakılabileceği belirtilmiştir. Ertelenmiş Mehrin ne zaman ödeneceği söylenmemişse vefat veya boşanma halinde ödenmesi gerekmektedir. Sonraya bırakılma konusunda bir zaman belirlenmemişse, vefat veya boşanma halinde ödenmesi gerekmekte¹⁸⁸ ve Kur'an'da;

“Bir mehir belirlediğiniz halde onlarla birleşmeden kendilerini boşarsanız, belirlediğiniz mehrin yarısını ödemek size borçtur; ancak kadınların bağışlaması veya nikâh bağı elinde olanın hoşgörülü davranması müstesnadır. Hoşgörülü davranmanız takvâyâ daha uygundur. Aranızda lütufkâr davranmayı unutmayın. Allah bütün yaptıklarınızı görmektedir”¹⁸⁹ denilmektedir.

Erdoğan'a göre mehir bir nikah bedeli olup, kadının nikah akdi ile hak kazandığı maldır, mehre عَطِيَّة، صَدُقَةٌ، فَرِيضَةٌ، عَلَاقِق، نَحْلَةٌ، صَدَاق gibi adlara ek olarak عَكَر و هِبَةٌ de denilmiştir.¹⁹⁰

Mehir cahiliye devri Arapları arasında da evliliğin meşru ve muteber olması için esaslı bir şart olarak görülmüş, mehir verilmeyen evliliklere itibar edilmemiştir. Cahiliye Arap toplumunda, mehirsiz evlenmeler töreye aykırı ve ayıp sayılmış, mehirsiz evlenmeye mecbur tutulan kadınlar bunu bir tür “şerefsizlik” olarak telakki etmişlerdir. Savaşlarda,

¹⁸⁷ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 138.

¹⁸⁸ Akay, *İslami Terimler Sözlüğü*, 292-293.

¹⁸⁹ Kur'an-ı Kerim, Bakara Suresi, 237.

¹⁹⁰ Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 356.

galip gelen kimseler ise, bir mehir vermeksizin, yendikleri kimselerin kızları ile evlenebiliyorlardı. Mehir, veliye ولي yani kadının velayetine sahip olan babasına, kardeşine veya akrabasına veriliyordu. Bu nedenle, evlenmenin önceleri bir satın alma mahiyeti taşıdığı yönünde görüşler söz konusu olmuşsa da Peygamberden önceki zamanlarda da mehrin kısmen de olsa kadına verildiğini belirten kayıtlara rastlanmaktadır. Bununla birlikte, fıkıh eserlerine göre evlenme erkek ile kadının velisi arasında akdedilen bir sözleşme عقد olup bu sözleşmenin en önemli noktası erkeğin evelenceği karısına ödemeyi vadettiği مهر mehir olmuştur. Literatürde mehirsiz evlenme hükümsüz kabul edilmiş, bazı fıkıh alimleri mehri bir satın alma bedeli bazı fıkıh alimleri de bunu kadına karşı bir saygı nişanesi veya onun için mali bir teminat olarak görmüşlerdir. Mehrin miktarı hakkında İslam hukukunda asgari ve azami bir had tespit edilmemiş ise de çeşitli mezheplerce bir takım sınırlamalar getirilmiştir, örneğin Hanefilere göre asgari 10 dirhem, malikeler de bunu 3 dirhem olarak tespit etmişlerdir. Bu fark çeşitli mezheplerin hâkim olduğu memleketlerin iktisadi durumuna bağlı olarak değişen bir fark olarak değerlendirilmektedir.¹⁹¹

مهر مثل Mehr-i Misil:

Varsa kadının babası tarafından, yoksa kadının yaşadığı belde halkında evlilik sözleşmesi tarihinde yaş, güzellik, bekaret gibi vasıflarda kadının akran ve emsali kadınlara ödenmiş olan mehir olarak tarif edilmektedir. Mehir, bizzat sözleşmenin kendisi ile gerekli olduğundan asıl olan mehrin de mehr-i misil olduğu, akit esnasında ödenecek mehrin adının konmaması halinde mehr-i misil gerektiği belirtilmektedir.¹⁹²

مهر معجل Mehr-i Muaccel:

Peşin verilmesi şart kılınmış olan veya nikah akdinde peşin olarak ödeneceği söylenen mehre mehr-i muaccel denilmektedir.¹⁹³

¹⁹¹ MEB İslam Ansiklopedisi, *İslam Alemleri Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugati*, (Eskişehir: Etem A.Ş. Matbaa Tesisleri, 2001), 7.c., 495-496.

¹⁹² Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 138; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 356.

¹⁹³ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 138; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 356-357.

مهر مسمی Mehr-i Müsemma:

Kadın ve erkeğin birlikte belirleyerek az veya çok üzerinde anlaştıkları, adını koyup tayin ettikleri, karşılıklı olarak alınıp verilebilecek, değişim değeri olan mal veya menfaat olarak açıklanmaktadır.¹⁹⁴

مهر مؤجل Mehr-i Müeccel:

Evlilik sözleşmesinden sonra ödenecek olan veya ödenmesi şart koşulan mehre mehr-i müeccel denilmektedir. Bunun ne zaman ödeneceği bildirilmemişse, vefat veya boşanma halinde vadesi gelmektedir. Bir mehrin tamamının ertelenebileceği gibi bir kısmının vadeli olabileceği kaydedilmektedir.¹⁹⁵

3.26.6. Savurgan سفیه

Malını faydasız yere harcayan ve harcamalarında israf ve savurganlık ile malvarlığını tüketen, mallarını telef ve zayi eden, zevk ve eğlenceye düşkün, uçar, bir serveti boş yere harcayıp tüketecek kadar hafif akıllı kimseler, malını yerli yersiz saçıp savuran cahil ve tedbirsiz kimseler sefih سفیه olarak adlandırılmaktadır. Saflığı sebebiyle kar ve zararını bilmeyen ve bu sebeple alışverişlerde aldana gelen kimseler de sefih sayılmakta bu duruma سَفَاهَة / سَفَه denilmektedir.¹⁹⁶

3.26.7. Şart شرط

Sözlükte, gerekli olan alamet, bir iş için mutlaka gerekli olan, yerine getirilmesi gerekli olan şey anlamında olan şart شرط kelimesinin çoğulu شروط ve شرائط olarak gelir ve terim olarak bir hükmün var olması kendisine bağlı olan şeyi, bir sözleşmeyi meydana getiren fıkralardan her birini, bir şeyin varlığı kendi varlığına bağlı olmakla birlikte, onun yapısından bir parça teşkil etmeyen, onun varlığına bir etki ya da sebep olmayan fiil ya da özelliği ifade eder, çünkü şartın bulunmaması hükmün de bulunmamasını gerektirir ancak tersi söz konusu

¹⁹⁴ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 138; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 357

¹⁹⁵ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 138; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 356.

¹⁹⁶ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 179; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 499; Akay, *İslami Terimler Sözlüğü*, 413.; Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 582.

değildir. Örneğin, nikahın geçerli olması için şahitlerin varlığı şarttır, ancak şahitler olduğu halde nikah akdedilmeyebilir.¹⁹⁷

3.26.8. Rükün ركن

Rükün, bir şeyin mahiyetini oluşturan her bir parçaya denilmektedir. Örneğin, İslam hukukunda sözleşmesi yapılan işlemlerin rükünü, alışveriş akdinin rükünü gibi evlilik akdinin rükünü de icap ve kabuldür. Rükün olmadığı zaman ortada bir sözleşmenin varlığından da söz edilememektedir.¹⁹⁸ Rükün, aynı zamanda bir şeyin en sağlam ve kuvvetli tarafı temel direği, sütunu olarak, bir topluluğun en önemli ve kuvvetli fertlerinden her birine denilmektedir. İslam hukukunda ise sözleşme gibi hukuki bir işlemin, bir ibadetin tamamlanmış olması için yerine getirilmesi gereken şartların her biri olarak ifade edilmektedir.¹⁹⁹

“Halk arasında namazın içindeki farzları diye adlandırılan ve namazı oluşturan kıyam, kıraat, rükû, secde, ka'de gibi fiil ve davranışlar, namazın rükünleridir. Hacda Arafat vakfesi ve ziyaret tavafi, oruçta imsak bu ibadetlerin rükünleridir. Genel olarak icap ve kabul de akitlerin rükününü oluşturur. İbadet ve hukukî işlemlerde rükünün bulunmaması, onun bâtil olmasını doğurur. (bk. Bâtil, Butlân, Fesât). Ayrıca sözlük manasına uygun olarak, Kâbe'nin her bir köşesine de rükün denilmektedir. Hacerü'l-esvedin bulunduğu köşeye Rükünü Haceri'l-Esved denir. Diğerlerine de o yöndeki ülkelere nispetle Rükünü Irakî, Rükünü Şâmî ve Rükünü Yemânî isimleri verilmiştir.”²⁰⁰

3.26.9. Yasal Temsilci ولي

Evlilik sözleşmelerinde çok geçen önemli kavramlardan biri olarak ولي sözcüğü kültürel bir norm olarak bir çocuk veya kadının ister ana babası ister yakın akrabası, isterse vasisi sıfatı ile işlerine bakan ve durumundan sorumlu olan kimseleri ifade etmektedir.²⁰¹ İslam hukukunda, veli olma durumunu bildiren ولاية velilik, velâyet; başkası üzerindeki yetki

¹⁹⁷ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 185; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 519; Akay, *İslami Terimler Sözlüğü*, 435.; Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 610.

¹⁹⁸ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 175.

¹⁹⁹ Akay, *İslami Terimler Sözlüğü*, 396.

²⁰⁰ Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 563.

²⁰¹ Akay, *İslami Terimler Sözlüğü*, 496.

kullanma ve söz hakkını ifade etmekte, başkaları adına onların onayları olmadan hukuki işlemde bulunma yetkisi anlamına gelmektedir. *Vesâyet وصاية* sadece malî tasarruflarda söz konusu iken, *velâyet kâsırın, قاصرین* yani çocuk, deli, bunak ve diğer mahcûr محجور kişilerin mallarında ve şahsî işlerin de tasarruf yetkisine sahip olmaktır. *Velâyette öncelik hakkı babaya aittir. Bundan sonra babanın belirlemiş olduğu vasî gelir. Daha sonra sırasıyla dede, dedenin belirlediği vasî, hâkim, hâkimin atamış olduğu vâsi gelir.*²⁰²

3.26.10. Nikâh نكاح

Nikâh, evlenmeden evlenme akdinden ibaret olup erkeğin kadından faydalanabilmesini ifade eden bir sözleşme ile aile kurması, bu sayede bir erkek ile kadın arasında birtakım haklar meydana gelerek bunların birbirilerinden meşru olarak yararlanmalarına imkan vermesini ifade etmektedir. Birleştirmek, bir araya toplamak, evlendirmek ve evlenmek anlamına da gelen نكاح sözleşmecî tarafların ve şahitlerin katılımı ile meydana gelen, icap ve kabulden ibaret iki sözleşme ile evlilik sözleşmesini ifade etmektedir.²⁰³

*“Nikahın sahih olması için evlenecek kişilerin evlilik engeli bulunmamalıdır. Şartlarına uygun olarak gerçekleşen evlilik, dinin izin verdiği ölçüler içinde eşleri birbirilerine helal kılmakta, hısım akrabalığı, nesep, miras, mehir, nafaka gibi hukuki sonuçlar doğurmaktadır. Hukuken tanınmayan evlilikte, bu sonuçlar güvence altına alınamadığından, resmen tescil ettirilmeyen evlilik kanunen suç olduğu gibi dinen de doğru değildir.”*²⁰⁴

²⁰² Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 688.

²⁰³ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 162; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 456; Akay, *İslami Terimler Sözlüğü*, 363.;

²⁰⁴ Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 527.

3.26.11. Sözleşme عقد

Bilmen'e göre عقد evlenme, hibe, vasiyet, alışveriş gibi yasal bir işlemi sözleşmeci tarafların yüklenmeleri ve taahhüt etmeleri olup icap ile kabulün birbirine mutabık olmasından ibarettir.²⁰⁵ Erdoğan ise akdi tarafların nikah hibe, vasiyet, alışveriş gibi bir işlemi bir taahhüt ile icap ve kabul altında birbirine bağlaması olarak tarif eder.²⁰⁶

“Sözlükte “bağ” anlamına gelen akit, terim olarak hukuki sonuç doğurmak, yani bir hak veya hukuki ilişkiyi kurmak, değiştirmek veya ortadan kaldırmak amacıyla, iki veya daha çok kimsenin veya kuruluşun karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanları ile gerçekleştirdikleri işlem, sözleşme, mukavele, kontratı ifade etmektedir.”²⁰⁷

3.26.12. Evlilik Sözleşmesi عقد نكاح

Evlilik sözleşmesinde hem kadının hem erkeğin nikah üstlenmeleri ve taahhüt etmeleri olup nikahlanmak maksadıyla yapılan icap ve kabulün birbirine bağlanmasından ibarettir. Nikah kıymak anlamına da gelen akd عقد نكاح sözlükte “düğmelemek” ve “düğme” bağlamak anlamında kullanılmaktadır.²⁰⁸

إِجَاب نِكَاح *Îcab-ı Nikâh:*

Nikahı meydana getirmek için söylenen ağızdan çıkan ilk teklif/ilk sözdür.²⁰⁹

قَبُول نِكَاح *Kabûl-i Nikâh:*

Nikahı meydana getirmek için ikinci olarak söylenilen sözdür. Nikah akitleri icabın ardından gelen kabul ile tamamlanmış kabul edilir. Bu bağlamda kadının önce زوجتك demesi îcâp, erkeğin de وَأَنَا قَبِلْتُ مِنْكَ وَلِنَفْسِي الزَّوْاج demesi kabuldür.²¹⁰

²⁰⁵ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 30.

²⁰⁶ Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 19.

²⁰⁷ Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 17.

²⁰⁸ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 31; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 20.

²⁰⁹ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 104; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 222.

²¹⁰ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 117; Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 282.

3.26.13. Ayırt etme gücü رشد

Dine ve dünyaya zarar verip vermeyecek şeyleri bilen, malını koruma konusunda temkinli davranarak sefahatten ve israftan kaçınan, işlerini güzelce idare edebilecek şekilde erginleşen kimselere رشد reşit/ergin denilmektedir.²¹¹ Rüşt رشد, doğru yola girme, doğru yolu bulma, doğru düşünme, iyi ile kötüyü, hayır ve şerri birbirinden ayırt etme kabiliyetine sahip olma, akıllı ve temyiz sahibi olma, erginliğe erme, dinde doğruluk ve mal idaresi konusunda ehil olma, tam ehil sayılabilmek için gerekli fikri olgunluk derecesine ulaşmış olma anlamlarında kullanılan bir terim olup daha çok mal idaresi ile ilgili olarak rüşde eren, mallarını idare edebilme kabiliyet ve olgunluğuna erişen kimsenin, her türlü hukuki yetkiye sahip olması, sözleşme, veli veya vasinin iznine ihtiyaç duymaksızın herhangi bir hukuki tasarrufa tam ehil olması, ehliyet kazanmasını ifade etmektedir. Bu çerçevede, İslam fıkında bir çocuk erginliğe erdiğinde malının hemen kendisine teslim edilmemekte, eğer reşit olduğuna kanaat getirilirse çocuğun malı kendisine teslim edilmektedir.²¹² Ebu Hanife'ye göre yirmi beş yaşına ulaşan bir kimse gerçek anlamda reşit olmasa bile malı kendisine verilir, diğer İslam alimleri ise rüştün hakikatine itibar edilmesi gerektiğini ve reşit olmadıkça yaşı kaç olursa olsun kişinin malının kendisine verilemeyeceği içtihadında bulunmuşlardır. Medeni kanuna göre on sekiz yaşını tamamlayan akıllı ve kısıtlı olmayan kişiler reşit kabul edilmekte, evlenmek de kişinin hükmen reşit olması anlamına gelmektedir. On beş yaşını dolduran küçük kendi rızası ve ana babasının onayı ile mahkemece reşit kılınabilmektedir.²¹³

*“Fakihlerin tamamı rüştün alt sınırını bulûğ olarak kabul etmekle birlikte üst sınırı konusunda ihtilafa düşmüşlerdir. Bazı fakihler rüştün üst sınırı için bir yaş belirlemezlerken, İmam-ı Azam, 25 yaşını en üst sınır olarak kabul etmiştir. Bu yaşa ulaştığında, tasarruflarında normal davranmasa da, rüşt çağına ulaştığı için malı kendisine teslim edilir ve tasarrufuna hacr konulmaz demıştır. Kanunlarda da rüşt yaşı, ülkelere göre 17-21 arasında farklı yaşlar belirlenmiştir”.*²¹⁴

²¹¹ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 176.

²¹² Akay, *İslami Terimler Sözlüğü*, 296-297.

²¹³ Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 485.

²¹⁴ Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 564.

3.26.14. Erginlik بلوغ

Sözlükte varma, kavuşma anlamlarına gelen بُلُوغ terim olarak, çocukluk çağının son bulmasını, ergin olmayı ifade etmekte, ergin erkeğe بالغ kadına ise بالغة denilmektedir. Bulûğ yaşı başlangıcı kızlarda dokuz erkek çocuklarda on iki yaş bitimi olarak belirtilmiş, bu yaştan son sınırı ise Ebu Hanife'ye göre herhangi bir nedenle cinsel olarak erginleşemeyen erkekler için buluğ yaşının sonu on sekiz, kadınlar için on yedidir. Gerek erkek ve gerek kızlar için buluğ yaşının sonu on beş olup bu yaşa ulaşan bir erkek veya kadın, kendinde erginlik alametleri görülmesi dahi hükmen ergin kabul edilmekte, bu hükmün sağladığı ehliyet ve imtiyazlardan yararlanabilmektedir. Çünkü insanların ömürleri kısa olduğundan kendilerinin bu süreden daha fazla tam ehliyetten mahrum tutulmaları uygun görülmemektedir. Üç imama göre de buluğ yaşının sonu on beş olarak bildirilmiştir.²¹⁵ Bulûğ, cinsel organların fizyolojik gelişmesiyle, çocukluk çağının sona ermesi, ergenlik çağına ulaşılması anlamını da ifade etmektedir.²¹⁶ Ergenlik yaşı çocuğun vücut yapısına ve iklim şartlarına göre değişebilmekte, buluğ, kişinin dinen mükellef sayılıp, yetişkin insan statüsünü kazandığı dönem olarak görülmektedir. Bu çağa ulaşan ve akıllı olan kimse artık tam edâ ehliyeti kazanmakta, malî ve hukukî yükümlülüklerle ehil olmaktadır.²¹⁷ Şafii mezhebine göre, eğer daha önce ergen olduğuna dair belirtiler görülmemiş ise, 15 yaşını dol duran bir genç, ergin sayılmakta, fakat şayet 9 yaşını bitirmeden önce ergenleşen çocuk sabîlikten çıkmış sayılmamaktadır. Hanefî mezhebine ve Malikîlerden bir kısmına göre, çocukluk devrinin bitmesi için, 15 yaşının doldurulması şart koşulurken diğer taraftan Malîlilerin pek çoğuna göre çocukluk 18 yaşının bitmesi ile sona ermekte, Ebu Hanife'nin şahsî fikrine göre ise bu sınır, erkek çocuklar için, 18 ve kız çocuklar için, 17 yaşını doldurmakla tamam olmaktadır. Fıkıh kitaplarında henüz erginlik yaşına varmamış olan çocuklar صَغِير veya صَبِي olarak, erginliğe yaklaşmış olanlara مُرَاهِق ergin olanlara da بالغ adı verilmektedir.²¹⁸

²¹⁵ Bilmen, *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, 47.

²¹⁶ Erdoğan, *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 63.

²¹⁷ Karagöz vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 73-74.

²¹⁸ MEB İslam Ansiklopedisi, *İslam Alemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugati*, 836.

3.27. Irak Cumhuriyetinde Evlenme Normları

Irak Cumhuriyetindeki evlenme normlarının açıklanmasında hali hazırda bu ülkede yürürlükte bulunan 188/1959 sayılı kişisel durum kanununa başvurulmuştur. Irak Cumhuriyeti sivil durum kanununda, öngörülmeyen hallerin yorumlanması ve çözümlenmesinde bu kanunun maddeleriyle en alakalı İslam Hukuku ilkelerinin esas alınacağı, mahkemelerin bütün bu hususlarla alakalı olarak yargı kararlarına, Irak'ta ve kanunları Irak kanunlarına benzeyen diğer İslam ülkelerindeki İslam fikhî normlarına danışacağı belirtilmektedir.²¹⁹

3.27.1. Evlenme

Evlenme kavramı söz konusu kanunda diğer ülkelerde yapılan tanımlara koşut olarak “ortak bir hayat ve nesil bağı kurmak amacıyla erkek ile kendisine dinen helal olan bir kadın arasında yapılan sözleşme” olarak tanımlanmış, evlilik akdinin yapılması halinde bu akdin şartlarının tarafları bağlayıcı olacağı, evlilik vaadinde bulunmak, Fatiha suresini ve hutbe okumanın evlilik sözleşmesi anlamına gelmeyeceği belirtilmiştir.²²⁰

3.27.2. Çok Evlilik

Kanunda, birden fazla kadınla evlenmeye izin verilemeyeceği bildirilse de çeşitli şartların yerine getirilmesine bağlı olarak erkeklerin hâkim izniyle çok evlilik yapabilecekleri açıkça zikredilmiştir. Bu şartlar, erkeğin bir den fazla kadının geçimini temin edebilecek mali yeterlikte olması ve çok evlilikte مصلحة مشروعة meşru fayda bulunması halinde birden fazla evliliğe hâkim tarafından izin verilebileceği şeklinde belirlenmiştir. Eşler arasında adaletin sağlanamayacağından endişe duyulması halinde çok evliliğe izin verilemeyeceği ancak yine de bunun hâkimin takdirine bırakılacağı ifade edilmiştir. Çok evlilik konusundaki şartları yerine getirmediği halde çok evlilik yapanların en az 1 yıl hapis cezasına veya 100 Irak dinarı para cezasına ya da her iki cezaya birlikte çarptırılacağı; dul kadınlarla evlenmiş olanların bu kapsamın dışında tutularak birden fazla evlenmelerine izin verileceği hükümlerine yer

²¹⁹ Irak Cumhuriyeti, 188/1959 Sayılı Kişisel Durum Kanunu “قانون الأحوال الشخصية العراقية رقم 188 لسنة 1959”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4> (Erişim Tarihi: 11.04.2021).

²²⁰ Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu “الوعد بالزواج وقراءة الفاتحة”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

verilmektedir.²²¹ Bu hükümlerden Irak kültüründe çok evliliğin bir olgu olarak ve bir normatif düzeyde kendisine yer bulduğu çıkarımında bulunmak pek mümkündür. Bu durum, evlilik hükümlerine geçmeden önce özellikle gerek kanuna çok evlilik konusuyla giriş yapılmış olması ve gerekse çok evlilikle ilgili yukarıda öngörülen koşullardan açıkça anlaşılmaktadır.

3.27.3. Akdin Rükünleri ve Şartları

Evlilik bağının taraflardan birinin dilde veya töresel olarak icap biçiminde teklifte bulunması ve diğer tarafın da vekili/yasal temsilcisi aracılığıyla bunu kabul etmesi şeklinde kurulacağı öngörülmüştür. Bu hükümden gerek Suriye Arap Cumhuriyetinde gerekse BAE’de evlilik akdinin kurulmasında icap, kabul ve kabulde kadına vekalet etme normlarının koşut biçimde Irak’ta da yer aldığı anlaşılmaktadır. Sözleşmecilerin veya vekillerin yasal ve şeri koşulları yerine getirilmeleriyle ehliyet normunun gerçekleşmiş kabul edileceği bildirilen kanunda *evlilik akdinin kuruluş şartları veya sıhhat şartlarından* birinin eksik olması halinde, akdin gerçekleşmeyeceğine işaret edilirken, bu şartlar:

- 1- İcap ve kabul meclisinin aynı yerde olması
- 2- Sözleşmecilerin diğer tarafın konuşmasını dinlemesi ve kastedilenin evlilik sözleşmesi yapmak olduğunu kavramaları
- 3- İcap için kabul onayının verilmesi
- 4- Yasal ehliyeti haiz iki erkek şahidin evlilik sözleşmesine tanıklık etmesi
- 5- Akdin gerçekleşmemiş bir şart *حادثه* شرط معلق / تعليق veya gerçekleşmemiş bir olay *حادثة* غير محققة üzerine kurulmamış olması

Şeklinde sıralanmıştır.²²² Aynı kanunda, akde bizzat katılmayan kadınla evlenmek istediğini yazılı olarak bildirmesi ve kadının da bu yazıyla şahitler huzurunda erkekle evlenmek istediğini beyan etmesi şeklinde yapılabileceği, evlilik akdi içerisinde öne koşulan meşru şartların²²³ yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, erkeğin evlilik sözleşmesi içinde belirtilen

²²¹ Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “مصلحة مشروعة”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

²²² Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “اتحاد مجلس الإيجاب والقبول...”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

²²³ Arap ülkelerinde شرعي مشروع ifadeleri gerek modern hukuk normları ve gerekse İslam hukuku normlarına göre meşruiyeti ve yasal olmayı ifade etmektedir.

şartları yerine getirmemesi halinde kadının sözleşmeyi feshetme hakkına sahip olduğu bildirilmektedir.²²⁴

3.27.4. Ehliyet ve Erginlik

İlgili kanunda, ehil olmada akıl sahibi olma ve 18 yaşını tamamlamış olma şartı aranmaktadır. Eşlerden birinin akıl hastası olması, bu evliliğin topluma zarar vermeyeceği ve erkeğin yararına olacağı yönünde bir rapor verilmesi halinde ve diğer tarafın da açık bir biçimde bu evliliği kabul etmesi durumunda hâkimin, akıl sahibi olmayanların evlenmesine izin verme yetkisinin bulunduğu ifade edilmiştir. Hakimin 15 yaşını tamamlayan bir erkeğin evlenmek için gerekli fiziksel ve zihinsel ehliyet ve yeterliğe sahip olduğuna kanaat etmesi ve erkeğin yasal temsilcisinin الولي de bu evliliğe onay vermesi halinde evlenmesine izin verme yetkisine sahip olduğu, yasal temsilcinin bu evliliğe razı olmaması durumunda ise hakimin belirli bir süre zarfında yasal temsilcinin söz konusu evlilik için onayını talep edeceği, bu süre zarfında evlilik işlemine itiraz etmez ya da itirazının dikkate değer bir temeli olmazsa hakimin 15 yaşını tamamlayan erkeklerin evlenmesine izin verebileceğine yönelik hükümlere yer verilmiştir.²²⁵ Bu çerçevede, Irak toplumunda evlenme yaşına ilişkin toplumsal ön kabulün başka deyişle öncül kültürel normun, ilk bakışta erkeğin buluğa ermesi olduğu ve toplumun erken buluğ yaşı sonrası evlenme eğilimlerinin ve uygulamalarının bunda doğrudan etkisi olduğu söylenebilir. Ancak bu ayrımın daha doğru ve açık bir saptamasını kanunun 8. Maddesinin 2. Fıkrasında geçen “ Hakim, 15 yaşına ulaşan kişinin evlenmesinin elzem olduğuna karar vermesi halinde, erkeğin şer ’an ve fiziksel olarak buluğa ermiş olması koşuluyla bu evliliğe izin verme yetkisi vardır” hükmünden, aslında bir nevi İslam hukukunda evvelden beri var olan önemli bir norm olan “bulûğ البلوغ” normuna göndermede bulunmaktadır. İslam hukukunda buluğda “*çocuğun fiilen veya hükmen biyolojik-cinsi ergenlik kazanması*” durumu esas alınmaktadır. Bardakoğlu’nun, İslam hukukunda erkekler on iki, kızların dokuz yaşını tamamlamasıyla buluğa ermiş sayıldıklarını ve buluğ için belirlenen alt yaş sınırına ulaşmış kabul edildiklerini, erkeğin ve kızın cinsi yönden fiili ergenliğe kavuşması ile “fiili buluğ”; çocuğun belli bir azami yaş sınırına ulaşmasıyla birlikte de “hükmen bulûğ”un gerçekleştiğini belirterek “Ebu Hanife’ye göre

²²⁴ Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “للزوجة طلب فسخ العقد...”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

²²⁵ Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “الأهلية-عہلیت”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

erkek on sekiz, kız on yedi yaşını tamamlayınca, İslam hukukçularının büyük çoğunluğuna göre ise erkek-kız ayrımı olmaksızın çocuk on beş yaşını tamamlayınca fiilen erip ermediğine bakılmaksızın hükmen bulûga ermiş sayılır”²²⁶ şeklindeki tespitleri Irak toplumunda evlilik olgusunda belirleyici ve öncül normun İslami mezheplerin bu konudaki içtihatları olabileceğini göstermektedir.

3.27.5. Rıza

Evlilik kişilerin kendi rıza ve tercihlerine dayalı olarak kurdukları beşerî münasebetler ve kurumlardandır. Kişilerin kendi rıza ve tercihleri dışında evliliğe zorlanmaları, kabile toplumlarında dahi hemen hiçbir toplumda hoşça karşılanan ve benimsenen davranış biçimlerinden değildir. Irak Kişisel Durum Kanununda, evliğin sözleşmecî tarafları doğrudan ilgilendiren rıza kısmına da değinilmiş bu çerçevede belli başlı hükümler öngörülmüştür. Söz konusu kanunda, yakınların veya üçüncü şahısların kadın olsun erkek olsun hiçbir şahsı istemediği bir evliliğe zorlamayacağı, zifafa girilmemişse zorla yaptırılan evlilik sözleşmesinin geçersiz olacağı, akrabaların ve diğer şahısların evlilik ehliyeti bulunan kimselerin evlenmesini engelleme yetkisinin olmadığı, bu kişilerin birinci dereceden yakın akraba olması halinde üç yıla kadar hapis cezasına veya muadili para cezasına çarptırılabilceği, yakın akraba değillerse on yıla kadar hapis veya en az 3 yıl hapis cezasına çarptırılacakları, evlilik ile ilgili rıza kuralına aykırı hareket edenler hakkında yasal takiplerin yapılabilmesi için şer’i mahkemeler ve aile mahkemelerince soruşturma makamlarına bildirimde bulunacağı, bu kişilerin ilgili makamlar nezdinde ifade vermesini temin etmek amacıyla tevkif edilerek gözaltına alınabilecekleri, zorlama ve engele maruz kalan kişilerin yetkili soruşturma birimlerine müracaat edebileceği kabilinden hususlara yer verilerek, bir anlamda evlenme olayında rıza normunun altı çizilmiştir.²²⁷

²²⁶ Ali Bardakoğlu, “Bulûğ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1992), 6, 413-414.

²²⁷ Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “الرضا”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

3.27.6. Gayri Resmi Evlenmeler/Sözlü ve Yazılı Evlenmeler

Evlilik sözleşmelerinin tescil ve tespit işlemleri yetkili mahkemeler nezdinde yapılmaktadır. Söz konusu kanunda bu işlemlerin için belirli şartlar öngörülmüştür. Bu şartlar; sözleşmeci tarafların kimlik bilgileri, yaşları, Mehir miktarları, evlenmelerinde şer'i bir engel taşımadıklarını içeren bir beyan sunmaları; bu beyanın taraflarca imzalanmasına ek olarak, mahalle veya köy muhtarından ya da muteber muhit sakinlerinden bu beyanlarını belgelendirmeleri; beyan ekine bulaşıcı hastalık ve sağlık engeli taşımadıklarını gösteren sağlık raporunu eklemeleri; beyanda bulunan bilgilerin hakim huzurunda sözleşmeci tarafların imza veya parmak izleri alınarak evlilik siciline işlenmesi ve onaylanması; karı-kocaya evlilik kanıt belgesinin حجة بالزواج verilmesi; belge içeriğinde kaydedilecek gerekçelerin usulüne uygun şekilde işlenmesi, yetkili mahkeme nezdinde itirazda bulunulmadığı sürece bu belgede bildirilen mihrin geçerli olacağı şeklinde özetlenebilir.²²⁸ Bu şartlar, aynı zamanda Irak toplumunda resmi makamlar dışında yapılan bir tür örfi evlilik olgusunun varlığına, başka deyişle resmiyet dışında evlenmeye ilişkin kültürel bir normun varlığına da işaret etmektedir. Bu çerçevede kanunun ilgili kısımlarında geçen “mahkeme dışında evlilik yapanın en az altı ay en fazla bir yıl hapse” “mahkeme dışında ikinci evlilik yapanınsa en az üç yıl en fazla beş yıl hapis cezasına çarptırılmasını” ve bu hususta para cezalarını öngören hükümlere bakarak evlilik kanıt belgesinin حجة بالزواج mahkemeler ve evlendirme memurlukları dışında akrabalar arasında töresel olarak yapılan evliliklerin daha sonra taraflar ile yeni doğan çocuklarının nüfus kayıt, eğitim, sağlık hizmetlerinden yararlanma, iş müracaatlarında bulunma vb. beşerî gereksinimlerini karşılamaya dönük olarak tanzim edilmiş olabileceği yönünde çeşitli çıkarımlarda bulunmak mümkündür. Bir kadının kendi karısı olduğunu beyan etmesi ve bunda şer'i veya yasal bir engel bulunmaması ve kadının bu beyanı onaylaması halinde evlilik tespitinin bu beyana dayanılarak yapılabileceği belirtilen kanunda kadının bir erkekle evli olduğunu beyan etmesi ve erkeğin de şer'i veya yasal bir engel bulunmaması koşuluyla bunu onaylaması durumunda eşler arasında evlilik tespitinin yapılabileceği, kadının ölümünden sonra erkeğin bunu kabul etmesi halinde ise evlilik tespitinin yapılmayacağına ilişkin hükümler de yer almaktadır.²²⁹ Öngörülen bu hükümlere bakılarak, söz konusu kanunun evlenmenin toplum katmanında

²²⁸ Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “تسجيل عقد الزواج وإثباته”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

²²⁹ Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “حجة بالزواج”, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

bağlantılı olduğu diğer kültürel durumları da göz önüne alarak buyurucu nitelikte çeşitli normlar belirlemeye çalıştığı görülebilir. Bu bir anlamda, eskiden beri geleneklerde ve törelerde var olan evlenmeyle ilintili kimi durum ve olayların, davranış biçimlerinin düzenlenmesine, dizgeli bir hale getirilmesine yönelik adımlar atma amacına matuftur. Dolayısıyla, kanun bir taraftan mezhepsel yorumlara göre düzenlenmiş hükümleri modern dizge içinde yeniden öngörmekte, diğer yandan mezhepsel yorumlara göre yapılmış evlilikleri kayıt altına almayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, evlenmeyle ilgili önemli kültürel normlardan birinin de ister mahkeme ve evlendirme memurluklarında yazılı olarak yapılsın isterse sözlü nikah akdi olarak yapılmış olsun, *evlilik işleminin yazılı olarak kayıt altına alınması olduğu* bu nedenle sözlü ve yazılı olmak üzere iki farklı kültürel normun bulunduğu söylenebilir.

3.27.7. Ehli Kitapla Evlenme Olgusu

Ehl-i kitap kavramı, bir İslam bilimi terimi olarak “ilâhî bir kitaba inananlar” anlamında, “Müslümanlar dışındaki kutsal kitap sahibi din mensupları için kullanılmakta, İslâm literatüründe ayrıca Ehl-i kitap yerine “کتابي kitâbî” kelimesinin kullanıldığı görülmektedir.²³⁰ Bu kavram ilgili kanunda ehli kitaptan olan erkek için کتابي ; kadın için کتابية biçiminde ism-i mensup sıygasında verilmekte ve Müslüman erkeğin Ehl-i kitaptan olan kadınla evlenebileceği bununla birlikte Müslüman kadının Müslüman olmayan erkeklerle evlenmesinin uygun olmayacağı belirtilmekte, eşlerden birinin Müslüman olmasının evliğin devam etmesi veya eşlerin tefrik edilmesi hususunda İslam şeriatı hükümleri tabi olunması anlamına geldiğinin altı çizilerek, bir anlamda Ehl-i Kitaptan kadınlarla yapılan evliliklerde de tabi olunacak normun İslam hukuku normları olacağına işaret edilmektedir.²³¹

²³⁰ Remzi Kaya, “Ehl-i Kitap”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1994), 10, 516.

²³¹ Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “المحرمات وزواج الكتابيات” <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

3.27.8. Mehir

Mehir kavramı, gerek çalışma kapsamına dahil ettiğimiz veya bölüm kapsamının gereğinden fazla aşılması amacıyla dahil edemediğimiz bütün evlilik sözleşmelerinde gerekse evlilik sözleşmelerinin tabi olduğu mevzuatlarla ilgili bu bölümde ele alınan veya alınmayan kanunlarda karşımıza gelmektedir. Bu kavramla ilgili yapılan isimlendirmeler her ne olursa olsun, ilgili normun bütün Arap ülkelerinde ve İslam ülkelerinde koştut biçimde kullanıldığını söylemek mümkündür. Mehir kavramına Irak Kişisel Durum Kanunda Evlilik hakları çerçevesinde değinilmiş, türüne göre mehr-i müsemma ve mehr-i misil olarak iki normatif düzeyde ve veriliş zamanına göre de mehr-i muaccel ve mehr-i müeccel olarak iki düzeyde olmak üzere çeşitli düzenlemelere gidilmiştir. Bu meyanda, evlilik sözleşmesinin yapılmasıyla kadının mehr-i müsemmayı (adı konulmuş ve evlilik akdinde verilmesi taahhüt edilmiş) almaya hak kazanacağı, herhangi bir mehr-i müsemma belirtilmemiş veya esastan reddedilmişse kadının mehr-i misil alma hakkının bulunduğu, nişanlı erkeğin evlenmeden önce nişanlısına mehre mahsuben bir mal vermesi sonra taraflardan birinin evlenmekten vazgeçmesi veya ölmesi halinde bu malı aynen veya kıymetine mukabil bedel olarak geri almasının mümkün olacağı, mehir olarak verilmeyen hediyelerin hibe hükmünde olduğu şeklinde çeşitli hükümlere yer verilmiştir. İlâveten mehrin bir kısmının veya tamamının peşin olarak ödenebileceği gibi ertelenebileceğine değinilerek mehir türlerinden mehr-i muaccel ve mehr-i müeccel de zikredilmiştir. Mehir ile ilgili kanun kapsamında öngörülmeven hususlarda geleneksel ve töresel uygulamalara göre mehrin belirlenebileceği bildirilen kanunda, ertelenmiş mehrin vadesinin ise ölüm veya boşanma halinde dolmuş sayılacağına işaret edilmiştir.²³² Aydın'ın (DİA:2003) yaptığı şu tespitler de bu bulguları desteklemektedir:

*“Mehrin tamamı nikâh anında ödenebileceği gibi tamamının veya bir kısmının ödenmesi daha sonraya da bırakılabilir. Bir kısmının peşin (mehr-i muaccel), kalanının daha sonra (mehr-i müeccel) ödenmesi genel bir uygulama gibi görünmektedir. Boşanmaların sık rastlandığı Kuzey Afrika bölgesinde belli dönemlerde mehrin sonraya bırakılan kısmının boşama hakkının kötüye kullanımını engellemek için yüksek tutulduğu belirtilmektedir. Mehir için herhangi bir vadenin belirlenmediği durumlarda mahallî örf ve âdetler esas alınır. Taraflardan birinin ölümü halinde veya boşanma durumunda mehrin vadesinin geldiği kabul edilir.”*²³³

²³² Irak Cumhuriyeti Kişisel Durum Kanunu, “المهر” <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.

²³³ Mehmet Akif Aydın, “Mehir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), 28, 290.

3.28. Hedef Kùltürde Evliliğe İlişkin Normlar

Hedef kùltürde evlenme olayına ilişkin normların betimlenmesinde hali hazırda yürürlükte bulunan ve 8 Aralık 2001’de resmî gazetede yayınlanan 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’na başvurulmuştur. Türk Medeni Kanunu’nda nişanlılık, evlenme ehliyeti ve engelleri, evlenme başvurusu ve töreni, batıl olan evlenmeler ve butlan sebepleri vb. evlenmeye içkin süreçler hakkında çeşitli normlar belirlenmiştir.²³⁴ Çalışmanın bu kısmında Türk Medeni Kanunu çerçevesinde belirlenmiş olan belli başlı normlar koşut özellikleri itibariyle ve ana hatlarıyla özetlenmiş, ayırt edici nitelikteki koşut kavramlar Türkçe-Arapça satır arası düzenlemelerle gösterilmiştir.

²³⁴ Türkiye Cumhuriyeti, Türk Medeni Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf> (Erişim Tarihi: 11.04.2022).

3.28.1 T.C. Evlenme Belgesi

FORMÜL B

1	DEVLET TÜRKİYE CUMHURİYETİ Etat Staat	2	NÜFUS İDARESİ Service de l'état civil de Standesamtbehörden
		ÇUBUK / ANKARA	
No: 			
3	EVLENME KAYIT ÖRNEĞİ Extrait de l'acte de mariage Auszug aus dem Heiratsregister		
4	EVLENME TARİHİ VE YERİ Date et lieu de mariage Tag und Ort der Eheschließung	JO MO AN 	YENİMAHALLE
		5	6
		KOCA Mari Ehemann	KARI Femme Ehefrau
7	EVLENMEDEN ÖNCEKİ SOYADI Nom avant le mariage Name vor der Eheschließung		
8	ADI Prénoms Vornamen		
9	DOĞUM TARİHİ VE YERİ Date et lieu de naissance Tag und Ort der Geburt	JO MO AN 	JO MO AN
		ANKARA	ÇARŞAMBA
10	EVLENDİKTEN SONRAKİ SOYADI Nom après le mariage Name nach der Eheschließung		
14	KİMLİK NO Numéro d'identification Personenkenntzeichen		
13	NUFUSTA KAYITLI OLDUĞU YER Lieu et numéro du registre de famille Ort und Nummer des Familienregisters		
11	İŞLEME AİT DİĞER BİLGİLER Autres annotations de l'acte Andere Angaben aus dem Eintrag		
12	VERİLİŞ TARİHİ Date de délivrance Tag der Ausstellung	JO MO AN 	
İMZA Signature Unterschrift		MÜHÜR Sceau Siegel	

SYMBOLES/ZEICHEN/SYMBOLS/SIMBOLOS/ΣΥΜΒΟΛΑ/SIMBOLI/SYMBOLEN/SÍMBOLOS/ŞARETLER/SIMBOLI

-Jo : Jour / Tag / Day / Día / Ημέρα / Giorno / Dag / Dia / Gün / Dan
-Mo: Mois / Monat / Month / Mes / Μήν / Mese / Maand / Mês / Ay / Mesec
-An: Année / Jahr / Year / Año / Έτος / Anno / Jaar / Ano / Yıl / Godina
-M : Masculin / Männlich / Masculine / Άρρεν / Maschile / Mannelijk / Masculino / Erkek / Muški
-F: Féminin / Weiblich / Feminine / Femmino / Θήλυ / Femminile / Vrouwelijk / Feminino / Kadın / Ženski
-Mar: Mariage / Eheschließung / Marriage / Matrimonio / Τάμος / Matrimonio / Huwelijk / Casamento / Evlenme / Zaključenje
braka
-Sc: Séparation de corps / Trennung von Tisch und Bett / Legal separation / Separación de cuerpos / Χωρισμός από τραπέζης
και κοίτης / Separazione personale / Scheiding van tafel en bed / Separação de pessoas e bens / Ayrılık / Fizička rastava
-Div: Divorce / Scheidung / Divorce / Divorcio / Διαζύγιον / Divorzio / Echtscheidung / Divórcio / Boşanma / Razvod
-A : Annulation / Nichtigkeitsklärung / Annulment / Anulación / Ακύρωση / Annulamento / Nietigverklaring / Anulação / İptal /
Poništenje
-Dm: Décès du mari / Tod des Ehemannes / Death of the husband / Defunción del marido / Θάνατος του συζύγου / Morte del
marito / Overlijden van de man / Obito do marido / Kocanın ölümü / Smrt muža
-Df: Décès de la femme / Tod der Ehefrau / Death of the wife / Defunción de la mujer / Θάνατος της συζύγου / Morte della
moglie / Overlijden van de vrouw / Obito da mulher / Karının ölümü / Smrt žene
*Il a été ajouté par la décision du 10.9.1987 de l'Assemblée Générale de CIEC a Lisbonne

Resim 3.4. T.C. evlenme belgesi örneği

رئيس البلدية/ رئيس مجلس belediye bulunan yerlerde belediye başkanı memurunun المأذون الشرعي veya bu işle görevlendireceği memur الموظف المسؤول köylerde muhtar العمدة Evlenme başvurusunda erkek ve kadından her birinin nüfus cüzdanı, nüfus kayıt örneği ve varsa önceki evliliğin sona erdiğine ilişkin belgeyi ilgili memurluğa vermeleri; başvuruda bulunan küçük veya kısıtlı ise ayrıca yasal temsilcisinin imzası onaylanmış yazılı izin belgesiyle birlikte evlenmeye engel hastalığının bulunmadığını gösteren sağlık raporunu طبي يفيد خلوهما من الموانع الصحية للزواج sunmaları; evlendirme memurunun evleneceklerden birinin evlenmeye ehil olmadığını ya da evlenmeye yasal bir engeli شرعي مانع قانوني bulunduğunu ya da başvurunun usulüne uygun olarak حسب yapılmadığını tespit etmesi halinde evlenme başvurusunu reddetme yetkisine sahip olduğu ve ret kararını başvuru sahiplerine yazılı olarak bildireceği öngörülmüştür. Kanunda evlenme töreninin yapılış biçimiyle ilgili olarak öngörülen hükümler gayet sarıh olup, evlenme töreninin evlendirme dairesinde evlendirme memurunun ve ayırt etme gücüne sahip ergin iki tanığın التمييز على القدرة شرعاً/ بالأهلية شريعاً önünde açık olarak علني yapılacağı kaydedilmiş; *“Evlendirme memuru, evleneceklerden her birine birbiriyle evlenmek isteyip istemedikleri sorar. Evlenme, tarafların olup sözlü cevaplarını verdikleri anda oluşur. Memur, evlenmenin tarafların karşılıklı rızası ile kanuna uygun olarak yapılmış olduğunu açıklar”*²³⁷ denilerek bir anlamda evlenme olayı ile ilgili olarak kaynak kültür normlarında da yer alan إيجاب والقبول irade beyanı normuna, الرضا المتبادل بينهما ve karşılıklı rıza ilkesine yer verilmiştir.

Medeni Kanunun yeniden evlenmeyle ilgili hükümlerinde, yeniden evlenmek isteyen kimsenin önceki evliliğini bittiğini ispat etmek zorunda olduğu, gaiplik durumunda حالة mahkeme tarafından evliliğin feshine karar verilmeye kadar gaipliğine karar verilen kişinin eşinin yeniden evlenemeyeceği öngörülürken, herhangi bir nedenle eşinden boşanan veya ölüm nedeniyle eşini kaybetmesi nedeniyle yeniden evlenmek isteyen kadın için bekleme süresi ise عدة النساء evliliğin sona ermesi halinde kadının evliliğin sona ermesinden itibaren üç yüz gün geçmedikçe evlenemeyeceği şeklinde ve kadının doğurması halinde bu

²³⁷ Türk Medeni Kanunu, “Evlenme Başvurusu ve Töreni”, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>.

sürenin hükmen bitmiş sayılacağı, kadının önceki evliliğinden gebe olmadığına anlaşılması veya evliliği biten eşlerin tekrar birbiriyle evlenmek istemeleri durumunda mahkemenin bu süreyi kaldıracağı kaydedilmiştir.²³⁸

3.29. Evlenmeyle İlgili Belli Başlı Koşut Sözcükler

Bu bölümdeki çalışmalar kapsamında evlenme konusunda incelenen kaynak kültür normlarında yer alan koşut söz varlığına ek olarak, bölüm sınırlılığı nedeniyle ele alınamayan diğer bazı Arap ülkelerinin ilgili mevzuatlarında bulunan belli başlı koşut sözcük ve kavramlardan, evlenme olayıyla ilgili önemli koşut söz varlıklarını hedef kültürdeki karşılıklarıyla birlikte sunan bir tablo oluşturulmuştur. Bu tabloda, evlenme olayındaki kaynak kültür normları temsil eden anahtar kelime ve kavramların bir listesi sunulmuştur.

Koşut Sözcüğün Hedef Kültürdeki Karşılığı	Kaynak/Emsal Kültürlerde Belli Başlı Koşut Sözcükler
Aile kurmak	إنشاء أسرة تكوين أسرة بناء أسرة
Akit meclisi	مجلس العقد، محل العقد
Akıllı, akıl sahibi	عاقِل
Akli melekeler	القوى العقلية
Akraba; Akrabalar; akrabalık bağı, akrabalık bağları; akraba olmayanlar	قريب، عاصب؛ أصول وفروع، محارم؛ صلة، روابط القربا؛ الأغيار

²³⁸ 238 Türk Medeni Kanunu, “Gaiplik, kadın için bekleme süresi”, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>.

Altsoy	الفرع، وإن نزل، الفروع، الفصول
Anlaşmazlık, uyuşmazlık	مخالفة، نزاع
Bağ kurmak	ترابط، ربط
Bekleme süresi, iddet bekleyen kadın	عدة، معتدة
Belgelendirmek	توثيق، تسجيل، إثبات، تثبيت، ترسيم
Beyanlar	ألفاظ، أقوال، إفادات، تصريحات، بيانات،
Birebir, olduğu gibi,	مثله، عينه، عيانه، قيمته
Birinin biriyle evlenmesini engelleme durumu	حالة العضل، حالة الإعاقة
Bunak, bilinçsiz, tutarsız	معتوه
Çeyiz	جهاز
Çok evlilik	تعدد الزوجات الزيادة في الزوجات
Denklik; denk	كفاءة، كفاء
Ehliyet yaşı, evlenme yaşı, rüşt yaşı, evlenme ehliyeti	سن الأهلية، سن الرشد، الأهلية المدنية، أهلية الزواج
Erginlik; ergin, cinsel erginlik	بلوغ، بالغ/بالغة؛ القابلية البدنية
Eş: karı, koca	الزوج، الزوجة، الزوجان، العاقدان

Evlenme	زواج، تزوج، نكاح، إحصان
Evlendirme memuru	المأذون الشرعي، الموثق، ضابط الحالة المدنية، موظف مؤهل قانوناً
Evlenme Yasakları/Engelleri; evlenme engeli bulunmamak	الحرمت، المحرمات، الموانع الشرعية، موانع الزواج، الخلو من من الموانع الشرعية
Daimi/geçici evlenme engelleri	الموانع الشرعية المؤبدة/ المؤقتة؛ الموانع الشرعية على التأبید/ التوقيت
Evlilik; evlilik bağı	الزوجية؛ صلة الزوجية
Evlilik sözleşmesi yapmak	عقد الزواج إبرام عقد الزواج
Fatiha suresini okumak	قراءة الفاتحة؛ اقتران الفاتحة بـ
Gaiplik; gaip	غيبية؛ الغائب، المفقود
Gebelik	حمل
Geçerli	ساري، صحيح، نافذ،
Geçersiz	باطل
Geçim	إعالة، معاشرة، إسكان، إنفاق على
Geçimsiz	ناشز

Gelenek, töre	العادة، العرف
Gerçekleşmemiş şart	شرط واقف، شرط معلق، شرط تعليلي، شرط غير محقق
Gerekmesi halinde, gerektiğinde,	عند الحاجة، عند الاقتضاء، عند اللزوم، عندما لزم الأمر، عند الضرورة، إذا دعت الحاجة
Geri almak, geri istemek	استرداد
Gözetmek, korumak, kollamak	رعاية، عناية، محافظة
Haksız yere, gerekçesiz,	بغير مقتض، دون مبرر، دون سائق، دون سبب، بغير معلل
Hediyeleşmek	تبادل الهدايا
Hediye etmek, hibe etmek	إهداء
İcap ve kabul, irade beyanı	إيجاب وقبول
İffetli olmak	العفة، العفاف، صيانة العرض
İhramda, ihramlı	محرم، محرمة بحج أو عمرة
İma ile, örtülü; örtülü hoşnutluk, zımni rıza	ضمنًا، رضا ضمني،
İyi geçinmek	العشرة بالمعروف المعاشرة بالمعروف

	العشرة بين الزوجين المساكنة حسن المعاشرة حسن معاملة
Kanıt	حجة، بينة، دليل، سائع، مسوغ، وثيقة، تبرير، مبرر
Kan hısımlığı	القربة
Kayın hısımlığı	المصاهرة
Kısıtlı; kısıtlama	المحجور عليه، الحجر
Küçük	صغير، صبي، قاصر
Mağdur olan taraf	الطرف المتضرر
Maslahat	مصلحة؛ ضرورة
Mehir	صَدَاق، نِحْلَة، عَلَاق، قَرِيضَة، صَدُقة، عَطِيَة، عَكَر، هِبَة
Mehr-i Misil	مهر المثل، صداق المثل
Mehr-i Müsemma	الصداق المسعى، المهر المسعى
Mehr-i ödemek	أداء المبلغ، أداء المهر، دفع المهر، دفع الصداق، إصداق المهر، إصداق الصداق

Mehir miktarı	مقدار المهر، قدر الصداق
Müslüman olmak (hali hazırda)	إسلام
Nişanı bozmak	العدول عن الخطبة
Nişanlı	الخاطب، المخطوبة
Ölçüt	العبرة
Örfe uygun şekilde, akrabalar arasında uygun görüldüğü şekliyle	اعتراقاً، عرفياً
Peşin ödenen	الحال منه، المعجل،
Reşit, ergin	راشد، بالغ
Rükün	ركن
Rıza; açıkça, sarıh rıza, muvafakat, onay; karşılıklı razı olmak	رضا، صراحةً، رضا صريح، موافقة صريحة؛ تراضي
Savurgan	سفيه
Sevgi	مودة، محبة، ود، حب، عطف
Sevmediği biriyle evlenmeye zorlamak	إكراه،
Soy	نسل، نسب، عصب
Sözleşme; anlaşarak sözleşme,	عقد؛ عقد رضائي
Sözleşmek, söz vermek, taahhüt etmek	تواعد على، وعد ب، تعهد ب،

Sözleşmeye gelmek, duruşmaya gelmek, mahkemeye çıkmak; başvurmak	حضور، مثل أمام
Sözleşmeciler/ taraflar	العاقدان
Süt hısımlığı	الرضاع، الرضاعة
Sütten kesilmek	فطام
Şahitleri, beyanları dinlemek	السماع
Şahit-Şahitler	شاهد-شاهدون
Şart	شرط
Şefkat, Merhamet	رحمة
Tanık göstermek; tanıklık etmek	إشهاد على
Tanıklık	شهادة
Tazminat, bedel ödemek	تعويض
Uzlaştırmak, arabulmak	توفيق، إصلاح
Üstsoy	أصل، وإن علا، الأصول
Vade	أجل
Vadesi belirtilmemiş/ Adı konmamış	غير مقيد بأجل
Vasi	وصي

Yasaklamak	تحريم، منع
Yasal, şer'i; yasal gerekçe	شرعي، قانوني، مشروع؛ مبرر شرعي
Yasal temsilci	ولي-أولياء، الممثل الشرعي، الممثل القانوني، الوصي، النائب الشرعي، حاضن
Zabıt, tutanak, rapor	محضر، تقرير
Zifaf	الدخول، البناء

Tablo 3.4. Kaynak/emsal kültürlerde belli başlı koşut sözcükler²³⁹

3.30. Değerlendirme

Evliliğe ilişkin modern dönem kaynak kültür normlarda yapılan incelemelerde genelde bu alandaki din kültürü normlarının koşut biçimde esas alındığı, koşutlukların bu normların açıklanması ve yorumlanması temelindeki farklılıklar ve uygulamalar çerçevesinde oluşturulduğu görülmüştür. Bu çerçevede dini metinler terminolojisi öğretiminin bu alandaki koşut metinler çeviri öğretimiyle doğrudan ilgili olduğu ve bu alanda yapılacak uygulamalara önemli ölçüde katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu uygulamalar, öğrenciler, öğrenciler ve çevirmenlerin artalan bilgisini zenginleştireceği gibi aynı zamanda yapılacak karşılaştırmalı çözümlemeler de bu alana özgü kültürel farklılıkların doğru yorumlanmasına ve kültürler arası iletişimin doğru aktarılması amacına da hizmet edecektir. Bu hedefler doğrultusunda, genelde hukuk çevirisi özelde koşut metinler çevirisine ilişkin izlenceler ve program içerikleri oluşturulurken, çalışmamızda atıfta bulunan mevzuat bilgilerinden yararlanılabilir. Bununla birlikte gerek kaynak dil ve kültürlerde gerekse hedef kültürde yaşanabilecek sosyal ve kültürel dönüşümler ve değişimler paralelinde, mevcut normların ilerleyen zamanlarda farklı düzeylerde güncellenebileceği, ilave koşutluklar ve çeviri

²³⁹ Irak Kişisel Durum Kanunu, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>;
BAE Kişisel Durum Kanunu, <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>;
SAC. Kişisel Durum Kanunu, http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=1831&_,
Cezayir Aile Kanunu, “قانون الأسرة”, <https://www.joradp.dz/trv/afam.pdf> (Erişim Tarihi:14.04.2022).
Fas “Aile Kanunu, “مدونة الأسرة”, <http://fz.ma/fileattach/1326975120.pdf> (Erişim Tarihi: 14.04.2022).

metinleri üretilebileceği de dikkate alınmalıdır. Bu anlamda, evlenme olayına ek olarak din kültürü bağımlı diğer beşerî olayların da benzer araştırma süreçlerine konu olabileceği değerlendirilmektedir.

4. EĞİTİM BELGELERİNDE KÜLTÜREL NORMLAR

Çalışmanın bu bölümünde ele alınan bütün eğitim belgeleri, uzun süren bir araştırmanın ve temin girişimlerinin bir ürünüdür. Bu belgeler bakalorya belgeleri, mezuniyet belgeleri ve diplomalar ile not döküm (transkript) belgelerinden oluşmaktadır ve eğitimin farklı düzeylerindeki pek çok işlemini kapsıyor olması nedeniyle çalışmamızın önceki kısımlarında verilen belgelere göre sayıca daha fazla bir yekûn teşkil etmektedir.

Öte yandan kaynak/emsal kültürlerdeki metin kültürü normlarının bütün tabii koşullarıyla ayan beyan görülebilmesi bu bağlamda çalışmamızı sevk eden önemli araçlardan biridir ve aynı zamanda çalışmamızın önemli hedefleri ve araştırma sonuçlarından birisidir. Bu nedenle öncelikle uzun bir araştırmanın sonucunda temin edilebilen söz konusu eğitim belgelerinin orijinal biçimleri, izin verilen sınırlıklar dahilinde gerekli resim düzenleme çalışmaları yapılarak gösterilmiş daha sonra bu belgelerdeki metin kültürünün ayırt edici özelliklerine ve düzeylerinin neler olabileceğine ilişkin açıklamalara geçilmiştir. Bu okumalarda, tez çalışmamızın bu kısmında gösterilen bakalorya belgeleri, mezuniyet ve diplomalar ile not döküm belgelerinin eğitimin çeşitli aşamaları bağlamında kullanılan dil kültürünün daha belirgin ve geniş bir çerçevede görülebileceği çeşitli düzeyler ve ayırt edici özellikleri; birbirinin tamamlayıcısı parçaları halinde ve hep birlikte temsil ederek içerdiği görülmüştür. Dolayısıyla daha mümbit sonuçlara ulaşılması amacıyla inceleme ve değerlendirme çalışmaları bütün belge gösterimleri tamamlandıktan hemen sonra, eğitim belgelerinde yapılan incelemelerde elde edilen bulgulardan hareketle hazırlanan tablo çalışmalarının verilmesi şeklinde aşağıdaki gibi yapılmıştır.

- Metin Kültürü Normları: Eğitim belgelerinde koşut ifade biçimlerine ilişkin tablo çalışmalarının verilmesi
- Eğitim Kültürü Normları: Eğitim sistemlerine ilişkin tablo çalışmalarının verilmesi

Sahadaki gözlemler, eğitim belgelerinin, ülkemizde Arapça koşut metinler çevirisi alanında en çok çevirisi yapılan metinler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu, bir yandan Türkçeye çevrilmesi talep edilen eğitim belgelerinin diğer koşut metin belgelerine kıyasla sayıca daha çok olması, diğer yandan da eğitimin farklı düzeyleri ihtiva etmesi ve gerek eğitim ve gerekse iş başvurularına konu olmasından dolayı belge türlerinin bir durumdan diğer bir duruma değişken nitelikte olmasından ileri gelmektedir. Dolayısıyla metin kültürü normlarının görülebilmesi için yeterli miktarda belgenin gösterimi gerekli hale gelmiş bu da özellikle kaynak metin araştırma çalışmalarında elde edilen belgelerin paylaşılması adına

bölümdeki kaynak metin gösterimlerine daha fazla yer ayrılması gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu gereksinimin karşılanması, çıkış noktası metin kültürü normlarının ve geleneklerinin mümkün olan en uygun ve yeterli biçimde gösterilmesi ve sunulması amaçlanan bu bölümde, aynı zamanda önemli araştırma sonuçlarımızdan da biri olmuştur. Bu vesileyle, çeviri öğreticilerinin ve uygulayıcıların bu alandaki kaynak metin ihtiyaçlarının da karşılanması ve diğer yandan metinlerdeki biçim ve içerik katmanlarının görülmesi mümkün hale gelmiştir.

Öte yandan, bu bölümde kullanılan araştırma malzemelerinin kendine özgü yapısı gereği çalışmamızın elverişli bir biçimde akışının sağlanabilmesi ve araştırmamızın hedefleri doğrultusunda uygun bir biçimde gösterilebilmesi için temin edilebilen eğitim belgeleri bir Arap ülkesinden diğerine değişebilmektedir. Bununla birlikte, araştırma süresince 750 civarında eğitim belgesi temin edilmiş, çalışma sınırlılığı ve belge çalışmalarındaki teknik biçimlendirme gereksinimleri nedeniyle bu belgelerden büyük bir kısmı elemeye tabi tutularak bakalorya belgeleri, mezuniyet belgeleri ve diplomalar ve transkript belgeleri olmak üzere belli başlı belgelerle yetinilmiştir.

4.1. Bakalorya Belgeleri/ Lise Diplomalari/ Lise Diploma Sınavı Sonuç Belgeleri

Bakalorya “بكالوريا” Sözlükte liseden mezuniyet belgesi, lise diploması²⁴⁰ anlamına gelmektedir. Latince kökenli “bachalariatus” kelimesinden Fransızcaya “baccalauréat” şeklinde, bu dilden de Arapçaya بكالوريا şeklinde çeviri yazı olarak geçen ‘bakalorya’ başlangıçta amatör binici anlamında kullanılmıştır ve bir eğitim terimi olarak günümüzde Tunus, Cezayir, Fas, Moritanya, Suriye, Lübnan, Irak vd. pek çok Arap ülkesinde ortaöğretim sonunda yapılan lise diploması alabilmek ve yükseköğretime geçiş için yapılan akademik yeterlik sınavını ifade etmektedir.²⁴¹ 17 Mart 1808’de Napolyon Bonapart tarafından Fransız İhtilalinin ardından üniversitelerin yeniden yapılandırılmasından sonra uygulamaya geçirilen bir sınav olan bakalorya, birinci olarak ortaöğretimin başarılı ile bitirildiğinin bir göstergesi, ikinci olarak ise üniversiteye geçişin kapısını aralayan bir sınav türü olarak açıklanmaktadır.²⁴² Bakalorya belgelerinin manşet adları bir Arap ülkesinden

²⁴⁰ Ömer, “بكالوريا”, 233.

²⁴¹ Bakalorya, “معنى وأصل كلمة بكالوريا”, <http://www.istafid.com/sejut.php?ID=440> (Erişim Tarihi: 18.04.2022).

²⁴² Mustafa Ergun, “Fransa, İsviçre ve Türkiye’de Yükseköğretime Geçiş Sınavlarındaki Kimya Sorularının Karşılaştırılması”, *Milli Eğitim Dergisi* 199, (Yaz 2013): 150. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442018> (Erişim Tarihi: 18.04.2022).

diğerine değışebilmektedir. Belge adları birbirinden farklı olsa da bu belgeler çalışmanın bu safhasında ele alınmış olan aşağıdaki belge adlarından da göröleceğı üzere lise diploma sınavından alınan sonuçları bildiren ve lise diploması yerine geçen bakalorya koşutluğunu ifade etmektedir:

- Benin Cumhuriyeti: شهادة الثانوية /Diploma Du Bac
- Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti: شهادة البكالوريا
- Fas Krallığı: بكالوريا التعليم الثانوي
- Filistin: امتحان شهادة الدراسة الثانوية العام
- Katar: الشهادة الثانوية العامة لدولة قطر
- Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti: وثيقة نجاح
- Lübnan Cumhuriyeti: إفادة نجاح في امتحانات شهادة الثانوية العامة
- Suriye: وثيقة شهادة الدراسة الثانوية الفنية
- Suudi Arabistan Krallığı: كشف درجات شهادة الثانوية العامة
- Togo Cumhuriyeti: الشهادة الثانوية / Diplome Du Baccalaureat
- Tunus Cumhuriyeti: شهادة البكالوريا
- Uganda Cumhuriyeti: الشهادة الثانوية
- Yemen Cumhuriyeti: نتيجة امتحان الثانوية العامة

4.1.1. Cezayir Bakalorya Belgesi

Resim 4.1. Cezayir bakalorya belgesi

4.1.2. Tunus Bakalorya Belgesi

Resim 4.2. Tunus bakalorya belgesi

4.1.3. Fas Bakalorya Belgesi

ROYAUME DU-MAROC
MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE
ACADEMIE REGIONALE DE L'EDUCATION
ET DE LA FORMATION
REGION DE L'ORIENTAL-OUJDA

المملكة المغربية
وزارة التربية الوطنية
أكاديمية الجهوية للتربية والتكوين
الجهة الشرقية وجدة

بكالوريا التعليم الثانوي
BACCALAUREAT DE L'ENSEIGNEMENT SECONDAIRE

Le Ministre de l'Education Nationale atteste,
au vu des délibérations du jury, que

مدير التربية الوطنية يشهد وزير التربية الوطنية
على قرار لجنة المداولات

Inscrit (e) au Lycée
Délégation : NADOR
Né(e) le :
à : GUERCIF

المسجل (ة) بثانوية :
الموحد (ة) بتاريخ :
بـ : جرسيف

a été déclaré (e) admis (e) aux examens du
baccalauréat de l'enseignement secondaire
Session : juin 2002
Série : SCIENCES EXPERIMENTALES
Mention : ASSEZ BIEN

قد نجح (ت) في امتحانات بكالوريا التعليم الثانوي
دوره : يونيو 2002
شعبة : العلوم التجريبية
الميزة : مستحسن

Fait le/2002
عن وزير التربية الوطنية
Pour le Ministre de l'Education Nationale
مدير الأكاديمية
Le Directeur de l'Académie

رقم :
N°000

Il ne peut être délivré de duplicata de cette attestation.

Resim 4.3. Fas bakalorya belgesi

4.1.4. Suriye Bakalorya Belgesi

الجمهورية العربية السورية
وزارة التربية
مديرية التربية في محافظة حلب
رقم الاكساب ٩٦٠٠
١٩٩٦
استحق الطالب :
شهادة الدراسة / الثانوية الفنية / فرع التجارة
المولود في حلب عام ١٩٧٨
والدته :
وثيقة
رقم السجل : ٩٦٠٠

المجموع العام	التربية	القومية	الاشتراكية	المبادئ	مبادئ التعاون والمحاسبة	مبادئ في الاقتصاد	فن البيع والإعلان والعرض	مبادئ في الرياضيات المالية والإحصاء	اللغة الأجنبية وبرايلها انكليزية	المحاسبة	اللغة العربية	المواد
٥٤٠	٢٠	٥٢٠	٢٠	٤٠	٤٠	٤٠	٤٠	٦٠	٦٠	٦٠	٦٠	٦٠
٢٢٢	٨	٢١٤	٨	١٦	١٦	١٦	١٦	٢٤	٢٤	٢٤	٢٤	٢٤
٣٥٧	١٢	٣٤٥	٨	٣٢	٢٢	٢٥	١٢	٥٤	٥٧	٤٩	٣٢	٣٢
ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة	ثلاث عشرة

في ١٤٢٩/٠٩/٢١ هـ
٢٠٠٨/٠٩/٢١ م
كل شطب أو حك أو تحوير في الوثيقة يلغىها .

مدير التربية
رئيس دائرة الامتحانات

Resim 4.4. Suriye bakalorya belgesi

4.1.5. Libya Bakalorya Belgesi

دولة ليبيا

حكومة الوفاق الوطني

وزارة التعليم - المركز الوطني للامتحانات

وثيقة نجاح

التاريخ: 2019/11/18 م

يشهد المركز الوطني للامتحانات بوزارة التعليم بأن الطالبة /

قد نجحت في امتحان شهادة إتمام مرحلة التعليم الثانوي شعبة العلوم الاجتماعية الدور : (الأول)

للعام الدراسي 2013 - 2014 م بتقدير عام (جيد جداً) ونسبة (77.08 %)

تحت رقم جلوس / ضمن طلبة مدرسة / وقد تحصلت على الدرجات التالية:

المادة	النهاية الكبرى	النهاية الصغرى	أعمال السنة	الامتحان النهائي	الاجموع
التاريخ	160	80	60	73	133
الجغرافيا	160	80	46	85	131
علم السكان والتنمية	120	60	38	57	95
الفلسفة	80	40	24	40	64
علم النفس النمو	120	60	43	67	110
مبادئ العلوم السياسية	80	40	26	40	66
اللغة الإنجليزية	160	80	37	45	82
اللغة العربية	160	80	45	68	113
تقنية المعلومات	80	40	27	43	70
التربية الإسلامية	80	40	28	33	61
الاجموع العام					925.00

استخرجت هذه الوثيقة من واقع الكشوفات الرسمية وأعطيت لها بناءً على طلبها وسجلت تحت رقم

وتعتبر وثيقة رسمية وعلى الجهة المقدم لها هذه الوثيقة التأكيد من هويتها

تم الاستخراج بمعرفة: امال ابو زيد /

أ.عبد السيد سعيد شنفير

رئيس قسم الوثائق

أ.عبد الله محمد ساسي

رئيس وحدة إصدار الشهادات

أي كشط أو تغيير في هذه الوثيقة يلغىها

Resim 4.5. Libya bakalorya belgesi

4.1.6. Lübnan Bakalorya Belgesi

رقم الترشيح:

الجمهورية اللبنانية
وزارة التربية والتعليم العالي
المديرية العامة للتربية
دائرة الامتحانات الرسمية

إفادة نجاح
في امتحانات
شهادة الثانوية العامة
فرع العلوم العامة

رقم الشهادة:

إن المدير العام للتربية يثبت أن:
المولود سنة
فرع العلوم العامة، لدورة ٢٠١٨ العادية
ونال العلامات التالية:

المادة	علامة المرشح	العلامة القصوى
رياضيات	١٣٥	١٦٠
فيزياء	٧١	١١٠
كيمياء	٥٣	٨٠
لغة عربية وتعريب	٢٢	٥٠
لغة أجنبية أولى وترجمة	١٢	٤٠
فلسفة وحضارات	٦	٤٠
تاريخ	٦	٣٠
جغرافيا	١٤	٣٠
تربية	١٦	٣٠
علامة الاستدراك	٠	٠
المجموع العام	٣٣٥	٥٧٠
فقط	ثلاث مئة وخمس وثلاثون علامة	
الدرجة	-----	

بيروت في: ٢٠١٨/٠٧/

عن المدير العام للتربية
رئيسة دائرة الامتحانات الرسمية بالتكليف

هيلدا ريمون الخوري

دائرة الامتحانات الرسمية
وزارة التربية والتعليم العالي

Resim 4.6. Lübnan bakalorya belgesi

4.1.7. Filistin Bakalorya Belgesi

بسم الله الرحمن الرحيم

فلسطين
وزارة التربية والتعليم العالي

امتحان شهادة الدراسة الثانوية العامة لعام 2013
كشف علامات طلبة فرع العلوم الانسانية الناجحين

الاسم : _____

رقم الجلوس : _____

المدرسة : _____ بشير الريس الثانوية "أ" للبنات

مديرية التربية والتعليم : غرب غزة

مكان الولادة : غزة

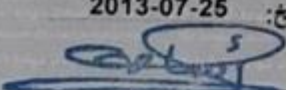
تاريخ الولادة : _____

المبحث	النهاية العظمى	النهاية الصغرى	العلامات المستحقة	
			بالارقام	بالحروف
			2012	2013
التربية الإسلامية	100	50	64	اربع و ستون
اللغة العربية	150	75	90	تسعون فقط
اللغة الإنجليزية	150	75	76	ست و سبعون
التاريخ	100	50	50	خمسون فقط
الرياضيات	100	50	80	ثمانون فقط
الجغرافيا	100	50	50	خمسون فقط
الإدارة والاقتصاد	100	50	68	ثمان و ستون
الثقافة العلمية	100	50	54	اربع و خمسون
القضايا المعاصرة	100	50	67	سبع و ستون
تكنولوجيا المعلومات	100	50	62	اثنان و ستون
المجموع العام	1000	500	607	ستمائة و سبع علامات

60.7 المعدل المنوي :

ستون احدى سبعة اعشار فقط

التاريخ : 2013-07-25

وزير التربية والتعليم العالي

الخاتم الرسمي

النتيجة : ناجح

كتبها : الحاسوب

راجعها :

* المجموع العام = مجموع علامات مباحث التربية الإسلامية، اللغة العربية، اللغة الانجليزية، التاريخ، الرياضيات، الجغرافيا، الادارة والاقتصاد، القضايا المعاصرة وعلامة المبحث الاعلى من مبحثي الثقافة العلمية وتكنولوجيا المعلومات

* المعدل المنوي = (المجموع العام / مجموع النهايات العظمى لعلامات المباحث التي استُخدمت في المجموع) * 100

Resim 4.7. Filistin bakalorya belgesi

4.1.8. Suudi Arabistan Bakalorya Belgesi

المملكة العربية السعودية
وزارة المعارف
الوكالة المساعدة لشؤون الطلاب
الإدارة العامة للاختبارات

مركز اختبارات الثانوية العامة بالرياض

كشف درجات شهادة الثانوية العامة
قسم العلوم الطبيعية
لعام: ١٤٢٠ / ١٤٢١ هـ الدور: الأول

تاريخ الطباعة: ١٤٢١ / ٣ / ٥

رقم الجلوس

اسم الطالب (حسب بطاقة الأحوال أو الجواز) :

تاريخ الميلاد :
مكان الميلاد : دمشق
رقم الحفيظة أو الجواز :
تاريخ الاصدار :
مكان الإصدار : ق. الرياض
اسم المدرسة :
الرياض

نائب رئيس المركز
سعد عبدالعزيز العقيل

رئيس مركز اختبارات الثانوية العامة بالرياض
د. ابراهيم محمد آل عبدالله

الدرجة الموزونة	الدرجة المتحصلة		المادة
	رقما	كتابة	
١٠٠	١٠٠	مائة درجة	القرآن الكريم
٩٦	٩٦	ست و تسعون درجة	التفسير
٨٤	٨٤	أربع و ثمانون درجة	التوحيد
٩٥	٩٥	خمس و تسعون درجة	الفقه
٨٩	٨٩	تسع و ثمانون درجة	الحديث
٧٣	٧٣	ثلاث و سبعون درجة	الأدب
١٦٤	٨٢	اثنان و ثمانون درجة	التحزب والصرف
٢٤٨	٦٢	اثنان و ستون درجة	التقريب
٣٠٠	٧٥	خمس و سبعون درجة	الأحياء
٣٢٠	٨٠	ثمانون درجة	الكيمياء
٧٠	٧٠	سبعون درجة	علم الأرض
٤٧٤	٧٩	تسع و سبعون درجة	الرياضيات
٣٠٨	٧٧	سبع و سبعون درجة	اللغة الإنجليزية
١٧٠	٨٥	خمس و ثمانون درجة	الحاسب الآلي
١٠٠	١٠٠	مائة درجة	التربية البدنية
٣٤٠٠	٢٦٩١	من	المجموع الكلي للدرجة الموزونة رقما
		الفان و ستمائة واحد و تسعون درجة	المجموع الكلي للدرجة الموزونة كتابة
		جيد جداً	التقدير
		٧٩,١٥	المعدل التراكمي

مدير إدارة القبول

١٤٢١

مدير إدارة القبول

Resim 4.8. Suudi Arabistan bakalorya belgesi

4.1.9. Katar Bakalorya Belgesi

Ministry of Education & Higher Education

وزارة التعليم والتعليم العالي

الشهادة الثانوية العامة لدولة قطر
Qatar Secondary School Certificate

Student Name :	أحمد بن محمد الثانوية للبنين-منزل	اسم الطالب :
School Name :	Ahmed Bin Mohammad Secondary School for Boys - Home Education	اسم المدرسة :
Student QID :		الرقم الشخصي :
Session / Year :	الدور الأول 2020-2019 First Session	الدور / العام الدراسي :
Grade :	الثاني عشر / 12 / المسار أدبي 1	الصف / المسار :

Subjects	درجة الطالب Student Mark	الدرجة النهائية Final Max Mark	المواد المعتمدة
Islamic Education	91	100	التربية الإسلامية
Arabic Advanced	93.5	100	اللغة العربية - متقدم
English Foundation	96.5	100	اللغة الإنجليزية - تأسيس
Social Science Advanced	98	100	العلوم الاجتماعية - متقدم
Mathematics Foundation	98	100	الرياضيات - تأسيس
Chemistry Foundation	97.5	100	الكيمياء - تأسيس
Biology Foundation	100	100	الأحياء - تأسيس
Information Technology	99	100	تكنولوجيا المعلومات
Total	773.5	800	المجموع الكلي
Percent %	96.69		النسبة %

Result : Passed

النتيجة : ناجح

STATE OF QATAR دولة قطر
Ministry of Foreign Affairs وزارة الخارجية

في: 27/07/2020 التاريخ
Date: 27/07/2020
Amount: 100 QAR السعر

لصادق على صحة الختم والتوقيع ل
وزارة التعليم والتعليم العالي
دور: أدبي مساهمة ع. المحتويات

IBRAHIM RAJAB A R AL-KUWARI
Director of Students Information Center

2020
The certificate was issued without encasure or alteration - 30 June 2020

انتبه: يمكنك التحقق من الشهادة عبر هذا الرابط
ATTENTION: You can verify certificate via below link
<https://educertificate.edu.qa/>

Resim 4.9. Katar bakalorya belgesi

4.1.10. Yemen Bakalorya Belgesi

Republic of Yemen
Ministry of Education

الجمهورية اليمنية
وزارة التربية والتعليم

نتيجة امتحان الثانوية العامة
Secondary School Final Examination Result

School Year **2017/2016** العام الدراسي
Scientific Section القسم العلمي

رقم الجلوس
Seat Number
436957

Student's Name: الاسم:
Gender: الجنس: ذكر
Place & Date of Birth: محل وتاريخ الميلاد: ذي السفال / اب
School: المدرسة: الفجر الجديد ص/نخلان/السياني
Province: المحافظة: اب
Directorate: المديرية: السياني / اب
Transcript: درجات المواد:

SUBJECTS	الدرجة المستحقة Scores	النهاية الصغرى Min. Grade	النهاية الكبرى Max. Grade	المواد الدراسية
Holy Quran	97	50	100	القرآن الكريم
Islamic Education	96	50	100	التربية الإسلامية
Arabic Language	91	50	100	اللغة العربية
English Language	95	50	100	اللغة الانجليزية
Mathematics	89	50	100	الرياضيات
Physics	97	50	100	الفيزياء
Chemistry	97	50	100	الكيمياء
Biology	97	50	100	الأحياء
Total	759	400	800	المجموع العام

رئيس
لجنة النظام والمراقبة
Control Committee
عبد السلام احمد الغابري

مدير عام الامتحانات
General Director
of Examination
صالح حسين الوادعي

Official Seal

المجموع بالحروف: سبع مائة و تسع و خمسون درجة
Written Total: 94.88 : النسبة
FINAL RESULT% ناجح

Serial No.: منصور الحرازي / 06/05/2018 [1]

Resim 4.10. Yemen bakalorya belgesi

4.1.11. Benin Bakalorya Belgesi

Resim 4.11. Benin bakalorya belgesi

Logo Bakalorya Belgesi

12. Togo bakalorya belgesi

4.1.13. Uganda Bakalorya Belgesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لجنة الامتحانات للإعدادية و الثانوية في أوغندا

Uganda National Examinations Committee For Idaad & Thanawi

الشهادة الثانوية

THANAWI CERTIFICATE

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على خاتم الأنبياء والمرسلين نبينا محمد وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين أما بعد:

هذه شهادة بأن المولود/ة في بوجمبي

عام ٢٠١٧م بالمعهد الإسلامي - بوجمبي برقم

توصيه/ها بتقوى الله وتساءل الله له/ها السداد والتوفيق.

١٩٩٧م وجنسيته/ها أوغندي قد جلس/ت في الامتحان النهائي للشهادة الثانوية

ونجح/ت بتقدير ممتاز (92.7%) واللجنة إذ تمنحه/ها هذه الشهادة

This is to certify that Born in **BUGEMBE**, on **1997** of **UGANDAN** Nationality, sat for the **THANAWI** examination in **2017**, at Bugembe Islamic Institute, Bugembe under examination Number , and passed with an average mark of **(92.7%)** placing him/her in the Grade **EXCELLENT (FIRST CLASS)**.

السكرتير التنفيذي

الختم الرسمي

وتاريخ:

سجلت برقم:

DOI

7/3/2018

SNO

1700302

Executive Secretary

Official Stamp

Resim 4.13. Uganda bakalorya belgesi

4.2. Mezuniyet Belgeleri ve Diplomalar

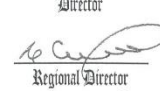
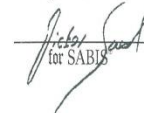
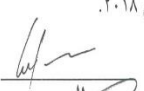
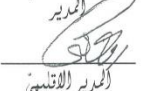
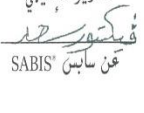
Mezuniyet belgeleri ve diplomalar, çalışmada ele alınan diğer eğitim belgeleriyle birlikte, eğitim alanındaki koştut metin kültürünü temsil eden önemli belgeler arasında gelmekte ve eğitimin çeşitli aşamaları bağlamında kullanılan dil kültürünün daha belirgin ve geniş bir çerçevede görülebileceği çeşitli düzeyler ve ayırt edici özellikler içermektedir. Çalışmanın bu faslında gösterilen mezuniyet belgeleri ve diplomalar şunlardan oluşmaktadır:

- BAE Lise Diploması: شهادة الهياي سكول
- Cezayir Geçici Mezuniyet Belgesi: شهادة نجاح مؤقتة
- Cezayir Yüksek Lisans Diploması: شهادة الماستر
- Fas Ön Lisans Diploması: دبلوم الدراسات الجامعية العامة
- Fas Lisans Diploması: الإجازة في الدراسات الأساسية
- Irak Mezuniyet Belgesi: وثيقة تخرج
- Suriye İlköğretim Tamamlama Belgesi: وثيقة إتمام مرحلة التعليم الابتدائي
- Suriye İletişim Meslek Lisesi Diploması: الشهادة الثانوية المهنية للاتصالات
- Suriye Şam Üniversitesi Lisans Mezuniyet Belgesi: مصادقة تخرج
- Suriye Ba's Üniversitesi Lisans Mezuniyet Belgesi: وثيقة تخرج
- Suriye Ön Lisans Diploması: شهادة مساعد المأاز
- Suriye Lisans Diploması: إجازة دكتور في طب الأسنان
- Suudi Arabistan Lisans Mezuniyet Belgesi: وثيقة تخرج
- Tunus Lisans Diploması: الشهادة الوطنية للإجازو التطبيقية
- Ürdün Lisans Diploması: درجة البكالوريوس
- Yemen Lisans Mezuniyet Belgesi: وثيقة تخرج
- Yemen Sana Üniversitesi Lisans Diploması: درجة البكالوريوس
- Yemen Aden Üniversitesi Lisans Diploması: شهادة

Bazı Arap ülkelerinde diğerlerine oranlar daha fazla sayıda eğitim belgesine yer verilmiştir. Bu hem bir yandan bu alanda talep edilen çeviri hizmetlerinin ülkeler arasında değişebiliyor olmasından diğer yandan tezimizin amaçları ve sayıltıları doğrultusunda bu metinlerde daha farklı biçim ve biçemlerde koşut metin kültürü normları sergileniyor olmasından ileri gelmektedir. Dolayısıyla belgeler seçilirken, metinlerin temsil ettiği koşutluğu en kapsamlı şekilde gösteren metin belgelerine müracaat edilmeye çalışılmış ve bir diğerini tekrar eden gösterimlerden kaçınılmıştır.

4.2.1. BAE Lise Diploması

<i>Diploma no.</i> The International School of Choueifat – Khalifa City, United Arab Emirates Whereas, ADI SOYADI <i>has completed the required course of study in the Twelfth Grade and passed the School examinations, be it known that he has been awarded this</i> High School Diploma <i>In testimony of this, the seal of the School and the authorized signatures have been affixed.</i> <i>Given in Khalifa City, U.A.E. on the 1st of June 2018.</i> <i>Education for a changing world.*</i> Director Regional Director for SABIS	مدرسة الشويفات الدولية مدينة خليفة، الإمارات العربية المتحدة بناءً على أن ADI SOYADI قد أتمّ الدروس المقرّرة في الصفّ الثاني عشر، واجتاز الامتحانات المدرسية بنجاح، فإنّه قد مُنح شهادة الـهاي سكول مختومة بخاتم المدرسة، وموقعة بالتوقيعات المعتمدة. أعطيت في مدينة خليفة، إ.ع.م. في ١ حزيران ٢٠١٨. المدير المدير الإقليمي عن سابيس SABIS Member of the SABIS' Network
--	--

Resim 4.14. BAE Lise Diploması

4.2.2. Cezayir Lisans Mezuniyet Belgesi

الجمهورية الجزائرية الديمقراطية الشعبية
وزارة التعليم العالي والبحث العلمي

جامعة الجزائر 2
شهادة نجاح مؤقتة

رقم القسم: _____
رقم الكلية: _____

أنت مدير جامعة الجزائر 2
بمقتضى المرسوم التنفيذي رقم: _____
وبعد اطلاعه على محضر لجنة الامتحان المؤرخ في _____
يشهد أن الطالب (ة) _____
قد تحصل (ت) على شهادة ليسانس في _____
شعبة _____
قسم _____
الترجمة

73/139 المؤرخ في 09 اوت 1973
البلدية 1990/ _____
المولد (ة) في _____
بدرجة _____
شعبة _____
قسم _____
الترجمة

الجزائر في 07 جويلية 2013

Attestation de succès provisoire
Délivrée à _____
Option _____

عميد الكلية
عميدة كلية الآداب والعلوم
د. فريدلاند فهدلي

رئيس القسم
نيلسة قسم الترجمة
د. بساية فهدلي

Resim 4.15. Cezayir geçici mezuniyet belgesi

4.2.3. Cezayir Yüksek Lisans Diploması

Resim 4.16. Cezayir yüksek lisans diploması

4.2.4. Fas Ön Lisans Diploması

المملكة المغربية
وزارة التربية الوطنية والتكوين المهني والتعليم العالي والبحث العلمي
Royaume du Maroc
Ministère de l'Éducation Nationale, de la Formation Professionnelle,
de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche Scientifique

جامعة سيدي محمد بن عبد الله
Université Sidi Mohamed ben Abdellah
كلية العلوم القانونية والاقتصادية والاجتماعية فاس
Faculté des Sciences Juridiques Economiques et Sociales-Fès

دبلوم الدراسات الجامعية العامة
Diplôme des Etudes Universitaires Générales

بغاء على القافون رقم 01.00 المتعلق بتنظيم التعليم العالي الصادر بتنفيذه المتهير الشريق رقم 1.00.199 بتاريخ 15 صفر 1421 (19 ماي 2000) ولإسيما المادلة 3 منه؛
وعلى المرسوم رقم 2.04.89 الصادر في 18 ربيع الآخر 1425 (7 يونيو 2004) بتعميد اختصاص المؤسسات الجامعية وأملاط الدراسات العليا وكذا الشهادات الوظيفية المصابقة ولإسيما المادلة 5 منه؛
وعلى قرار وزير التعليم العالي والبحث العلمي وتكوين الأضر رقم 2082.14 الصادر في 5 بني الحجة 1435 (30 سبتمبر 2014) بالمصادقة على دفتر الضوابط البيداغوجية الوظيفية لملل الإجازة؛
وبعد الإضلاع على معض لجنة المذاولات المؤرخ في 04 غشت 2017
يشهد رئيس جامعة سيدي محمد بن عبد الله
أن الطالب (ة)

المؤداد (ة) في
الرقم الوطني للطلاب

أحوز(ت) على دبلوم الدراسات الجامعية العامة في مسلك العلوم الاقتصادية والتدبير
بمميزة مقبول
رقم بطاقة التعريف الوطنية

حور بفاس، في: 07 فبراير 2018
رئيس الجامعة

عميد الكلية
العميد بالنيابة
عبد الحبيب الحفص

الرئيس بالنيابة
عبد الصبحي

نتبه : تلم هذه الشهادة في أصل واحد، ويمكن عند الحاجة نسخها والمصادقة عليها من طرف السلطات المختصة.

N°:

Resim 4.17. Fas ön lisans diploması

4.2.5. Fas Lisans Diploması

المملكة المغربية
وزارة التربية الوطنية والتكوين المهني والتعليم العالي والبحث العلمي
Royaume du Maroc
Ministère de l'Education Nationale, de la Formation Professionnelle,
de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche Scientifique

جامعة سيدي محمد بن عبد الله
Université Sidi Mohamed ben Abdellah
كلية العلوم القانونية والاقتصادية والاجتماعية فاس
Faculté des Sciences Juridiques Economiques et Sociales-Fès

الإجازة في الدراسات الأساسية
Licence des études fondamentales

بغاء على القافون رقم 01.00 المتعلق بتنظيم التعليم العالي الصاغر بتفخيزه الظهير الشريف رقم 1.00.199 بخاريغ 15 صفر 1421 (19 ماي 2000) ولا سيما المادّة 3 منه؛
وعلى المرسوم رقم 2.04.89 الصاغر في 18 ربيع الآخر 1425 (7 يوفيو 2004) بتحديد اختصاص المؤسسات الجامعية وأملاك الدراسات العليا وكذا الشهادات الوضعية المصابقة ولا سيما المادّة 5 منه؛
وعلى قرار وزير التعليم العالي والبحث العلمي وتكوين الأطر رقم 2082.14 الصاغر في 5 غي الحجة 1435 (30 سبتمبر 2014) بالمصادقة على دفتر الضوابط البيداغوجية الرهنية لملّة الإجازة؛
وبعد الاضلاع على محضر لجنة المداولات المؤرخ في 21 شتنبر 2018
يشهد رئيس جامعة سيدي محمد بن عبد الله
أن الطالب (ة)
المؤدّد (ة) في
الرقم الوطني للطالب (ة)
أحوّ (ت) على الإجازة في الدراسات الأساسية
مستلك العلوم الاقتصادية والتدبير
مستمار التدبير
الميزة مقبول

Nom et Prénom
Né (e) le
CIN
A obtenu la licence des études fondamentales
Filière SCIENCES ECONOMIQUES ET GESTION
Parcours GESTION
Mention PASSABLE
Langue Française
اللغة الفرنسية
حرر بفاس، في: 08 نونبر 2018

رئيس الجامعة
الرئيس
رضوان مرابط
عميد الكلية
المسيرة المهنية
فاس

تنبيه : تلم هذه الشهادة في أصل واحد، ويمكن عند الحاجة نسخها والمصادقة عليها من طرف السلطات المختصة.

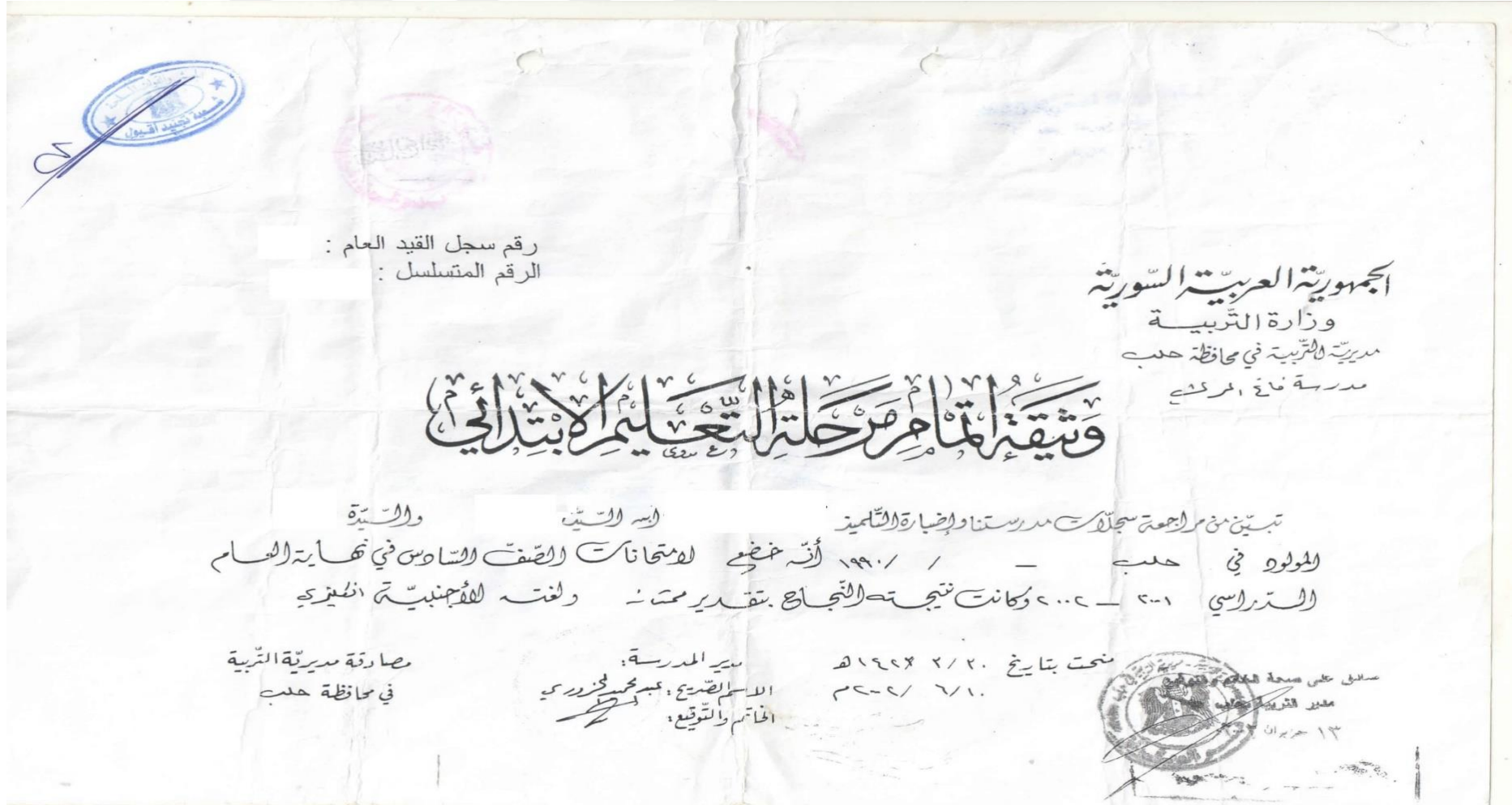
Resim 4.18. Fas lisans diploması

4.2.6. Irak Lisans Mezuniyet Belgesi

Resim 4.19. Irak lisans mezuniyet belgesi

4.2.7. Suriye İlköğretim Diploması

Resim 4.20. Suriye ilkokul tamamlama belgesi

4.2.8. Suriye Lise Diploması

Resim 4.21. Suriye lise diploması

4.2.9. Suriye Lisans Mezuniyet Belgesi (1)

الجمهورية العربية السورية
المجلس الأعلى للمعاهد المتوسطة
وزارة التعليم العالي

جامعة دمشق
المعهد التقاني

للحاسب بدمشق
الرقم /

مصدقة تخرج

استناداً إلى قرار مجلس المعهد رقم / ص / تاريخ / ٢٠١٥ م.

منح الطالب الأب / الأم

المولود في دمشق عام ألف وتسع مئة وثلاث وتسعون من الجنسية العربية السورية

شهادة دبلوم تقاني في هندسة الكمبيوتر باختصاص هندسة شبكات

بمعدل عام قدره / ٧٣,٢٤ / ثلاث وسبعون وأربعة وعشرون من المائة وتقدير / جيد /

بنتيجة امتحانات العام الدراسي ٢٠١٤ - ٢٠١٥ الدورة الإمتحانية. الإضافية

دمشق في ٢٦ / ١ / ١٤٣٧ هـ الموافق لـ ٨ / ١١ / ٢٠١٥ م.

المنظم المدقق

الاسم رؤى قنزع الاسم صفوان منصور

التوقيع الدكتور المهندس محمد الحسين

نائب رئيس الجامعة

بالتفويض مدير المعهد التقاني

الاستاذ الدكتور أيي سلمان

نسخة الطالب

١ - مدة الدراسة في المعهد سنتان بعد شهادة الدراسة الثانوية .

٢ - لا يمنح الطالب سوى مصدقة أصلية واحدة وإذا احتاج إلى أكثر عليه أن يصور المصدقة الأصلية وأن يبرزها مع الصورة إلى إدارة المعهد للمصادقة.

٣ - كل حك أو شطب في الوثيقة يلغىها.

Resim 4.22. Suriye lisans mezuniyet belgesi örneği-1

4.2.10. Suriye Lisans Mezuniyet Belgesi (2)

الجمهورية العربية السورية
جامعة البعث
كلية طب الرضمان

رقم الملف:
الرقم المتسلسل:

وثيقة تخرج
إجازة دكتور في طب الرضمان

صوره طبق الأصل
التاريخ ١٥ / ٢٠١١
مدير شؤون الطلاب
حمزة حمزة

استناداً إلى قرار مجلس جامعة البعث رقم تاريخه ٢٠١١/٥/٥
منحه السيد بن والدته

المولود في دمشق عام ألف وتسعمائة
المتبع بالجنسية العربية السورية
درجة إجازة دكتور في طب الرضمان

من مرتبة وبمعدل ١٧٩,٦٩
وذلك بنتيجة امتحانات العام الدراسي ٢٠١٠ / ٢٠١١
التي

نظمها رزان السراج
دققها ليلى رستم

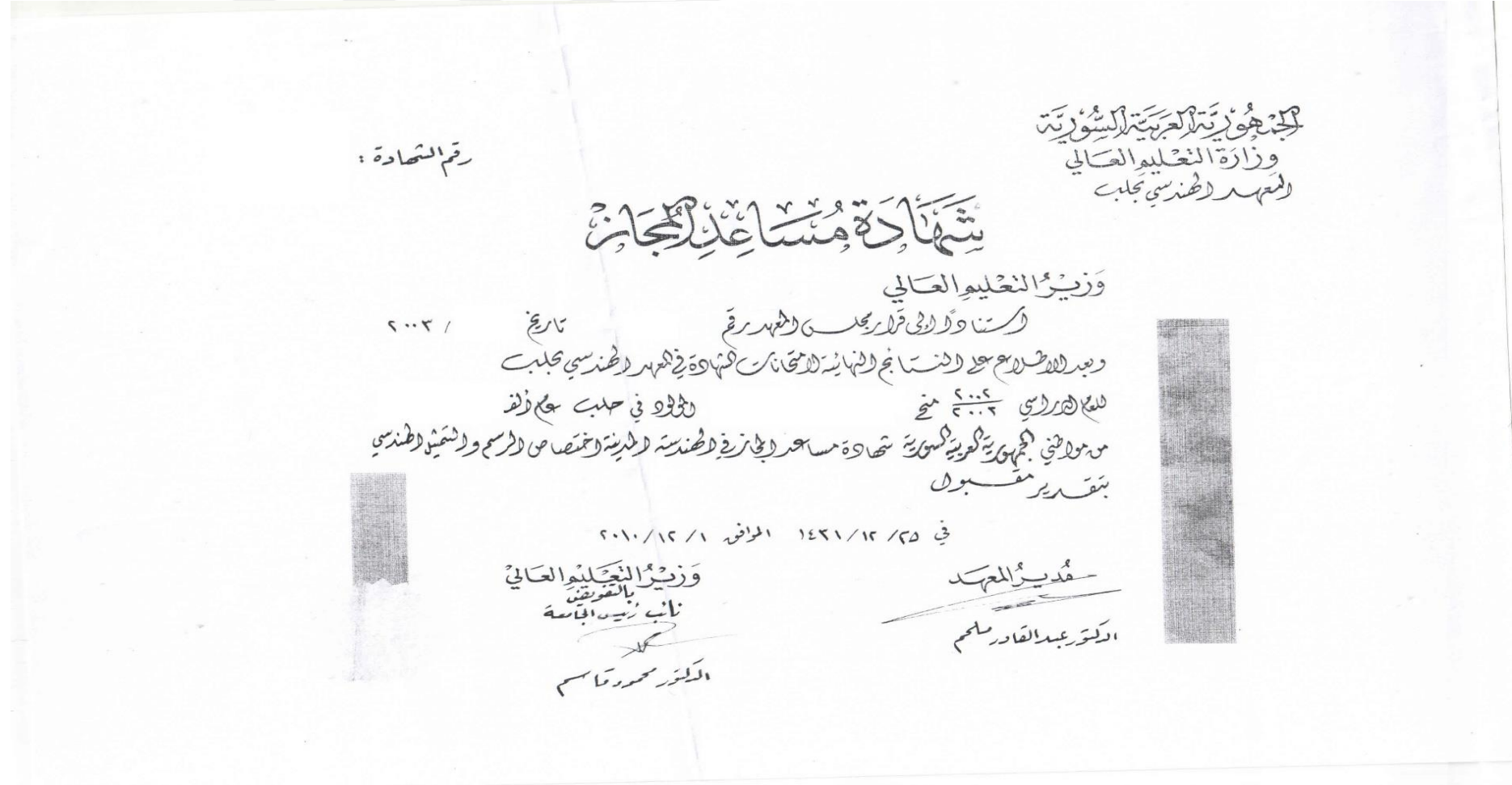
رئيس شعبة شؤون الطلاب
م. ج. ج. حمان
عميد الكلية
رئيس الجامعة

حمص في / / ١٤
الموافق لـ ٢٠١١/٥/٥ م

معددة الطلاب

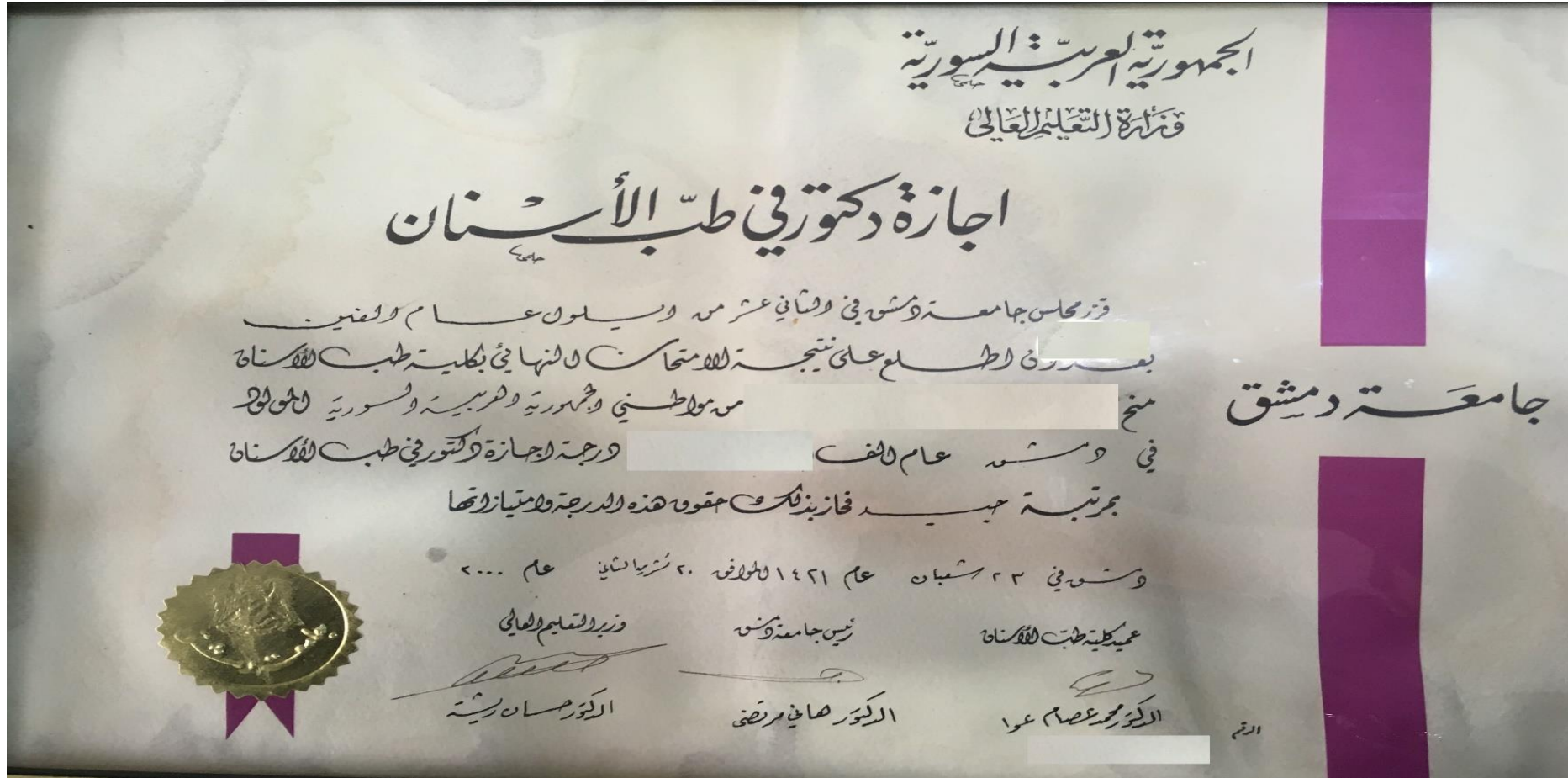
Resim 4.23. Suriye lisans mezuniyet belgesi örneği-2

4.2.11. Suriye Ön Lisans Diploması

Resim 4.24. Suriye ön lisans diploması

4.2.12. Suriye Lisans Diploması

Resim 4.25. Suriye lisans diploması

4.2.13. Suudi Arabistan Lisans Mezuniyet Belgesi

Resim 4.26. Suudi Arabistan lisans mezuniyet belgesi

Resim 4.27. Tunus lisans diploması

جامعة أديس أبابا
مجلس الجامعة
لجنة التعليم والبحث العلمي
إستناداً إلى قرار المجلس رقم ١٢ لسنة ٢٠١٤ م
وبعد التحقق من استيفاء جميع المتطلبات
وتمرير مجلس العمادة منح
ADI SOYADI
درجة البكالوريوس في طب وجراحة الفم والاسنان
مع جميع حقوق هذه الدرجة وأمتيازاتها

رئيس الجامعة

عميد كلية طب الأسنان

منحت بتاريخ :
الموافق :
سجلت تحت رقم :

179

4.2.16. Yemen Lisans Mezuniyet Belgesi

REPUBLIC OF YEMEN
HODEIDAH UNIVERSITY
Faculty

جامعة الحديدة
كلية :
الشريعة والقانون
رقم الطالب :

وثيقة تخرج

تشهد كلية : الشريعة والقانون بأن الطالب /

المولود في : هـ - ١٩٨٠ م وجنسيته : يمنية

قد حصل على درجة : الليسانس في تخصص : فقه

في دور : أكتوبر للعام الجامعي (٢٠٠٣ - ٢٠٠٤ م)

بتقدير عام : مقبول

وقد أعطيت له هذه الشهادة بناء على طلبه لتقديمها إلى من يهمه الأمر .

حررت هذه الشهادة في : م ٢٠١٤ / ٠٣ / ١٨

عميد الكلية
مدير شئون الطلاب

يعتمد :
نائب رئيس الجامعة لشئون الطلاب

Resim 4.29. Yemen lisans mezuniyet belgesi

بسم الله الرحمن الرحيم
الجمهورية اليمنية

جامعة صنعاء

إستناداً إلى قانون الجامعات اليمنية
وبعد الإطلاع على نتيجة امتحان كلية :

المهندسة / كهرباء / قوى وآلات : لسنة : ٢٠٠٧ م
قرر مجلس الجامعة بتاريخ : يونيو : لسنة : ٢٠٠٧ م

منح الطالب //

المولود في : صنعاء سنة : ١٩٨٣ ميلادية جنسيته يمني
درجة البكالوريوس بتقدير : مقبول بنسبة (٦٣,٢٧ %)
في دورتين ثاني ٢٨ ١٤ هجرية الموافق : يونيو ٢٠٠٧ ميلادية
صنعاء في / ذو القعدة / ١٤٣٠ هجرية الموافق : ١٢ / ١١ / ٢٠٠٧ ميلادية

نائب رئيس الجامعة
لشئون الطلاب
أ.د. عبد العزيز محمد علي

رئيس الجامعة
أ.د. خالد عبد الله طهيم

سجلت برقم

181

4.2.18. Yemen Lisans Diploması (2)

Resim 4.31. Yemen lisans diploması örneği-2

4.3. Not Döküm (Transkript) Belgeleri

Not döküm belgeleri, eğitimde metin kültürü normlarının daha belirgin biçimde anlaşılabilceğı, öğretim süreleri, müfredatları, not derecelendirme sistemleri vb. eğitim kültürü normlarının daha yakından görülebileceğı belge türlerinden birisi olarak tez çalışmasının bu kısmında gösterilen bakalorya belgeleri, mezuniyet belgeleri ve diplomalardaki koşutluklara ek hususlar ile bunları tamamlayıcı özellikler ve dil yapıları içermektedir. Çalışmanın bu safhasında gösterilen not döküm belgeleri şunlardan oluşmaktadır:

- BAE Lise Transkript Belgesi: بيان درجات طالب ناجح في امتحان شهادة الدراسة الثانوية العامة
- Fas Transkript Belgesi: مستخرج النقط
- Irak Bağdat Üniversitesi Not Dökümlü Mezuniyet Belgesi: وثيقة تخرج بالدرجات
- Irak Tikrit Üniversitesi Not Dökümlü Mezuniyet Belgesi: وثيقة تخرج بالدرجات
- Kuveyt Transkript Belgesi: كشف الدرجات والتقديرات
- Kuveyt Transkript Belgesi: بيان تقديرات
- Lübnan Transkript Belgesi: إفادة علامات لثلاث سنوات
- Suriye Transkript Belgesi: كشف علامات
- Suriye Transkript Belgesi (değişik): كشف بالمقررات والدرجات
- Suriye Yüksek Lisans Transkript Belgesi: كشف علامات ماجستير
- Suudi Arabistan Transkript Belgesi: نتيجة الطالب النهائية
- Suudi Arabistan Transkript Belgesi: كشف درجات المستوى الثاني
- Ürdün Transkript Belgesi: كشف علامات الطالب

4.3.1. BAE Transkript Belgesi Örneği

United Arab Emirates
Ministry of Education

دولة الإمارات العربية المتحدة
وزارة التربية والتعليم

1st Session Seat No.
رقم الجلوس في الدور الأول
25030

بيان درجات طالب ناجح
في امتحان شهادة الدراسة الثانوية العامة (القسم العلمي)
Statement of Student's Grades

After Passing the General Secondary Education Certificate Examination
Scientific Stream
Academic Year 2006/2005 العام الدراسي

اسم الطالب:	
Student's Name:	
Place & Year of Birth : SYRIA	1988
Religion: Muslim	Nationality: Syria
الديانة : مسلم	الجنسية: سوريا
المدرسة: أبوظبي للتعليم الثانوي للبنين (حكومية)	
School: Abu Dhabi Boys' School for Secondary Education (Public)	
Educational Zone: Abu Dhabi	المنطقة التعليمية: أبوظبي

درجات الدور الأول 1 st SESSION	النهاية الصغرى MIN	النهاية الكبرى MAX	SUBJECT	المادة
97	50	100	Islamic Education	التربية الإسلامية
195	100	200	Arabic Language	اللغة العربية
96	40	100	English Language	اللغة الإنجليزية
292	120	300	Mathematics	الرياضيات
195	80	200	Physics	الفيزياء
98	40	100	Chemistry	الكيمياء
95	40	100	Biology	الأحياء
99	40	100	Geology	الجغولوجيا
1167	510	1200	(IN NUMBERS)	بالأرقام
الف ومائة وسبع وستون	خمسمائة وعشر	ألف ومئتان	(IN LETTERS)	بالحروف
97.3			PERCENTAGE	النسبة المئوية

ملاحظة :
منح هذا الكشف وفق النتيجة التي اعتمدتها لجنة النظام والمراقبة في يونيو 2006

Remark:

The Student has been given this statement after being approved by the control committee in June 2006

وكيل وزارة التربية والتعليم
رئيس عام الإمتحانات العامة
Head of General Examinations Board

د. جمال محمد المهيري

Date: 26/06/2006

رئيس لجنة النظام والمراقبة
Head of Control Committee
موسى غريب جمعة

يتمتع بتقدير إدارته المنطقة
التاريخ:

Resim 4.32. BAE transkript belgesi örneği

4.3.2. Fas Transkript Belgesi Örneği

Royaume du Maroc
Ministère de l'éducation
Nationale et de formation
professionnelle
ACADEMIE REGIONALE DE L'EDUCATION ET
DE LA FORMATION

Region Casablanca-Settat
Direction provinciale Province: El Jadida
Etablissement Lycée Lycée Errazi

المملكة المغربية
وزارة التربية الوطنية و التكوين
المهني
الأكاديمية الجهوية للتربية و التكوين

جهة الدار البيضاء - سطات
المديرية الإقليمية إقليم الجديدة
الموسسة الثانوية التأهيلية الرازي

RELEVÉ DE NOTES
مستخرج النقط

Lycée Technique
ERRAZI
El Jadida

Nom et prénom الاسم العائلي والشخصي
C.MASSAR /رمز مسار
CNE/الرقم الوطني

Niveau Bac Sciences et Technologies Electrique المستوى الثانية باكالوريا العلوم و التكنولوجيات الكهربائية

المواد الدراسية Matières	المراقبة المستمرة CONTROLE CONTINUE						Ex. Régional الامتحان الجهوي	Ex. National الامتحان الوطني
	ANNEES SCOLAIRES							
	2016/2017		2017/2018		2018/2019			
	Tronc commun		1 année cycle Bac		2 année cycle Bac			
	1er semestre	2ème semestre	1er semestre	2ème semestre	1er semestre	Moyenne Cc		
LANGUE ARABE اللغة العربية	13,62	12,62	13,88	09,62	13,50	13,19	06,75	
LANGUE FRANCAISE اللغة الفرنسية	18,70	18,40	15,10	13,80	18,60	18,70	14,00	
LANGUE ANGLAISE اللغة الإنجليزية	16,10	12,50	12,00	10,30	12,80	13,53		14,50
HISTOIRE GEOGRAPHIE الاجتماعيات	11,12	11,94						
MATHEMATIQUES الرياضيات	12,33	12,83	12,17	10,83	07,67	08,50		08,50
PHYSIQUE CHIMIE الفيزياء والكيمياء	15,94	13,50	10,38	11,88	11,16	09,99		06,00
INSTRUCTION ISLAMIQUE التربية الإسلامية	17,25	17,88	15,25	17,12	17,00	16,75	17,00	
EDUCATION PHYSIQUE التربية البدنية	17,00	16,67	17,17	18,00	18,50	18,34		
INFORMATIQUE المعلومات	19,40	17,00						
PHILOSOPHIE الفلسفة	10,38	11,75	10,69	10,94	15,19	15,10		11,50
ASSIDUITE ET CONDUITE المواظبة و السلوك	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00		
SCIENCES DE L'INGENIEUR علوم المهندسين	12,12	15,06	14,64	14,52	12,86	13,39		10,50
المعدل الدوري Moyenne Semestrielle	15,09	14,72	13,34	12,99	13,45			
المعدل السنوي Moyenne Annuelle	14,90		13,16		13,56			

Moyenne c.continue معدل المراقبة المستمرة	Moyenne Ex. Régional معدل الامتحان الجهوي	Moyenne Ex. National معدل الامتحان الوطني	المعدل العام Moyenne Générale
13,56	12,94	09,40	11,32

FAIT LE : حرر بتاريخ :

Cachet et signature du proviseur

Censeur
Lycée Technique Errazi
My. SMAIL BEHARI

Resim 4.33. Fas transkript belgesi örneği

4.3.3. Irak Transkript Belgesi Örneği-1

جمهورية العراق
وزارة التعليم العالي والبحث العلمي
جامعة بغداد
كلية العلوم الاسلامية
التسجيل

المستند / التاريخ

م/ وثيقة تخرج بالدرجات

نؤيد لكم بأن السيد
هذه الكلية للعام الدراسي ٢٠٠٤-٢٠٠٥ في الدور الثاني بتاريخ ١٠-١-٢٠٠٥ وحصل على شهادة
البكالوريوس في الشريعة (الدراسة المسائية) بتقدير "متوسط" وكان معدله (٦١.٤ %) ، بتسلسل
(٢٦٠) من مجموع (٢٩٢) وندرج في أذناه الدرجات التي حصل عليها خلال سنوات دراسته في
الكلية.

السنة الأولى ٢٠٠١-٢٠٠٢			السنة الثانية ٢٠٠٢-٢٠٠٣		
المادة	الدرجة	عدد الساعات	المادة	الدرجة	عدد الساعات
تلاوة	٨١	٢	التلاوة والحفظ	٨٣	٢
علوم القرآن	٦٢	٣	التفسير	٥٨	٣
الفقه	٦٨	٤	فقه	٥٠	٤
المدخل لدراسة الشريعة	٥٧	٢	علوم الحديث	٥٧	٢
المدخل لدراسة القانون	٥٥	٢	النحو والصرف	٦٠	٤
نحو	٦٠	٤	الفلسفة والمنطق	٥٠	٢
التربية الایمانيّة	٦٢	٢	التاريخ الإسلامي	٧٠	٢
الحاسبة	٧٤	٣			
النتيجة: ناجح			النتيجة: ناجح		

السنة الثالثة ٢٠٠٣-٢٠٠٤			السنة الرابعة ٢٠٠٤-٢٠٠٥		
المادة	الدرجة	عدد الساعات	المادة	الدرجة	عدد الساعات
التلاوة والحفظ	٦٤	٢	الحديث	٥٥	٢
أحاديث الأحكام	٥١	٢	الفقه	٥٣	٤
أصول الفقه	٦٠	٣	أصول الفقه	٥٥	٣
فقه المعاملات	٧٥	٥	علم الكلام	٥٨	٢
النظم	٦٠	٢	المرافعات	٥٢	٢
علم الكلام	٨٦	٢	النحو	٥٢	٣
النحو	٥٠	٣	البلاغة والنقد	٥٨	٣
			التلاوة والحفظ	٩٦	٢
			مشروع بحث	٨٢	١
النتيجة: ناجح			النتيجة: ناجح		

د. محمد جواد محمد سعيد الزهراني

د. م. بلال نجم الجعالي

د. عباس حميد حمادي

العراق - بغداد - مجمع كليات باب المعظم

E-mail: master@cois.uobaghdad.edu.iq
reg.cois.uobaghdad.edu.iq
www.cois.uobaghdad.edu.iq

Resim 4.34. Irak transkript belgesi örneği-1

4.3.4. Irak Transkript Belgesi Örneği-2

جمهورية العراق
وزارة التعليم العالي والبحث العلمي
جامعة تكريت
كلية التربية للعلوم الإنسانية
شعبة التسجيل/الدراسات الصباحية
الوثائق

التاريخ: ٢٠١٧ / العدد: ٣

وثيقة تخرج بالدرجات

نؤيد أن (العراقية الجنسية) المثبتة صورتها في أعلاه ، قد تخرجت في هذه الكلية (الدراسات الصباحية) للسنة الدراسية ٢٠١٥/٢٠١٤ (الدور الاول) بمعدل (٦٨,٢٨٢ %) وبتقدير (متوسط) ومنحت درجة بكالوريوس تربية في (اللغة العربية) بموجب الأمر الجامعي ذي العدد ٣/ في وندرج في أدناه الدرجات التي حصلت عليها أثناء سنوات الدراسة :

السنة الأولى (٢٠١٢/٢٠١١)				السنة الثانية (٢٠١٣/٢٠١٢)			
الموضوع	الدرجة		الوحدات	الموضوع	الدرجة		الوحدات
	رقماً	كتابة			رقماً	كتابة	
النحو	٧٤	أربع وسبعون	٦	النحو	٥٧	سبع وخمسون	٦
الأدب العربي قبل الإسلام	٦٠	ستون	٦	الأدب الإسلامي	٥٤	أربع وخمسون	٦
الصرف	٧٦	ست وسبعون	٤	الصرف	٦٨	ثمان وستون	٤
البلاغة (البيان والبدیع)	٧١	أحد وسبعون	٤	البلاغة (علم المعاني)	٧٩	تسع وسبعون	٤
التعبير والانشاء *	٥٥	خمس وخمسون	٤	العروض والغافية *	٦٠	ستون	٤
علوم القرآن وقواعد التلاوة	٦٨	ثمان وستون	٤	الكتاب القديم	٥٥	خمس وخمسون	٤
الحاسبات	٥٨	ثمان وخمسون	٤	تحليل النص القرآني	٧٣	ثلاث وسبعون	٤
حقوق الإنسان	٧٢	اثنان وسبعون	٢	اللغة الإنكليزية	٥٥	خمس وخمسون	٤
أسس التربية	٧٣	ثلاث وسبعون	٤	علم النفس النمو	٨٢	اثنان وثمانون	٤
علم النفس التربوي	٧٨	ثمان وسبعون	٤	الإدارة التربوية	٦٤	أربع وستون	٤

ناجحة في الدور الثاني وبمعدل (٦٨,١٩٠ %) ناجحة في الدور الثاني وبمعدل (٦٣,٨٦٣ %)

السنة الثالثة (٢٠١٤/٢٠١٣)				السنة الرابعة (٢٠١٥/٢٠١٤)			
الموضوع	الدرجة		الوحدات	الموضوع	الدرجة		الوحدات
	رقماً	كتابة			رقماً	كتابة	
النحو	٧٢	اثنان وسبعون	٦	النحو	٦٥	خمس وستون	٦
الأدب العباسي	٧٣	ثلاث وسبعون	٦	النقد الأدبي الحديث	٧٠	سبعون	٦
النقد العربي القديم	٥٤	أربع وخمسون	٦	الأدب الحديث/الشعر	٦٧	سبع وستون	٤
الأدب الأندلسي	٦٣	ثلاث وستون	٤	الأدب الحديث/النثر	٦٠	ستون	٤
علم اللغة	٦٧	سبع وستون	٤	فقه اللغة	٨٤	أربع وثمانون	٦
الكتاب القديم	٦٢	اثنان وستون	٤	بحث التخرج	٩٠	تسعون	٤
منهج البحث والمكتبة	٧٥	خمس وسبعون	٤	تطبيقات لغوية	٧٦	ست وسبعون	٤
علوم الحديث	٧٣	ثلاث وسبعون	٤	القياس والتقويم	٨٥	خمس وثمانون	٤
المناهج وطرائق التدريس	٦٦	ست وستون	٤	المشاهدة والتطبيق	٩٠	تسعون	٤
الإرشاد التربوي والصحة النفسية	٧٩	تسع وسبعون	٤	تطبيقات أدبية	٧٥	خمس وسبعون	٤

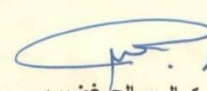
ناجحة في الدور الاول وبمعدل (٦١,٢٦٠ %) ناجحة في الدور الاول وبمعدل (٧٥,٧٨٢ %)

الملاحظات

- ١- معدل الطالب (٦٨,٢٨٢ %) تسلسل تخرجها (٤٠) من مجموع (١٠٠).
- ٢- سلم التقدير: امتياز (٩٠ - ١٠٠)، جيد جداً (٨٠ - ٨٩)، جيد (٧٠ - ٧٩)، متوسط (٦٠ - ٦٩)، مقبول (٥٠ - ٥٩).
- ٣- يحسب المعدل العام على الوجه الآتي: ١٠ % من معدل السنة الأولى، ٢٠ % من معدل السنة الثانية، ٣٠ % من معدل السنة الثالثة، ٤٠ % من معدل السنة الرابعة.
- ٤- العلامة (*) تعني ان الطالب ناجحة في الدور الثاني.
- ٥- معدل الطالب الاول (٨٧,٦٥٥ %).

أ.م.د. علي مخلف سبع
العميد

كمال صالح غضيب
المسجل

Email: Tikrit.uni@edu.iq

Resim 4.35. Irak transkript belgesi örneği-2

وزارة التعليم العالي
المعهد العالي للفنون المسرحية

INSTITUTE OF DRAMATIC ARTS

وزارة التعليم العالي
المعهد العالي للفنون المسرحية
قسم التسجيل والتبويب

كشف الدرجات والتقدير

الفرقة الرابعة لمحلة البكالوريوس

عام دراسي: ٢٠٠٥/٢٠٠٦ م

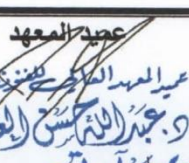
أولاً: بيانات الطالب

الجنسية: كويتي
 محل الميلاد: الكويت
 القسم: النقد والأدب المسرحي

تاريخ الإصدار: ٢٠٠٦/٦/٢٤ م
 تاريخ الفيد في المعهد: ٢٠٠٣/٢/٠٢ م

ثانياً: درجات وتقدير الطالب

م	المواد الدراسية	الدرجة		درجة الطالب	التقدير	النتيجة والتقدير العام	
		العظمى	الصغرى				
١	نقد تطبيقي (١)	١٠٠	٦٠	٦٣	مقبول	النسبة: ٦٨,٥٣ %	
٢	نقد تطبيقي (٢)	١٠٠	٦٠	٦٨	مقبول		
٣	فن كتابة	١٠٠	٦٠	٨٠	جيد جداً		
٤	نظرية دراما	١٠٠	٦٠	٧٠	جيد	مقبول	التقدير العام
٥	رسالة	٣٠٠	١٨٠	١٨١	مقبول		
٦	دراما (١)	١٥٠	٩٠	١١٠	جيد	البكالوريوس	الدرجة العلمية
٧	دراما (٢)	١٥٠	٩٠	١٠٨	جيد		
٨	مناهج بحث	١٠٠	٦٠	٧٨	جيد		
٩	نظريات نقد	١٠٠	٦٠	٦١	مقبول		
١٠	مسرح عربي	١٠٠	٦٠	٧٢	جيد		
١١	المجموع	١٣٠٠	٧٨٠	٨٩١			

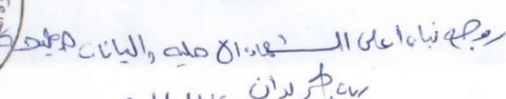
رئيس الكنترول

د. محمد

عميد المعهد

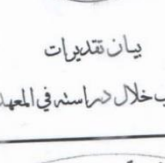
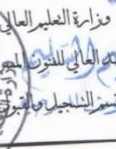

رئيس المعهد العالي للفنون المسرحية

188

4.3.6. Kuveyt Transkript Belgesi Örneği-2

بسم الله الرحمن الرحيم

وزارة التعليم العالي
المعهد العالي للفنون المسرحية

بيان تقديرات
الطلاب خلال دراساتهم في المعهد

الكويت: ٢٠٠٦ م

أسم الطالبية :

تاريخ ومكان الميلاد :

الدرجة العلمية الحاصل عليها : درجة البكالوريوس في الفنون المسرحية

القسم : النقد والأدب المسرحي

المادة	السنة الأولى ٢٠٠٢/٢٠٠١		السنة الثانية ٢٠٠٣/٢٠٠٢		السنة الثالثة ٢٠٠٤/٢٠٠٣		السنة الرابعة ٢٠٠٥/٢٠٠٤	
	التقدير	الدرجة	التقدير	الدرجة	التقدير	الدرجة	التقدير	الدرجة
الرسالة								
نصوص مسرحية	٢٠٠	١٨٢	٣٠٠	١٧٩	١٠٠	٥٠	٣٠٠	١٨١
نقد تطبيقي (١)	١٠٠	٧٤	١٠٠	٥٠	١٠٠	٦٠	١٠٠	٦٣
نقد تطبيقي (٢)								
مسرح عربي	١٠٠	٥٠	١٠٠	٦٤	١٠٠	١٠٠	١٠٠	٦٨
دراما (١)	١٠٠	٧٨	١٠٠	٧٦	١٠٠	١٠٠	١٠٠	٧٢
دراما (٢)								
نظرية دراما (١)	١٠٠	٥٢	١٠٠	٥٦	١٠٠	١٠٠	١٠٠	١٠٨
نظرية دراما (٢)								
تاريخ نقد ونظرياته	١٠٠	٦٩	١٠٠	٦٤	١٠٠	١٠٠	١٠٠	٧٠
نظريات نقد (١)								
نظريات نقد (٢)								
فن كتابة (١)	١٠٠	٥٠	١٠٠	٥٠	١٠٠	١٠٠	١٠٠	٦١
فن كتابة (٢)								
مناهج بحث								
مسرح الشرق	١٠٠	٥٠	١٠٠	٥٠	١٠٠	١٠٠	١٠٠	٧٨
مدخل للديكور المسرحي	٥٠	٤٤	٥٠	٣٩	٥٠	٣٠	٥٠	٨٠
أسس تمثيل وإخراج	٥٠	٣٩	٥٠	٣٩	٥٠	٣٠	٥٠	٨٠
التلفزيون								
تحرير صحفي	٥٠	٤١	٥٠	٣٥	٥٠	١٤	٥٠	٧٨
إذاعة	٥٠	٣٧	٥٠	٣٧	٥٠	١٤	٥٠	٧٨
تطور مسرح	٥٠	٢٧	٥٠	٢٩	٥٠	٣٠	٥٠	٧٨
تاريخ فن	٥٠	٣٦	٥٠	٢٨	٥٠	٣٠	٥٠	٧٨
اللغة العربية	٥٠	٣٧	٥٠	٤٠	٥٠	٣٠	٥٠	٧٨
اللغة الإنجليزية	٥٠	٤٠	٥٠	٣٧	٥٠	٣٠	٥٠	٧٨
تذوق موسيقي	٥٠	٤٣	٥٠	٤٣	٥٠	٣٦	٥٠	٧٨
علم النفس	٥٠	٣٨	٥٠	٣٦	٥٠	٣٦	٥٠	٧٨
مجموع الدرجات والتقدير العام	١٤٠٠	٩٨٧	١٤٠٠	٨٦٦	١٣٧٠	٩٤٦,٥	١٣٠٠	٨٩١

قسم التسجيل والقبول

د. مروان المطوع

رئيس قسم التسجيل والقبول

محمد

سليمان

رئيس قسم التسجيل والقبول

Resim 4.37. Kuveyt transkript belgesi örneği-2

4.3.7. Lübnan Transkript Belgesi Örneği

نموذج رقم : تل - 29

المحافظة	الشمال
القضاء	طرابلس
البلدة	ابوسمرا
رقم الهاتف	٠٦/٤٣٠٥٠٠
رقم المركز التربوي	٠٤٤٨
رقم المنطقة التربوية	٢٠٢٦

إفادة علامات لثلاث سنوات

الجمهورية اللبنانية
وزارة التربية والتعليم العالي
المديرية العامة للتربية

اسم المدرسة/الثانوية : ثانوية جورج صراف الرسمية - 448 رقم الصادر

تفيد إدارة مدرسة/ثانوية : ثانوية جورج صراف الرسمية - 448 أن التلميذ(ة) : في طرابلس في مولود(ة) في تاريخ سنة

قد أنهى دراسته / أنهت دراستها في السنوات المدرسية التالية و نال / نالت خلالها العلامات المفصلة أدناه. و كان سلوكه / سلوكها حسن(ة)

الصف	الفرع	العام الدراسي	رقم التلميذ على اللوحة	المادة	العلامة بالأحرف	المعدل النهائي	العلامة بالأحرف	المعدل النهائي	العلامة بالأحرف	المعدل النهائي	العلامة بالأحرف	المعدل النهائي
ثاني ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>اللغة العربية <td>60 <td>26.62 <td>ثالث ثانوي علوم عامة <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>اللغة العربية <td>60 <td>26.62 <td>ثالث ثانوي علوم عامة <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>اللغة العربية <td>60 <td>26.62 <td>ثالث ثانوي علوم عامة <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>اللغة العربية <td>60 <td>26.62 <td>ثالث ثانوي علوم عامة <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	اللغة العربية <td>60 <td>26.62 <td>ثالث ثانوي علوم عامة <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td>	60 <td>26.62 <td>ثالث ثانوي علوم عامة <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td></td></td></td>	26.62 <td>ثالث ثانوي علوم عامة <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم عامة <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td></td>	380 <td>اللغة العربية <td>60 </td></td>	اللغة العربية <td>60 </td>	60
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>اللغة الفرنسية <td>40 <td>10.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>اللغة الفرنسية <td>40 <td>10.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>اللغة الفرنسية <td>40 <td>10.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>اللغة الفرنسية <td>40 <td>10.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	اللغة الفرنسية <td>40 <td>10.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td>	40 <td>10.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td></td></td></td>	10.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td></td>	380 <td>اللغة الفرنسية <td>40 </td></td>	اللغة الفرنسية <td>40 </td>	40
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 <td>11.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 <td>11.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 <td>11.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 <td>11.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	اللغة الإنجليزية <td>20 <td>11.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td>	20 <td>11.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td>	11.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td></td>	380 <td>اللغة الإنجليزية <td>20 </td></td>	اللغة الإنجليزية <td>20 </td>	20
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الرياضيات <td>120 <td>56 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الرياضيات <td>120 <td>56 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>الرياضيات <td>120 <td>56 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>الرياضيات <td>120 <td>56 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	الرياضيات <td>120 <td>56 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td></td></td></td></td>	120 <td>56 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td></td></td></td>	56 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td></td>	380 <td>الرياضيات <td>120 </td></td>	الرياضيات <td>120 </td>	120
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>علوم الحياة <td>40 <td>19 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>علوم الحياة <td>40 <td>19 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>علوم الحياة <td>40 <td>19 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>علوم الحياة <td>40 <td>19 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	علوم الحياة <td>40 <td>19 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td>	40 <td>19 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td>	19 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td></td>	380 <td>علوم الحياة <td>40 </td></td>	علوم الحياة <td>40 </td>	40
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الفيزياء <td>100 <td>72.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الفيزياء <td>100 <td>72.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>الفيزياء <td>100 <td>72.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>الفيزياء <td>100 <td>72.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	الفيزياء <td>100 <td>72.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td></td></td></td></td>	100 <td>72.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td></td></td></td>	72.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td></td>	380 <td>الفيزياء <td>100 </td></td>	الفيزياء <td>100 </td>	100
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الكيمياء <td>60 <td>22.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الكيمياء <td>60 <td>22.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>الكيمياء <td>60 <td>22.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>الكيمياء <td>60 <td>22.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	الكيمياء <td>60 <td>22.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td></td></td></td></td>	60 <td>22.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td></td></td></td>	22.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td></td>	380 <td>الكيمياء <td>60 </td></td>	الكيمياء <td>60 </td>	60
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الجغرافيا <td>20 <td>7.12 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الجغرافيا <td>20 <td>7.12 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>الجغرافيا <td>20 <td>7.12 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>الجغرافيا <td>20 <td>7.12 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	الجغرافيا <td>20 <td>7.12 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td>	20 <td>7.12 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td></td></td></td>	7.12 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td></td>	380 <td>الجغرافيا <td>20 </td></td>	الجغرافيا <td>20 </td>	20
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>التربية المدنية <td>20 <td>12.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>التربية المدنية <td>20 <td>12.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>التربية المدنية <td>20 <td>12.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>التربية المدنية <td>20 <td>12.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	التربية المدنية <td>20 <td>12.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td>	20 <td>12.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td>	12.38 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td></td>	380 <td>التربية المدنية <td>20 </td></td>	التربية المدنية <td>20 </td>	20
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>التاريخ <td>20 <td>11.62 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>التاريخ <td>20 <td>11.62 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>التاريخ <td>20 <td>11.62 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>التاريخ <td>20 <td>11.62 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	التاريخ <td>20 <td>11.62 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td>	20 <td>11.62 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td></td></td></td>	11.62 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>التاريخ <td>20 </td></td></td>	380 <td>التاريخ <td>20 </td></td>	التاريخ <td>20 </td>	20
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 <td>10.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 <td>10.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 <td>10.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 <td>10.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	العلوم الاجتماعية <td>20 <td>10.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td>	20 <td>10.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td></td></td></td>	10.25 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td></td>	380 <td>العلوم الاجتماعية <td>20 </td></td>	العلوم الاجتماعية <td>20 </td>	20
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>علم الاقتصاد <td>20 <td>9 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>علم الاقتصاد <td>20 <td>9 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>علم الاقتصاد <td>20 <td>9 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>علم الاقتصاد <td>20 <td>9 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	علم الاقتصاد <td>20 <td>9 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td></td></td></td></td>	20 <td>9 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td></td></td></td>	9 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td></td>	380 <td>علم الاقتصاد <td>20 </td></td>	علم الاقتصاد <td>20 </td>	20
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الفلسفة <td>40 <td>18 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الفلسفة <td>40 <td>18 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>الفلسفة <td>40 <td>18 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>الفلسفة <td>40 <td>18 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	الفلسفة <td>40 <td>18 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td></td>	40 <td>18 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td></td></td></td>	18 <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td></td></td>	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td></td>	380 <td>الفلسفة <td>40 </td></td>	الفلسفة <td>40 </td>	40
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>المعلوماتية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعلوماتية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>المعلوماتية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعلوماتية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>المعلوماتية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعلوماتية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>المعلوماتية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعلوماتية <td></td> </td></td></td></td></td></td>	المعلوماتية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعلوماتية <td></td> </td></td></td></td></td>			ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعلوماتية <td></td> </td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعلوماتية <td></td> </td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>المعلوماتية <td></td> </td></td>	380 <td>المعلوماتية <td></td> </td>	المعلوماتية <td></td>	
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>التربية البدنية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية البدنية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>التربية البدنية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية البدنية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>التربية البدنية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية البدنية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>التربية البدنية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية البدنية <td></td> </td></td></td></td></td></td>	التربية البدنية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية البدنية <td></td> </td></td></td></td></td>			ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية البدنية <td></td> </td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>التربية البدنية <td></td> </td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>التربية البدنية <td></td> </td></td>	380 <td>التربية البدنية <td></td> </td>	التربية البدنية <td></td>	
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>المجموع <td>580</td> <td>286.3</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المجموع <td>580</td> </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>المجموع <td>580</td> <td>286.3</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المجموع <td>580</td> </td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>المجموع <td>580</td> <td>286.3</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المجموع <td>580</td> </td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>المجموع <td>580</td> <td>286.3</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المجموع <td>580</td> </td></td></td></td></td></td>	المجموع <td>580</td> <td>286.3</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المجموع <td>580</td> </td></td></td></td></td>	580	286.3	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المجموع <td>580</td> </td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المجموع <td>580</td> </td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>المجموع <td>580</td> </td></td>	380 <td>المجموع <td>580</td> </td>	المجموع <td>580</td>	580
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> <td>9.88</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> <td>9.88</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> <td>9.88</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> <td>9.88</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td></td></td></td></td></td>	المعدل والنسبة <td>20</td> <td>9.88</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td></td></td></td></td>	20	9.88	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td></td>	380 <td>المعدل والنسبة <td>20</td> </td>	المعدل والنسبة <td>20</td>	20
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> <td>9.50</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> <td>9.50</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> <td>9.50</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> <td>9.50</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td></td></td></td></td></td>	علامة النجاح <td>9.50</td> <td>9.50</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td></td></td></td></td>	9.50	9.50	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td></td>	380 <td>علامة النجاح <td>9.50</td> </td>	علامة النجاح <td>9.50</td>	9.50
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> <td>75</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> <td>75</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> <td>75</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> <td>75</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td></td></td></td></td></td>	الترتبة في الصف <td>89</td> <td>75</td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td></td></td></td></td>	89	75	ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td></td>	380 <td>الترتبة في الصف <td>89</td> </td>	الترتبة في الصف <td>89</td>	89
ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2017-2016 <td>256 <td>النتيجة النهائية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td></td></td>	عام <td>2017-2016 <td>256 <td>النتيجة النهائية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td></td>	2017-2016 <td>256 <td>النتيجة النهائية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td></td></td></td></td></td></td>	256 <td>النتيجة النهائية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td></td></td></td></td></td>	النتيجة النهائية <td></td> <td></td> <td>ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td></td></td></td></td>			ثالث ثانوي علوم <td>عام <td>2018-2017 <td>380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td></td></td></td>	عام <td>2018-2017 <td>380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td></td></td>	2018-2017 <td>380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td></td>	380 <td>النتيجة النهائية <td></td> </td>	النتيجة النهائية <td></td>	

بناء على الطلب أعطيت هذه الإفادة و ان العلامات المدرجة هي على مسؤوليتي الشخصية

المصدق

الاسم : عن : في : سنة : شهر : يوم :

التوقيع :

المدير

الاسم : عن : في : سنة : شهر : يوم :

التوقيع :

ملاحظة : لا تعطى هذه الإفادة إلا مرة واحدة فقط

2017SU0300448

Resim 4.38. Lübnan transkript belgesi örneği

4.3.8. Suriye Transkript Belgesi Örneği-1

الجمهورية العربية السورية
جامعة حلب
كلية الآداب والعلوم الإنسانية

كشف علامات

ندرج فيما يلي كشفًا بالمقررات التي درسها الطالب
كلية الآداب والعلوم الإنسانية قسم اللغة الإنكليزية
الدراسي ٢٠١٦/٢٠١٥ والعلامات (النجاحة) التي نالها بكل مقرر ، علماً أن العلامة العظمى هي مائة وعلامة حد النجاح هي خمسون بجميع المقررات وأن
الحرف (م) بجانب علامة يعني مساعدة

بن مواليد حلب ١٩٩٣ والمتمتع بالجنسية عربي سوري للسنوات التي قضاه في
جامعة حلب اعتباراً من العام الدراسي ٢٠١٦/٢٠١٥ وحتى الدورة الفصلية الثانية من العام
الدراسي ٢٠١٦/٢٠١٥ والعلامات (النجاحة) التي نالها بكل مقرر ، علماً أن العلامة العظمى هي مائة وعلامة حد النجاح هي خمسون بجميع المقررات وأن
الحرف (م) بجانب علامة يعني مساعدة

مقررات الفصل الأول

السنة الأولى للعام الدراسي ٢٠١٦/٢٠١٥ بمعدل ٧٩	القواعد والصوتيات ١	٩٦ فقط ست وتسعون لاغير	القواعد والصوتيات ٢	٨٦ فقط ست وثمانون لاغير
القراءه والاستيعاب ١	٩٠ فقط تسعون لاغير	٩٠ فقط تسعون لاغير	القراءه والاستيعاب ٢	٩٠ فقط تسعون لاغير
الكتابة ١	٩٠ فقط تسعون لاغير	٩٠ فقط ست وثمانون لاغير	الكتابة ٢	٨٦ فقط ست وثمانون لاغير
المدخل الى القصه القصيره والنثر	٧٨ فقط ثمان وسبعون لاغير	٨٢ فقط اثنتان وثمانون لاغير	المدخل الى المسرحيه	٨٢ فقط اثنتان وثمانون لاغير
مدخل الى اصول البحث	٥٨ فقط ثمان وخمسون لاغير	٨٢ فقط اثنتان وثمانون لاغير	الترجمه ١	٨٢ فقط اثنتان وثمانون لاغير
اللغه العربيه	٥٤ فقط اربع وخمسون لاغير	٨١ فقط احدى وثمانون لاغير	المدخل الى الشعر	٨١ فقط احدى وثمانون لاغير
الثقافه القوميه الاشرافيه	٧٦ فقط ست وسبعون لاغير	٥٧ فقط سبع وخمسون لاغير	اللغه الاجنبيه الثانيه ١	٥٧ فقط سبع وخمسون لاغير

مقررات الفصل الثاني

السنة الثانية للعام الدراسي ٢٠١٦/٢٠١٥ بمعدل ٧٨,٥٣	القواعد والصوتيات ٣	٨٩ فقط سبع وثمانون لاغير	القواعد والصوتيات ٤	٨٥ فقط خمس وثمانون لاغير
القراءه والاستيعاب ٣	٧٠ فقط سبعون لاغير	٩٠ فقط تسعون لاغير	القراءه والاستيعاب ٤	٩٠ فقط تسعون لاغير
الكتابة ٣	٩٤ فقط اربع وتسعون لاغير	٩٠ فقط تسعون لاغير	الكتابة ٤	٩٠ فقط تسعون لاغير
المسرحيه في عصر النهضه	٨٠ فقط ثمانون لاغير	٦٤ فقط اربع وستون لاغير	النثر البريطاني حتى عام ١٨٠٠	٦٤ فقط اربع وستون لاغير
الشعر في عصر النهضه	٦٨ فقط ثمان وستون لاغير	٥٨ فقط ثمان وخمسون لاغير	مسرح شكسبير وشعره	٥٨ فقط ثمان وخمسون لاغير
تاريخ الادب والفكر	٨٦ فقط ست وثمانون لاغير	٨٣ فقط ثلاث وثمانون لاغير	الترجمه ٢	٨٣ فقط ثلاث وثمانون لاغير
اللغه الاجنبيه الثانيه ٢	٦٤ فقط اربع وستون لاغير	*****	*****	*****

السنة الثالثة للعام الدراسي ٢٠١٦/٢٠١٥ بمعدل ٧٢,٨١

علم اللغة العام ١	٨٦ فقط ست وثمانون لاغير	علم اللغة العام ٢	٨٦ فقط ست وثمانون لاغير
التعبير الكتابي	٧٣ فقط ثلاث وسبعون لاغير	الكتابة ومنهجية البحث	٧٥ فقط خمس وسبعون لاغير
الشعر الرومانتيكي	٦٤ فقط اربع وستون لاغير	مسرح عصر عوده الملكيه	٦٤ فقط اربع وستون لاغير
مقدمه الى الادب الامريكي (شعر+مسرح)	٨٠ فقط ثمانون لاغير	النثر في القرن التاسع عشر	٦٢ فقط اثنتان وستون لاغير
ترجمه ٣	٨٥ فقط خمس وثمانون لاغير	النقد الادبي ١	٥٠ فقط خمسون لاغير
اللغه الاجنبيه الثانيه ٣	٧٦ فقط ست وسبعون لاغير	*****	*****

السنة الرابعة للعام الدراسي ٢٠١٦/٢٠١٥ بمعدل ٧٥,٧٥

علم اللغة التطبيقي	٧٤ فقط اربع وسبعون لاغير	طرائق تدريس اللغة الانكليزيه	٩٢ فقط اثنتان وتسعون لاغير
الادب الامريكي ١ <td>٧٤ فقط اربع وسبعون لاغير <td>المسرح في العصر الحديث <td>٧٠ فقط سبعون لاغير </td></td></td>	٧٤ فقط اربع وسبعون لاغير <td>المسرح في العصر الحديث <td>٧٠ فقط سبعون لاغير </td></td>	المسرح في العصر الحديث <td>٧٠ فقط سبعون لاغير </td>	٧٠ فقط سبعون لاغير
النثر في العصر الحديث <td>٥٤ فقط اربع وخمسون لاغير <td>الادب العالمي <td>٩٢ فقط اثنتان وتسعون لاغير </td></td></td>	٥٤ فقط اربع وخمسون لاغير <td>الادب العالمي <td>٩٢ فقط اثنتان وتسعون لاغير </td></td>	الادب العالمي <td>٩٢ فقط اثنتان وتسعون لاغير </td>	٩٢ فقط اثنتان وتسعون لاغير
النقد الادبي <td>٧١ فقط احدى وسبعون لاغير <td>الادب الامريكي ٢ <td>٨٦ فقط ست وثمانون لاغير </td></td></td>	٧١ فقط احدى وسبعون لاغير <td>الادب الامريكي ٢ <td>٨٦ فقط ست وثمانون لاغير </td></td>	الادب الامريكي ٢ <td>٨٦ فقط ست وثمانون لاغير </td>	٨٦ فقط ست وثمانون لاغير
الادب المقارن ١ <td>٧٨ فقط ثمان وسبعون لاغير <td>الادب المقارن ٢ <td>٦٦ فقط ست وستون لاغير </td></td></td>	٧٨ فقط ثمان وسبعون لاغير <td>الادب المقارن ٢ <td>٦٦ فقط ست وستون لاغير </td></td>	الادب المقارن ٢ <td>٦٦ فقط ست وستون لاغير </td>	٦٦ فقط ست وستون لاغير
الترجمه ٤ <td>٧٨ فقط ثمان وسبعون لاغير <td>الشعر في العصر الحديث <td>٧٤ فقط اربع وسبعون لاغير </td></td></td>	٧٨ فقط ثمان وسبعون لاغير <td>الشعر في العصر الحديث <td>٧٤ فقط اربع وسبعون لاغير </td></td>	الشعر في العصر الحديث <td>٧٤ فقط اربع وسبعون لاغير </td>	٧٤ فقط اربع وسبعون لاغير

لم تصدر بحق الطالب أية عقوبات خلال حياته الجامعية

لم ينفذ الطالب أي إيقاف تسجيل خلال حياته الجامعية

سدد رسم الكشف بموجب الايصال رقم ٧٦٩٢٤ بتاريخ ٢٠١٦/١١/٠٢

بنتيجة الدورة الفصلية الثانية للعام الدراسي ٢٠١٦-٢٠١٥ بمعدل عام قدره ٧٦,٥٢ / ويتقدير
المطبوعه بتاريخ

تخرج بقرار مجلس الجامعة رقم بتاريخ

جيد جدا . منح هذا الكشف بموجب مصدقة التخرج رقم

ملاحظة كل حك أو شطب أو تحوير في هذا الكشف يلغيه.

المسجل

امتحانات قسم اللغة الانكليزية

امتحانات قسم اللغة الانكليزية

عميد كلية الآداب والعلوم الإنسانية

م. احمد دويهي

رئيس شعبة الامتحانات

م. عصام حاجي احمد

نصديق على الخاتم والتوقيع

نائب رئيس جامعة حلب

مدير شؤون الطلاب

٢٠١٦

مطبوعات نظام الاكاديمي للمهندس سمير يكن/٤٧

Print Date : 12/11/2016 12:07:02

Resim 4.39. Suriye transkript belgesi örneği-1

4.3.9. Suriye Transkript Belgesi Örneği-2

Syrian Arab Republic
Ministry of Higher Education
Damascus University

الجمهورية العربية السورية
وزارة التعليم العالي
جامعة دمشق

كشف بالمقررات والدرجات
Transcript
الصفحة الرابعة

Continue Transcript: Mr/Ms.

تابع كشف درجات السيد:

السنة الرابعة
الدرجة من 100

Subject	عدد الساعات الأسبوعية		Marks Scored out of 100		Semester	اسم المقرر
	النظري	المصلي	In Words	Numbers		
Vocational Supervision and	2	2	خمس وخمسون	55	1	التوجيه المهني والإرشاد النفسي ١
Psychiatric Clinic and Psychotherapy	2	2	ستون	60	1	العيادة النفسية والعلاج النفسي ١
Military Psychology	2	-	أربع وخمسون	54	1	علم النفس العسكري
Perception	3	1	مساعد بدرجة	49	1	الإدراك
Rumour and Advertisement	2	-	ست وخمسون	56	1	الإشاعة والدعاية
Foundations of Research in Psychology	2	2	ثلاث وخمسون	53	1	أصول البحث في علم النفس
Vocational Supervision and	2	2	سبع وخمسون	57	2	التوجيه المهني والإرشاد النفسي ٢
Psychiatric Clinic and Psychotherapy	2	2	مساعد بدرجة	49	2	العيادة النفسية والعلاج النفسي ٢
Psychopharmacology	2	-	مساعد بدرجة	49	2	علم النفس الصيدلاني
Psychology in Industry and Trade	4	-	ثلاث وستون	63	2	علم النفس في الصناعة والتجارة
Psycholinguistics	3	1	خمس وستون	65	2	سكولوجية اللغة
Studies in a Foreign Language 2	6	-	ثلاث وخمسون	53	2	دراسات باللغة الأجنبية ٢
Result: Passed	النتيجة: ناجح		خمس وخمسون وخمسة وعشرون	55.25	المعدل	
Rating: Fair	التقدير: مقبول		بالمائة من الدرجة	Fifty Five point Two Five		

عميد كلية التربية

Dean of Faculty of Education

رئيسة شعبة الامتحانات

Head of Examination Department

المنظم

Organizer

Resim 4.40. Suriye transkript belgesi örneği-2 (Sayfa 1/5)

4.3.9.1. Suriye transkript belgesi örneği-2- (devamı)

الإمارات العربية المتحدة
UNITED ARAB EMIRATES
Ministry of Foreign Affairs
وزارة الخارجية
والعلاقات الدولية

Date: 21/10/2020 13:05 التاريخ:
No: 20145033388 رقم:
الرسوم: درهم إماراتي 150
لصائق على صفحة ختم وتوقيع
وزارة الخارجية السورية
تكون تحمل أي مسؤولية تجاه المستفيدين

الجمهورية العربية السورية
وزارة التعليم العالي
جامعة دمشق

كشف بالمقررات والدرجات
Transcript
الصفحة الخامسة Fifth Page

13110277
Continue Transcript: Mr/Ms.

تابع كشف درجات السيد/ة

وبذا فقد تخرجت السيدة رنا الحاج حسن بنت ضرار ومنحت درجة الإجازة في التربية قسم علم النفس بمرتبة "مقبول" وبمعدل عام قدره ٥٧.١٩/سبع وخمسون وتسعة عشر بالمائة من الدرجة بنتيجة امتحانات الفصل الأول للعام الدراسي ٢٠٠٥/٢٠٠٤ بموجب قرار مجلس جامعة دمشق رقم ١٥٩١/٢٦ تاريخ ٢٠٠٥/٠٤/٢٦.

ونظم هذا الكشف بناء على طلبه وبعد أن سدد رسمونه لصندوق جامعة دمشق برقم إيصال مالي / / تاريخ .

Thus, (Ms.) graduated and was awarded a Bachelor Degree in Education Department Bsc psychology, with rating Fair, and graduation average of (fifty nine point nineteen) as a results of the (first) semester examinations of the academic year 2004/2005, under the decision of Damascus University Senate Nr./ / of

Upon his/her request, he/she was given this transcript, the fees of which were paid to the fund of Damascus University under the receipt Nr. dated

التقديرات الممنوحة من قبل جامعة دمشق كلية التربية العائدة لكشف: العلامات هذا هي على الشكل التالي:

Ratings granted by Damascus University-Faculty of Education pertaining to this Transcript are as follows:

Mark الدرجة	Rating التقييم
90-100	Honor مرتبة الشرف
80-89.99	Excellent ممتاز
70-79.99	V. Good جيد جداً
60-69.99	Good جيد
50-59.99	Fair مقبول

Dean of Faculty of Education
رئيسة شعبة الامتحانات
Head of Examination Department
أ. ريمال خزعل
المعلم
Organizer
عبدالله جروان

202003897
رنا الحاج حسن
31250
2020/08/30
لصائق على صفحة الختم والتوقيع دون المسؤولية عن محتوى الوثيقة

الإدارة القنصلية
٦٥٠٢٤
١٥٠
٢٠٢٠/٠٣/١١
تصديق قنصلي
مالك غرموش
لصائق على صفحة الختم والتوقيع دون المسؤولية عن محتوى الوثيقة

الملحق
مياده الشوا

Resim 4.41. Suriye transkript belgesi örneği-2-(Sayfa 5/5)

4.3.10. Suriye Yüksek Lisans Transkript Belgesi Örneği

الجمهورية العربية السورية
جامعة حلب
كلية الهندسة الكهربائية والإلكترونية

كشف علامات (ماجستير)

كشف علامات المرحلة الأولى من الماجستير في الهندسة الكهربائية / هندسة الآلات والقيادة الكهربائية / التي نالها الطالب:
- اسم الأب : - اسم الأم : - مكان وتاريخ الولادة : حلب ١٩٨٢ - الجنسية : عربي سوري
في كل مقرر من العام الدراسي / ٢٠٠٦/٢٠٠٧ / على الشكل التالي :

اسم المقرر	العلامة رقم	العلامة كـ
١- دراسات متقدمة في الآلات الكهربائية	١٠٠/٧٥	فقط خمسة وسبعون لا غير
٢- أنظمة القيادة الرقمية	١٠٠/٨٣	فقط ثلاثة وثمانون لا غير
٣- أنظمة القيادة المبرمجة	١٠٠/٧١	فقط إحدى وسبعون لا غير
٤- تصميم واستثمار آلات التوتر العالي	١٠٠/٨٤	فقط أربعة وثمانون لا غير
٥- الوحدات الوظيفية في أنظمة القيادة الكهربائية	١٠٠/٧٩	فقط تسعة وسبعون لا غير
٦- مشروع الدبلوم	١٠٠/٨٥	فقط خمسة وثمانون لا غير

المعدل / ٧٩,٥٠ / فقط تسعة وسبعون وخمسون بالمائة لا غير / التقدير العام / جيد جدا /

- سدد الرسوم بموجب الإيصال رقم / ٣٢٠٦٤٥ / تاريخ ٨ / ٥ / ٢٠٠٨ .
- ملاحظة كل شطب أو حك أو تحوير أو إضافة في هذا الكشف يلغيه .

مصدق / عميد كلية الهندسة الكهربائية والإلكترونية

رئيس شعبة الدراسات العليا

الدكتور الياس فرج الله طوشان

عارف شيخو

نصادق على الخاتم والتوقيع

مدير شؤون الطلاب

نائب رئيس جامعة حلب

مستطفي علق

Resim 4.42. Suriye yüksek lisans transkript belgesi örneği

4.3.11. Suudi Arabistan Transkript Belgesi Örneği-1

المملكة العربية السعودية
وزارة التربية والتعليم
الإدارة العامة للتربية والتعليم بمحافظة جدة
مدرسة الخوازمي الابتدائية

نتيجة الطالب النهائية
ناجح في الدور الأول

المكرم ولي أمر الطالب :
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته وبعد :
يسرنا أن نبعث لكم هذا التقرير الذي يوضح مستوى ابنكم خلال الفصل الدراسي الثاني لعام : ١٤٢٨ هـ
متمنين لكم دوام التوفيق ،،،

رسم بياني يوضح المعدلات

معدل الصف : ١٠٠٪
معدل الطالب : ١٠٠٪

المواد الدراسية	مجموع الفصل الأول	الفصل الثاني			المجموع النهائي	التقدير
		منتصف الفصل	المشاركة	النهائي		
القرآن الكريم	٤٢,٠٠	٤٠,٠٠	٠,٠٠	٣٩,٠٠	٨١	جيد جداً
التجويد	٤٥,٠٠	٤٠,٠٠	٠,٠٠	٤٢,٠٠	٨٧	جيد جداً
التوحيد	٣٦,٠٠	١٤,٠٠	٥,٠٠	٢٨,٠٠	٨٣	جيد جداً
الفقه	٢٩,٠٠	١٠,٠٠	٥,٠٠	٢٢,٠٠	٦٦	جيد
الحديث	٣٥,٠٠	١١,٠٠	٥,٠٠	١٩,٠٠	٧٠	جيد
القراءة والأناشيد	٤٥,٠٠	٤٥,٠٠	٠,٠٠	٤٥,٠٠	٩٠	ممتاز
الإملاء	٤٩,٠٠	١٣,٠٠	٥,٠٠	٢٨,٠٠	٩٥	ممتاز
الخط	٤٥,٠٠	٤٥,٠٠	٠,٠٠	٤٥,٠٠	٩٠	ممتاز
التعبير	٤٥,٠٠	٤٥,٠٠	٠,٠٠	٤٥,٠٠	٩٠	ممتاز
القواعد	٣٧,٠٠	١٣,٠٠	٥,٠٠	٢٥,٠٠	٨٠	جيد جداً
الجغرافيا	٢٦,٠٠	١٤,٠٠	٥,٠٠	٢٦,٠٠	٧١	جيد
التاريخ	٢٩,٠٠	١٠,٠٠	٥,٠٠	٢٧,٠٠	٧١	جيد
علوم	٣٠,٠٠	١٢,٠٠	٥,٠٠	٢٣,٠٠	٧٠	جيد
الرياضيات	٣٢,٠٠	٩,٠٠	٥,٠٠	١٦,٠٠	٦٢	جيد
اللغة الإنجليزية	٣٨,٥٠	١١,٥٠	٥,٠٠	١٩,٠٠	٧٤	جيد
التربية الوطنية	٤٢,٠٠	١٢,٠٠	٥,٠٠	٢٤,٠٠	٨٣	جيد جداً
التربية الفنية	٤٨,٠٠	٠,٠٠	٠,٠٠	٤٩,٠٠	٩٧	ممتاز
التربية البدنية	٥٠,٠٠	٠,٠٠	٠,٠٠	٥٠,٠٠	١٠٠	ممتاز

المجموع : ١٦٤٦ من : ٢٠٠٠ النسبة المئوية : ٨٢,٣٠ % التقدير العام : جيد جداً المواظبة : ٨٦,٠٠ الترتيب على الصف : ٧٣ من : ١١١
 بداية العام الدراسي القادم : ١٠ / ١٠ / ١٤٢٩ هـ غياب يعذر : ٠ غياب بدون عذر : ١٤ السلوك : ١٠٠,٠٠ الترتيب على الفصل : ٢٨ من : ٣٨

رسالة عامة :
ملاحظات خاصة بالطالب :
تستأنف الدراسة للفصل الدراسي الثاني يوم السبت ١٣/٤/١٤٢٩ هـ

ولي الأمر
بن سيد عبدالله بن سيد محمد

مدير المدرسة
حمد وصل المرواني

راند الفصل
عبد المحسن بن محمد محسن

Resim 4.43. Suudi Arabistan transkript belgesi örneği-1

4.3.12. Suudi Arabistan Transkript Belgesi Örneği-2

KINGDOM OF SAUDI ARABIA
MINISTRY OF EDUCATION
GENERAL DIRECTORATE OF
EDUCATION AT ASEER REGION

وزارة التعليم
Ministry of Education

المملكة العربية السعودية
وزارة التعليم
الإدارة العامة للتعليم بمنطقة عسير
1438-1439

كشف درجات المستوى الثاني
تعليم عام بنات - قسم ثانوي

General Education Female - Secondary Section

اسم المدرسة: الثانوية الثالثة عشر بخميس مشيط
اسم الطالب: Class: 1 الفصل: تاريخ الميلاد: 1423 الجنسية: سوريا رقم الهوية: رقم جواز السفر: Passport No.

School Name: The 13th Secondary School in Khamis Mushayt Mushayt
Student Name: Class: 1 الفصل: تاريخ الميلاد: 1423 الجنسية: سوريا رقم الهوية: رقم جواز السفر: Passport No.

التقدير العام	الدرجة الموزونة	المجموع	الاختبار النهائي	الاختبارات القصيرة	الدرجات	Subjects	المواد الدراسية	
General Grade	Weighted Grade	Total	Final Exam	Short Exams	Assessments			
Excelent	ممتاز	100	100	49	20	30	The Holy Qur'an	القرآن الكريم
Excelent	ممتاز	198	99	50	20	30	Prophet's Traditions & Islamic Culture	الحديث والثقافة الإسلامية
Excelent	ممتاز	200	100	50	20	30	Interpretation	مفسر
Excelent	ممتاز	600	100	50	20	30	Arabic language	اللغة العربية
Excelent	ممتاز	300	100	50	20	30	Social and National Studies	الدراسات الاجتماعية والوطنية
Excelent	ممتاز	485	97	47	20	30	Mathematics	الرياضيات
Excelent	ممتاز	384	96	46	20	30	English Language	اللغة الإنجليزية
Excelent	ممتاز	198	99	49	19.50	30	Physics	الفيزياء
Excelent	ممتاز	198	99	49	20	30	Chemistry	الكيمياء
Excelent	ممتاز	196	98	48	20	30	Biology	الأحياء
Excelent	ممتاز	198	99	49	20	30	Computer & information Technology	الحاسب وتقنية المعلومات
Excelent	ممتاز	200	100	45	20	30	Health and Female Education	التربية الأسرية والصحية
Excelent	ممتاز	95	95	45	20	30	Research & Information Sources	مهارات البحث ومصادر المعلومات
Excelent	ممتاز	100	100	45	20	30	Applied Skills	المهارات التطبيقية

Section Ranking:	7	الترتيب على الفصل:	100 / 100	درجة الملوك / المواظبة:
Class Ranking:	9	الترتيب على الصف:	3652	مجموع الدرجات الموزونة:
Excused Absence:	11	غياب بعذر:	98,70	معدل المستوى:
Unexcused Absence:	0	غياب بدون عذر:	ممتاز	تقدير المستوى:
	98.86	المعدل التراكمي:	ناجح في الدور الأول	بحة الطالب في المستوى:

رسالة عامة

فقد المدرسة
صباح عوض صالح الشهري

هذه الوثيقة يجب المحافظة عليها وأن يصدر بدلًا عنها إلا بتوفر الضوابط والشروط المنظمة لذلك.

This document should be maintained and will not be issued but instead controls the availability and conditions.

02/09/1439

Resim 4.44. Suudi Arabistan transkript belgesi örneği-2

PHILADELPHIA UNIVERSITY
Admission & Registration Department

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جامعة فيلادلفيا
دائرة القبول والتسجيل

كشف علامات الطالب (درجة البكالوريوس)

اسم الطالب :
رقم الطالب :
تاريخ القبول في الجامعة :
مكان و تاريخ الولادة :
الكلية :
التخصص :
مجموع الساعات :
تاريخ التخرج :
الفصل : الثاني ٢٠٠١-٢٠٠٢

الاداب والفنون :
اللغة الانجليزية وادابها :
المعدل العام : ٦٨,٣
التقدير : جيد
السنة الدراسية : ٢٠٠٥-٢٠٠٦
الفصل : الثاني ٢٠٠١-٢٠٠٢

رقم المادة	اسم المادة	ساعة	العلامة	ملاحظات
١١.١.٣٠٠	مهارات اللغة العربية ١	٣	٧٦	ناجح
١١.١.١١٠	فن الكتابة والتعبير	٣	٧٤	ناجح
١٣.١.١٠٠	مهارات اللغة الانجليزية (١)	٣	٨٣	ناجح
١٢.١.١٥٠	كتابة	٣	٨٠	ناجح
٧١.١.١٠٠	مهارات حاسوب (١)	٣	٦٩	ناجح

مسجل فصلي : ١٥
مسجل تراكمي : ١٥

ساعات بنجاح : ١٥
تراكمي ساعات بنجاح : ١٥

المعدل الفصلي : ٧٦,٤
المعدل التراكمي : ٧٦,٤

الفصل : الصيفي ٢٠٠١-٢٠٠٢

رقم المادة	اسم المادة	ساعة	العلامة	ملاحظات
١١.١.١٠٠	علوم عسكرية	٣	*	ناجح
١٢.١.١٣٠	قراءة واستيعاب	٣	٨٠	ناجح
٧١.١.٢٠٠	مهارات حاسوب (٢)	٣	٧٠	ناجح

مسجل فصلي : ٩
مسجل تراكمي : ٢٤

ساعات بنجاح : ٩
تراكمي ساعات بنجاح : ٢٤

المعدل الفصلي : ٧٥,٠
المعدل التراكمي : ٧٦,٠

الفصل : الاول ٢٠٠٢-٢٠٠٣

رقم المادة	اسم المادة	ساعة	العلامة	ملاحظات
١١.١.٧٠٠	مهارات اللغة العربية (٢)	٣	٨١	ناجح
١١.١.٣٣٠	الفكر والحضارة الانسانية (١)	٣	٧٦	ناجح
١٢.١.٢٠٠	مهارات اللغة الانجليزية (٢)	٣	٧٩	ناجح
١٢.٢.٧١٠	مبادئ في الترجمة	٣	٦٨	ناجح

مسجل فصلي : ١٢
مسجل تراكمي : ٣٦

ساعات بنجاح : ١٢
تراكمي ساعات بنجاح : ٣٦

المعدل الفصلي : ٧٦,٠
المعدل التراكمي : ٧٦,٠

Resim 4.45. Ürdün transkript belgesi örneği (Sayfa 1/5)

4.3.13.1. Ürdün transkript belgesi arka sayfa onayları

THE GRADING SYSTEM

-2.3.03-

0750

نظام تقدير العلامات والمعدلات

1- The Minimum Passing Grade For Each Course is : 50% for Students of B.A.B.Sc

1- الحد الأدنى للنجاح في المادة هو : 50% لطلبة البكالوريوس

2- The Minimum Cumulative Passing Average is 60% For Students of B.A.B.Sc

2- الحد الأدنى للنجاح في المعدل التراكمي هو : 60% لطلبة البكالوريوس

3- Ratings of Grades for Courses are:

90 - 100	Excellent
80 - 89	V. Good
70 - 79	Good
60 - 69	Satisfactory
50 - 59	Weak
Below 50%	Fail

3- تخصص العلامات التقديرية التالية : (1)

مقبول 100 - 90
ضعيف 89 - 80
دون ال 50% 59 - 50
راسب 50% 50 - 40

4- Ratings of Cumulative Average are:

84 - 100	Excellent
76 - 83.9	V. Good
68 - 75.9	Good
60 - 67.9	Satisfactory

4- تخصص النسب المئوية للمعدل الفصلي والتراكمي والعام التقديرية التالية :

ممتاز 100 - 84
جيد جداً 83.9 - 76
جيد 75.9 - 68
مقبول 67.9 - 60

Abbreviations :

1 - SPA : Semester Point Average.
2 - CPA : Cumulative Point Average.
3 - GPA : Grand Point Average.

جامعة فيلادلفيا
PHILADELPHIA UNIVERSITY
أصديق على صحة المعلومات الواردة في هذه الشهادة
I Certify that the information Contained in this document is valid
General Registrar
مدير دائرة التسجيل

رئيس قسم التصديق
Salem Alsamir

26 JAN 2020

Resim 4.46. Ürdün transkript belgesi örneği (Sayfa 5/5)

4.4. Metin Kùltürü Normlarının Açıklanması

Bakalorya belgeleri, mezuniyet belgeleri ve diplomaları ile transkript belgelerinin içerik katmanlarında yaptığımız incelemeler, metin içi birimlerinin ortak özelliklerinden çıkılarak yapılabilecek yüzeysel bir değerdendirme bile, eğitim belgelerinin koşutluk özelliğinin başka deyişle benzer amaç ve işlevleri olan söz varlıklarının farklı biçim ve biçemlerde tecelli etmesinin bu metinlerin başından sonuna kadar kolaylıkla gözlemlenebilecek ayırt edici özelliklerinden biri olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu temel bulgudan hareketle koşutluk özelliğinin tecelli ettiğı söz birimlerinin belirlenmesi ve sıralanması neticesinde, koşutluğun temsil edildiğı düzeyleri rasyonel biçimde ifade eden sınıflandırmalara ulaşılmıştır. Bu çerçevede, koşut metinlerinin katmanlara bölünmesi ve belirli düzeylere indirgenebilmesinin, uygulayıcıların bu alandaki çalışmalarda tercih edilebilecekleri öncelikli yöntemlerden birisi olduğu ve bu özelliğın koşut metinlerin ayırt edici özelliklerinden biri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durum aslında, bu kısımda gösterilen eğitim belgelerinin gerekse bu belgelerdeki söz birimlerinin, *benzer işlev ve amaçlar altında bölümlenebilir ve gruplandırılabilir olması nedeniyle birbirine koşut özellikler içeriyor olmasından veya başka deyişle biçimi ve biçemi her ne olursa olsun bu belgelerin kaynak kùltürlerde benzer işlevler ve amaçlar altında bir emsalinin düzenleniyor olmasından ileri gelmektedir*. Bu çerçevedeki metinler koşut metinler olarak tanımlanabilir. Ancak böylesine bir tanımlama, hiç şüphesiz bu metinlerin ayırt edici özellikleri, aynı grup altında tasnif edilebilen ortak özelliklerine ilişkin bulguların neler olduğunun açıklanmasına da ihtiyaç duyar. Bu gereksinimin karşılanması amacıyla, yapılan tarama ve incelemelerde, çalışmamız kapsamında ve sınırlıkları dahilinde inceleyebildiğimiz eğitim belgelerindeki koşut ifade biçimlerinin şu gözlemler doğrultusunda tasnif edilebileceğı gör÷lmüştür:

- Eğitim belgeleri, belgenin düzenlendiğı ÷lkedeki kanun ve yönetmeliklere tabi olduğundan, buna ilişkin mevzuatlar veya bu mevzuatlara göre verilen yönerge ve gerekçeler eğitim belgelerinin çeşitli kısımlarında dayanak gösterilmekte bu da dayanak belirten *-e göre, gereğince, uyarınca, e-dayanılarak* vb. biçimdeki koşut sözcüklerin kullanımını beraberinde getirmektedir. Bu durum aynı zamanda koşut metinlerin özel hukuk metinleri olması itibariyle bu alanın anlatım özelliğı geleneklerinin taşıdığı durumlara bir örnek olarak gösterilebilir. Öte yandan sosyal bilimlerin önemli alanlarından biri olarak Hukuk sadece bu tekil örnekle sınırlandırılmayacak karmaşık ve çok düzeyli normatif yapısıyla, özel hukukun bir sonucu olarak düzenlenen ve sahiplerine hayatın belirli bir alanda hak ve imtiyaz

veren lisans diplomaları, mezuniyet belgeleri vb. koşut metinleri de kendi retoriğine, jargonuna ve terminolojisine koşut bir şekilde biçimlendirmektedir. Koşut metinlerin hukukla olan bu ilişkisi, bu metinlerdeki bildirişim yükünün zaman zaman ve yer yer terminoloji tabanlı ve bağımlı olmasına da kapı aralamaktadır. Bu nedenle, koşut metinlerdeki ifadeler dilin olağan sınırları içerisinde bir şekilde yazılmış ve metin üzerinde bağımsızca duran söz varlıkları olarak değil, bu alan bağlamında değerlendirilmesi gereken dil yapılarıdır. *Dolayısıyla metin kültürü normları açısından koşut metinler, hukuk bağımlı ve terminolojik özellikli metinler olarak değerlendirilebilir ve uygulayıcıların ilgili alandaki hukuk normlarını araştırmasını ve terminolojik çalışmalar yapmasını gerektiren bir anlatım özelliğine sahiptir.*

- İncelenen bakalorya belgelerinin adları bakalorya koşutluğunu ifade etmekte ancak hem aynı adla hem de farklı adlarla isimlendirilmektedir. İsimlerdeki bu değişikliğe karşın belgelerin koşut düzeyde bir lisans hakkını belge sahibine bahşediyor olması, ilk bakışta Arap dilindeki üslup zenginliğiyle veya Arap dilinin kullanım imkanlarının genişliğiyle açıklanabilecek sıradan bir durum gibi görünebilir, ancak bu; gerçekte ve tarihsel süreçte, bakalorya uygulamasının emsal kültürlerle geçiş serüveniyle ve koşutlukların oluşturulma biçimiyle de ilişkilidir. Bakalorya belgelerine bakıldığında bazı belgelerde Arapça orijinal metinlere koşut olarak Fransızca metinlerin de verildiği görülmektedir. Bu durum, yeryüzünde Fransızcanın konuşulduğu bölgeleri tanımlamak için kullanılan *Frankofoni* kavramı çerçevesinde Cezayir, Djibouti, Lübnan, Fas, Moritanya, Suriye ve Tunus gibi Fransız yönetimi ve sömürgesi altında kalmış Arap ülkeleri ve Bénin, Burkina, Faso, Fildişi Sahili, Gine, Mali, Niger, Senegal ve Togo gibi Afrika ülkeleri ilişkilendirilerek düşünüldüğünde daha yerinde bir tespiti ulaşılabılır.²⁴³ Benzer bir durumun İngiliz sömürgesi altında kalan ülkeler için söz konusu olabileceği de göz önüne alınırsa, koşut metinlerdeki kültürel normların belirlenmesinde ülkelerin resmi dillerinin yanı sıra sömürgecilik vb. hareketler nedeniyle bu ülkelerde konuşulan, yazılan diğer dillerin neler olduğunun öğrenilmesi, sadece çeviri yoluyla aktarılabilen kültür bağımlı devasa bir varlık olarak bir dilden başka bir dile herhangi bir biçimde geçen sözcüklerin, terimlerin, deyimlerin neler olduğunun tespiti için gerekli bir adım değil, aynı zamanda bu olayların hedef kültür alıcıları nezdinde yarattığı izlenim ve

²⁴³ Işıl Pehlivanoglu, “Assia Djebar’in L’amour, La Fantasia ve La Disparition De La Langue Française Başlıklı Romanlarında Sömürgecilik Ekseninde Dil ve Kimlik”, (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010), 51-59.

tepkilerin dile ve kültüre yansıyış biçimlerinin, bu yansımaların sadece bu olaylara maruz kalmış ülkelerde değil, komşu ülkelerdeki çağrışımlar ve neolojilerinin de metinler üzerindeki etkilerini duyumsayarak, koşutluk örüntüleri ve düzeyleri arasındaki farkların daha yakından görülmesine ve koşut metin kavramına içkin yeni söylenceler geliştirilmesine de yardım eden bir eylemdir. Bu gözlemlere göre Genelde Arapça koşut metinler veya özelde bu metinlerdeki koşutluklar için şu rasyonel düzeyler söz konusu olabilir:

- Dil içi düzey: Emsal kültürler arasında olağan bir düzeyi gösterir, örneğin Irak Arapçasındaki bir belgenin benzerinin Tunus Arapçasında da üretilmiş olması
- Diller arası düzey: Yabancı kültürlerin etkisinde gerçekleşen bir düzeyi gösterir, örneğin Tunus Bakalorya belgesinin Fransızca koşutunun verilmesi
- Göstergeler arası düzey: Koşut bir metin çiftindeki işaret ve sembollerin, benzer bir durumu göstermesi, anlatması şeklinde düşünülebilir.
- Olay Düzeyi: Koşut metinler doğum, eğitim, evlenme vb. çeşitli beşerî olayların bildirildiği ve belgelendirildiği metinler olması itibariyle, her şeyden önce olay düzeyinde kategorize edilebilecek metinler olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, bir metin çiftinin birbirine koşut olduğundan söz edilebilmesi için öncelikle, metinlerin birbirine benzer bir olay ve durumun gerçekleştiğini bildiriyor ve belgelendiriyor olması gerekir.
- Neoloji Düzeyi: Örnek alınan bir durumun etkisinde yeni öge olarak üretilen ve türetilen bir koşutluk düzeyini gösterir, bu anlamda neoloji, yeni sözcük birimleri oluşturma süreci” olarak tanımlanmakta, yeni söz birimleri oluşturmaya ek olarak söz konusu dilde zaten var olan bir kavramı, daha önce hiç sahibi olmadığı bir içeriği vererek kullanmak olarak açıklanmaktadır.²⁴⁴
- İdeolojik düzey: Öykünülen bir kültürün etkisinde ödünçleme yoluyla yeniden üretimlerin gerçekleşmesini veya bunun tam tersine yabancı bir dil ve kültüre karşı bir tepki olarak ya da bu kültüre benzememek amacıyla söz konusu koşut gerçekliğe karşılık bulmak için yeniden üretimlerin ortaya çıkmasını da ifade edebilir. Bir yönetim sistemine, dine, mezhebe mensubiyeti gösteren ifade biçimleri de bu çerçevede değerlendirilebilir. İkinci olarak koşut metinlerdeki kavramsal ideolojik düzeyin ağırlık

²⁴⁴ Sahra Çolak, “21. Yüzyıl Türkçesinde Yeni Ögeler ve Yeni Sözcükler”, (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2021), 10.

merkezleri birbirinden farklı olabilir, örneğin bir Suriye bakalorya belgesinde geçen التربية القومية الاشتراكية Nasyonal sosyalist eğitim izlencesi bir Lübnan belgesinde geçen التربية المدنية vatandaşlık eğitimi dersine, konuluş amacı itibariyle koşutken, izlence içerikleri ideolojik ayrımlar nedeniyle birbirinden farklı olabilir.

- Eğitimde derece, alan, bilim dalı, bölümü bildiren ifadeler, izlenceler, dersler vb. belirli bir bilim dalındaki beşeri deneyimleri, birikimleri koşut biçimde ifade eden kavramlar ve referanslar kullanılmaktadır. Bu koşutluğun temel nedeni, çeşitli bilim dallarının tarihsel süreçte geçirdiği değişim ve dönüşümler bir yana, modern dönemde ulaştığı seviyenin bir tezahürü olarak kullanıma giren bu sözcüklerin evrenselleşmesi ve terminolojik bir düzlemde birbiriyle örtüşmesi şeklinde açıklanabilir. Bu bağlamda koşut metinlerin ayırt edici özelliklerine yeni bir düzey daha eklenebilir:
 - o Terminolojik düzey
- Eğitim belgelerinde, belge hak ediş ve alış bildiren pek çok tümce yapısı koşut biçimde kullanılmaktadır. Bu koşut ifade biçimlerine ders tanımlığı bildiren sözcükler; not, ortalama ve derece bildiren sözcükler; sınava giriş ve sonuç bildiren sözcükler, mezuniyet ve transkript belgesi bildiren koşut sözcükler ve belge verilmiş yönergesi bildiren koşut ifade biçimleri de eklenebilir. Bu koşutluklar Arapçanın anlatım özelliğinin ve stilistik imkanlarının sağladığı aynı durumu birbirinden farklı biçimlerde anlatma özelliğinden veya yakın anlamlılık, eş anlamlılık gibi anlam özelliklerinden yararlanılarak oluşturulmaktadır, bu açıdan koşut metinlerin en ayırt edici özelliğinin sözcüklerin anlamsal özellikleriyle ve tümcelerdeki anlatım biçimi olduğu söylenebilir ve buradan hareketle koşutluk düzeylerine iki farklı düzey daha eklenebilir:
 - o Semantik düzey: Bu düzeydeki bir koşutluk, yakın anlamlılık, eş anlamlılık gibi sözcüklerin anlam düzeyleriyle açıklanabilen bir koşutluğu ifade eder.
 - o Stilistik düzey: Hedef kültürde “lisans öğrenimini başarıyla tamamlayan öğrenci/..., bu diplomayı almaya hak kazanmıştır” şeklindeki bir lisanslamanın kaynak kültürde farklı tümce formasyonlarıyla²⁴⁵ verilmiş

²⁴⁵ Bu kategoride en az 13 formasyon tespiti yapılmıştır. Erişemediğimiz belgelerde bu sayının artabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

olması, stilistiğin bu koşutlukta önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Yukarıdaki bulgular ışığında şu bölümlemeler yapılmış ve müteakip tespitler bu bölümlemeler ışığındaki veriler referans alınarak yapılmıştır:

- Eğitim belgelerinde dayanak bildiren koşut sözcükler
- Bakalorya bildiren koşutluklar
- Diploma derecesi bildiren koşutluklar
- Alan, bölüm, ana dal, bilim dalı bildiren koşut sözcükler
- Ders tanımlığı bildiren sözcükler
- Not, ortalama ve derece bildiren sözcükler,
- Sınava giriş ve sonuç bildiren sözcükler
- Mezuniyet ve transkript belgesi bildiren koşut sözcükler
- Belge verilış yönergesi bildiren koşut ifade biçimleri
- Belge alış ve hakkediş bildiren koşut ifade biçimleri

4.4.1. Eğitim Belgelerinde Dayanak Bildiren Koşut Sözcükler

-e istinaden, binaen, göre; uyarınca, dayanılarak	استنادًا إلى/ قانون، قرار، نظام، بناءً على/ قانون، أمر، مرسوم، نظام، محضر، تقرير، قرار، طلب، ذلك، طلبه على/ قانون، قرار، نظام، لائحة، بعد الاطلاع على/ نتيجة بمقتضى/ المرسوم، المحضر، بموجب/ أمر، قرار، وفق/ نتيجة، قرار وفقًا ل/ قانون، نظام، لائحة، قرار، التشريعات
---	--

Tablo 4.1. Eğitim belgelerinde dayanak bildiren koşut sözcükler

4.4.2. Bakalorya Bildiren Koşutluklar

Lise diploması, bakalorya belgesi, lise diploma sınavı sonuç belgesi	شهادة البكالوريا، بكالوريا التعليم الثانوي، شهادة الدراسة الثانوية، شهادة إتمام مرحلة التعليم الثانوي، شهادة الثانوية العامة، شهادة الدراسة الثانوية العامة، الشهادة الثانوية، نتيجة امتحان الشهادة الثانوية،
---	--

	شهادة الثانوية، شهادة الهاي سكول،
--	--------------------------------------

Tablo 4.2. Bakalorya bildiren koşut sözcükler

4.4.3. Diploma Derecesi Bildiren Koşutluklar

Ön lisans derecesi bildiren koşut sözcükler	الدبلوم، شهادة الدبلوم، شهادة مساعد المُجاز، دبلوم الدراسات الجامعية العامة، الدبلوم في...
Lisans derecesi bildiren koşut sözcükler	إجازة / الهندسة المدنية،...، الإجازة في / الهندسة المدنية، شهادة الإجازة في / الهندسة المدنية، درجة الإجازة، الشهادة الوطنية للإجازة، شهادة البكالوريوس، درجة البكالوريوس، شهادة ليسانس، درجة لليسانس
Yüksek lisans derecesi bildiren koşutluklar	شهادة الماجستير،

	شهادة الماجستير، شهادة الدراسات العليا، الماجستير في، درجة الماجستير في،
Doktora derecesi bildiren koşutluklar	شهادة الدكتوراه الدكتوراه في شهادة دكتوراة الفلسفة درجة الدكتوراه

Tablo 4.3. Diploma derecesi bildiren koşut sözcükler

4.4.4. Alan, Bölüm, Ana Dal, Bilim Dalı Bildiren Koşut Sözcükler

Alan bildiren koşut sözcükler	شعبة/ العلوم الاجتماعية، فرع/ العلوم العامة، قسم / العلوم الطبيعية؛ القسم الأدبي المسار/ الأدبي في / الفلسفة
Bilim dalı, bölümü, alanı bildiren koşut sözcükler	ميدان/ آداب ولغات أجنبية المجال/ علوم وتكنولوجيا التخصص/ لغة، أدب وحضارة قسم/ الترجمة

	شعبة/ عربي فرنسي/ اللغة الإنجليزية مسلك / العلوم الاقتصادية والتدبير المادة/ الإعلامية في / الهندسة
Ana bilim dalı bildiren koşut sözcükler	مسار/ التدبير اختصاص/ هندسة شبكات، الرسم والتمثيل، المسلك/ تقنيات الإعلامية والمعلوماتية في / هندسة الحاسوب قسم النقد والأدب المسرحي

Tablo 4.4. Alan, bölüm, ana dal, bilim dalı bildiren koşut sözcükler

4.4.5. Ders Tanımlığı Bildiren Koşut Sözcükler

Dersler, dersin adı	- القرآن الكريم - التجويد - الفقه - الحديث - القراءة والانشيد - الإملاء - الخط - التعبير - القواعد - الجغرافيا - التاريخ - علوم - الرياضيات - اللغة الإنجليزية - التربية الوطنية - التربية البدنية - الفزياء - الكيمياء - الأحياء - علم الأرض المادة المواد، المواد المعتمدة، المواد الدراسية، الدرس، الدروس، المقرر، المُبحث، الموضوع، اسم المادة، اسم المقرر، اسم الدرس،
/Teorik	نظري، فلسفي،
/Uygulamalı	عملي، تطبيقي، تجريبي،
Kredisi, saati	الساعات، عدد الساعات، الساعات المعتمدة، عدد الساعات الأسبوعية، الوحدات
Sınav: ara sınav, final sınavı, kısa sınav	امتحان، اختبار: فصلي، نهائي، قصير

Sınıf	الصف، الفصل، المستوى
Dönem: Güz, Bahar	الفصل، الدور: الأول، الثاني
Sınav Dönemi	الدور ²⁴⁶

Tablo 4.5. Ders tanımlığı bildiren koşut sözcükler

4.4.6. Not, Ortalama ve Derece Bildiren Koşut Sözcükler

Not:	العلامة، درجة، نهاية، نتيجة،
Alınan not:	الدرجة، العلامة: المستحقة، المتحصلة، الحاصل عليها
Mutlak Not (Not döküm belgesinde)	النقطة
En yüksek not	النهاية، العلامة، الدرجة: العظمى، القصوى، الكبرى،
En düşük not	العليا
Ortalama Notu	النهاية، العلامة، الدرجة: الصغرى، السفلى، الدنيا
Ağırlıklı not	المعدل، النتيجة، النسبة، النسبة المؤوية،
Not ortalaması, genel ortalama, kümülatif ortalama	الدرجة، العلامة: الموزونة
	المعدل، المعدل العام، المعدل التراكمي، المجموع الكلي،
	المجموع العام، النسبة المؤوية، المجموع النهائي، المعدل
	النهائي، مجموع الدرجات، النتيجة
Derece	تقدير، درجة، ملاحظة، مرتبة، ميزة

²⁴⁶ Bakalorya sınavları genelde yılda iki defa yapılmaktadır. Bakalorya sonuç belgelerinde الدور الأول şeklindeki ifadeler, öğrencinin sınıfın birinci döneminden başarılı olduğu kabilinden bir durumu göstermemekte, aksine öğrencinin liseden mezun olduğunu, adayın birinci tur bakalorya sınavında başarılı olduğunu göstermektedir.

Derecelendirmeler:	التقديرات:
Onur Derecesi	مرتبة الشرف
Mükemmel	ممتاز
Çok iyi	جيد جدًا، حسن جدًا
İyi	جيد، حسن، جيد فقط
Orta	مقبول، متوسط، مستحسن
Zayıf	ضعيف، غير مقبول، مقصر
Başarısız	راسب
Başarılı	ناجح

Tablo 4.6. Not, ortalama ve derece bildiren koşut sözcükler

4.4.7. Belge Hak Ediş ve Alış Bildiren Koşut İfade Biçimleri

.. almaya hak kazandı, aldı	نال/ نالت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة حصل/ حصلت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة على أحرز/أحرزت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة على تحصل/تحصلت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة على تُسندُ الشهادة إلى الطالب/ الطالبة، السيد/السيدة تم منح الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة قرر منح الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة استحق/ استحققت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة
-----------------------------	---

	مُنح، يُمنحُ الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة يمنحُ للطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة تُمنح الشهادة للسيد/السيدة أعطي للطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة سُلمت هذه الشهادة إلى
--	--

Tablo 4.7. Belge hak ediş ve alış bildiren koşut ifade biçimleri

4.4.8. Sınava Giriş ve Sonuç Bildiren Koşut İfade Biçimleri

Sınava girdi.	جلس في الامتحان، الاختبار؛ خضع للامتحان، الاختبار؛
Sınavda başarılı oldu, sınavı geçti.	فاز في الامتحانات نجح في الامتحانات اجتاز الامتحانات بنجاح

Tablo 4.8. Sınava giriş ve sonuç bildiren koşut ifade biçimleri

4.4.9. Mezuniyet ve Transkript Belgesi Bildiren Koşut Sözcükler

Mezuniyet belgesi, geçici mezuniyet belgesi	وثيقة تخرج، مصدقة تخرج، شهادة نجاح مؤقتة
Mezuniyet tarihi; mezuniyet notu	تاريخ التخرج، تاريخ التخرج؛ معدل التخرج

Transkript (not döküm) belgesi	بيان درجات، مستخرج النقط، كشف النقاط، وثيقة تخرج بالدرجات، بيان تقديرات، كشف الدرجات والتقديرات، إفادة علامات، كشف علامات، كشف بالمقررات والدرجات، نتيجة الطالب النهائية، كشف علامات الطالب،
--------------------------------	---

Tablo 4.9. Mezuniyet ve transkript belgesi bildiren koşut sözcükler

4.4.10. Belge Veriliş Yönergesi Bildiren Koşut İfade Biçimleri

Bu belge bir defaya mahsus olarak verilir.	لا يمنح نظير آخر من هذه الشهادة تسلم هذه الشهادة مرة واحدة لا يمكن تسليم أي نظير من هذا الاعتراف يسلم نظير واحد فقط من هذه الشهادة تسلم هذه الشهادة في أصل واحد لا يمنح الطالب سوى مصدقة أصلية واحدة
--	--

	لا تُسلم هذه الشهادة إلا مرة واحدة لا تُعطى هذه الإفادة إلا مرة واحدة فقط هذه الوثيقة يجب المحافظة عليها
Bu belge ilgilinin isteği üzerine kendisine verilmiştir; Bu belge ilgili makamlara ibraz edilmek üzere kendisine verilmiştir.	وبناء على طلبها زودت بهذه الوثيقة، بناءً على الطلب أعطيت هذه الإفادة، وقد أعطي هذا البيان بناء على طلبه؛ أعطيت لها بناءً على طلبها ، وقد سلمت لها هذه الشهادة للإدلاء بها عند الحاجة وقد أعطيت له هذه الشهادة بناء على طلب لتقديمها إلى من يهمه الأمر
Silinti, kazıntı, tahrifat bulunan belgeler geçersizdir. Üzerinde değişiklik yapılan belgeler geçersizdir.	كل شطب أو حك أو تحوير في الوثيقة يلغيها أي كشط أو تغيير في هذه الوثيقة يلغيها كل حك أو شطب في الوثيقة يلغيها كل حك أو شطب أو تحوير في هذا الكشف يلغيه كل شطب أو حك أو تحوير أو إضافة في هذا الكشف يلغيه

Tablo 4.10. Belge veriliş yönergesi bildiren koşul ifade biçimleri

4.5. Çeşitli Arap Ülkelerinde Eğitim Kültürü Normları

4.5.1. Birleşik Arap Emirlikleri'nde Eğitim Sistemi

Eğitim- Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁴⁷
وزارة التربية والتعليم	المرحلة التمهيدية، رياض الأطفال (مستوى أول)؛ (مستوى ثاني)	Okul öncesi, Anaokulu: Birinci Aşama İkinci Aşama	-	İsteğe bağlı (1+1)	2 yıl	امتحان شهادة الدراسة الثانوية	وزارة التربية والتعليم	جامعة خليفة جامعة الإمارات العربية المتحدة جامعة الشارقة الجامعة الأمريكية في الشارقة جامعة زايد جامعة أبو ظبي جامعة عجمان الجامعة الأمريكية في دبي الجامعة الكندية دبي جامعة العين الجامعة الأمريكية في رأس الخيمة
	مرحلة التعليم الأساسي الحلقة الأولى+ الحلقة الثانية	Zorunlu Eğitim	Birinci Aşama (4) İkinci Aşama (4)	Zorunlu (4+4)	8 yıl			
	الحلقة الثالثة: المرحلة الثانوية	Lise	العام؛ التطبيقي	İsteğe bağlı	4 yıl			
	التعليم العالي/الجامعي	Yükseköğretim	الدبلوم، الدراسات العليا،إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.11. BAE eğitim sistemi²⁴⁸

²⁴⁷ UniversityGuru, “الجامعات في الإمارات العربية المتحدة”, <https://www.universityguru.com/ar/aljamieat--united-arab-emirates> (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

²⁴⁸ BAE, Eğitim Bakanlığı, “منظومة المدرسة الإماراتية”, <https://www.moe.gov.ae/Ar/ImportantLinks/Documents/matrix/emiratschool2021.pdf> (Erişim Tarihi: 29.04.2022), 27-57.

4.5.2. Cezayir Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁴⁹
وزارة التربية الوطنية، وزارة التعليم العالي والبحث العلمي، ²⁵⁰ وزارة التعليم والتكوين المهنيين، ²⁵¹	مرحلة التعليم التحضيري	İlkokul hazırlık	-	İsteğe bağlı	2 yıl	امتحان البكالوريا	الديوان الوطني للامتحانات والمسابقات ²⁵²	جامعة فرحات عباس – جامعة سطيف 1 جامعة وهران 1 – أحمد بن بلة جامعة بجاية (جامعة عبد الرحمان ميرة) جامعة بسكرة (جامعة محمد خيضر) جامعة البليدة 1 – سعد دحلب جامعة قسنطينة 1 (جامعة الإخوة منتوري).
	مرحلة التعليم الابتدائي	İlkokul	-	Zorunlu	5 yıl			جامعة امحمد بوقرة بومرداس جامعة العلوم والتكنولوجيا هواري بومدين جامعة العلوم والتكنولوجيا محمد بوضياف جامعة تلمسان (جامعة أبو بكر بلقايد)
	مرحلة التعليم المتوسط	Ortaokul	-	Zorunlu	4 yıl			
	ثانوي عام وتكنولوجيا	Lise	آداب؛ علوم وتكنولوجيا	İsteğe bağlı				
	التعليم العالي/الجامعي	Yükseköğretim	دبلوم، ليسانس، ماستر، دكتوراه					

Tablo 4.12. Cezayir eğitim sistemi²⁵³

²⁴⁹ https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2022/world-ranking#!/page/0/length/25/locations/DZA/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁵⁰ Cezayir Yüksek Öğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı, “وزارة التعليم العالي والبحث العلمي”, <https://www.mesrs.dz/> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁵¹ Cezayir Mesleki Eğitim Bakanlığı, “وزارة التعليم والتكوين المهنيين”, <https://www.mfep.gov.dz/> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁵² Cezayir Sınavlar ve Yarışmalar Ulusal Kurulu, “الديوان الوطني للامتحانات والمسابقات”, <http://www.onec.dz/> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁵³ Cezayir Ulusal Eğitim Bakanlığı, “النظام التربوي الجزائري”, <https://www.education.gov.dz/النظام-التربوي-الجزائري> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

4.5.3. Filistin Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁵⁴
وزارة التربية والتعليم العالي	مرحلة رياض الأطفال	Okul öncesi, Anaokulu	-	İsteğe bağlı	2 yıl	امتحان شهادة الدراسة الثانوية	الإدارة العامة للقياس والتقويم والامتحانات، دائرة الامتحانات ²⁵⁵	جامعة النجاح الوطنية جامعة القدس جامعة بيرزيت جامعة بيت لحم الجامعة العربية الأمريكية – جنين جامعة بوليتكنك فلسطين جامعة الأزهر بغزة الجامعة الإسلامية بغزة جامعة الخليل جامعة فلسطين الكلية الجامعية للعلوم التطبيقية جامعة الأقصى
	مرحلة التعليم الأساسي	Zorunlu Eğitim	-	Zorunlu	10 yıl			
	مرحلة التعليم الثانو	Lise	علمي؛ العلوم الإنسانية (الادبي)	İsteğe bağlı	2 yıl			
	التعليم العالي/الجامعي	Yükseköğretim	الدبلوم، الدراسات العليا،إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.13. Filistin eğitim sistemi²⁵⁶

²⁵⁴ UniversityGuru, “الجامعات في دولة فلسطين”, <https://www.universityguru.com/ar/aljamieat--palestine> (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

²⁵⁵ Filistin Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı, “القياس والتقويم والامتحانات-الأهداف”, <https://www.mohe.ps/home/القياس-والتقويم-والامتحانات-الأهداف> (Erişim Tarihi:29.04.2022)

²⁵⁶ Filistin Haber ve Enformasyon Ajansı (Wafa), “لمحة عامة عن النظام التعليمي”, https://info.wafa.ps/ar_page.aspx?id=2806 (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

4.5.4. Irak Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁵⁷
وزارة التربية ²⁵⁸ وزارة التعليم العالي والبحث العلمي	مرحلة ما قبل المدرسة، مرحلة رياض الأطفال	Okul öncesi, Anaokulu	-	İsteğe bağlı	2 yıl	امتحانات الثانوية العامة	وزارة التربية	جامعة بغداد جامعة الكوفة جامعة النهرين جامعة بابل الجامعة المستنصرية جامعة البصرة الجامعة التكنولوجية جامعة كربلاء جامعة الانبار جامعة صلاح الدين
	مرحلة التعليم الابتدائي	İlkokul	-	Zorunlu	6 yıl			
	المرحلة المتوسطة	Ortaokul	-	İsteğe bağlı	3 yıl			
	مرحلة التعليم الثانوي، الإعدادي	Lise	علمي؛ أدبي	İsteğe bağlı	3 Yıl			
	التعليم العالي/الجامعي	Yükseköğretim	الدبلوم، الدراسات العليا،إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.14. Irak eğitim sistemi²⁵⁹

²⁵⁷ Shanashel, “أفضل 10 جامعات عراقية”، 8 Ağustos 2020, <https://www.shanashel.com/blog-details/MjU=> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁵⁸ Irak Cumhuriyeti, Eğitim Bakanlığı, “وزارة التربية”, <http://epedu.gov.iq/> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁵⁹ Irak Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları ve Analiz Enstitüsü (IRFAD), “التعليم في العراق”, <http://www.irfad.org/ar/الحاضر-والماضي-والتعليم-في-العراق-بين-الماضي-والحاضر/#:~:text=تمتد%20الدورة%20التعليمية%20الرسمية> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

4.5.5. Katar Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁶⁰
وزارة التربية والتعليم والتعليم العالي	مرحلة رياض الأطفال: المستوى الأول؛ المستوى الثاني	Anaokulu: Birinci aşama; İkinci aşama	-	İsteğe bağlı	1+1 (2 Yıl)	اختبارات الشهادة الثانوية ²⁶¹	وزارة التربية والتعليم والتعليم العالي	جامعة كارنيجي ميلون جامعة قطر معهد الدوحة للدراسات العليا جامعة نورثويسترن في قطر جامعة جورجتاون قطر جامعة حمد بن خليفة جامعة تكساس أي أند أم في قطر برنامج الجسر الأكاديمي مؤسسة الدوحة للأفلام جامعة الدراسات العليا للإدارة كلية لندن الجامعية قطر جامعة كالجاري قطر
	مرحلة التعليم الابتدائي	İlkokul	-	Zorunlu	6 yıl			
	مرحلة التعليم الثانوي: المتوسط (الإعدادي)؛	Ortaöğretim: Ortaokul	-	Zorunlu	3 yıl			
	مرحلة التعليم الثانوي: المرحلة الثانوية	Ortaöğretim: Lise	علمي؛ أدبي	İsteğe bağlı	3 yıl			
	التعليم العالي/الجامعي		الدبلوم، الدراسات العليا،إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.15. Katar eğitim sistemi²⁶²

²⁶⁰ Edarabia, “The List of 16 Best Universities in Qatar”, <https://www.edarabia.com/universities/qatar/> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

²⁶¹ Katar Devleti, Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı, “نتيجة الثانوية العامة”, <https://eduservices.edu.gov.qa/Webparts/DisplayMarks/#/> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

²⁶² Katar Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı, “نظام التعليم”, <https://www.edu.gov.qa/ar/Pages/AboutMinistry/AboutMinistry.aspx?ItemID=153> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

4.5.6. Kuveyt Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁶³
وزارة التربية ²⁶⁴ وزارة التعليم العالي بدولة الكويت ²⁶⁵ الهيئة العامة للتعليم التطبيقي والتدريب،	مرحلة التعليم قبل المدرسي: رياض الأطفال، دور الحضانة	Okul öncesi eğitim: Anaokulu, Yuvalar	-	İsteğe bağlı	1+1 (2 Yıl)	امتحان شهادة الدراسة الثانوية	وزارة التربية	جامعة الكويت جامعة الكويت الأمريكية الجامعة الأمريكية للشرق الأوسط جامعة الخليج للعلوم والتكنولوجيا الجامعة العربية المفتوحة الكلية الإستراتيجية في الكويت كلية بوكسهيل الكويت الهيئة العامة للتعليم التطبيقي والتدريب كلية ماسترخت لإدارة الأعمال جامعة جابر الأحمد الصباح كلية الكويت للتقنية
	مرحلة التعليم الابتدائي	İlkokul	-	Zorunlu	5 yıl			
	مرحلة التعليم المتوسط (الإعدادي)	Ortaokul	المتوسط العام؛ التدريب المهني	Zorunlu	4 yıl			
	مرحلة التعليم الثانوي	Lise	علمي، أدبي	İsteğe bağlı	3 yıl			
	التعليم العالي/الجامعي		الدبلوم، الدراسات العليا،إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.16. Kuveyt eğitim sistemi²⁶⁶

²⁶³ 'Alâ 'Alî, "أسماء جامعات الكويت", 24 Mart 2022, <https://www.almrsal.com/post/944060> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

²⁶⁴ Kuveyt Devleti, "وزارة التربية", <https://moe.edu.kw/about/Pages/Ministry%20Hierarchy/moe-Stru.aspx> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

²⁶⁵ Kuveyt Devleti, "وزارة التعليم العالي بدولة الكويت", <https://www.mohe.edu.kw/site/> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

²⁶⁶ Körfez Ülkeleri Arap Eğitim Ofisi, "التعليم والتدريب في دولة الكويت", <https://www.abegs.org/displaysystems/4863277368606720> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

4.5.7. Lübnan Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı ²⁶⁷	Önemli Üniversiteleri ²⁶⁸
وزارة التربية والتعليم العالي ²⁶⁹	مرحلة الروضة	Anaokulu	-	İsteğe bağlı	2 yıl	امتحان شهادة الثانوية	دائرة الامتحانات الرسمية	الجامعة الأميركية في بيروت جامعة البلمند جامعة القديس يوسف جامعة الروح القدس الجامعة اللبنانية الأميركية الجامعة اللبنانية جامعة سيّدة اللويزة جامعة بيروت العربيّة
	المرحلة الابتدائية	İlkokul	-	Zorunlu	6 yıl			
	المرحلة المتوسطة	Ortaokul	-	Zorunlu	3 yıl			
	المرحلة الثانوية	Lise	الآداب والإنسانيات؛ الاجتماع والاقتصاد؛ العلوم العامة؛ علوم الحياة	İsteğe bağlı	3 yıl			
	التعليم العالي/الجامعي	Yükseköğretim	الدبلوم، الدراسات العليا،إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.17. Lübnan eğitim sistemi²⁷⁰

²⁶⁷ Lübnan Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı, "دائرة الامتحانات الرسمية", <https://www.mehe.gov.lb/ar/Pages/Equivalence/OfficialCertificate.aspx> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁶⁸ BusinessEchoes, "قائمة أفضل 8 جامعات في لبنان", 11 Haziran 2021, <https://www.bussechoes.com/news/أفضل-8-جامعات-في-لبنان-حالياً> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁶⁹ Lübnan Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı, "وزارة التربية والتعليم العالي", <https://www.mehe.gov.lb/ar> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁷⁰ Lübnan Cumhuriyeti, Ar-Ge Eğitim Merkezi, "مراحل التعليم العام ومناهجها", <https://www.crdp.org/node/421> (Erişim Tarihi: 28.02.2022).

4.5.8. Suriye Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁷¹
وزارة التربية ²⁷² وزارة التعليم العالي والبحث العلمي ²⁷³	رياض الأطفال: حضانة، تحضير	Anaokulu: Yuva; Hazırlık	-	İsteğe bağlı	2-3 yıl	امتحان البكالوريا	امتحانات الشهادة الثانوية	جامعة دمشق جامعة حلب جامعة البعث جامعة تشرين جامعة الفرات جامعة طرطوس جامعة حماة جامعة القلمون
	مرحلة التعليم الأساسي: حلقة أولى	Zorunlu Eğitim: 1. Kısım: İlkokul	-	Zorunlu	6 yıl			جامعة الأندلس الخاصة للعلوم الطبية الجامعة العربية الدولية الخاصة المعهد الوطني للإدارة العامة
	مرحلة التعليم الأساسي: حلقة ثانية	Zorunlu Eğitim: 2. Kısım: Ortaokul	-	Zorunlu	3 yıl			
	التعليم الثانوي	Lise	علمي، أدبي	İsteğe bağlı	3			
	الدراسات العليا، إجازة، ماجستير، دكتوراه							

Tablo 4.18. Suriye eğitim sistemi²⁷⁴

²⁷¹ UniversityGuru, “الجامعات في سوريا”, <https://www.universityguru.com/ar/aljamieat--syria> (Erişim Tarihi: 01.05.2022).

²⁷² Suriye Arap Cumhuriyeti, Eğitim Bakanlığı, “وزارة التربية”, <http://www.mohe.gov.sy/mohe/> (Erişim Tarihi: 01.05.2022).

²⁷³ S.A.C., Yüksek Öğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı, “وزارة التعليم العالي والبحث العلمي”, <http://www.mohe.gov.sy/mohe/> (Erişim Tarihi: 01.05.2022).

²⁷⁴ Wikipedia, “مراحل التعليم في سوريا”, https://ar.wikipedia.org/wiki/التعليم_في_سوريا (Erişim Tarihi: 01.05.2022).

4.5.9. Suudi Arabistan Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁷⁵
وزارة التعليم (وزارة المعارف)، اللجنة الوطنية للطفولة، المؤسسة العامة للتعليم الفني والتدريب المهني	مرحلة التعليم قبل المدرسي: الحضانة، رياض الأطفال، التمهيدي	Okul öncesi: Yuva, Anaokulu, İlkokul hazırlık	-	İsteğe bağlı	1+1+1 (3 Yıl)	امتحان الشهادة الثانوية	الإدارة العامة للاختبارات،	جامعة الملك عبد العزيز جامعة الفيصل جامعة الملك فهد للبترول والمعادن جامعة الملك سعود جامعة أم القرى جامعة الإمام عبد الرحمن بن فيصل جامعة الملك سعود بن عبد العزيز للعلوم الصحية، جامعة الملك خالد، جامعة الأمير محمد بن فهد، جامعة الملك فيصل
	مرحلة التعليم الابتدائي	İlkokul	-	Zorunlu	6 yıl			
	مرحلة التعليم المتوسط	Ortaokul	-	Zorunlu	3 yıl			
	مرحلة التعليم الثانوي	Lise	عام؛ الإدارة والعلوم الاجتماعية؛ العلوم الطبيعية؛ الشريعة والدراسات العربية	İsteğe bağlı	3 yıl			
	التعليم العالي/الجامعي		الدبلوم، الدراسات العليا، إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.19. Suudi Arabistan eğitim sistemi²⁷⁶

²⁷⁵ International Education Specialists (IDP), “التصنيف العالمي لأفضل جامعات السعودية لعام 2021”, <https://www.idp.com/saudi-arabia/blog/saudi-arabia-university-ranking/> (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

²⁷⁶ Körfez Ülkeleri Arap Eğitim Ofisi, “المملكة العربية السعودية”, <https://www.abegs.org/displaysystems/4863277368606720> (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

4.5.10. Tunus Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁷⁷
وزارة التربية، وزارة التعليم العالي والبحث العلمي، ²⁷⁸	مرحلة التعليم قبل المدرسي	Okul öncesi eğitim	-	İsteğe bağlı	3 yıl	امتحان البكالوريا	وزارة التربية	جامعة الزيتونة
	مرحلة التعليم الابتدائي	İlkokul	-	Zorunlu	6 yıl			جامعة تونس المنار
	مرحلة التعليم الإعدادي: المدرسة الإعدادية	Ortaokul	-	Zorunlu	3 yıl			جامعة قرطاج
	مرحلة التعليم الثانوي: المدرسة الثانوية	Lise	الأدب؛ الاقتصاد والتصرف؛ العلوم التجريبية ²⁷⁹	İsteğe bağlı	4 yıl			جامعة منوبة
	التعليم العالي/الجامعي		الدراسات العليا، إجازة، ماجستير، دكتوراه					جامعة جندوبة
								جامعة سوسة
								جامعة المنستير
								جامعة القيروان
								جامعة صفاقس
								جامعة قفصة
								جامعة قابس

Tablo 4.20. Tunus eğitim sistemi²⁸⁰

²⁷⁷ Tunus Cumhuriyeti, Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı, “الجامعات”, http://www.mes.tn/annuaire.php?code_menu=22 (Erişim Tarihi: 01.05.2022).

²⁷⁸ Tunus Cumhuriyeti, Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı, “وزارة التعليم العالي والبحث العلمي”, http://www.mes.tn/annuaire.php?code_menu=22 (Erişim Tarihi: 01.05.2022).

²⁷⁹ Wikipedia, “التعليم في تونس”, 19 Ağustos 2021, https://ar.wikipedia.org/wiki/التعليم_في_تونس (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

²⁸⁰ Tunus Cumhuriyeti, Ukrayna Fahri Konsolosluğu, “التعليم في تونس”, <http://www.tunisia.org.ua/ae/tunisia/education/>

4.5.11. Ürdün Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı ²⁸¹	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁸²
وزارة التربية والتعليم، وزارة التعليم العالي والبحث العلمي	مرحلة رياض الأطفال	Anaokulu	-	İsteğe bağlı	En çok 2 yıl	امتحان الثانوية العامة	إدارة الامتحانات والاختبارات	الجامعة الأردنية جامعة اليرموك جامعة مؤتة جامعة العلوم والتكنولوجيا الأردنية الجامعة الهاشمية جامعة آل البيت جامعة البلقاء التطبيقية وكلياتها جامعة الحسين بن طلال جامعة الطفيلة التقنية الجامعة الألمانية الأردنية
	مرحلة التعليم الأساسي	İlköğretim	-	Zorunlu	10 yıl			
	مرحلة التعليم الثانوي	Lise	التطبيقي؛ الشامل	İsteğe bağlı	2 yıl			
	التعليم العالي/الجامعي	Yükseköğretim	الدبلوم، الدراسات العليا،إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.21. Ürdün eğitim sistemi²⁸³

²⁸¹ Ürdün Eğitim Bakanlığı, Sınavlar İdaresi, “امتحان الثانوية العامة”, <http://moe.gov.jo/ar/node/48> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁸² Ürdün Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı, “الجامعات الرسمية”, <http://www.dsamohe.gov.jo/internal/Universities> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

²⁸³ Ürdün Eğitim Bakanlığı, “نظام التعليم في الأردن”, <https://moe.gov.jo/ar/node/15782> (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

4.5.12. Yemen Eğitim Sistemi

Eğitim-Öğretim Bakanlıklarının Adları	Eğitim Aşamaları	Hedef Kültürdeki Karşılığı	Temel Alanları	Şekli	Süresi	Bakalorya Sınavının Adı	Sınav Kurumunun Adı	Önemli Üniversiteleri ²⁸⁴
وزارة التربية والتعليم، وزارة التعليم الفني والتدريب المهني، وزارة التعليم العالي والبحث العلمي	مرحلة التعليم قبل المدرسي	Okul öncesi,	-	İsteğe bağlı	-	امتحان الثانوية العامة	الإدارة العامة للاختبارات، اللجنة العليا للاختبارات	جامعة العلوم والتكنولوجيا جامعة الحديدة جامعة خضرموت للعلوم والتكنولوجيا جامعة الإيمان جامعة الأحقاف جمعة الملكة أروى جامعة سبأ
	مرحلة التعليم الأساسي	Zorunlu Eğitim	-	Zorunlu	9 yıl			
	الحلقة الثالثة: المرحلة الثانوية	Lise	علمي؛ أدبي	İsteğe bağlı	3 yıl			
	التعليم العالي/الجامعي	Yükseköğretim	الدبلوم، الدراسات العليا،إجازة، ماجستير، دكتوراه،					

Tablo 4.22. Yemen eğitim sistemi²⁸⁵

²⁸⁴ UniversityGuru, “الجامعات في اليمن”, <https://www.universityguru.com/ar/aljamieat--yemen> (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

²⁸⁵ Körfez Ülkeleri Arap Eğitim Ofisi, “التعليم والتدريب في الجمهورية اليمنية”, <https://www.abegs.org/displaysystems/4863277368606720> (Erişim Tarihi: 29.04.2022).

5. KOŞUT METİNLERDE ÇEVİRİ STRATEJİLERİ

5.1. Genel Stratejiler-1

Günümüz araştırmalarında çeviri olgusu eskiden olduğu gibi sadece filolojik bir çerçevede değil, toplumsal ve kültürel bağlamında ele alınmaktadır.²⁸⁶ Bu bağlamda çeviri diller ve kültürler arası bir aktarım aracı olarak²⁸⁷ değerlendirilmekte; dilsel toplumsal, tarihsel, kültürel, bilişsel, iletişimsel, işlevsel vb. farklı boyutları olan çok katmanlı ve disiplinler arası karmaşık bir olgu olarak başta çevirmenler ve çeviri araştırmacılar olmak üzere çeviriyle ilgili olan kişileri bu çok yönlülüğün farkında olarak araştırma ve uygulama yapmaya zorlamaktadır.²⁸⁸ Bu karmaşık araştırma ve uygulama alanında çeviri stratejisi kavramı, “çevirmenlerin bir metni seçerken ve çevirirken o metne yaklaşımları ve aktarım sırasında benimsedikleri birtakım yöntemler” olarak kabul edilmekte ve genelde çevirmenlerin çeviri uygulamasında başvurdukları stratejiler olarak değerlendirilmektedir.²⁸⁹ Çeviri stratejisi kavramı çeviriye ilişkin kuram ve söylemlerde kendisine pek yer edinmemiş ve kesin olarak tanımlanmamış kavramlardan biri olmakla birlikte araştırmacılar bu kavramı, “çoğunlukla, çeviri sırasında çevirmenin izlediği usul/biçem, uyguladığı teknik, yöntem, taktik ve yaklaşımları kapsayan bir süreç olarak yorumlamaktadır”.²⁹⁰ Suçin ise çeviri stratejisi kavramının “çevirmenin metni çevirmeden önce okuma sırasında ve çeviri yaptığı süreçte, çevirinin amaçlarına ve normlarına göre belirlediği bir dizi seçenekleri ve kararları ifade etmek için kullanılmakta” olduğunu belirterek bir anlamda gerek çevirinin amacı ve normlarının gerekse çevirmenin kararlarının çeviri sürecinde oynadığı aktif role işaret etmektedir.²⁹¹ Söz konusu olan çeviri yapmak olunca çeviri; bu eylem öncesinde, sırasında ve sonrasında hem kaynak hem de hedef dil ve kültürün doğasına içkin bütün yönleriyle çevirmeni kuşatan karmaşık ve kapsamlı bir süreç haline gelir ve bu süreçte çevirmen öncelikle kendi çeviri yetisiyle baş başa kalır. Çeviri yetisi, çeviri eylemini gerçekleştiren bir uzman olarak çevirmenin hem bu süreci hem de çeviri çıktısını daha kaliteli hale getirmek için kendisine ait alan eğitimi ve mesleki deneyimler vasıtasıyla geliştirdiği yeterlikler, beceriler, edimler veya edinçler olarak

²⁸⁶ Sevinç Arı, *Çeviri ve Kültürel Semboller* (İstanbul: Değişim Yayınları, 2016), 15.

²⁸⁷ İsmail Boztaş, “Çeviri, Çevirmen, Dilbilim İlişkisi, Çeviride Eşdeğerlik ve Kayıplar”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2 (Aralık 1993), 56.

²⁸⁸ Nedret Kuran Burçoğlu, *Çeviriye Bilimsel Yaklaşımlar* (İstanbul: Multilingual, 2010), 21.

²⁸⁹ Şehnaz Tahir Gürçağlar, *Çevirinin ABC’si*, 2. Baskı (İstanbul: Say Yayınları, 2014), 38-39.

²⁹⁰ Cem Odacıoğlu, Evren Barut, “Çeviri Usul, Strateji ve Yöntemleri Üzerine Bir Derleme”, *Tarih Okulu Dergisi* (Haziran 2018), 1366.

²⁹¹ Mehmet Hakkı Suçin, *Öteki Dilde Var Olmak. Arapça Çeviride Eşdeğerlik*, 2. Baskı (İstanbul: Say Yayınları, 2013), 201.

yorumlanmakta ve literatürde çeviri yetisi şemsiyesi altında sıralanan farklı ad ve başlıklardaki çeşitli alt yetiler ve yeterlik birimleriyle açıklanmaktadır.²⁹² Çeviri hakkında bilgi sahibi olmanın çeviri yapmak anlamına gelmediğini ve tercüme edilmiş bir ürün elde etmek için mütercimın dönüştürme yetisinin/aktarım becerisinin bulunması gerektiğini belirten Akdağ’a göre dil yetisi, dilin terminoloji bilgisinin yanı sıra söz dizimsel ve morfolojik becerileri kapsar ancak çeviride teknik olanlar da dahil olmak her metin kültüre bağlıdır ve bu nedenle çevirmenler aynı zamanda kültür uzmanları olarak metinsel özelliklerden, sözcüklerin ve yapıların normatif kullanımlarından ve uzmanlık alanlarının metin geleneklerinden haberdar olmalı, çevirdikleri metnin hangi uzmanlık bilgisine muhtaç olduğunu, başka deyişle bilgiyi nerede arayacaklarını bilmedirler.²⁹³ Akdağ’ın da vurguladığı aktarım/dönüştürme becerisi ile ilgili olarak Neubert şu tanımı yapar: “Aktarım becerisi, çevirmenin benzersiz bilişsel setini veya dil, metin, konu ve kültürel yeterlilikleri eşleştirme becerisini oluşturan zihinsel donanımı ifade eder”.²⁹⁴

Kussmaul da çeviri yetisinin çeviri süreci, kültürler arası iletişim, olgusal kültür bilgisi ve belirli alanlardaki bilgi olmak üzere dört farklı bileşeni bulunduğunu savunur ve buna göre; çevirmenin eğitimi sürecinde edindiği dilbilim ve alt dallarına ilişkin disiplin bilgisi çevirmenin kararlarına olumlu katkılar sağlar, çevirmen kaynak metnin net olmadığı durumlarda bu bilgilerini kullanarak mevcut seçeneklerden uygun kullanımları seçebilir, aynı şekilde tüm metinler kültür bağımlı olduğundan çevirmenin kültürel arka planı anlaması gerekir ve dolayısıyla çevirmenin kültürler arası iletişim yetisi burada devreye girer; çeviri edinci bileşenlerinden üçüncüsü olarak olgusal kültür bilgisi ise genellikle bir kültürü tarihi, siyasi, eğitim, edebiyat vb. alanlarda temsil eden kurumları kapsar; son olarak çevirmenlerin çeviri yaptıkları uzmanlık alanlarında, örneğin hukuk, tıp, ekonomi alanlarında kullanılan teknik terimleri iyi bilmeleri ve anlatım özelliğinin bu alanların jargonuna uygun olması kendilerinden beklenir.²⁹⁵

²⁹² Refika Zuhal Gılıç, “Çeviri Eğitimine Yönelik Yeti Temelli Çeviri Süreci İlişkisi”, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (Aralık 2021), 916.

²⁹³ Ayşe Işık Akdağ, “The Evolution of The Translation Competence from the Past to the Present”, M. C. Odacıoğlu (Ed.), *Tarihsel Akışı İçerisinde Çevirisüreci ve Çeviribilim* (s. 7-40) içinde. (İstanbul: Aktif Yayınevi, 2019), 10.

²⁹⁴ Albrecht Neubert, “Competence in language, in languages, and in translation”, C. Schaffner & B. Adab (Ed.), *Developing Translation Competence* s.3-18 içinde, (Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2000), 12.

²⁹⁵ Paul Kussmaul, “Components of Translator Competence”, Sakine Eruz, Filiz Şan (Yay. Haz.), *Turgay Kurultay’a Bir Armağan Çeviribilimden Kesitler* s. 245-259 içinde (İstanbul: Multilingual, 2011), 245-251.

Çevirmeni iki dilli ve kültürlü bir uzman olarak gören ve çevirmenin kaynak ve hedef dilleri eksiksiz bildiğinin varsayıldığı bir iş ortamında, çok yüksek düzeyde uygulama becerisine sahip olduğu zaman bile çeşitli bilgi alanlarında yetersizlik gösterebileceğini ifade eden Nida'ya göre çeviri yetisi, çevirmenin kaynak metni hedef metne aktarırken izleyeceği teknik süreçler ve çalışmanın düzenlenmesiyle ilgili süreçler olmak üzere iki farklı süreçte değerlendirilebilir ve buna göre teknik süreçler, gerek kaynak gerekse hedef dilin çözümlenmesi; kaynak dil metninin incelenmesi ve çözümlenmesi; eşdeğerliklerin belirlenmesi şeklinde sıralanabilir, ancak bu süreçlerin sağlıklı bir biçimde uygulanabilmesi için çevirmen şu becerilere sahip olması gerekir:²⁹⁶

- Çevirmen iki dilin morfolojik ve söz dizimsel yapılarını ve bunların anlamlarını çok iyi bilmelidir.
- Çevirmen sadece bir dilden başka dile değil, aynı zamanda dil içinde metin türüne özgü anlatım özelliklerini bir üsluptan başka bir üsluba dönüştürme yetisine sahip olmalıdır.
- Çevirmen söz konusu dilde cümle üretim biçimlerini iyi bilmelidir.
- Çevirmen, sözcüklerin, söz öbeklerinin ve deyimlerin yalnızca çağdaş kültürdeki anlamlarını değil bu yapıların tarihsel süreçteki anlamlarını ve kullanım geleneklerini tam olarak bilmelidir.
- Çevirmen ekonomi, hukuki, edebi veya teknik konular gibi belirli bir alanda uzmanlaşmalıdır.
- Çevirmen çalıştığı alandaki tüm anlamsal eşdeğerlikleri çözümleme yetisine sahip olmalıdır.
- Çevirmen ister sözlü ister yazılı olsun çeviride uygun üslup üretme becerisine sahip olmalıdır.
- Çevirmen kendi ana dilinde yazılı metin üretmede yetenekli olmalıdır.

²⁹⁶ Nida, A. Eugene, Çeviri Süreçleri (Y. Salman Çev.) *Çeviri(bilim) Nedir? Başkasının Bakışı* (s. 101-115) içinde (İstanbul: Dünya Basımevi, 2004), 101-103.

Fransız düşünür Etienne Dolet de çevirmenin sahip olması gereken becerilere ilişkin şu önerilerde bulunur:²⁹⁷

- Çevirmen, kaynak metin muhtevasını ve yazarın kastettiği anlamı çok iyi bilmeli
- Kaynak ve hedef dilleri çok iyi bilmeli
- Kelimesi kelimesine çeviriden kaçınmalı
- Hedef kültürün üslubuna uygun çeviri yapmalı
- Yazarın üslubunu doğru aktarmalı
- Sözcük seçimlerini doğru yapmalı

Araştırmacıların çeviri yetisine ve bu yeti altında sıralanabilecek alt mesleki becerilere dair söylemleri ve gözlemleri ne olursa olsun, dinamik bir süreç olarak çeviri eylemi birbirinden farklı aşamalardan geçer ve çevirmen sahip olduğu yetileri bu aşamalar dahilinde uygular. “Çağdaş çeviri bilim alanının temel işlevlerinden biri; çeviri sürecini betimlemek, yani çevirmenin kaynak metni ilk defa incelemesinden başlayarak ta erek metnin son halini yaratmasına kadar olan görevlerinin içeriği, aşamaları ve onların düzenini belirtmek ve tanımlamaktan ibarettir.”²⁹⁸ Bu adımda önemli adımlardan biri ve ilki, hiç kuşkusuz kaynak dil metnini çözümlemektir. Kaynak metni çözümlemek, aynı zamanda “gerektiğinde belli bir araştırma süreci sonucunda, çeviri kuram ve yöntem bilgisi göz önünde tutularak bir çeviri stratejisi tasarlamaya”²⁹⁹ girişmek demektir ve çeviri sürecinin önemli bileşenlerinden biridir. Nord’a göre kaynak dilde ve erek dilde çeviri edinci ve mesleki bilginin yanı sıra konu ve alan bilgisi, çevrilecek metne yönelik araştırmaların yapılması ve çeviri görevinin yorumlanması, karşılaştırmalar, koştut metinler yardımıyla kaynak metnin türünün belirlenmesi ve analizinin yapılması ve eldeki metin türüne uygun bir çeviri stratejisinin tasarlanması, gerek kaynak kültürün dil ve kültür bilgisi gerekse erek kültürün dil ve kültür bilgisi aracılığıyla gerektiğinde teorik ve metodik bilgilerden yararlanılarak erek metnin üretimine geçilmesi bu sürecin diğer bileşenleri olarak sayılabilir.³⁰⁰ Bu bağlamda çeviri derslerini de çeviri sürecinin bir parçası olarak gören araştırmacı, çeviri uygulamalarının

²⁹⁷ Perihan Yalçın, *Çeviri Stratejileri Kuram ve Uygulama* (Ankara: Grafiker Yayınları, 2015), 21-22.

²⁹⁸ Zilola Khudaybergenova, Çeviri sürecinin simülasyonu sorunsalı üzerine. M. C. Odacıoğlu (Ed.), *Tarihsel Akışı İçerisinde Çeviri Süreci ve Çeviribilim* (s. 63-82) içinde, (İstanbul: Aktif Yayınevi, 2019), 63.

²⁹⁹ Christiane Nord, İlk Cümleyi Kim Almak İster? Çeviri Dersinde Yeni Çalışma Yöntemleri Hakkında Düşünceler. Faruz Yücel (Haz.), *Çeviri Bilimin Paradigmaları Çeviri Seçkisi*, (Çanakkale: Çanakkale Kitaplığı Akademi Yayın, 2013), 42.

³⁰⁰ Nord, İlk Cümleyi Kim Almak İster? Çeviri Dersinde Yeni Çalışma Yöntemleri Hakkında Düşünceler, 41.

nasıl yapılacağına yönelik çeşitli stratejiler ve yaklaşımlar geliştirmiştir. Bu yaklaşımlar şöyle özetlenebilir.³⁰¹

- Hatalı bir çevirinin düzeltilmesi aracılığıyla çeviri edinci kazandırma,
- Koşut metin çevirisi: Örneğin, Türkçe transkript belgesinin, Arapça not döküm belgesinin çevirisinde model metin olarak kullanılması,
- Çeviri: Günlük hayatın içinden canlandırılan kesitlerin, örneğin bir tren istasyonundaki diyalogun doğaçlama tercüme edilmesi,
- Açıklama veya yorumlama yoluyla çeviri: İşlevsel bir yaklaşımla çeviri yapma,
- Yönlendirilmiş çeviri: Kaynak metindeki çeviri sorunlarının işaretlenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin eşleştirilmesine yönelik listeler hazırlanması,
- Çoktan-Seçmeli-Seçmeli: Uygun çevirileri, çeviri versiyonlarını gösteren çeviri modülleri kullanılması,
- Paralel Çeviri: Çevirinin yazılı/sözlü olması, alıcı kitlesinin değişmesi, çevirinin odağının erek kültür/kaynak kültür vb. değişkenlere paralel olarak kaynak metnin farklı çeviri varyasyonlarının üretilmesi,
- Kaynak metnin özetlenerek çevrilmesi,
- Küçük gruplar çevirisi: Kaynak metnin mümkün olduğu kadar bağımsız birimlere bölünmesi ve küçük öğrenci gruplarından bu birimlerin çevrilmesinin istenmesi,
- Ekip çevirisi,
- Doğaçlama-Çeviri: Uzunca bir metnin okunduktan sonra özetlenerek çevrilmesi,
- Sınav Çevirisi: sınav şartları altından çeviri yaptırılması ve çevirilerin düzeltilerek geri bildirimler verilmesi,
- Kısmi çeviri: Kaynak metnin karakteristik özellikteki önemli kısımlarının çevirilmesi,
- Anlam birliklerine bölerek doğaçlama çevirme,
- Proje: Uzunca bir metnin çevirisi için görev dağılımı yapmak suretiyle çeviri yaptırma,
- İş yönergesi belli olmayan bir kaynak metni çevirtme: Mesleki hayat, jargon, erek kültür vb. kriterleri göz önünde bulundurarak çevirme,
- Baskıya hazır çeviri: Son provaların, tashihlerin yapılması ve çevirinin teslim edilmesi

³⁰¹ Nord, İlk Cümleyi Kim Almak İster? Çeviri Dersinde Yeni Çalışma Yöntemleri Hakkında Düşünceler, 51-57.

Çevirileri birer metin ve metinleri de metin türlerinin temsilcileri olarak³⁰² tanımlayan Nord'un bu yaklaşımları karşısında, Nida ise sürece, çevirmen açısından bakar ve yetkin bir çevirmenin bu süreçte izleyeceği belli başlı aşamaları şöyle sıralar:³⁰³

- Çevrilecek metnin baştan sona okunması
- Artalan bilgisinin çıkarılması: Çevirmenin elindeki belgeyle ilgili olarak tüm bilgileri edinmesi, benzer türden başka metinlerle ilişkisini belirlemesi,
- Varsa metnin eldeki çevirilerinin karşılaştırılması
- İlk çeviri taslağının hazırlanması
- İlk taslağın düzeltilmesi
- Çevirinin biçimi ve ritmi açısından sesli okumalar yapılması
- Çevirinin başka kişilere okutularak tepkilerinin gözlenmesi
- Çevirinin başka çevirmenlere sunularak değerlendirmelerin alınması
- Çevirinin son okumasının yapılarak teslim edilmesi

Nida, çeviri sürecindeki gözlemlerini kaynak dil metnin çözümlenmesine yönlendirir ve bu anlamdaki teknik analizlerine ağırlık vererek kaynak metinde tek tek ele alınan birimlerin sözlüksel-dilbilgisel özelliklerin belirlenmesi gerektiğini, çözümlenmek üzere ele alınan biriminin kendi başına ayrı bir öge olarak düşünülemeyeceğini ve metnin içinde üretildiği bağlamla değerlendirilerek çözümlenebileceğini, dolayısıyla bir bütün olarak değerlendirilmesinin büyük önem arz ettiğini ve çevirmenin metnin kaynak dilinin kültürel bağlamı ve amaç dilini kültürel bağlamını çözümledikten sonra metne uygun eşdeğerlikler ve stratejiler belirleyebileceğini ifade etmektedir.³⁰⁴

Çeviri araştırmacıları, bu sürece yönelik gözlemlerini, uzmanı oldukları metinlerin çevirisi alanında kazandıkları mesleki deneyimlerinden hareketle oluşturmakta ve bu çerçevede genellemeler yaparak çeşitli söylenceler geliştirmektedir. Bu anlamda Gılıç'ın çevirmenin çeviri sürecinde izleyebileceği aşamalara ilişkin yaptığı genellemeler hem kuramsal tabanlı hem de ampirik olması ve mesleki deneyim ve uygulamaları temel alması itibarıyla hayli dikkat çekicidir ve çeviri sürecinin buna dönük aşamaları itibarıyla aşağıdaki gibi değerlendirilebilir:³⁰⁵

³⁰² Nord, İlk Cümleyi Kim Almak İster? Çeviri Dersinde Yeni Çalışma Yöntemleri Hakkında Düşünceler, 57.

³⁰³ Eugene, Çeviri Süreçleri, 108-109.

³⁰⁴ Eugene, Çeviri Süreçleri, 103-106.

³⁰⁵ Gılıç, "Çeviri Eğitime Yönelik, 916.

- Kaynak metni anlamak, çevirmenin ilk görevidir.
- Çevirmen kaynak metni anlamlandırma sürecinde anadil-hedef dil yetisiyle iletişimsel yetisini kullanır.
- Kaynak metni anlamak isteyen bir çevirmenin yapacağı en önemli işlerden birisi kaynak metnin türünü ve çeviri odağını belirlemesidir.
- Çevirmen teorik ve metodik bilgilerden yararlanmak suretiyle çeviri amaçlı metin çözümlemesine yönelik bilişsel bir süreç yaşar ve bu süreçte metni analiz etmeye başlar
- Çevirmen etkin bir biçimde sözlük ve internet kullanma becerisine sahiptir.
- Gerektiğinde uzmanlara danışır
- Alanla ilgili metinleri analiz eder ve koştur metinleri çeviride model metin olarak kullanır
- Kaynak metnin ve erek alıcının kültürel ve dilsel taslağını oluşturur
- Erek metin hedef kitlede aynı işlevselliği sağlayacak dilsel, metinsel, kültürel öğelerle görünür kılınarak hedef metin oluşturulur
- Hedef metindeki hatalar gözden geçirilir
- Hedef metin, kaynak metnin amacı, hedef kültürdeki işlevi, çeviri yöntemi, hedef kitlesi, okuyucuda, alan uzmanlarında uyandıracak izlenimler, uzmanlık alanındaki yerinin belirlenmesi gibi kriterler göz önünde bulundurularak bu hatalar düzeltilir
- Hedef metnin sözcük, sözdizimi ve metin açısından bir profilinin çıkarılarak yapısal açıdan gözden geçirilmesi ve metne son halinin verilmesi
- Erek metne yönelik gerek işverenden gerekse hedef kültür okuyucularından ve kullanıcılarından alınan geri bildirimlerin değerlendirilmesi

Araştırmacıların, çeviri eyleminin gerçekliğinden ve yaşanan çevirilerden yola çıkarak çeviri eyleminin ilişkili olduğu süreçler ve aşamalar hakkında yaptıkları açıklamalar ve yorumlamalar, ortaya attıkları söylenceler ve belirlemeye çalıştıkları bu kurallar, temelde çeviri nasıl yapılmalıdır? sorusuna çeşitli cevaplar bulmayı ve bu cevaplar özelinde çevirmenlerin bilişsel ve edimsel çabalarına katkı sağlamak adına, çeviri sürecine ilişkin teorik ve metodik karşılaştırmalar yapmak ve rasyonel karşıtlıklar kurmak suretiyle çeviride izlenebilecek en doğru stratejileri önerebilmeyi amaçladığı bir gerçektir. Bu çerçevede doğru bir çeviri stratejisinin ne olabileceğini başka deyişle çevirinin nasıl yapılması gerektiğini tartışan Cary, çevirisi yapılan metnin türünün ne olduğunun, çevirinin ne zaman ve kimin için yapıldığının çevirinin hangi dilden hangi dile çeviri yapıldığından daha önemli

bir konu olduğunun altını çizerek, çevirinin farklı dillerde yazılmış kaynak ve hedef metinler arasında eşdeğerlikler kurmaya çalışan bir eylem olduğunu, bu eşdeğerliklerin kaçınılmaz olarak metnin içinde üretildiği bağlama, metnin üretiliş amacına ve hedef kitlesine, kaynak ve hedef kültürler arasındaki ilişkiler ve ortamlar ile metnin yazıldığı dönemdeki gerçekliklere sıkı sıkıya bağlı olduğuna işaret eder.³⁰⁶ Çeviri nasıl yapılmalıdır? sorusuna çeviri araştırmacılarının tarihten günümüze süregelen çeviri tartışması özelinde bir bakış atan Rifat ise bu soruyu, araştırmalarda öne çıkan olgusal karşıtlıklar üzerinden değerlendirir ve bir anlamda çeviride egemen olan stratejilerinin neler olduğuna ilişkin önemli saptamalarda bulunur, bu tespitler şöyle açıklanabilir:³⁰⁷

- Çevirmen metni aktarırken çevirmen rolündedir (x) Çevirmen çeviri yaparken yazar rolündedir.
- Çevirmen sözcüğü sözcüğüne çeviri yapmaktadır (x) Çevirmen anlamı çevirmektedir.
- Çevirmen yazarın anlatım özelliğini, üslubunu korumaktadır (x) Çevirmen kaynak dil yazarının üslubunu değil, hedef dilin anlatım özelliğine göre çeviri yapmaktadır.
- Çevirmen kaynak metni, kaynak dilin özelliklerine bağlı kalarak çevirmektedir (x) Çevirmen kaynak metni hedef dilin özelliklerine bağlı kalarak çevirmektedir.
- Çevirmen yazar kutbuna yakın durarak kaynak metni yeterli düzeyde yansıtmaktadır (x) Çevirmen okur kutbuna daha yakın durarak hedef metni hedef kültürde kabul edilebilir bir yapıda kurmaktadır.
- Çevirmen özgün metne sadık kalmakta ve özgün metnin biçimini korumaya özen göstermektedir x Çevirmen okuyucuyu etkilemek için hedef metni yazarın özgün üslubundan daha güçlü bir yapıda kurmaya çalışmaktadır.
- Çevirmen özgün metindeki yabancılığı hedef dil okuruna hissettirmektedir (x) Çevirmen özgün metni yerleştirecek, çeviri metni adeta hedef dilde yazılmış hissi oluşturarak çevirmektedir.
- Çevirmen metin dilini çevirmektedir (x) Çevirmen metnin söylemini çevirmektedir.
- Çevirmen kaynak metnin kaynak kültürdeki çağrışımlarını koruyarak çevirmektedir (x) Çevirmen hedef dilde kolaylıkla anlaşılan bir biçimde çeviri yapmaktadır.

³⁰⁶ Edmond Cary, Nasıl Çevirmeli (M. Rifat ve S. Rifat Çev.) *Çeviri(bilim) Nedir? Başkasının Bakışı* (s. 79-86) içinde, (İstanbul: Dünya Basımevi, 2004), 83-85.

³⁰⁷ Mehmet Rifat, *Çeviriyi Düşünmek* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2021), 11-14.

- Çevirmen kaynak metnin biçim ve biçimini korumaktadır (x) Çevirmen kaynak metnin biçimi ve biçimini bozarak çeviri yapmaktadır.
- Çevirmen kaynak kültürün dokusunun korunmasını önemseyerek çeviri yapmaktadır (x) Çevirmen kaynak kültürdeki farklılıkları sansürleyerek veya sanki hedef kültüre ait öğelermiş gibi yorumlayarak sunmaktadır.
- Çevirmen özgünlüğü esas almaktadır (x) Çevirmen eşdeğerliği esas almaktadır.
- Çeviri araştırmasında uyulması gereken kuralları belirlemek daha önemlidir (x) Yapılmaması gerekenleri belirlemek daha yararlıdır.
- Çeviri stratejisinin çıkış noktası metin türlerinin ayırt edici özellikleridir (x) Çeviride hedeflenen kitledir (x) İşverenin amacıdır (x) Çevirmen ile çevrilecek metin ve metin türü arasındaki bağıdır.
- Özgünlük kaynak metindedir (x) Özgünlük hedef metindedir.
- Çeviri bilgi verir (x) Çeviri yorum yapar x çeviri çağrışım yapar x çeviri öykünür x çeviri yeniden üretir.

Bu karşıtlıklar çeviri nasıl yapılmalıdır, çeviride hangi yaklaşımlar izlenmektedir, izlenebilir kabilinden soruları genel anlamda yanıtlayabilmek için yararlı olabilir ancak şu ana değin görüş ve yöntemlerine değinilen bütün araştırmacıların tespit ve gözlemlerinin kesişim noktalarına hep birlikte bakıldığında çeviri tartışmalarının odağındaki en önemli nesnenin ya da deyim yerindeyse araştırma malzemesinin öncelikle çevirinin konusu olan metinler olduğu ve her bir araştırmacının çeviri sürecinin aşamalarını ele aldığı edebi, dini, teknik, hukuki vb. türdeki metinler, yani metin türleri üzerinden açıklama eğiliminde oldukları açıkça görülmektedir. Bu yönelim bir taraftan metin türlerinin gerektireceği çeviri stratejileri ve yaklaşımlarının birbirinden farklı olabileceğini akla getirmekte, diğer bir taraftan da çalışmanın rasyonel genellemeler ve varsayımlardan³⁰⁸ daha görgül düzlemlerde yol alabilmesi için genelde çeviri stratejilerinin, özelde ise koşut metinlerde çeviri stratejilerinin çeviri araştırmalarında metin kavramı ve türlerine ilişkin araştırma kümeleri ve yaklaşımları ile de açıklanabilecek ampirik çeviri süreçleri ve edinçleri çerçevesinde değerlendirilmesinin

³⁰⁸ Vermeer, Çeviri’de Skopos Kuramı adlı kitabında “Kuram’dan en genel anlamıyla benim anladığım, alışılmış akademik yolla sunulan bir görünüme ilişkin birtakım varsayımlardır. Bir kuram, varsayımlar, bilimsel olarak” sağlam temellere oturtulmuş ve öyle sunulmuşsa, “bilimsel olarak” sağlam temellere oturtulmuş ve öyle sunulmuşsa, “bilimsel” olarak adlandırılır” (Vermeer, Çeviride Skopos Kuramı, 2) diyerek bir anlamda aslında batıda çeviri araştırmaları ismi verilen ancak Türkiye’de çeviribilim adıyla dolaşıma giren bu alandaki teorilerin, kuramların teorem-ispat biçiminde değil belki söylence ve varsayımlar olabileceğine ve çeviri araştırmalarının bilimselleşme sürecinde olduğuna da işaret etmiş oluyor. Bu durum, Türkiye’deki çeviri araştırmalarında yeterince idrak edilmemiş olsa gerek ki, Batı’daki çeviri araştırmalarının varsayımsal bütün kesitleri, çeviri sürecinin değişmez kanunları olarak görülen bir anlayışla, çalışmaların temel izlenceleri olarak kullanılmaya ve hemen her çalışmada baştan sona tekrar tekrar verilmeye devam ediyor. Bu haldeki araştırmalar kuramsal alana yeni kavramlar, tezler ve varsayımlar kazandırmış olmuyor.

daha doğru bir yöntem olacağını ve özellikle bu sürece yönelik olarak çevirmenlerin bizzat kendi mesleki deneyimlerinden veya bu deneyimlere yönelik açıklama ve yorumlamalardan yola çıkarak oluşturabilecekleri aşamaların da kuramsal alana veriler olarak sunulmasının önemini bize göstermektedir. Aksi takdirde “Ben sadece kuram bilirim ama çeviri yapmam” veya “Çeviri yapmasam da kuram yapabilirim” türünden bir anlayışın, çeviri araştırmalarına olduğu gibi çeviri çalışmalarına da bir katkısı yoktur, çünkü kuramların membası çevirilerdir ve temel amacı çeviri olgusunu yine çeviri eyleminin gerçekliği içerisinde ele alıp betimleyerek çevirmenlik mesleğin gelişmesine katkı sağlamak değil midir? Bu çerçevede çeviri kuramcılarının biyografileri incelendiğinde istisnasız hepsinin, mesleki hayatlarının bir noktasında öncelikle çevirmenlik mesleğini icra eden ve belirli uzmanlık alanlarında metin üreten ve bu çalışmaları sırasında çeşitli varsayımlar, sınıflamalar, kavramlar ve tanımlar geliştirerek bunu çeviri araştırmalarının yararına sunan kişiler olduğu kolaylıkla görülebilir. Bu bağlamda bazı araştırmacılar kutsal metinlere, bazıları edebi metinlere, bazıları ise koşut metinler vd. türlerdeki metinlerin çevirisine yönelmektedir.

Metin kavramı, genel anlamda bir dilde işlevine göre oluşmuş olan ve kendi içinde belli norm ve kalıpları yansıtan karmaşık dilsel bir yapı olarak yorumlanmakta, bu işlev ve normlar bir dilin tarihinden gelen ve bir kültürde kabul gören etmenler olarak bir dilin zaman ve uzamında bağlı olarak gelişmekte ve değişmekte, toplumun ihtiyaçlarına göre biçimlenmektedir ve bu nedenle çeviri araştırmalarında her metin kendine özgü yapısı ve biçimiyle birlikte ele alınmakta, yapılan metin sınıflandırmaları buna göre belirlenmektedir.³⁰⁹

“Bir metni belirleyen etmenlerden biri, metnin alanına ilişkindir. Sözelimi, işlenen konu tıp, hukuk, işletme, arkeoloji gibi alanlara yönelik olup alanların terminolojik kavram ve söylemleri tarafından biçimlenmektedir. Bu alanlarda bilgisi olmayan bir okuyucunun bu tür metinleri tam olarak anlaması beklenemez. Fakat burada metnin alanının yanında metnin düzeyi de önemlidir. Aynı konu, araştırma metni düzeyinde olabileceği gibi daha geniş bir okur kitlesine hitap eden tanıtıcı/bilgilendirici bir metin niteliği de gösterebilir. Dolayısıyla metin türlerini genel anlamda uzmanlık gerektiren ve geniş bir okuru temel alan metinler biçimde ayırmak olasıdır.”³¹⁰

³⁰⁹ Faruk Yücel, *Çevirinin Tarihi* (İstanbul: Çeviribilim Yayınları, 2016), 189-190.

³¹⁰ Yücel, *Çevirinin Tarihi*, 191.

Eruz ise metni, sadece okurun donanımı doğrultusunda, onun kendi dünyasından yola çıkarak metindeki göstergeleri dış gerçeklikle işlevsel bir şekilde ilişkilendirmesini sağlayan bir araç olarak görerek aslında bir anlamda çeviri sürecinin, çeviri stratejisinin çevrilecek metnin hedef kültürdeki işleviyle olan ilişkisine işaret eder.³¹¹

Bühler'e göre metinler sahip oldukları işlevler itibariyle şiir, masal, roman, hikaye, tiyatro gibi anlatımsal işlevi olan *edebi metinler*; haber ve reklam metinleri, mektuplar, konuşma metinleri, kullanma kılavuzları, tarifler, talimatlar gibi seslenme işlevi olan *alıcı odaklı metinler*; tıp, kimya, hukuk, ekonomi, mühendislik gibi teknik uzmanlık ve bilim alanlarında yazılmış ve insanlara bir olay hakkında bilgi vermeyi amaçlayan bilgilendirici işlevli *uzmanlık metinleri* olarak sınıflanmaktadır.³¹² Bühler'in bu sınıflamasından yola çıkan Reiss ise metinleri içeriğin aktarımın ön planda ve çeviri odağının daha çok hedef dil ve kültürün anlayışına daha yakın durması gereken yasa, yönetmelik, sözleşme, haber, ansiklopedi vb. bilgi vermeyi amaçlayan *bilgilendirici metinler*; çeviride yazarın biçim ve biçiminin korunmasının önemli olduğu ve çevirinin daha çok kaynak dil ve kültürün anlayışını yansıtması ve özgün metne sadakatın daha önemli olduğu roman şiir oyun gibi edebi metinleri kapsayan *anlatımcı metinler*; çevirmenin ileti ve etkiyi koruyarak aktarmasının daha ön planda olduğu reklam, vaaz ve propaganda metinleri gibi *işlemsel metinler* ve son olarak *çok-araçlı metinler* olmak üzere dört grupta toplamıştır.³¹³ Bu bağlamda koşut metinler, insanları ve kurumları, doğum, evlenme, eğitim vb. beşeri etkinlik ve olaylar hakkında bilgilendirmeyi amaçlayan, içeriğin aktarımının daha önemli olduğu yasalar, yönetmelikler, sözleşmeler ve çeşitli sistem ve yapılanmalar gibi hukuk normlarına bağlı olarak üretilen bir metin türü olarak, söz konusu sınıflamalarda geçen bilgilendirici metinler grubuna dahil edilebilir. Önceki bölümlerde geçen koşut metin betimlemelerinde de görüleceği üzere, koşut metinler gerek konuları, içerikleri ve işlevleri, gerekse bütün bir insanlığı ilgilendiren beşerî olayları belgeleyen metinler olması itibariyle herhangi bir dilde bir benzeri bulunabilecek ve bir metin modeli üzerinden çevirisi kaynak ve hedef dildeki emsalleriyle karşılaştırılarak ve paralel okumalarla değerlendirilebilecek bir özelliğe sahip metinler olarak değerlendirilebilir. Bütün insanları ilgilendiren bir olayın her dilde farklı

³¹¹ Sakine Erüz-Esen, *Akademik Çeviri Eğitimi Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi* (İstanbul: Multilingual, 2008), 84.

³¹² Alev Bulut, *Çeviride İdeoloji* (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2018), 26.

³¹³ Kuran, *Çağdaş Alman Çeviribilimcileri*, 46; Göktürk, *Çeviri Dillerin Dili*, 27; Mine Yazıcı, *Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları*, 2. Baskı (İstanbul: Multilingual, 2005), 143.

biçimlerde ve normlarda daha önce dolaşıma girmiş olması ve böyle bir olasılığın genellikle söz konusu olması, aynı olayla ilgili olarak hedef kültürdeki yerleşik normların iletişimsel bağlamı ve anlatım özelliklerini belirli biçimlerde dizgeleştirici ve anlamlandırma süreçlerini hedef kültüre özgü uygulamalara yönlendirici etkisi nedeniyle bir yandan bu türden kaynak metinlerin dokunulmazlığını ortadan kaldırmakta diğer yandan bu metinlerin hedef kültürde işlevlerini göz önünde bulundurarak erek dil okuru için anlaşılabilirliği ön planda tutan hedef odaklı bir yaklaşımla çeviri yapmayı gerekli hale getirmektedir.

Mesleki hayatının 16 yıl gibi önemli bir kısmında koşut metinler çevirisine yönelmiş, pek çok türden koşut metin belgeleri çevirmiş ve bu araştırma vesilesiyle de koşut metinler çevirmeye devam eden bir çevirmen; çevirmenlik kariyerimin başından bugüne değin bu yöndeki çabalarımı çeviri araştırmalarımındaki okumalarla da birleştirerek bu metinlerin çevirisi nasıl yapılmalıdır, çeviri süreci nasıl işler, doğru çeviri stratejileri nelerdir? Şeklindeki sorulara fikri mesai harcamış ve görgül olarak da bu sorulara pek çok yanıtlar bulmuş bir araştırmacı olarak; koşut metinler çevirisinde izlenebilecek stratejilere bu çerçevedeki savlarımız, yanıtlarımız ve deneyimlerimizde elde ettiğimiz bulgularla devam etmenin çalışmamızı derlemelerden ibaret ve çeviri araştırmacılarının varsayımsal gözlemlerini tekrar eden bir çalışma olmaktan kurtararak, kuramsal alana yeni tezler üreten bir çalışma haline sokacağı ve araştırma hedeflerimizin gerçekleşmesine katkısı olacağı kanaatindeyiz. Bu çerçevede ilerleyen kısımda, koşut metinler çevirmeni hangi becerilere sahip olmalıdır? Koşut metinlerde çeviri süreci nasıl işler? Şeklindeki sorulara verdiğimiz cevaplar bir anlamda önceki kısımlarda bahsi geçen araştırmacıların gözlemlerinde de olduğu gibi yeti temelli genel çeviri stratejileri olarak, koşut metinler çevirmeni nasıl çevirmeli? Sorusuna verdiğimiz cevaplar ise koşut metinler çevirisinde özel çeviri stratejileri olarak değerlendirilebilir.

5.2. Koşut Metinler Çevirmeni Hangi Becerilere Sahip Olmalı? Genel Stratejiler-2

Çevirmenin sahip olması gereken becerilerin neler olabileceğini tartışmak, bunun üzerinde düşünmek ve varsayımlar öne sürmek, aynı zamanda çeviride izlenebilecek belli başlı stratejilerin neler olabileceğini öngörmeye girişmek demektir. Strateji geliştirmeyi amaçlayan çalışmalara bakıldığında pek çok araştırmacı ve çevirmenin, öncelikle çeviri deneyimleri ışığında bu soruya yanıt aradıkları ve dolayısıyla makul yanıtlar verebilmek için de doğrudan çeviri uygulamasını ve kendi çeviri deneyimlerini, bu deneyimler sırasında edindikleri gözlemleri değerlendirdikleri görülmektedir. Diğer araştırmacılar gibi biz de bir çevirmen olarak çeviri uygulamalarımız ve deneyimlerimiz ışığında koşut metinler çevirmenin sahip olması gereken becerilerin neler olabileceği sorusuna hemen her fırsatta çeşitli yanıtlar vermeye çalıştık ve bu alanda uzun yıllar süren çalışma ve çabalarımızın naçiz bir hasılası olduğunu düşündüğümüz önemli yanıtları aşağıda listeledik:

- Genel söylemlerde olduğu gibi kaynak ve hedef dil ve kültürün normatif kullanımlarını, iyi bilmeli, öncelikle anadilinde uzmanı olduğu alanda karmaşık metinleri çözümleyebilmeli, özgün metinler kurgulayabilmeli ve oluşturabilmeli, hedef dilde cümle oluşturma biçimlerini, cümleler arasında bağlantı kurma ve metni koşut normlara göre oluşturma biçim ve biçimlerini iyi bilmeli,
- Kaynak ve hedef dilin morfolojisini ve sözdizimini her düzeyde bilmeli,
- Kaynak metnin erek kültürdeki koşutunu araştırma ve okuma alışkanlığına, erek dilde mevcut bir metin modeli üzerinden kaynak koşut metni açıklama, yorumlayabilme, aktarma becerisine sahip olmalı,
- Terimsel ve deyimsel çeviri zorluklarını ayırt etme sezgisine, deyimler ve terimlerin anlamlarını güncelliğini yitirmemiş, doğru ve güvenilir kaynaklarda arama ve bulma becerisine sahip olmalı,
- Uzmanlık metninin anlatım geleneklerine uygun bir üslup tercih edebilmeli, gerektiğinde metni egemen jargonlara uygun şekilde manipüle edebilmeli,
- Koşut metnin hedef kültürdeki işlevi ve kullanım amaçlarının her zaman aynı kalmayabileceğini, bir durumdan diğerine değişebileceğini göz önünde tutarak hedef metinde aynı koşut metin için farklı çeviri versiyonları ve çözümleri geliştirebilmeli, dolayısıyla koşut metinler çevirmeni çeviri sürecini devamlı aynı çeviri kuralları çerçevesinde işleyen bir mekanizma olarak değil, esnek düşünmeyi gerektiren bir bağlamda görmeli ve çevirinin amacına uygun çeviri kararları alabilmeli,

- Çevirmen pek çok alternatif sözcük arasında en doğru sözcüğe karar vermeli, sözcük seçimlerini doğru yapmalı ve muhtemel eleştirilere karşı verdiği çeviri kararlarını doğrulayan ikna edici gerekçeler sunabilmeli,
- Bilgisayarda metnin biçim ve biçiminin gerektirdiği her türlü düzenleme ve düzeltme becerisine, çeviri uygulamalarını, araçlarını kullanma becerisine sahip olmalı,
- İşverenle iletişim, hizmet taahhüdü, teslimi süreçleriyle iş ortamlarını bilmeli, hizmet kapasitesi ve sürelerini doğru belirlemeli; koşut metinde çeviri süreçlerinin nasıl işlediğini, bu sürecin aşamalarını bilmeli,
- Koşut metnin kaynak dilini analiz edebilmeli,
- Koşut metinler için çeviri stratejileri üretebilmeli,
- İleri düzey deşifre etme ve okuma becerilerine sahip olmalı,
- Düzeltme işlemlerini ve gereksinimlerini doğru ve kuramsal bir çerçeveye gerekçelendirerek uygulayabilmeli,
- Çevirilerde teorik ve metodik bilgilerden nasıl yararlanacağını bilmeli,
- Verileri korumasını ve sonraki çalışmalarda da kullanmayı bilmeli,
- Sağlık, beslenme, uyku gibi iş verimini etkileyen faktörleri doğru ve uygun şekilde planlama alışkanlığına sahip olmalı,
- Uzmanlara danışma ve onlarla uzmanlık düzeyinde iletişim kurma becerisine sahip olmalı,
- Kaynak koşut metnin yabancı unsurlarını ayırt etme ve bunları doğru yorumlama ve aktarma becerisine sahip olmalı,
- Sözcüklerin koşutluğunu öngörebilmeli ve bütün koşut söz gruplarını birlikte değerlendirerek hedef kültürde kabul edilebilir eşdeğerlikler üretebilmeli,
- Koşut metni kendi içinde semantik birlik oluşturan katmanlara, söz birimlerine, kesitlere ayırabilmeli ve bunları hep birlikte ve/veya ayrı olarak anlamlandırıp değerlendirebilmeli; koşut metnin aynı türden katmanları için rasyonel kavramlar ve tanımlar üretebilmeli,
- Koşut metinde kişileri temsil eden göstergeleri kurumları temsil eden göstergelerden ayırt edebilmeli,
- Çeviri yazı usullerini iyi bilmeli,
- Koşut metne kalkış dilinden farklı diller ve kültürlerin etkisinde geçmiş sözcükler bulunabileceğini göz önünde bulundurmalı,

- Koşut metinde otoriteyi temsil eden şekil, imza, mühür vb. damga ve baskıları eksiksiz değerlendirmeli, bunları hedef kültür kurumlarınca aranan kısımlarıyla ve gerektiğinde ilave açıklamalar ve çevirmen notlarına başvurarak vermeyi bilmeli,
- Koşut metinleri kalkış ve varış dillerinde alfabetik ve nümerik sistemleri iyi bilmeli
- Koşut metinlerde kaynak ve hedef dildeki bütün yazı tiplerini okuyabilmeli ve yazabilmeli,
- Sadakat, gizlilik, şeffaflık vb. mesleki etik ilkeleri iyi bilmeli ve uygulamalı,
- Hangi türden koşut metnin hangi türdeki çeviri hizmetlerinin konusu olabileceğini iyi ayırt etmelidir.

5.3. Koşut Metinlerde Çeviri Süreci Nasıl İşler? Özel Stratejiler-1

Herhangi bir işverenin, çeviri bürosu veya ajansının koşut metinler çevirisi için gerekli çeviri becerilerine ve mesleğin ifası için gerekli bilgisayar vb. internet imkanları, ofis gereçleri gibi vasıtalarla sahip yetkin ve donanımlı bir çevirmenin elektronik posta adresine veya mevcut diğer kanallar üzerinden mutlak mesai saatleri içerisinde bir veya daha fazla sayıda koşut metnin çevrilmesini talep eden bir yazı gönderildiğini varsayalım. Gerekli donanımlara ve gereçlere sahip bir çevirmen bu yazı ve ekindeki belgeleri en kısa sürede inceleyecek, öncelikle gönderilen yazıların Arapça olup olmadığına³¹⁴, okunabilir³¹⁵ nitelikte olup olmadığına karar vererek işverenin bu iş için belirttiği süreleri de göz önünde bulundurarak, bir hizmet taahhüt edecekse bunu işverene bildirerek ve işverenden gelen onayın ardından belgenin çevirisini yapmaya başlayacaktır.

Çevirmen çevirisini yapmayı taahhüt ettiği belgenin çıktısını alır veya ikinci bir ekran kullanarak bu belgeyi takip eder ve dikkatlice okur. Bu ilk okumanın ardından belgeyi teşhis³¹⁶ eder ve işveren tarafından belirtilmemiş olsa dahi bir alan uzmanı olarak bu belgenin işlevini, kullanılış amacını öngörür. İlk etapta, hedef dilde benzer işlevli bir metin bulunup bulunmadığında kanaat getirerek ki çevirmenin kendisine gelen koşut metinse yapacağı doğru taramalarla aynı türden bir model metni hedef dilde bulması olasılığı oldukça yüksektir ve bulunacak metin modelindeki jargon ve üslup kaynak dil metninin çözümlenerek erek metnin tasarımında yol gösterici bir rehber olacaktır.

Koşut metinlerde belge içeriğinin doğru aktarılması ve bu anlamda kaynak dildeki terimlere, kelime birlikteliklerine erek dilde eşdeğer karşılıklar vermek, hedef dilde benzer olayın daha önce dolaşıma girmiş olması ve belgenin çevirisini varış ülkesinde kullanacak kişilerin bilişsel süreçlerini hedef dil odağında yönlendirecek olması nedeniyle son derece önemlidir. Koşut metinler özellikle düzenlendiği ülkelerdeki normlara bağlı yapısal özelliklerde olduğundan, bu metinlerin eşdeğerliklerin doğru verilmemesi, belgenin sahibine verilen

³¹⁴ Çeviri ajansları, bazen Farsça, Urduca, Hintçe gibi Arap alfabesi kullanan diğer dillerdeki koşut metin belgelerini de Arapça zannederek Arapça mütercim tercümanlara yönlendirmektedir. Arapça çevirmeninin de hizmet talebinin ekinde gönderilen dosyaların Arapça olduğundan emin olması, vakit kayıplarının yaşanmaması ve işverenin doğru yönlendirilmesi adına önemli konulardan biridir. Çevirmen, bu bağlamda iş takip süreçlerinde de kendisine danışılan bir uzman rolü üstlenmektedir.

³¹⁵ Bazı Arapça belgelerin gönderildiği resimler veya yazılar okunabilir nitelikte olmayabilir. Bu durum Alfabe farklılığı ve müşterilerin ivedi talepleri nedeniyle bazen Ajansların ve belge ekini baştan sona incelemeyi ihmal eden mütercim-tercümanların gözünden kaçmaktadır. Bu olumsuzlukların yaşanmaması için Arapça çevirmeni kendisine gelen elektronik postalara ivedilikle cevap vermeli, işvereni okunabilir nitelikte olmayan belge metinleri hakkında uyararak vakit geçmeden belgenin daha iyi bir versiyonun temin edilmesinde süreci yönlendirmelidir.

³¹⁶ Çevirmen, manşet bilgisinden belgeyi bularak bunu yapabileceği gibi, örtük biçimde yazılmış belgelerde buna belgenin içeriği üzerinde çıkarımlarda bulunarak karar verir.

ruhsatın, lisansın, hakkın vd. imtiyazlar ile bunların derecesinin olduğundan daha az bir düzeyi veya bunun tam tersine belge sahibinin hak etmediği bir şeyi elde etmesine yol açabilir.

Metin modelinin analiz edilmesine girişilmesi çevrilecek metnin art alan bilgisinin çıkarılmasıyla devam eder ve bu bilişsel süreç çevirisi yapılacak dil birimlerinde çevirmenin varsa anlamından emin olmadığı söz varlıklarını, özellikle norm bağımlı terim ve deyimler, ifade grupları ve kelime birlikteliklerine karşılıklar bulmak için başvuru kaynaklarına müracaat etmesine doğru evrilir.

Alanla ilgili sözlükler, elektronik sözlükler vb. başvuru kaynaklarında ve eş zamanlı olarak metin modelindeki üslubu da göz önünde bulundurarak doğru karşılıklara karar verdiği zaman çevirmenin bu safhada göz önünde bulunduracağı etmenlerden birisi de kaynak koşut metnin biçimsel formatının, sözlerin içinde yer aldıkları tabloların, sembol ve işaretlerin de ereket metne doğru ve eksiksiz bir biçimde yansıtılmasıdır. Bu aşamada çevirmenin diğer kaynakları kullanma becerisi örneğin bilgisayar kullanma becerileri de önemli hale gelir. Çevirmen, hedef metnin şema ve tablolarını özgün metnin belgelik ruhunu hedef dilde de yansıtan bir biçimde tasarlayıp hazırladıktan sonra çevirisini dosyanın uygun birimlerine yerleştirir. Yerleştirilen çeviriyi gramer, üslup ve terminoloji katmanlarında kontrol eden çevirmen varsa bunlardaki hataları düzeltir ve son okuma safhasına³¹⁷ geçer. Son okumada tespit edilen hatalar da düzeltilir, bilgilerin sayfa içindeki yerleşimleri tetkik edilerek belgenin estetik bir biçimde alınılması için gerekebilecek son rötuşlar yapılır, artık çevirinin baskı öncesi ilk taslağı ajansa teslim edilmek üzere hazırdır.

Ajanslar belgenin onay işlemleri için kullandıkları bazı açıklayıcı bilgilerin³¹⁸ koşut metnin son kısımlarına yerleştirilmesini talep edebilecekleri için çevirmen metnin onay, adres vb. bilgilendirici ek kısımları için belgenin yerleşim projeksiyonunu iyi ayarlamalıdır. Doğru bir projeksiyon belgenin bir belge gibi duruşunu sağlayacaktır. Çevirisi hazırlanmış olan belge şayet ilk defa çevrilen bir koşut metin belgesiyse, metnin ikinci bir uzman tarafından okunması önemli hale gelebilir ki doğru olan da budur. Bazı çeviri projelerinde kimi ajansların bu bağlamda terim bilim vb. alan uzmanlarından yararlandığı, ikinci bir tercüman, redaktör veya editör aracılığıyla çevirilerin son versiyonlarını kontrol ederek baskıya hazır

³¹⁷ Deneyimli bir çevirmen olarak son okumayı en az iki defa yapıyorum, birinci okumada bulamadığım hataları bazen ikinci okumada bulduğum ve düzelttiğim oluyor.

³¹⁸ İşbu belge Arapça aslından Türkçeye tarafımca ve aslına sadık kalınarak çevrilmiştir. Noter yeminli tercümanı, A.B, vb. kabilinden damgalar, adres vb. diğer bilgiler.

hale getirdikleri, kimi çevirmenlerin de çevirmen ağlarındaki diğer uzmanlarla ve meslektaşlarıyla bilgi alışverişinde bulunarak bunu yaptıkları bilinmektedir.

5.4. Koşut Metinler Çevirmeni Nasıl Çevirmeli? Özel Stratejiler-2

Strateji 1

Kurum adları ilgili kurumun hedef kültürdeki emsalini gösteren biçimlerde tercih edilebilir. Örneğin وزارة التربية والتعليم Eğitim Bakanlığı vb. şeklinde. Ancak, tarihsel süreçte menşei Türkiye olan ve Osmanlı coğrafyasında yaşayan milletleri de ifade edecek biçimde kullanılan “Milli” vb. ifadeler Arap ülkelerindeki kurumların adlarının Türkçeye aktarımında kullanılmamalıdır. Bunun yerine “Ulusal” ifadesi veya ilgili ülkenin adının birlikte verildiği tamlama biçimleri kullanılabilir. Örneğin, Ulusal Eğitim Bakanlığı ya da Fas Eğitim Bakanlığı gibi.

Strateji 2

Şehir adları Google haritalar uygulamasında bulunan kayıtlar yardımıyla çeviri yazıya aktarılabilir, bu aktarımda rasyonel bir çeviri yazı anlayışı benimsenmeli, Tarih ve doğubilim araştırmacılarının vb. alan uzmanlarının kullandığı transkripsiyon sistemleri tercih edilmemelidir. Bununla birlikte Arap şehirlerinin ülkemizde bilinen meşhur adları varsa bunları kullanmak da uygundur. Örneğin: Baghdad yerine Bağdat. Şehir adları bir kurumun başlıklı kağıdının adres bildirim kısmında İngilizce ve Fransızca vb. çeviri yazılarla aktarılmışsa bu kısımlar olduğu gibi bırakılmalı çevrilmemelidir. Şehir adlarının başında elif lam artikeli varsa bu kısım hedef metinden çıkarılabilir. Örneğin الجيزة Al-Jîzah, Giza veya Gize gibi. Koşut metinler çevirisindeki belde ve şehir adlarının çeviri yazısında yalnızca çağdaş kaynaklar ve internet kaynakları kullanılmalı, Mucemü'l-Büldân gibi klasik kaynaklar ise sadece filoloji, tarih vb. alanlardaki akademik çalışma ve raporlarda tercih edilmelidir.

Strateji 3

Arapça tarih bilgisinde gün/ay/yıl şeklinde yatay çizgi kullanımı daha yaygın olmakla birlikte Türkçe tarihlerde bu zaman aralıklarında çoğunlukla nokta işareti tercih edilmektedir. Bu nedenle Türkçeye aktarımların nokta (.) ile Arapçaya aktarımlarınsa (/) yatay çizgiyle verilmesi daha doğru olacaktır. Tarih bilgileri Arapçaya çevirilerde sağdan

sola doğru 2022/05/25 şeklinde başlamalıdır. Hem Hicri tarihlerin hem de miladi tarihlerin birlikte verildiği belgelerin çevirisinde, hedef metinde bu tarihlerden her ikisine yer verilebileceği gibi sadece miladi tarih bilgisine de yer verilebilir ancak; sadece hicri tarih bilgisine yer verilen koşut metin belgelerindeki hicri tarihler Türkiye Diyanet Hicri takvimine göre değil Arabistan (Ummu'l-Kura) takvimine göre miladiye dönüştürülerek ayrıca parantez içinde belirtilmelidir. Çevirmenler tarih dönüştürme işlemlerinde <https://hicri-miladi-tarih-hesaplama.hesabet.com/> sitesinden yararlanabilir.

Strateji 4

Belge başlıkları belge içeriğini hedef kültürdeki yerleşik karşılığıyla afişe eden biçimde çevrilmelidir, özellikle bazı karar metinlerinde, başlık bulunmasa dahi çevirmen belgenin hedef kültürdeki işlevini ifade eden bir başlığı (Boşanma Kararı) vb. şekilde ifade edebilir. Kaynak kültürlerdeki belge adları hedef kültüre farklı biçimlerde değil, koşut biçimleriyle aktarılmalıdır. Başlıklar aynı zamanda çevirinin varış ülkesindeki amacını ve işlevini en doğru ve öz biçimde yansıtan bununla birlikte hileli yönlendirme içermeyen, kafa karışıklığına yol açmayacak sözcükler kullanarak verilmelidir. Bu bağlamda kaynak koşut kültürlerde uzun adlı bazı belge başlıkları kaynak odaklı bir çeviri anlayışıyla birebir Türkçeye aktarılmaya çalışıldığında, ortaya hedef kültür kullanıcılarının tam olarak adlandıramadığı bir belge adı çıkmaktadır, bu da çevirinin sahibi olan kişilerden aynı prosedürle ilgili ilerleyen zamanda, mevcut belgeyi kanıtlayan ilave belgeler ve işlemler talep edilmesine dolayısıyla daha fazla zaman ve para harcanmasına yol açmaktadır.

Strateji 5

Baba adı tanımlığı bulunmayan koşut metin belgelerinde bu bilgi kişilerin üçlü veya dörtlü künyelerinden çıkarılmalı ve “Baba Adı:” şeklinde bir form girdisi eklenerek burada belirtilmelidir.

Strateji 6

Fransızca'yı ana dil olarak veya ikinci dil olarak konuşan ülkelerden gelen Arapça belgelerdeki isimlerin çeviri yazılarında Fransızca transliterasyon kullanılması daha doğru sonuçlar üretmektedir. Bu işlem için Google'ın çeviri özelliğinden yararlanılabilir. Arapça özel adların Türkiye'de kullanılan transkripsiyon alfabelerine göre çeviri yazı olarak aktarımı, kişilerin adlarının daha önce Fransızca veya İngilizce çeviri yazı biçimlerinin bu kişilere ait pasaport veya diğer kimlik belgelerinde farklı biçimde geçiyor olması nedeniyle

özellikle tasdik uygulamalarında sorunlara ve olumsuzluklara yol açmaktadır. Bu nedenle çeviri ajansları zaman zaman bir koştut metin belgesiyle birlikte bu adların kayıtlara girmiş olan çeviri yazılarının bulunabileceği pasaport, doğum belgesi vb. özel kimlik belgelerini de çevirmene rehberlik etmesi için gönderebilir. Şayet böyle bir belge gönderilmemişse, çevirmen çeviri metnlerinin teslimi sırasında isimlerin çeviri yazı biçimlerinin belgenin sahibiyle birlikte kontrol edilmesi hususunda geri bildirimde bulunmalıdır. Naçiz tecrübelerimiz, çeviri yazıda en az tercih edilen veya tutarlılık arz eden aktarım dilinin Türkçe olduğunu göstermektedir. Örneğin, محمد “Muhammet” adı çalıştığımız koştut metin belgelerin kiminde Mohammed, kiminde Mohammad, Muhammad, Muhammed, Mohamed vb. birbirinden çok farklı biçimlerde aktarılmaktadır. Bunun nedeni, belgenin geldiği ülkelerde de bu konuda bir sistematığın bulunmaması, dolayısıyla her ülkenin kendi kültürel uygulamalarına veya bu işlemi yapan memurun anlayışına göre istediği biçimi tercih etmesidir. Latin alfabesindeki Türkçe adlar Arapça çeviri yazıya geçirilirken, bu adların kökeni Arapçaysa Arapça ifadelerle aktarılabilmesi gibi Türkçe ses özelliklerini yansıtan biçimlerde de Arapçaya aktarılabilir. Örneğin: Mehmet→محمد→مهمت, buna ek olarak çeviri yazıya aktarılan bütün adlar formun girdi kısımlarında orijinal biçimleriyle belirtilmelidir: Mehmet محمد. Harflerin Arapçaya aktarımında aşağıdaki tabloda belirtilen yaklaşım tercih edilmektedir:

A-a	ا، أ،	H-h	ه، ح، خ	Ö-ö	أو	Y-y	ي
B-b	ب	I-ı	ي	P-p	ب	Z-z	ز، ظ
C-c	ج	İ-i	ي	R-r	ر		
Ç-ç	تش، ج	J-j	ج	S-s	س		
D-d	د، ض	K-k	ك	Ş-ş	ش		
E-e	أ	L-l	ل	T-t	ت		
F-f	ف	M-m	م	U-u	او		
G-g	غ، ج، ك	N-n	ن	Ü-ü	أو		
Ğ-ğ	غ	O-o	او	V-v	ف، و		

Tablo 5.1. Çeviri yazı uygulamalarında Türkçe harflerin Arap alfabesine aktarımı

Strateji 7

Sayıların Arabi³¹⁹ tipte olanları tercih edilebileceği gibi, belge düzenlerinin ve estetik gereksinimlerin karşılanması amacıyla Hindi biçimler³²⁰ de kullanılabilir. Tecrübelerimiz, bu alanda çoğunlukla Arabi biçimlerin yani bugün ülkemizde de kullanılan sayı biçimlerinin kullanıldığını ve kabul gördüğünü göstermektedir. Hindi tipte elle yazılmış sayılarda, matbu biçimdeki 2'ye benzeyen elle yazılmış sayı gerçekte 3 rakamını göstermekte, 2 sayısı ise < biçiminde gösterilmektedir. Özellikle tarihler, kayıt numaraları vb. kimlik numarası bilgileri aktarılırken mesai ve maddi kayıplar yaşanmaması için bu hususa dikkat edilmesi oldukça önemlidir.

Strateji 8

Arapça belgelerin yönü sağdan sola, Türkçe çevirilerin yönü ise soldan sağa olacağından, içeriğin yerleştirme projeksiyonu Arapçadan Türkçeye çevirilerde Arapçada sağda bulunan şekil ve ifadelerin Türkçede soldan sağa doğru sıralanması şeklinde olmalıdır. Örneğin, Arapça belgede bulunan bir tablonun en sağından bulunan sütun içindeki bilgiler, hedef metinde aynı biçimsel özelliklerde oluşturulan tablonun en solunda bulunan sütun içerisine yerleştirilecektir. Türkçeden Arapçaya çevirilerde bu durumun tersi söz konusu olacaktır.

Strateji 9

Form bilgilerinin “Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarından 123456 numaralı kimlik hamili, Şam 1979 doğumlu, Ahmet ve Zeynep’ten olma,” vb. devam eden biçimlerde tek bir cümle içinde yığın halinde verildiği koşut metin belgelerinde bu kısımlar bu bilgileri gösteren tanımlardan sonra iki nokta kullanılmak suretiyle daha sade ve anlaşılır bir biçimde yorumlanarak ifade edilebilir. Örneğin: Urukluğ: S.A.C, Doğum Yeri ve Tarihi: Şam, 1979, Baba Adı: Ahmet, Anne Adı: Zeynep. Belge içeriğinin, bilgilerin hedef dile doğru aktarımını amaçlayan her çevirmen, bu stratejiyi benzer diğer durumlarda kullanabilir. Çevirinin amacı hedef kültürdeki kullanıcıları bilgilerin doğru ve eksiksiz biçimde alımlaması olduğundan, belgede anlatım özelliği herhangi bir üslup tartışmasına konu edilemeyeceğinden, tecrübelerimiz bu türden bir yaklaşımın işveren nezdinde de daha olumlu izlenimler oluşturduğunu çeşitli zamanlarda gelen olumlu geri bildirimler vesilesiyle göstermiştir.

³¹⁹ 0123456789

³²⁰ ٠١٢٣٤٥٦٧٨٩

Strateji 10

Koşut metinler genelde hukuki içerikli lisanslar ve belgeleri ihtiva ettiğinden, hedef kültürün kurumsal iletişimsel bağlamında normatif olmayan kaynak kültüre özgü kullanımlar, hedef metinden çıkarılabilir. Bu bağlamda, belgelerde bulunan ayetler, dualar vb. dini normları gösteren ifadeler Türkçeye çevrilmeden hedef metinden düşürülebilir. Bununla birlikte, kullanıcılar belirli bir aileye mensubiyetini gösteren kimi belgelerin nostaljik bir amaçla, kendi geçmişlerini yad etmek amacıyla sergilenmesini amaçlıyorlarsa veya söz konusu metin dini bilimler alanında akademik bir araştırma için kullanılacaksa bu durumda kaynak odaklı bir çeviri stratejisi benimsenerek, bu ifadeler bu amaç doğrultusunda hiçbir eksiltme yapılmaksızın ve metindeki özgün üslup korunarak verilmelidir.

Strateji 11

Çevirmen, kaynak metnin bütün şekil özelliklerini, mümkün olan en iyi düzeyde hedef metinde yansıtmaya çalışılmalı, koyu ifadeleri hedef metinde yine koyu ifadelerle, italik yazılar vb. biçimlendirme özelliklerini en uygun biçimde ve kaynak metindeki renkleri, yazıları, biçim ve şekilleri yansıtan bir formatta sunmaya özen göstermelidir. Bu anlamda çeviri ajansları çevirilerinin kalitesi iyi olmasına rağmen koşut metinlerdeki içeriğin biçimsel formatını önemsemeyen tercümanlarla bu konudaki düzensiz tutumları nedeniyle çalışmayı tercih etmemektedirler. Bazı çevirmenlerin, kaynak metnin şekil özelliklerini bilgisayarlı çeviri araçları vb. dosya dönüştürme ve lokalizasyon programları aracılığıyla hedef metinde oluşturdukları bilinmektedir. Ancak, metin ve tablo yönlerinin, yazı fontları ve akış projeksiyonlarının Arapçadan Türkçeye tam tersi yönde değişmesi nedeniyle bu türden otomatik araçlar her zaman elverişli olmamakta, Arapça çevirmenler çoğunlukla bu formatları elle işleyerek düzenleyebilmektedir.

Strateji 12

Koşut metin belgesinin iki dilde koşut olarak düzenlenmesi halinde, Arapça çevirmeni sadece Arapça kısmı esas almalıdır. Örneğin Arapça ve Fransızca verilen bir doğum belgesinde, Fransızca kısımlar Arapçanın tamamını değil belki özetini, özetlenmiş halini ifade edebilmektedir. Fransızca kısımlardan Arapça isimlerin çeviri yazıyla Latinceye aktarımında yararlanılabilir.

Strateji 13

Kurum ve kuruluşların unvan ve açık adresleri varsa Google haritalar vb. internet kaynaklarındaki biçimleriyle aktarılmalıdır ve asla çevrilmemelidir. Türkçeden Arapçaya aktarılan unvan ve adreslerde ise bu bilgiler Latince haliyle olduğu gibi verilmeli ve buna ek olarak adresin okunuşu Arapça çeviri yazıyla belirtilmelidir. Bazı durumlarda örneğin müseccel marka ve şirket unvanlarında [Şirketin/Markanın Özgün Dildeki Adı+ Arapça Çeviri Yazısı+ Çevirisi] biçiminde verilebilir, çeviri kısmının başına تترجمه: şeklinde çevirmen notu konulması, bu şirketin varış ülkesinde aynı adla tescil edilmiş olması biçiminden hatalı bir çağrışıma neden olmayacaktır.

Strateji 14:

Koşut metinlerde, belgenin hedef ülkedeki işlevinin dışında kalan, bildirilişimin konusu olmayan veya değerlendirilmesi ve kullanılması söz konusu olmayan “bu form Mansuriye Matbaasında basılmıştır” “bu pasaportun bulunması halinde en yakın Türkiye Cumhuriyeti temsilciliğine teslim edilmesi rica olunur” vb. şekillerdeki açıklamalar, işveren tarafından özellikle istenilmediği takdirde çevrilmemelidir. Bununla birlikte, şayet bu açıklamalar, belgede verilen lisansın düzeyiyle veya veriliş koşullarıyla ilgili bir derecelendirme veya sınıflandırmaya ilişkin önemli bilgiler içeriyorsa bunlar çevrilebilir. Örneğin: Sürücü ehliyetleri, not döküm belgelerinde yer alan bu meyandaki açıklamalar.

Strateji 15

Resmî belgelerin dağıtım kısımları ise belgenin diğer nüshalarının hangi birimlere gönderildiğinin görülmesi ve kullanıcının herhangi bir işlemiyle ilgili olan diğer birimleri görmesi bakımından önemlidir ve mutlaka çevrilmelidir.

Strateji 16

Kaynak kültürdeki koşut metinler hedef kültürde, ilk düzenleniş amacından farklı amaçlar doğrultusunda farklı işlevleri yerine getirebilir. Örneğin, bir evlenme belgesi, hedef kültürde kimlik belgesi yerine kullanılabileceği gibi, bu belgede yer alan kaynak ülkedeki kayıtlı adresin Türkiye’deki makamlara ibraz edilmesine yönelik başka bir prosedürde kanıt olarak sunulmak istenebilir. Bu çerçevede işveren, çevirmenden belgenin sadece çevirisi talep edilen kısımlarının çevirisi isteyebileceği gibi belgenin belirli kısımlarının özetlenmesini de talep edebilir. Evlilik belgesinin çevirisi, reşit olmayan bir çocuğun yurt dışına başka bir

yakınıyla birlikte seyahat etmesi için ebeveyn tarafından verilecek bir muvafakatname prosedürünün bir parçası olarak talep edilmiş de olabilir. Bu anlamdaki her durumda belgenin hedef kültürdeki işlevi önemli hale gelmektedir ve çevirmen bu amaçlara uygun işlevsel stratejiler kullanabilmelidir.

Strateji 17

Terimler çıkış ülkesindeki güncel normlar ve mevzuatlardaki anlamları itibariyle yorumlanmalı ve eşdeğerlikleri hedef kültürdeki güncel karşılıklara göre karar verilmelidir. Tarihsel süreçte belirli bir hukuk normunu gösteren aynı biçimdeki bazı terimler ve sözcükler, toplumların hukuk düzenlerinde yaşanan değişiklikler nedeniyle farklı zamanlarda farklı anlamlara evrilebilir, anlamlarında genişlemeler ve daralmalar söz konusu olabilir. Aynı biçimde kullanılan fakat farklı anlamlar taşıyan kelimeler, araştırmalarda, Türkçe ve Arapça gibi tarihsel ve kültürel bağları paylaşan diller arasında sıklıkla rastlanan olgulardan biri olarak değerlendirilmekte ve bu olguya sahte dostlar adı verilmektedir.³²¹ Çevirmen, Arapçadan Türkçeye anlamı değişerek geçen aynı biçimdeki terimler ve sözcüklerin sahte dostlar olabileceğini dikkate almalı, bu sözcüklerin güncel sözlüklerdeki ve normlardaki karşılıklarını gerek kaynak kültür ve gerekse hedef kültür bağlamında ayrı ayrı değerlendirmeli ve eşdeğerlikleri tarihsel süreçte bu sözcüklerin yüklendikleri anlamlar bağlamında değil çağdaş dönemdeki karşılıkları itibariyle belirlemelidir.

Strateji 18

Kaynak kültürde var olan ancak hedef kültürde hiç örneği bulunmayan uygulamaları gösteren ifadeler uyarlanmaya çalışılmamalı, kaynak odaklı bir çeviri stratejisi benimsenmelidir.

Strateji 19

Vekaletnameler, mahkeme kararları gibi alışlagelenden uzun cümlelerin yer aldığı koşut metin belgelerinde hedef odaklı bir çeviri stratejisi izlenerek, dil birimleri hedef dilin bu alandaki anlatım özelliklerini, seremoni, girizgah ve sunuş biçimlerini, hiyerarşik düzenlerini yansıtan biçimde, icap ettiğinde cümleleri uygun şekilde bölmek, bazen çeşitli uyarlamalar yaparak cümleler arasındaki bağlantıları tahkim etmek ve bazen de bu tahkimatları ilgili oldukları hiyerarşik düzenin hedef kültürdeki sıralanış biçimine, biçimsel

³²¹ Mehmet Hakkı Suçin, *Öteki Dilde Var Olmak* (İstanbul: Multilingual, 2007), 108.

formatlarına uydurarak vermek gibi (vekaletnamelerde ve mahkeme karar metinlerinin ilk sunum kısımlarında özellikle) hedef kültürün anlatım özelliklerini mümkün olduğu kadar göz önünde bulunduran ve aynı zamanda kaynak metindeki hiçbir bilgiyi eksiltmeyen bir çeviri stratejisi benimsenebilir.

Strateji 20

Kaynak dildeki kısaltmalar, hedef dilde kısaltma ile belirtilen bir biçimi yoksa, uzun karşılıklarıyla verilmelidir.

Strateji 21

Çevirmen belirli bir uzmanlık alanına özgü koştut metinlerde, bu alana yönelik sözlükler kullanmayı önemsemeli ve sözcüklerin akla gelen ilk anlamlarını vermekten kaçınmalıdır. Sözcüğün ilk anlamı bazı durumlarda çeviride ilk bakışta herhangi bir çeviri sorunu olduğunu anırtmıyorsa dahi, bu şekilde çevrilen birimler alan uzmanları tarafından okunduğunda eksik alımlamalara yol açabilir. Çevirmen bu türden çeviri sorunlarının yaşanmaması için çeviride şu şekilde bir sezgisel strateji uygulayabilir: Zaten anlamını bildiğiniz bir sözcüğün veya söz öbeğinin karşılığını teyit etmek için sözlüğe bakarsanız, güncel sözlükler yerine terim sözlüklerine veya deyim sözlüklerine bakın. Aradığınız doğru cevap tam da oradadır.

Strateji 22

Arapça koştut metin belgelerinde bir çırpıda okunması mümkün olmayan ancak uzun bir deşifre çalışmasından sonra okunabilecek el yazıları ve işaretler bulunabilir, bu kısımlar ajansa haber verilmeli, şayet deşifre çalışması gerekli değilse kırmızı yazıyla (okunmuyor) şeklinde işaretlenerek belgenin diğer kısımlarının çevirisine devam edilmelidir. Okunamayan bazı kısımların belgenin diğer kısımlarında matbu halde tekrarlanmış olabilir, çevirmen bunu dikkate alarak, koştut metnin diğer biçimlerindeki muhtemel ipuçlarını kullanarak okunamayan sözcüklerin neler olabileceğine ilişkin doğru tahminlerde bulunabilir. Bu bağlamda, çevirmen genel bir çeviri stratejisi olarak her zaman ve durumda koştut metinlerin bütün birimlerini birlikte değerlendirmeyi alışkanlık haline getirmelidir.

Strateji 23

Türkçe Arapçaya oranla isim cümlelerini daha çok tercih etmekte, Arapçada ise cümleler ezici çoğunlukla fiille başlamaktadır. Bu çerçevede çevirmen, Arapçadaki kimi fiil cümlelerini Türkçeye isim cümlesi olacak şekilde çevirdiğinde ortaya metni oluşturan

unsurlar arasındaki anlam bütünlüğünü koruyan bağdaşık³²² ve bir cümledeki dilbilgisel unsurların tam, doğru ve birbirleri ile uyumlu şekilde kullanılmasını sağlayan bağlaşık³²³ bir üslup çıkabilir. Bu türden bir strateji etken çatılı cümlelerin edilgen çatılı cümlelere dönüştürülmesi, dolaylı anlatımların doğrudan anlatımlara aktarılması vb. biçimlerde izlenebilir. Benzer şekilde zamir kullanılan anlatımlar Arapçada sıklıkla tercih edilirken, Türkçede isimlerin bizzat zikredilmesi daha uygun bir üslup yakalanmasına yardımcı olabilir. Çevirmen, kaynak dildeki biçime bağlı kaldığı halde hedef dilde üslup sorunu ortaya çıkabilir. Çeviri edinçlerimiz gerek Arapçadan Türkçeye çeviride gerekse Türkçeden Arapçaya çeviride üslubun eşdeğer biçimde aktarımında izlenebilecek özel stratejilerin aşağıda verilen karşıtlıklar çerçevesinde kurgulanabileceğini ve anlatım sorunlarının bu stratejilerle büyük oranda çözülebileceğini göstermektedir:

- Zamiri İsim olarak aktarmak x İsmi Zamir olarak aktarmak
- Fiil cümlesini isim cümlesi olarak aktarmak x İsim Cümlesini fiil cümlesi olarak aktarmak
- İsmi sıfat olarak aktarmak x sıfatı isim olarak aktarmak
- Tekil ifadeyi çoğul olarak aktarmak x çoğul ifadeyi tekil olarak aktarmak
- Etken cümleyi edilgen olarak aktarmak x edilgen cümleyi etken olarak aktarmak
- Cümleyi noktadan sonra devam eden cümleyle birleştirerek aktarmak x cümleyi bölerek aktarmak
- İfadeleri eksilterek aktarmak x ifadeleri artırarak aktarmak
- Bir söz öbeğindeki sözcükleri hep birlikte düşünerek aktarmak x bir söz öbeğindeki sözcükleri ayrı ayrı düşünerek aktarmak
- Cümlelerin başından sonuna doğru aktarmak x cümlelerin sonundan başına doğru aktarmak
- Edat kullanarak aktarmak x edat kullanmadan aktarmak
- Bağlaç kullanarak aktarmak x bağlaç kullanmadan aktarmak
- Yorumlayarak aktarmak x özetleyerek aktarmak

³²² Vikipedi, “Bağdaşıklık”, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Bağdaşıklık> (Erişim Tarihi: 22.05.2022).

³²³ Vikipedi, “Bağlaşıklık”, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Bağlaşıklık> (Erişim Tarihi: 22.05.2022).

Strateji 24

Kaynak metinde bulunan ifadeler hiçbir istisna gözetmeksizin eksiksiz biçimde aktarılmaya çalışılmalıdır. Bazı koşut metinlerde belge üzerinde önemsiz olduğu varsayılan küçük işaretler vb. el yazıları bulunabilir. Bu işaretler ve yazılar kullanıcının esas itibarıyla çeviriyi talep etme amacına içkin ve çözümlemek istediği herhangi bir hukuki meselenin cevabını veya ipuçlarını içinde barındırıyor olabilir. Çevirmen genel anlamda mesleki bir strateji olarak, çevirinin amacını ve hedef kültürdeki işlevini her durumda ve koşulda iyi bilmeli, çeviri yaklaşım ve stratejilerini bu amaç ve işlev doğrultusunda belirlemelidir.

Strateji 25

Kaynak metindeki vesikalık fotoğraflar, imzalar, paraflar, parmak izleri, kaşeler, damgalar, mühürler ve onay açıklamaları hedef dil ve kültürde, hedef metnin onaylanmasına ilişkin prosedürlerin önemli birer parçaları olduğundan, aynı başlıklar altında koyu biçimde belirtildikten sonra varsa içerikleriyle birlikte aktarılmalıdır. Örneğin, “**Mühür:** Mısır Arap Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı”; “**Parmak İzi:** 1. Şahit”; “**Onaylı Fotoğraf:** Burada adayın vesikalık fotoğrafı bulunmaktadır. Fotoğraf üzerinde içişleri bakanlığının soğuk damgası mevcuttur” vb. şekillerde bu işlemler kaynak metinde bulundukları düzende hedef metne aktarılmalıdır. Bununla birlikte, mühür, onay açıklamaları, imzalar kaynak metinde belirli bir düzen içinde değilse, kimi onaylar belgenin başında, kimisi ortasında veya sonundaysa, bunlar belge içeriğinin aktarılmasından sonra belgenin son kısmında yukarıdan aşağıya doğru bir sıra takip edilerek ve mühürlerin temsil ettiği kurumlar arasındaki hiyerarşiler gözetilerek, belgenin sonunda en alt kurumdan en üst kuruma doğru yukarıdan aşağıya doğru biçimde sıralanarak aktarılmalıdır. Belgede matbu biçimde **mühür-imza** tanımıyla bulunmasına karşın ilgili ya da ilgililerin burada imzası mevcut değilse bu kısım ya hedef metinden çıkarılmalı veya **mühür-imza (mevcut değil)** şeklinde aktarılmalıdır.

Strateji 26

Elektronik ortamda düzenlenmiş belgelerin dipnot kısımlarında, belgenin doğruluğun sorgulanabileceği internet bağlantı adreslerine ve sorgulamada kullanılacak bilgilere yer verilebilir. Çevirmen, metnin bu kısımlarını hedef dile eksiksiz olarak aktarmalıdır.

Strateji 27

Koşut metinlerde kurum ve kuruluşların logoları altında bunların reklamını yapan sloganlar yer alabilir, bu kısımlar koşut metnin hedef kültürde işlevi olmayan bir kısmını teşkil ettiğinden hedef metinden düşürülebilir.

Strateji 28

Ajans tarafından gönderilen bazı koşut metin belgelerinin ekinde, bu belgenin resmi bir kurumdan alındığı sırada sunulan başvuru dilekçeleri de yer alabilir. Kullanıcının amacı genelde asıl belgenin hedef kültürde onaylanması olacağından bu dilekçelerin özellikle talep edilmediği sürece çevrilmemesi veya bu hususun ajansa iletilmesi hem nakit ve vakit tasarrufu adına hem de kullanıcıların nüfuz edemediği alanlarda çevirmenin bir uzman olarak mesleki rehberliklerde bulunması adına izlenebilecek stratejilerden biridir.

Strateji 29

Ehliyet, pasaport, kimlik, kurum kimliği gibi kart veya defter biçimden basılan vesikaların çevirisinde ön ve arka yüzler veya devam eden diğer sayfalardan her biri bunun için oluşturulan küçük ölçekli tablolar içine yerleştirilmeli, yerleştirilen kısmın hangi yüze ait olduğu veya varsa taşıdığı sayfa numarası mutlaka belirtilmelidir. Bu belgelerin sayfaları ve içindeki veriler küçük ölçekli olduğundan örneğin on sayfalık bir veri, yazı tipi ve puntosunun uygun şekilde ayarlanmasına bağlı olarak bazen tek bir Word sayfasına sığabilmektedir. Dolayısıyla, sayfa numaraları ve yüzlerinin belirtilmesi kaydıyla, hedef metnin projeksiyonu kaynak metindeki ölçekten bağımsız olarak en uygun şekilde belirlenip ayarlanabilir.

Strateji 30

Bazı koşut metin belgelerinin mühür, onay açıklamaları vb. ek onay kısımları asıl belgenin ikinci sayfasında veya arka yüzünde tek başına ve dağınık biçimlerde yer alabilir. Bu kısımlar hedef metinde birinci sayfanın sonuna yerleştirilerek aktarılmalıdır.

Strateji 31

Koşut metin formlarında, formun bütün kısımları doldurulmamış olabilir, bu durumda çevirmen, karşısında bilgi bulunmayan kısımları atlayarak sadece doldurulmuş kısımları hedef metne aktarmakla yetinebilir.

Strateji 32

Kaynak dilde hazırlanan bir sertifika örneği hedef dil ve kültürü yansıtan biçimsel bir formatta yeniden oluşturulmak istenebilir, çevirmen gerektiğinde belli başlı yerelleştirme programlarını kullanarak dijital ortamı hedef ortama dilsel, kültürel ve teknik olarak uyarlayabilir.³²⁴

Strateji 33

Aynı biçimdeki sözcüklerin birbirinden farklı edatlarla taşıyabileceği anlamlar ve dil kullanımsal özellikler, arama motorları üzerinden yapılan taramalarla doğrulanabilir. Çevirmenin bu stratejiyi kullanması halinde, güvenilir resmî kurumlar, akademik yayınlar, editör ve redaktör kullanıldığı bilinen haber ajansları vb. uluslararası internet kaynaklarından bu sorgulamayı yaptığından emin olması önemlidir.

Strateji 34

Ölçü birimleri, hedef kültürde anlaşılır standartlara dönüştürülerek verilmeli, para birimleri, hedef kültürde yerleşik kısaltmalarla belirtilmelidir.

Strateji 35

Madde numaraları ve sıraları, Arapça hedef metinler için Ebcet tertibine göre Türkçe hedef metinler için ise ABCD alfabetik sıralamaya göre verilmelidir³²⁵. Bu çerçevede sıralama yöntemine ilişkin eşdeğerlikler aşağıdaki tabloda belirtilen şekilde belirlenebilir:

³²⁴ Ümmügülsüm Albiz, “Çeviribilimde Yerelleştirme Paradigmasına Doğru”, *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Uluslararası Filoloji ve Çeviribilim Dergisi*, Cilt 2/1, (2020), 127.

A- ا	G- ح	L- س	S- ت
B- ب	Ğ- ط	M- ع	Ş- ث
C- ج	H- ي	N- ف	T- خ
Ç- د	I- ك	O- ص	U- ذ
D- ه	İ- ل	Ö- ق	Ü- ض
E- و	J- م	P- ر	V- ظ
F- ز	K- ن	R- ش	Y- ع
Alfabetik Sıralama Düzeyinde Eşdeğerlikler Ne Olmalı?			Z- لا

Tablo 5.2. ABCD-أبجد Eşdeğerliklerinin Karşılaştırılması

Strateji 36

Kaynak metinlerde Türkiye Cumhuriyeti temsilciliklerinin mühür, imza ve onay açıklamaları varsa, bunlar da olduğu gibi hedef metne aktarılmalıdır. Bu onaylar, kaynak metnin hedef kültürdeki işlevinin belirlenmesinde önemli roller üstlenmektedir.

Strateji 37

Kaynak metni kaynak kültür normlarına göre betimlemek kaynak dil metninin doğru bir şekilde çözümlenebilmesi ve bu çözümleme ışığında hedef kültürde koşut bir metin modeli bulunabilmesi ve erek metinde uygulanacak çeviri işlemlerinin belirlenmesinde izlenebilecek önemli stratejilerden biridir. Çevirmen, bu sayede, hedef metni oluşturmak için gerekli artalan bilgisini çıkartmış olacak ve çeviride tam anlamlandırılmayan dil birimleri anlaşılır hale gelecektir.

Strateji 38

Çeviri incelemesini hedef dil düzleminde yapmak, metindeki çeviri sorunlarını teşhis etmek için izlenebilecek stratejilerden biri olarak kabul edilebilir. Esasında, bir çevirinin doğru olup olmadığını anlamak için kaynak metinle karşılaştırmak akla gelen ilk yöntemlerden biri olsa da bu karşılaştırmayı yapmadan doğrudan hedef metni okuyarak ve çözümleyerek muhtemel çeviri sorunlarını tahmin etmek pek mümkündür. Çevirmenin yabancı dil

becerileri ne olursa olsun, bir çeviriye kaliteli yapan en önemli unsurun çevirmenin ana dili kullanma becerisi olduğu söylenebilir. Özellikle koştur metinler çevirisinde çeviri metni, erek bir metin tasarımıdan veya ana dilde yerleşik bir metin modeli üzerinden hedef metne yansır ve göstergelerin eldeki metne bağlı olarak dönüştürülmesi ve uyarlanmasında çevirmenin ana dildeki yeterlik düzeyi belirleyici bir rol üstlenir.³²⁶ Kendi anadilinde belirli bir olay, olgu veya durum hakkında didaktik düzeyde bile olsa düşüncelerini organize ederek bir hedef kitlenin anlayabileceği bağdaşık ve bağlaşıklık bir metin üretemeyen birinin koştur metinler gibi birbirinden farklı beşerî olayları ve normları konu edinen özel bir alanda anlaşılır ve tutarlı metinler üretmesi de her zaman pek olası değildir. Söz konusu olan çeviri yapmak olunca, yeterli edince sahip çevirmenler dahi kaynak metne ve çalışma şartlarına bağlı olarak, zaman zaman metnin tamamında olmasa bile bazı birimlerinde ana dil okuru tarafından kabul edilebilir bir üslup oluşturmada zafiyet gösterebilirler. Bu durum, hedef metnin çeşitli kesitlerine ifade düzeyinde sorunlar olarak yansır ve bu sorunların genelde kaynak metnin yanlış yorumlanmasına ve okunmasına bağlı çeviri sorunları olduğu düşünülür, kaynak-hedef metinler arasında paralel okumalar ve karşılaştırmalar yapılarak ve iki dilli sözlükler karıştırılarak bu sorunların çözümlenebileceği varsayılır. Ne var ki sözlükler, doğru sözcük seçimine ve anlatım özelliğindeki hataların çözümlenmesine genelde pek yardımcı olmaz. Zira yaşanan çevirilerin içinde birbirinden farklı pek çok dilsel olgu vardır ve sözlüklere bakarak “tek bir dilsel olguyu ele alıp zaman içinde uğradığı değişimleri incelemenin bir yararı yoktur. Çünkü her olgu, belirli bir zaman kesitindeki başka olgularla birlikte yer aldığı yapısal dizge içinde değer kazanmıştır. Öyleyse, tarihin hangi kesitinde olursa olsun, her türlü dilsel etmenleri, eşzamanlı düzlemdeki yapısal bağlantıları içinde değerlendirmek zorunludur”.³²⁷ Bu yapısal bağlantıları kuran en önemli unsurlardan biri hiç kuşkusuz metnin türü, o biri ise metnin anlatım özelliğidir. Bu unsurlar gerek kaynak metinde gerekse hedef metindeki bütün dil içi ve dil dışı göstergeler arasındaki ilişkileri yönetir. Diller arası farklılıklar, kültürel farklılıklar ve norm düzeyindeki farklılıklar bu ilişkilerin her zaman ve düzlemde eşdeğer biçimde aktarımını zorlaştırabilir. İşte çevirmen bu zorluğun daima farkında olan, bir metinde çeviri sorunu olup olmadığını sadece kaynak dil ekseninde değil yeri geldiğinde hedef dil bağlamında da görebilen ve bu

³²⁶ Bir keresinde, çok az İngilizce bilmesine karşın, ana dil becerisi ve mesleki bilgisi çok üst düzeyde olan bir gazetecinin, karmaşık basın bildirilerini profesyonel biçimde çevirebildiğine, anlamını bilmediği onca kelimenin anlamını olayın bağlamından çıkarımlar yapmak ve ipuçlarını kullanmak suretiyle sözlük kullanmadan doğru tahmin ettiğine ve metni başından sonuna kadar bir tercüman gibi çevirebildiğine şahit olmuştum.

³²⁷ Saussure'den aktaran Mehmet Yalçın, *Çağdaş düşünce bağlamında dilbilim. Bedrettin Cömert'e Armağan*. (Ankara:Hacettepe Üniversitesi Özel Sayı, 1980), 236.

sorunlara çeviri stratejileri üretebilen bir uzmandır aynı zamanda. Yeterli çeviri edincine sahip çevirmenler için çeviri sorununun farkında olmak demek, bir bakıma bu soruna çözüm üretebilmek demektir. Çünkü sorunu teşhis ederseniz, iyi tanımlarsanız, buna yönelik bir çözüm üretebilirsiniz. Çeviride üslupla ilgili bir sorun varsa, bu, kaynak dilden önce anadildeki yapısal bağlantıları değerlendirme sorunudur ve bu soruna yine anadilin içinden, anadildeki kaynaklardan çeşitli stratejiler ve çözümler üretmek gerekir. Hedef dil odaklı üslup sorunlarını çözmede şu stratejiler uygulanabilir:

Strateji 39

Koşut metnin konusu olan olaylar, normlar, biçim ve biçemler ilgili hedef dil³²⁸ ve kültürde okumalar, alan yazın taramaları yapmak, çeşitli koşut metin modellerini bulmak ve bu metinlerdeki üsluba öykünmek³²⁹

Strateji 40

Sözcüklerin güncel anlamlarını, eşzamanlı bağlamlarını esas almak

Strateji 41

Arapça-Türkçe sözlüklerde verilen bir karşılıktan tatminkâr sonuçlar elde edilememesi halinde, Türkçeden-Türkçeye sözlüklerde³³⁰ taramalar ve okumalar yaparak benzer anlamlı diğer sözcük alternatiflerini bulmaya çalışmak

Strateji 42

Kendi içinde anlam bütünlüğü ve birlikteliği oluşturan Türkçe metin katmanlarını belirlemek ve bu katmanları rasyonel işlevlerini anlatan belli başlı adlar altında gruplandırmak, hedef metinde bu grupları kaynak metinden farklı bir sıraya göre vermek

Strateji 43

Koşut metin belgelerinde Prof. Dr. Unvanı her zaman .ı.ı biçimindeki bilinen şekliyle değil sadece ı biçiminde de kısaltılabilmektedir.

³²⁸ Türkçe

³²⁹ “Birinin yaptığı gibi yapmak, birine veya bir şeye benzemeye çalışmak, taklit etmek” <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 24.05.2022).

³³⁰ Güncel Türkçe Sözlük, Tarama Sözlüğü, Derleme Sözlüğü, Yakın Anımlı Kelimeler Sözlüğü, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Yabancı Sözcüklere Karşılıklar Kılavuzu, Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü vb.

Strateji 44

Koşut metinlerde izlenebilecek genel ve özel stratejilerle ilgili bulgular ve değerlendirmelerimize ek olarak, bu araştırma vesilesiyle yaptığımız pek çok incelemede, koşut metinlerin kendi içinde bütünlük ve birliktelik oluşturan küçük metin birimlerinden oluştuğunu ve bu birimlerin aşağıdaki verilen başlıklar altında gruplandırılabilceğini gözlemledik:

- Resmi kurum ve birim adları
- Tarihler ve sayılar
- Normlar: Yasalar ve yönetmelikler
- Belge başlıkları
- Kişi adları
- Form bilgileri ve girdileri
- Ayetler, dualar vb. dini normu gösteren ifadeler
- Şekil ve biçimlendirme özellikleri
- İki dilli koşutluklar
- Koşut sözcükler, söz öbekleri ve tümceler
- Hedef kültürde müseccel olmayan kuruluş adları
- Adresler
- Terimler
- Hiyerarşik katmanlar: Seremoniler, girizgahlar, sunuşlar ve serimler, bitirışler
- Bildirişimin konusu olmayan ifadeler
- Unvanlar
- Kısaltmalar
- El yazıları ve işaretler
- Dayanak bildiren cümleler
- Onay bildiren cümleler
- Yetkilendirme bildiren cümleler
- Karar ve sonuç bildiren cümleler
- Sıralama biçimleri
- Mühürler, imzalar ve onay açıklamaları
- Kaynak metindeki bilgilerin hedef metindeki yerleştiriliş projeksiyonları
- Dağıtım yönergeleri

Strateji 44

Çeviri öğretimine yönelik uygulamalarımızda mütercim-tercümanlık bölümü öğrencilerinin çeviri sorunlarının da genelde bu başlıklar altında ortaya çıktığını ve kümелendiğini görmekteyiz. Dolayısıyla bu başlıklar aynı zamanda koştut metinler çevirisi öğretiminde izlenebilecek belli başlı temalar olarak da değerlendirilebilir. Öğreticiler, çeviri öğretiminin yapılaşması için bu başlıkları ele alabilecekleri gibi, inceledikleri koştut metinlere bağlı olarak kendi içinde bir birliktelik oluşturan diğer metin birimlerini de çeşitli başlıklar altında gruplandırarak, bunları çeviri sürecine dahil etmelidirler. Aksi takdirde, çeviri öğretiminde metnin doğaçlama öğretimi ve uygulanması üzerinden bir yöntemle bu alandaki rastlantısal akışın önünün alınması ve uygulamaların dizgeleştirilmesi pek mümkün olmayacaktır.

Strateji 45

Çeviri sürecine dahil edilen bir koştut metnin çeviri kalitesinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi, -varsa- hedef metindeki hataların düzeltilmesi ve metne son şeklinin verilmesi bu sürecin başarıyla sonuçlanması ve tamamlanması için mutlaka uygulanması gereken işlemlerden biridir ve bunu yapmak da belli bir yöntem ve strateji gerektirir. Bu bağlamda deneyimlerimiz bize, çeviri öğreticileri, düzeltmenler ve çevirmenlerce uygulanabilecek en sağlıklı kontrol ve değerlendirme prosedürünün koştut metnin aşağıda belirtilen inceleme katmanlarında uygulanabileceğini göstermektedir:

- Hedef metnin yerleştirme projeksiyonunun kontrolü: Kaynak metindeki şekil özellikleri, tablolar vb. biçimsel düzenlerin hedef metne uygulanıp uygulanmadığı kontrol edilir, değerlendirilir ve/veya mevcut hatalar işverenin talimatlarına uygun şekilde düzeltilir.
- Dilbilgisi kontrolü: Hedef metinde dilbilgisi ve imla hataları varsa bu hatalar gerekçeleriyle birlikte değerlendirilir ve/veya düzeltilir.³³¹
- Üslup/ anlatım özelliği kontrolü: Metindeki üslup hataları kontrol edilir.
- Terminoloji kontrolü: Metindeki terim hataları kontrol edilir, değerlendirilir ve/veya düzeltilir.

³³¹ Bazı ajanslar çeşitli çalışmalarda, çevirinin kontrol edilmesi ve kalitesinin yorumlanması için uzmanlara danışmakta ve görüş almaktadır. Bu çalışmalarda, tespit edilen hataların ve gerekçelerinin neler olduğu yönünde yapılacak değerlendirmelere ek olarak tespit edilen hataların Word programında “Gözden Geçir” sekmesindeki “Değişiklikleri İzle” seçeneği açık bırakılarak hedef metindeki düzeltmelerin işaretlenmesi talep edilebilmektedir.

Kaynak kültürdeki normları ve bu normların koşut metin modelleri içindeki görünümelerini iyi bilen bir çevirmenin, çeviri deneyimlerine ve çevirideki uzmanlık alanına bağlı olarak geliştirebileceği ve kaynak metni hedef metne aktarırken uygulayacağı bütün çeviri stratejileri, çevirinin hedef kültürdeki amacına uygun ve deyim yerindeyse bu hizmeti talep edenlerin işini gören ve onay cihetlerince de kabul edilen çeviri projeksiyonları ortaya koymasını sağlar. Bu projeksiyonlar bir anlamda kaynak metnin şekil ve biçim özelliklerinin hedef dilin veri düzenleme, dönüştürme ve biçimlendirme standartlarına uygun şekilde ve özgün metni andıracak biçimde tasarlaması sonucunda ortaya çıkan erek metin tasarımını ve çevirinin hedef kültürdeki amacı ve işlevi doğrultusunda uyguladığı stratejilerle gerçekleşen çeviriyi temsil eder. Çeviri deneyimlerimiz ışığında, çeviri ajansları, işverenler ve kullanıcıların, kaynak metinde kullanılan yazı tipi, yazı tipi boyutu, yazı tipi rengi, kalınlık, italik, altı çizili yazı özellikleri, metin vurgu rengi, satır aralıkları, sayfa kenarlıkları, yönlendirmeleri ve boyutları, tablo ve sütunlar vb. gibi biçim ve düzenleme özelliklerinin hedef metinde mümkünse birebir, değilse benzer biçimlerde tatbik edilmesi ve çevirilerin işverenin yönergesine uygun yapılması, özellikle koşut metinler gibi kullanmalık metin türlerinde birebir çeviri yapmaktan kaçınılması, icap etmediği sürece kaynak odaklı çeviri yapılmaması, mümkün olduğu kadar hedef odaklı, hedef kültürde iş gören bir çeviri yaklaşımı izlenilmesi ve çeviri projeksiyonlarının iyi ayarlanması vb. hususları çevirmenlerden bekledikleri söylenebilir. Bu beklentiler dikkate alınarak yapılan çeviriler, çevirmenin mesleğine karşı öz tutumunu gösteren ve deyim yerindeyse kendi atölyesinden çıkan ürünlerin sergilendiği bir vitrin olarak işverenler nezdinde olumlu izlenimler uyandırabildiği gibi bu projeksiyon gereksinimlerini dikkati almayan çeviriler ise çevirmene karşı olumsuz değerlendirmeler ve geri bildirimlere neden olabilmektedir.

Öte yandan, bilgisayar programları, yukarıda sözü edilen bu işlemleri çevirmenler için hemen her düzeyde mümkün hale getirmiştir. Bu durum günümüz çeviri sektöründeki iş başvurularında, çevirmenlerin, sadece çeviri becerileriyle değil, aynı zamanda bilgisayar becerileriyle birlikte değerlendirilmesi trendini doğurmuştur. Bu eğilimin, bugün artık her bilgisayarda mevcut olan ofis programlarına ek olarak, web tasarımı, görsel ve grafik düzenleme programlarından bilgisayar destekli çeviri araçlarına doğru bir seyir izlediği; bu programlar ve araçları kullanabilen çevirmenlerin daha çok tercih edildiği³³² görülmektedir.

³³² Gouadec'ten aktaran Murat Onur Sabaz, "Bilgisayar Destekli Çeviri Atölyeleri Örnekleminde Çeviri Teknolojileri Eğitiminde Bir Uygulama Modeli Önerisi" (Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, 2020), 9.

5.5. Çeviri Uygulamalarının Görünümleri: Kaynak-Hedef Metin Projeksiyonları

Kaynak Metin 1

الجمهورية العربية السورية
وزارة التعليم العالي
جامعة حلب
كلية الهندسة الميكانيكية

كشف علامات

ندرج فيما يلي كشفاً بالمقررات التي درسها الطالب **عبد الله بن سعيد** في حلب عام ١٩٨٥ و المتمتع بالجنسية العربية السورية خلال السنوات التي قضاها في كلية الهندسة الميكانيكية بجامعة حلب- ماجستير التأهيل و التخصص في الهندسة الطبية الحيوية و العلامات التي نالها في كل مقرر من العام الدراسي ٢٠١٣/٢٠١٢ و العام الدراسي ٢٠١٤/٢٠١٣

السنة الأولى		المعدل	% ٨٦.٥٥
مقررات السنة الأولى	العلامة	العلامة كتابية	
التوافقية الحيوية	٨٤	اربع وثمانون	
الإحصاء الحيوي	٩١	واحد وتسعون	
طرائق البحث العلمي	٨٠	ثمانون فقط	
فيزيولوجيا	٧٧	سبع وسبعون	
تشريح	٩٤	اربع وتسعون	
علم الخلية	٩١	تسعون فقط	
فيزياء طبية	٧٩	تسع وسبعون	
المناعة	٩٢	اثنان وتسعون	
مشروع بحثي	٩٢	اثنان وتسعون	
السنة الثانية		المعدل	% ٨٣.٥٧
مقررات السنة الثانية	العلامة	العلامة كتابية	
الأعضاء الصناعية	٧٨	ثمان وسبعون	
أسس الجراحة العظمية والإطراف الصناعية	٨٥	خمس وثمانون	
المواد الحيوية	٨٣	ثلاث وثمانون	
معالجة الصور الطبية	٨٩	تسع وثمانون	
الحساسات والتجهيزات الطبية	٦٩	تسع وستون	
ديناميكية الحركة وسلوك الصدم	٩٠	تسعون فقط	
بحث تطبيقي	٩١	واحد وتسعون	
المعدل العام		% ٨٥.٠٦	التقدير امتياز

ملاحظات:

- العلامة العظمى مائة و الصغرى ستون
- كل شطب أو حك أو تحوير في هذا الكشف يلغيه
- سدد الرسوم بموجب الإيصال رقم / ٩٣٦٤٨ / تاريخ ٢٠١٥/١/٢٨

رئيس شعبة الدراسات العليا
د. عبد الحكيم حيو

عميد كلية الهندسة الميكانيكية
د. هادي خباطة

Resim 5.1. Suriye transkript belgesi kaynak metni

Hedef Metin 1

**SURİYE ARAP CUMHURİYETİ
YÜKSEK ÖĞRETİM BAKANLIĞI
HALEP ÜNİVERSİTESİ
MAKİNE MÜHENDİSLİĞİ FAKÜLTESİ**

TRANSKRİPT

(Mühür: Suriye Arap Cumhuriyeti, Yüksek Öğretim Bakanlığı, Halep Üniversitesi, Makine Mühendisliği Fakültesi)

Suriye Arap Cumhuriyeti uyruklu 1985 Halep doğumlu Öğrenci Abdullah b. Said'in 2012-2013 ve 2013-2014 öğretim yıllarında Halep Üniversitesi Makine Mühendisliği Fakültesi- Biyomedikal Mühendisliği Yüksek Lisans yeterlilik öğrenimi sırasında aldığı dersler ile her bir dersten aldığı notlar aşağıda listelenmiştir:

BİRİNCİ YIL		Ortalama: 100 üzerinden 86.55
Birinci Yıl Dersleri	Notu (Rakamla)	Notu (Yazıyla)
Biyouyumluluk	84	Seksen dört
Biyoistatistik	91	Doksan bir
Bilimsel Araştırma Yöntemleri	80	Seksen
Fizyoloji	77	Yetmiş Yedi
Anatomi	94	Doksan Dört
Sitoloji	90	Doksan
Tıp Fiziyiği	79	Yetmiş dokuz
İmmünoloji	92	Doksan iki
Seminer (Araştırma Projesi)	92	Doksan iki
İKİNCİ YIL		Ortalama: 100 üzerinden 83.57
İkinci Yıl Dersleri	Notu (Rakamla)	Notu (Yazıyla)
Protezler	78	Yetmiş sekiz
Ortopedi Cerrahisinin Temelleri ve Protezcilik	85	Seksen beş
Biyomalzemeler	83	Seksen üç
Medikal Görüntü İşleme	89	Seksen dokuz
Tıbbi Detektör ve Ekipmanlar	69	Altmış dokuz
Hareket dinamiği ve travmatolojik vakalar	90	Doksan
Uygulamalı Araştırma	91	Doksan bir
GENEL ORTALAMA: 100 üzerinden 85.06		DERECESİ: MÜKEMMEL

Açıklamalar:

- En yüksek not 100, en düşük not 60'tır.
- Silinti, kazıntı ve düzeltme yapılması halinde belge geçersizdir.
- 28/01/2015 tarih ve 93648 sayılı makbuz karşılığında harçları ödenmiştir.

Yüksek Lisans Dairesi Başkanı
Müh. Abdu'l-Hakim Hayyu

Makine Mühendisliği Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Nabhan Hayyâta

Mühür-İmza (Mevcut)

Mühür-İmza (Mevcut)

Resim 5.2. Suriye transkript belgesi hedef metin projeksiyonu³³³

³³³ Bu çalışmadaki bütün çeviriler aksi belirtilmedikçe tarafımda yapılmıştır.

جامعة فيلادلفيا
دائرة القبول والتسجيل
بسم الله الرحمن الرحيم
PHILADELPHIA UNIVERSITY
Admission & Registration Department

(درجة الطالب) كشك علامات الطلاب

اسم الطالب :
رقم الطالب :
تاريخ القبول في الجامعة :
مكان و تاريخ الولادة :
الكلية :
التخصص :
مجموع الساعات :
تاريخ التخرج :

الفصل : الثاني ٢٠٠١-٢٠٠٢

رقم المادة	اسم المادة	ساعة	العلامة	ملاحظات
١١.١٠٣.٠٠	مهارات اللغة العربية ١	٣	٧٦	ناجح
١١.١١١.٠٠	فن الكتابة والتعبير	٣	٧٤	ناجح
١٢.١.١٠.٠٠	مهارات اللغة الانجليزية (١)	٣	٨٣	ناجح
١٢.١١٥.٠٠	كتابة	٣	٨٠	ناجح
٧١.١.١٠.٠٠	مهارات حاسوب (١)	٣	٦٩	ناجح
مسجل فصلي : ١٥	ساعات بنجاح	:	المعدل الفصلي : ٧٦,٤	
مسجل تراكمي : ١٥	تراكمي ساعات بنجاح	:	المعدل التراكمي : ٧٦,٤	

الفصل : الصيفي ٢٠٠١-٢٠٠٢

رقم المادة	اسم المادة	ساعة	العلامة	ملاحظات
١١١١.٠٠٠	علوم عسكرية	٣	*	ناجح
١٢.١١٣.٠٠	قراءة واستيعاب	٣	٨٠	ناجح
٧١.١.١٠.٢٠٠	مهارات حاسوب (٢)	٣	٧٠	ناجح
مسجل فصلي : ٩	ساعات بنجاح	:	المعدل الفصلي : ٧٥,٠	
مسجل تراكمي : ٢٤	تراكمي ساعات بنجاح	:	المعدل التراكمي : ٧٦,٠	

الفصل : الاول ٢٠٠٢-٢٠٠٣

رقم المادة	اسم المادة	ساعة	العلامة	ملاحظات
١١.١٠٧.٠٠	مهارات اللغة العربية (٢)	٣	٨١	ناجح
١١١١٣٣.٠٠	الفكر والحضارة الانسانية (١)	٣	٧٦	ناجح
١٢.١.١٠.٢٠٠	مهارات اللغة الانجليزية (٢)	٣	٧٩	ناجح
١٢.٢٧١.٠٠	مبادئ في الترجمة	٣	٦٨	ناجح
مسجل فصلي : ١٢	ساعات بنجاح	:	المعدل الفصلي : ٧٦,٠	
مسجل تراكمي : ٣٦	تراكمي ساعات بنجاح	:	المعدل التراكمي : ٧٦,٠	

Resim 5.3. Ürdün transkript belgesi kaynak metni

Hedef Metin-2

PHILADELPHIA ÜNİVERSİTESİ
Kayıt ve Kabul Dairesi

Öğrenci Notlarının Dökümü (Lisans Derecesi)

Öğrencinin Adı :
Öğrenci Numarası :
Üniversiteye Kabul Tarihi :
Doğum Yeri ve Tarihi :
Fakültesi : Fen-Edebiyat
Ana Bilim Dalı : İngiliz Dili ve Edebiyatı
Krediler Toplamı : 132 Genel Ortalama: 68,3 Derece: İyi
Mezun Olma Tarihi : 15.02.2006 Dönem: 1 Öğretim Yılı: 2005-2006

Dönem : 2/2001-2002

Dersin Kodu	Dersin Adı	Kredisi	Notu	Açıklamalar
011010300	Arapça Becerileri 1	3	76	Başarılı
011011100	Yazılı Anlatım	3	74	Başarılı
012010100	İngilizce Becerileri(1)	3	83	Başarılı
012011500	Yazma	3	80	Başarılı
071010100	Bilgisayar Becerileri (1)	3	69	Başarılı

Dönem Kredisi : 15 Başarılı Olunan Kredi : 15 Dönem Ortalaması : 76,4
Ağırlıklı Kredi: 15 Başarılı Ağırlıklı Kredi: 15 Ağırlıklı Ortalama: 76,4

Dönem : Yaz/ 2001-2002

Dersin Kodu	Dersin Adı	Kredisi	Notu	Açıklamalar
011110000	Askeri Bilimler	3	*	Başarılı
012011300	Okuma ve Anlama	3	80	Başarılı
071010200	Bilgisayar Becerileri (2)	3	70	Başarılı

Dönem Kredisi : 9 Başarılı Olunan Kredi : 9 Dönem Ortalaması : 75,0
Ağırlıklı Kredi: 24 Başarılı Ağırlıklı Kredi: 24 Ağırlıklı Ortalama: 76,0

Dönem : 1/2002-2003

Dersin Kodu	Dersin Adı	Kredisi	Notu	Açıklamalar
011010700	Arapça Becerileri 2	3	81	Başarılı
011113300	Düşünce ve Uygarlık	3	76	Başarılı
012010200	İngilizce Becerileri(2)	3	79	Başarılı
012027100	Çeviri İlkeleri	3	78	Başarılı

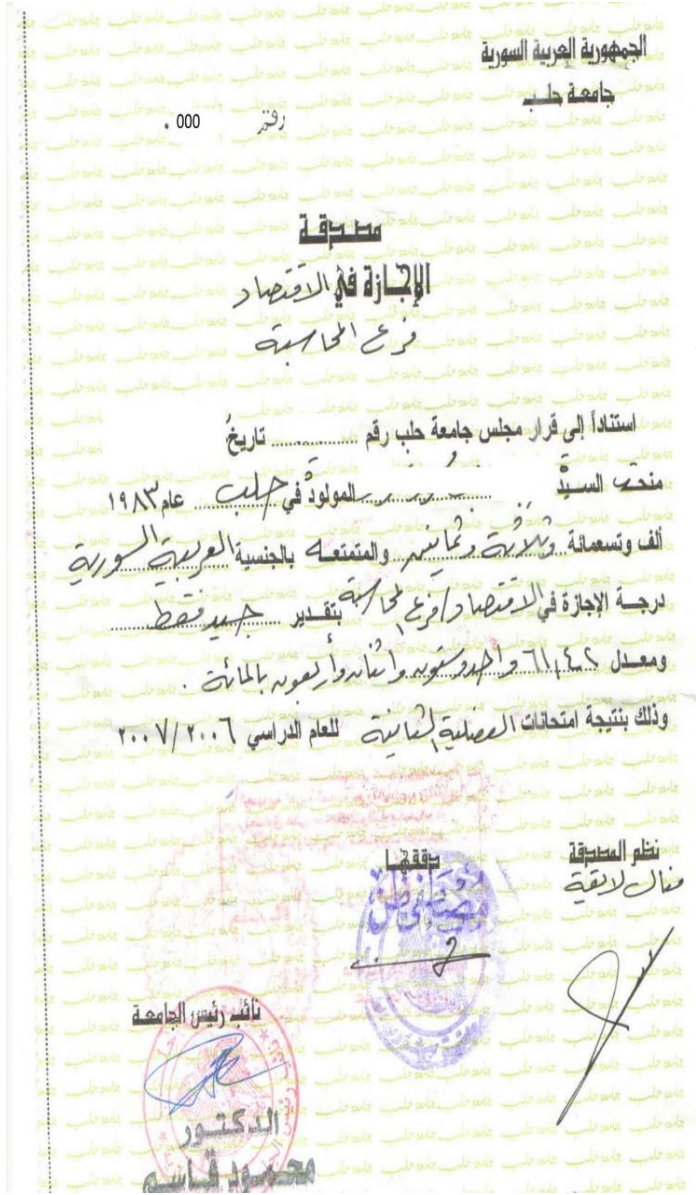
Dönem Kredisi : 12 Başarılı Olunan Kredi : 12 Dönem Ortalaması : 76,0
Ağırlıklı Kredi: 36 Başarılı Ağırlıklı Kredi: 36 Ağırlıklı Ortalama: 76,0

24/61

(Paraf)

Resim 5.4. Ürdün transkript belgesi hedef metin projeksiyonu

Kaynak Metin 3

(Belgenin arka yüzü)

Resim 5.5. Suriye lisans mezuniyet belgesi kaynak metni

Hedef Metin 3

**SURİYE ARAP CUMHURİYETİ
HALEP ÜNİVERSİTESİ**

Sayı: 000

**İKTİSAT FAKÜLTESİ
MUHASEBE BÖLÜMÜ
LİSANS MEZUNİYET BELGESİ**

Halep Üniversitesi Senatosu'nun sayılı ve tarihli kararına istinaden Halep 1983 doğumlu ve Suriye Arap Cumhuriyeti uyruklu Sn. Bayan/.....'a 2006-2007 öğretim yılı final sınavları neticesinde İktisat/Muhasebe anabilim dalında yalnız İYİ derece ve 100 üzerinden 61,42 ortalamaıyla lisans derecesi verilmiştir.

Belgeyi Düzenleyen:

Menâl L.

İmza (Mevcut)

İnceleyen:

Mustafa Z.

İmza (Mevcut)

Prof. Dr. Mahmud Kasım

Rektör Yardımcısı

MÜHÜR-İMZA (Mevcut)

MÜHÜR-İMZA-ONAY AÇIKLAMASI: Suriye Arap Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı-Konsolosluk İşleri-Belgedeki mühür ve imzanın doğruluğunu onaylamaktadır, işbu tasdik metne şamil değildir-Konsolosluk Şubesi Müdürü, Ali Hac Musa. **Halep-6 Mart 2015.**

İşbu belgenin aslı görülerek Arapçadan Türkçeye çevrilmiştir.

Abdullah BALLI

Noter Yeminli Tercümanı

Resim 5.6. Suriye lisans mezuniyet belgesi hedef metin projeksiyonu

Arka yüzde verilen mühür-imza-onay açıklamaları, sahadaki uygulamalarda aynı sayfada yer alacak biçimde düzenlenmekte, hedef metne ayrıca yeminli tercümanın bilgileri ve çevirinin aslına sadık kalınarak yapıldığına ilişkin mutad taahhüt ve beyanı eklenmektedir.

Resim 5.7. Cezayir bakalorya diploması kaynak metni

Hedef Metin 4 (Standart versiyon)

CEZAYİR DEMOKRATİK HALK CUMHURİYETİ
EĞİTİM BAKANLIĞI
Sınavlar ve Yarışmalar Dairesi Başkanlığı

123 | 456 | 789 | 1011

BAKALORYA DİPLOMASI

Lise Öğrenimi Bakalorya Diploması Düzenlenmesine ilişkin 31 Aralık 1963 tarihli ve 495/63 sayılı kararname uyarınca,
Teknik Lise Diploma Sınavı İhdasına ilişkin 8 Şubat 1968 tarih ve 46/68 sayılı kararname gereğince,

Cezayir Eğitim Bakanlığı,
2021 dönemi sınav değerlendirme komisyonunun 00000 sayılı tutanağına binaen,
23 Nisan 2003-Ain Taya, Cezayir doğumlu
Sn. Bayan/.....'a
Orta derece ile
Lise bakalorya diploması verildiğini onaylamaktadır.

Cezayir, 17.07.2021

MÜHÜR-İMZA (Mevcut):

Eğitim Bakanı a.
Cezayir Eğitim Bakanlığı
Sınavlar ve Yarışmalar Dairesi Başkanı
A.Belkâsimî

Bu belge bir defaya mahsus olarak verilir.

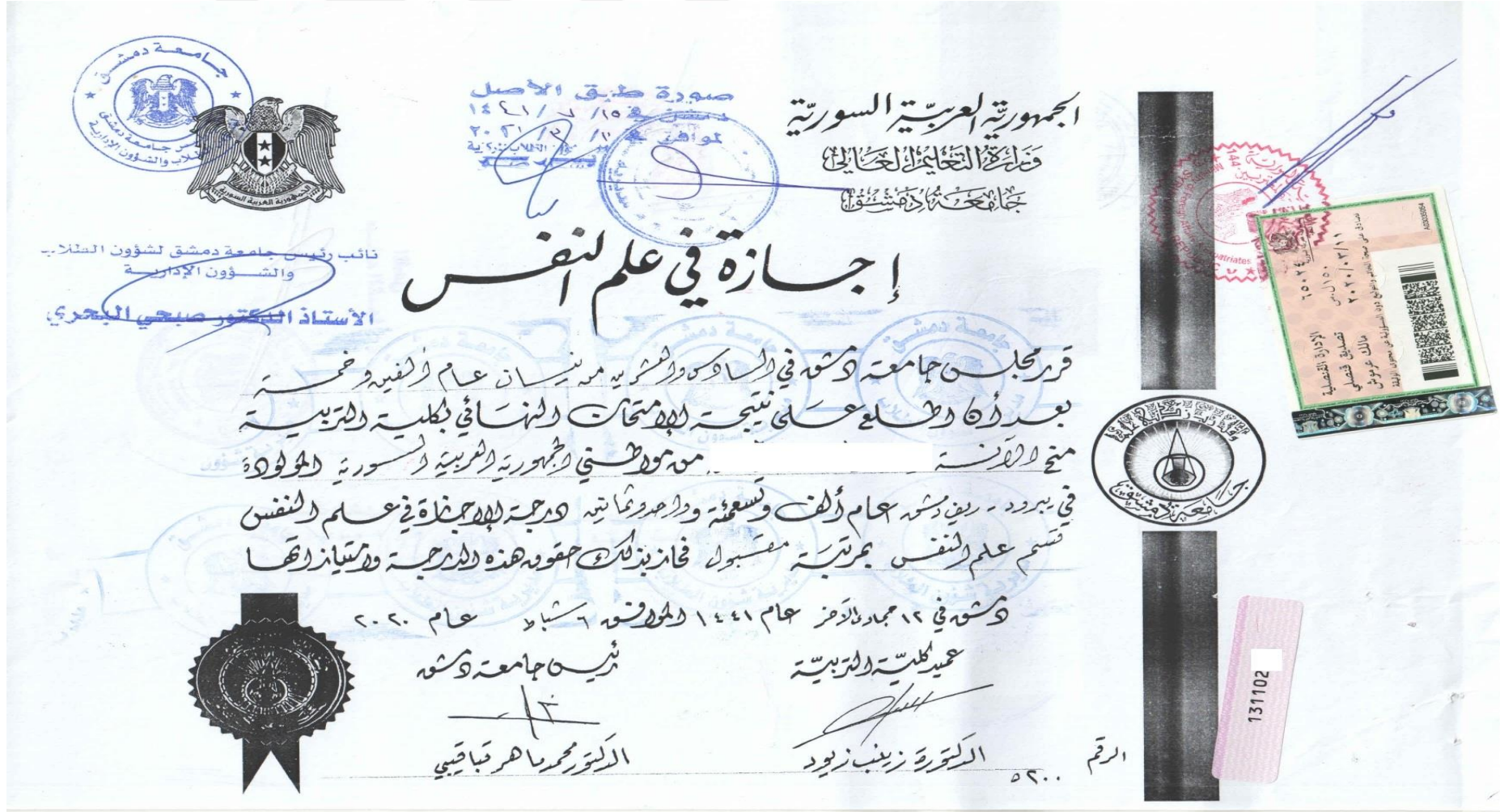
Resim 5.8. Cezayir bakalorya diploması hedef metin projeksiyonu³³⁴

³³⁴ Kaynak metnin sayfa yönü yatay olduğundan çevirmen de hedef metnin projeksiyonunu yatay olarak ayarlamalıdır.

Ekim 4 (Yerelleştirme versiyonu)

Resim 5.9. Bakalorya diploması kaynak metin yerelleştirme projeksiyonu örneği³³⁵

³³⁵ Çevirmenden, hedef metnin kullanım amacına göre kaynak metnin yerelleştirme versiyonu talep edilebilmektedir.

Resim 5.10. Suriye lisans diploması kaynak metni

Hedef Metin 5

Suriye Arap Cumhuriyeti
Yükseköğretim Bakanlığı
Şam Üniversitesi

PSİKOLOJİ LİSANS DİPLOMASI

Şam Üniversitesi Senatosu 26 Nisan 2005 Tarihinde, Eğitim Fakültesi final sınavı sonucuna istinaden, **Bayan/.....'a** (-Baba Adı: ,
Uyruklığı: Suriye Arap Cumhuriyeti, Doğum Yeri: Yabroud/Şam , Doğum Tarihi: 1981- Psikoloji Bölümü, Psikoloji dalında, orta dereceyle,
kanunun tanıdığı bütün hak ve yetkilerden yararlanmak üzere işbu **lisans derecesini** vermeye karar vermiştir.

Şam, 12 Cemaziyülâhir 1441 H./ 6 Şubat 2020

Eğitim Fakültesi Dekanı
İmza
Prof. Dr. Zainab Zayyoud

Şam Üniversitesi Rektörü
İmza
Prof. Dr. Mohammed Maher Kabakeby

No:5200

Ashınm ayındır: 10.03.2020/ Şam Üniversitesi, Öğrenci İşleri ve İdari İşler Dairesi Başkanlığı

Mühür-İmza: Şam Üniversitesi, Rektör Yardımcısı, Prof. Dr. Subhi El Bahri

Mühür-İmza-Onay Açıklaması: Suriye Arap Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Konsolosluk İşleri, Belgedeki mühür ve imzanın doğruluğunu onaylarız, işbu tasdik metne şamil değildir. 11.03.2020

/131102/

Resim 5.11. Suriye lisans diploması hedef metin projeksiyonu

10 KD

MOJUR-Leg. Sec. Fa
8080621097869180

REFERENCE

نموذج رقم (١)
دفتر رقم (١)

بسم الله الرحمن الرحيم

ومن آياته ان خلق لكم من انفسكم ازواجا لتكنوا اليها
وجعل بينكم مودة ورحمة ان في ذلك لآيات لقوم يفتكرون

صدق به العظيم

صورة طبق الاصل
ادارة التوثيق
وزارة العدل

عقد زواج رقم (١٦٩) محرم

انه في يوم الاثنين بتاريخ ٥ ص ١٤٤٥ الموافق ١٩٨٤/٩/٢ الساعة الثالثة
لدى السيد: عبد القادر محمد عبد القادر

تزوج: [Redacted] الجنسية: الكويت

بـ: [Redacted] الجنسية: الكويت

زواجا صحيحا نافذا بايجاب من: [Redacted] جنسية: الجزائر

رقم: [Redacted] وقبول من: [Redacted]

على صداق قدره: [Redacted] (الف وخمسة مائة دينار كويتي)

الحال منه: [Redacted] (قبض والدها جميع المهر منه)

على كتاب الله وستة رسوله محمد (صلى الله عليه وسلم) وذلك بعد التحقق من خلو الزوجين من الموانع الشرعية

وعلى شرط:

بيانات الزوج	بيانات الزوجة
جنسية: [Redacted] رقم: [Redacted]	جنسية: [Redacted] رقم: [Redacted]
مكان وتاريخ الاصدار: الكويت - ١٩٨٤/٩/٢	مكان وتاريخ الاصدار: الكويت - ١٩٨٤/٩/٢
تاريخ الميلاد: ١٩٦٤	تاريخ الميلاد: ١٩٦٤
المهنة: موظف في شركة البترول	المهنة: طالبة
الحالة التعليمية: الثانوية العامة	الحالة التعليمية: الثانوية العامة
الحالة الزوجية: لم يتزوج	الحالة الزوجية: بكر
عدد الزوجات: [Redacted]	الديانة: [Redacted]
محل السكن: [Redacted]	محل السكن: [Redacted]

بيانات شاهدي عقد الزواج

الشاهد الاول: [Redacted] يحمل جواز: [Redacted] رقم: [Redacted]

العنوان: [Redacted]

الشاهد الثاني: [Redacted] يحمل جواز: [Redacted] رقم: [Redacted]

العنوان: [Redacted]

توقيع الزوج: [Redacted]

توقيع ولي الزوجة: [Redacted]

توقيع الشاهدين: [Redacted]

توقيع القاضي / المأذون / القنصل: [Redacted]

وزارة العدل
ادارة التوثيق
الكويت

وزارة العدل
ادارة التوثيق
الكويت

Copy as original

Resim 5.12. Kuveyt evlenme belgesi kaynak metni

Hedef Metin 6

KUVEYT DEVLETİ

ADALET BAKANLIĞI
Şer'i Belgelendirmeler İdaresi
4. Noterliği

Form No (1)
Defter No (3)

Tarih: 08.06.2021
Ref No: 9080621097860180

(69) NO.lu EVLİLİK SÖZLEŞMESİ

5 Muharrem 1405 Hicri/30 Eylül 1984 Miladi senesi Pazar Günü Saat 15.00 itibariyle,
Abdelqader Mohammed Abdelqader (benim) daireme müracaat eden;
Kuveyt uyruklu Erkek/ 'in
Kuveyt uyruklu Kadın/ ile
Kadının babası 0000 Numaralı Pasaport hamili 'in icabı ve Erkek/
..... 'nın kabulü; tamamı ödenmiş 1500 Kuveyt Dinarı Mehir ile
Allah'ın Emri ve Peygamber'in kavli üzere şeran evlenmeye mani bir halleri bulunmadığından
usulüne uygun biçimde ve herhangi bir koşul öne sürmeden evlendiklerini onaylarım.

ERKEĞİN BİLGİLERİ	KADININ BİLGİLERİ
Vatandaşlık Numarası: Uyrukluğu: Kuveyt	Vatandaşlık Numarası: Uyrukluğu Kuveyt
Veriliş Yeri ve Tarihi: Kuveyt 23.08.1982	Veriliş Yeri ve Tarihi: Kuveyt 01.10.1983
Doğum Tarihi: 1964	Doğum Tarihi: 1964
Mesleği: Kuveyt Petrol Şirketinde Personel	Mesleği: Öğrenci
Eğitim Durumu: Lise	Eğitim Durumu: Lise
Medeni Hali: Evlenmemiş	Medeni Hali: Bekâr
Eşlerinin Sayısı: -	Dini: İslam
Ev Adresi:	Ev Adresi:

EVLİLİK SÖZLEŞMESİ ŞAHİTLERİNİN BİLGİLERİ

Birinci Şahit: Kuveyt Vatandaşlık Numarası: Veriliş Tarihi: 03.06.1961
Adresi:ParselSokak, Bina No:....., Kuveyt

İkinci Şahit: Kuveyt Vatandaşlık Numarası: Veriliş Tarihi:25.12.1962
Adresi: Rumaithiya,ParselSokak, Bina No:....., Kuveyt

Erkeğin İmzası **Kadının Vekilinin İmzası** **Şahitlerin İmzaları** **Hakim/Memur/Konsolosun İmzası**
(Mevcut) (Mevcut) (Mevcut-Mevcut) (Mevcut)

(MÜHÜR-İMZA)
ADALET BAKANLIĞI
Şer'i Belgelendirmeler İdaresi
4. Noteri
FAHAD A. ALMAEELI

Resim 5.13. Kuveyt evlenme belgesi hedef metin projeksiyonu³³⁶

³³⁶ Kuveyt belgelerinde adresler الجزيرة Ada; القطعة parsel; الشارع Sokak, Cadde; الزقاق Sokak; مبنى Bina no; باب kapı no olarak geçmekte ve bu adresler sağdan sola sırasıyla ب, م, ز, ش, ق, ج harfleriyle kısaltılabilmektedir.

بسم الله الرحمن الرحيم

جمهورية العراق
السنة الثامنة والعشرون
رئاسة محكمة استئناف

محكمة الاحوال الشخصية في

رقم السجل /
العدد :
التاريخ ٢٠١٩/١٢/٢٠

عقد زواج

اني قاضي محكمة الاحوال الشخصية في السيد
حضر كل من السيد
والآنسة / السيدة
والمؤيدة سلامتهما من الامراض بالتقريرين الطبيين المقدمين وبعد التثبيت من هويتهما
ووقوع الايجاب والقبول منهما فقد تم عقد الزواج بينهما على مهر
مقبوض / غير مقبوض
ومؤجلة / فورية
وعليه تم العقد

القاضي
مؤيد
مؤيد

بيانات هوية الاحوال المدنية

الزوج	الزوجة
رقم الهوية	رقم الهوية
رقم السجل	رقم السجل
رقم الصحيفة	رقم الصحيفة
دائرة الاحوال المدنية في	دائرة الاحوال المدنية في
تاريخ ومحل الولادة	تاريخ ومحل الولادة
الحالة الزوجية	الحالة الزوجية

(موافقة ولي امر القاصر الوصي عند وفاة الاب)

Resim 5.14. Irak evlenme belgesi kaynak metni

Hedef Metin 7

IRAK CUMHURİYETİ
YÜKSEK YARGI KONSEYİ
KERKÜK İSTİNAF MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI

KERKÜK AİLE MAHKEMESİ
Sayı:.....
Tarih: 19.12.2018

(Onaylı Fotoğraf: Bay)
Onaylı Fotoğraf: Bayan)

EVLİLİK SÖZLEŞMESİ

Ben, Kerkük Aile Mahkemesi Hakimidaireme gelerek sunulan heyet raporları ile sağlıklı oldukları görülen ve kimlik bilgileri doğrulandıktan sonra birbirleriyle evlenmek istedikleri hususunda icap ve kabul ile irade beyanında bulunan aşağıdaki şahısların:

Sn. Bay/ ve Sn. Bayan/ 'in

- 4 Milyon Dinar Mehr-i Müaccel ve
- 14 Miskal Altın Mehr-i Müeccele ile

Aralarında bu evlilik akdini yaptıklarını onaylarım.

KİMLİK BİLGİLERİ

ERKEK

Kimlik No:

Kayıt No:

Sayfa No:

Nüfusa K. Olduğu Yer: Süleyman Bey

Doğum Tarihi : 1993

Medeni Hali: Bekâr

KADIN

Kimlik No:.....

Kayıt No:.....

Sayfa No:.....

Nüfusa K. Olduğu Yer: Süleyman Bey

Doğum Tarihi: 1998

Medeni Hali: Bekar

İmza: Kerkük Aile Mahkemesi Hâkimi, 19.12.2018

MÜHÜR-İMZA Irak Cumhuriyeti, Yüksek Yargı Konseyi, Kerkük İstinaf Mahkemesi Başkanlığı, Kerkük Aile Mahkemesi-Hâkim

Onay Açıklaması: Bu belgenin mahkememiz tarafından düzenlendiğini onaylarız. Kerkük Aile Mahkemesi, Hukuk İşleri Muavinliği

Resim 5.15. Irak evlenme belgesi hedef metin projeksiyonu

Hedef Metin 8

FİLİSTİN DEVLETİ
YÜKSEK ŞER'İ TEMYİZ MAHKEMESİ
GAZZE ŞERİDİ- GAZZE

Belge No:

EVLİLİK SÖZLEŞMESİ

Gazze Şer'i Bidayet Mahkemesi

1 Evlenme Tarihi	06.09.1990
2 Evlenme Yeri	Gazze Şer'i Mahkemesi
3 Erkeğin Adı Soyadı	Yasal ehliyeti haiz/, Gazze Al Tuffah Mahallesi Sakinlerinden, 23 yaşında
4 Kadının Adı Soyadı	Reşit Bayan/ memleketi Gazze, Amman'da ikamet ediyor, Gazze Şeridi'ne evlenmek amacıyla geldi, 22 yaşında
5 Evlilik Rüst ve Ehliyet Belgeleri	Gazze, Al Rimal ve Al Tuffah Mahallesi Muhtarlıkları 4.9.1990 tarihli sicil kaydında mevcut
6 Mehir ve Türü	Bin dinar mehri müaccel, ev eşyası ve üç bin dinar mehri müaccel olmak üzere yedi bin Ürdün dinarı
7 Mehrin Ödenme Şekli	Kadının vekili, bin dinar mehri müaccelin nikah akdi sırasında, kadının amcası Halit Sadullah tarafından erkek eş.....'in elinden teslim alındığını kabulü beyan etti.
8 Akdin tarafları	Erkek eş'nın kendisi, Kadının vekili: mehri teslim alan amcası
9 Nikâh şahitleri ve vekilleri	Al Rimal Mahallesi sakinlerinden Yasal ehliyeti haiz şahitler/ ve
10 Evlenme Şartları	Şart yok
11 Şart Kefaleti	Şart kefaleti yok
12 Akit Metni	Kadının vekili ve bu akde muvafakat veren amcası nikah meclisinde erkeğe hitaben “ Erkek kardeşimin kızı ve müvekkilim ile bin dinar mehri müaccel , ev eşyası ve üç bin dinar mehri müaccel üzere evlenmeyi kabul ediyor musun” sorusunu tevcih etti. Buna cevaben da “ erkek kardeşinin kızı müvekkilin ile bahis mevzu bütün mehirler üzerine evlenmeyi kabul ettim” dedi.

Yukarıda geçen evlenme akdi tarafıma icra edilmiştir. Subhi Kemal Al Agha, Evlendirme Memuru, **İmza**

Mahalle Sakinleri (**İmza**) (**İmza**) Şahitler (**İmza**) (**İmza**) Erkeğin ya da vekilinin (**imzası**) Kadının ya da vekilinin (**imzası**)

Mühür- Onay Açıklaması, İmza: Gazze Yüksek Şer'i Temyiz mahkemesi belgedeki imzanın evlendirme memuru Subhi Kemal'a ait olduğunu onaylar, Hâkim.

Mühür- Onay Açıklaması, İmza: Gazze Yüksek Şer'i Temyiz mahkemesi belgedeki imzanın, Gazze Şer'i hâkimi Mahmoud Salamah'ya ait olduğunu onaylar. Temyiz Mahkemesi Başkan Vekili

Mühür- Onay Açıklaması, İmza: Filistin Devleti Dışişleri Bakanlığı, konsolosluk işleri şubesi, belgedeki imza ve mührün Gazze Yüksek Şer'i Temyiz mahkemesine ait olduğunu onaylar. İşbu tasdik metne şamil değildir. Ayoub Omran, **6.03.2016**

Resim 5.17. Filistin evlenme belgesi hedef metin projeksiyonu

Kaynak Metin 9

المملكة المغربية
وزارة الداخلية
عمالة إقليم مولاي يعقوب
الجماعة القروية مكس

طبقاً للمرسوم رقم 2.99.665 بتاريخ 2 شعبان 1423
موافق 9 أكتوبر 2002 لتطبيق القانون 37.99

Ministère de l'Intérieur
Province

نسخة موجزة من رسم الولادة

عقد رقم : 0000

لسنة : 0000

الإسم الشخصي :

Prénom :

الإسم العائلي :

Nom :

مكان الإزدياد : دوار اولاد بهيش قبيلة الاودية دائرة احواز فاس

تاريخ الإزدياد : 27/8/1384 سابع و عشرين شعبان الف و ثلاثمائة و أربعة و ثمانين

الموافق : 1/1/1965 فاتح يناير ألف و تسعمائة و خمسة و ستين

الجنس : أنثى الجنسية : مغربية

إسم الأب : عبد الله بن سعيد الحلبي

إسم الأم : جميلة بنت زينب

بيان الوفاة المشار إليه في طرة الرسم : لا شيء

نشهد بصفتنا ضابطاً للحالة المدنية نحن : الموقع أسفله.
بمطابقة هذه النسخة لما هو مضمن في سجلات الحالة المدنية لمكتب مكس.

حرر بـ مكس في : 2021/06/28

ضابط الحالة المدنية

عن الرئيس ويتصرف منه
الضابط الأول
أحمد الخطيب إدريس

وزارة الداخلية
جماعة
مكس
إقليم مولاي يعقوب

لأجل الزواج

Resim 5.18. Fas doğum belgesi kaynak metni

Hedef Metin 9

37.99 numaralı kanunun tatbikine ilişkin
9 Ekim 2002 Tarihli ve 2,99,665 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Uyarınca

FAS KRALLIĞI
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Moulay Yacoub Bölge Valiliği
Mix Kasabası Belediyesi

DOĞUM BELGESİ KAYIT SURETİ

Sayı: 0000
Tarih: 0000
Adı Soyadı : AAAA BBBB
Doğum Tarihi : 27 Şaban 1384 / **01.01.1965**
Doğum Yeri : Oulad Bihich, Ahwaz-Fez
Cinsiyeti : K.
Uyrukluğu : Fas
Baba Adı : Abdellah AL HALEBI (Saeed oğlu)
Uyrukluğu : Fas
Anne Adı : Jamila (Zainab kızı)
Ölüm kaydı : Yok

Aşağıda imzası bulunan biz, sivil kayıt yetkilisi sıfatımızla bu suretin Mix belediyesi nüfus müdürlüğü arşivindeki aynı olduğunu onaylarız.

Mix, 25.06.2021

MÜHÜR-İMZA (Mevcut):
Belediye Başkanı a.
Birinci Vekil

KAŞE: EVLİLİK İÇİNDİR

Resim 5.19. Fas doğum belgesi hedef metin projeksiyonu

Kaynak Metin 10

دولة الكويت **وزارة الصحة** **شهادة ميلاد**

(مستخرج)

الرقم المدني: 1234567890

بيانات الأب: الاسم: أحمد مراد سعيد الحلي

الجنسية: معن

الرقم المدني: 1234567890

بيانات الأم: الاسم: معاد عبدالله الرديني

الجنسية: معن

الرقم المدني: 1234567890

بيانات المولود: الاسم: محمد

الجنس: ذكر

تاريخ الميلاد: 1982/08/31

الحادث: والثلاثون من أغسطس لسنة ألف وتسعمائة واثنان وثمانون

مكان الميلاد: دولة الكويت

نوع الولادة: فردية

تاريخ تحرير الشهادة: 2014/08/26

مدقق الشهادة: دقق

قسم السجلات

وكيل وزارة الصحة

فصل محمد الشطي

رئيس قسم السجلات

قسم السجلات

Resim 5.20. Kuveyt doğum belgesi

Hedef Metin 10

KUVEYT DEVLETİ	SAĞLIK BAKANLIĞI	DOĞUM BELGESİ	N 123456
Kayıt Merkezi: Merkezi Kayıt Kayıt Numarası: 123/198253 Adı: Mohammed Cinsiyeti: E.	Kimlik No: 1234567890	(Babanın Bilgileri: Kimlik No: 1234567890 (Adı: Ahmad Murad Said Al-Halebî Dini: İslam Uyrukluğu: Yemen	
Hicri Doğum Tarihi: Miladi Doğum Tarihi: 31.08.1982 Doğum Yeri: Kuveyt	Doğum Şekli: Tek	(Annenin Bilgileri: Kimlik No: 1234567890 (Adı: Suad Fadel Abdullah Al-Kuleibi (Dini: İslam Uyrukluğu: Yemen	

MÜHÜR: Kuveyt Devleti, Sağlık Bakanlığı, Merkez Kayıt İdaresi, Kayıt Departmanı

KAŞE-İMZA: Kontrol Edildi. Kayıt Departmanı. Belgenin düzenlendiği tarih: **26.08.2014**

Sağlık Bakanlığı Vekili
KAŞE-İMZA: Faisal Muhammad Al Shatty
Kayıt Departmanı Başkanı
Doğum ve Ölüm Olayları Merkezi Kayıt İdaresi

Resim 5.21. Kuveyt doğum belgesi hedef metin projeksiyonu³³⁷

³³⁷ Çevirmen doğum belgesinin düzenlendiği kişinin adını kırmızı renkle vurgulayarak, ajansından çeviri yazının doğruluğunun kişinin sahip olduğu diğer vesikalar üzerinde kontrol edilmesini talep edebilir.

Kaynak Metin 11

اسم المولود	محل الولادة	تاريخ الولادة	اسم الأب ونسبته	اسم الأم ونسبته	محل قيد الدين	البلدة	التسارع	الرقم	توقيع منظم الشهادة	تاريخ تنظيم الشهادة
-------------	-------------	---------------	-----------------	-----------------	---------------	--------	---------	-------	--------------------	---------------------

شهادة ولادة

اسم المولود	ترتيب المولود بالنسبة للام	محل الولادة	تاريخ الولادة بحروف على الغربي الفريغوري	جنس المولود ذكر ام انثى
		البلدة حما	الساعة ١١ دقيقة ١١	
		المحلة والشارع الشارع	اليوم الاربعاء	ذكر
		الرقم	سنة الف وتسعمائة ١٩٥٤	

والدا المولود

الاسم	النسبة	المهنة	المذهب	الجنسية	مكان القيد في السجل المدني			محل الولادة	تاريخ الولادة	محل الإقامة الفعلي	الحالة التعليمية
					البلدة	المحلة	الرقم				
الأم	عالمه	فصل	ملم	عرب	حما	الشارع	١١	حما	١٩٥٤	حما	بعض
الأب	سويد	ملم	عرب	عرب	حما	الشارع	١١	حما	١٩٥٤	حما	بعض

الشاهدان

الاسم والنسبة	الصنعة	العمر	الإقامة	التوقيع	اسم الطبيب المولد أو القابلة
محمد محمد في	عامل	١١	حما	محمد	محمد
عبدالله محمد في	فصل	١١	حما	عبدالله	محمد

اصدق على صحة محتويات هذه الشهادة وتوقيع الشاهدين عدا حقلي ترتيب المولود والحالة التعليمية
في **حما** من شهر **حما** سنة **١٩٥٤**
مدير المؤسسة او المختار

سجل مضمون هذه الشهادة في سجل الواقعات بتاريخ **٢٧** من **حما** ١٩٥٤ تحت رقم **٢٧**
اسم امين السجل المدني **محمد**
خاتم وتوقيع امين السجل **محمد**

Resim 5.22. Suriye doğum belgesi kaynak metni

Hedef Metin 11

Adı	Doğum Yeri	Doğum Tarihi	Baba Adı ve Soyadı	Anne Adı ve Soyadı	Ebeveynin Kayıt Yeri	Beldesi	Caddesi	No	Belgeyi Düzenleyen'in imzası	Belge Düzenleniş Tarihi Mühür
-----	------------	--------------	--------------------	--------------------	----------------------	---------	---------	----	------------------------------	---

DOĞUM BELGESİ

Çocuğun Adı	Annenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğu	Doğum Yeri	Doğum tarihi gregoryen takvime göre yazıyla yazılır		Cinsiyeti Erkek/Kız
*****		Belde Halep	Saat: 05.00 Sabah	Dakika:	Erkek
		Mahalle ve Sokağı Bin Yakoub	Gün: Yirmi beş	Ay: Kasım	
		No	Yıl: Bin dokuz yüz yetmiş dört		

Çocuğun Ebeveynleri

Adı	Soyadı	Mesleği	Dini	Uyrukluğu	Nüfusa Kayıt Yeri			Doğum Yeri	Doğum Tarihi	Adresi	Öğrenim Durumu
					Belde	Mahalle	K.No				
Anne		Aalwan	Kasap	İslam	Suriye				1934	B. Yakoub	
Baba		Suweid		İslam	Suriye		3/37		1923		

Şahitler

Adı-Soyadı	Mesleği	Yaşı	Adresi	İmzası	Doktorun veya Ebenin Adı		İmza
Hsan Mohammed M.	İşçi		45	Parmak İzi	Belgeyi Düzenleyen	Adı- Soyadı	
						Unvanı	
Adnan Suweid	Kasap		30	İmza		İmzası	Parmak İzi

Onay Açıklaması: Çocuğun sırası ve öğrenim durumu kısımları hariç bu belge içeriğinin ve şahitlerin imzalarının doğruluğunu onaylarım. Halep İli- Halephan Mah. Muhtarlığı -**Mühür-İmza** (Mevcut)

Bu belge içeriği 27 Kasım 1974 tarihinde 271 kayıt numarasıyla işlenmiştir. Nüfus Şefinin **İmzası**

Mühür-İmza: Suriye Arap Cumhuriyeti-İçişleri Bakanlığı-Halep Nüfus Müdürlüğü-4. Muavinliği-Nüfus Müdürü

Resim 5.23. Suriye doğum belgesi hedef metin projeksiyonu

6. KOŞUT İFADELER VE KAVRAMLAR LİSTESİ

Aile kurmak	إنشاء أسرة تكوين أسرة بناء أسرة
Akıllı, akıl sahibi	عاقل
Akit meclisi	مجلس العقد، محل العقد
Akli melekeler	القوى العقلية
Akraba; akrabalar; akrabalık bağı, akrabalık bağları; akraba olmayanlar	قريب، عاصب؛ أصول وفروع، محارم؛ صلة، روابط القرباة؛ الأغيار
Alan bildiren koşut sözcükler	شعبة/ العلوم الاجتماعية، فرع/ العلوم العامة، قسم / العلوم الطبيعية: القسم الأدبي المسار/ الأدبي في / الفلسفة
almaya hak kazandı, aldı	نال/ نالت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة حصل/ حصلت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة على أحرز/أحرزت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة على تحصل/تحصلت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة على تُسَنَدُ الشهادة إلى الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة تم منح الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة قرر منح الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة استحق/ استحققت الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة مُنح، يُمنَحُ الطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة

	يمنحُ للطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة تُمنح الشهادة للسيد/السيدة أعطي للطالب/ الطالبة ، السيد/السيدة سُلمت هذه الشهادة إلى
Altsoy	الفرع، وإن نزل، الفروع، الفصول
Ana bilim dalı bildiren koşut sözcükler	مسار/ التدبير اختصاص/ هندسة شبكات، الرسم والتمثيل، المسلك/ تقنيات الإعلامية والمليمتيديا في / هندسة الحاسوب قسم النقد والأدب المسرحي
Anlaşmazlık, uyuşmazlık	مخالفة، نزاع
Ayırt edici işaretler, tanımlayıcı işaretler	العلامات الفارقة، العلامات المُمَيِّزة
Bağ kurmak	ترابط، ربط
Başvurmak, başvuran	تقديم، المُقَدِّم، طلب، الطالب، مراجعة، التقدم، المُتَقَدِّم
Bekleme süresi, iddet bekleyen kadın	عدة، معتدة
Belge	إبلاغ – إبلاغات إثبات – إثباتات إجازة – إجازات إخطار – إخطارات إشعار – إشعارات إعلام – إعلامات إفادة – إفادات برهان – براهين

	بلاغ - بلاغات
	بيان - بيانات
	تبليغ - تبليغات
	تصريح - تصريحات - تصاريح
	حجة - حجج
	دليل - أدلة
	رخصة - رخص
	رسم - رسوم
	سند - سندات - أسناد
	شهادة - شهادات
	صك - صكوك
	صورة - صور
	عقد - عقود
	كشف - كشوف
	محضر - محركات
	مُستخرج - مُستخرجات
	مُسْتَنَد - مُسْتَنَدَات
	مُسْتَنَد - مُسْتَنَدَات
	مُسَوِّدَة - مُسَوِّدَات
	مُصَدِّقَة - مُصَدِّقَات
	مَضْمُون - مَضَامِين
	مُلَخَّص - مُلَخَّصَات
	موجز - موجزات

	نص – نصوص نَمُودَج – نَمَازَج وَثِيقَة – وِثَاق وَرَقَة – أَوْرَاق سَجَل – سَجَلَات قَيِد – قَيُود اعتراف – اعترافات
Belgelemek, Onaylamak, Doğrulamak, Belgelendirmek, Onaylatmak	توثيق، تصديق، تسجيل، ترسيم، مصادقة، اعتماد، شهادة، إفادة، إسناد، إثبات، تبين، تأييد، تثبيت، تحقيق، التأكد (من)
Belgelendirmek	توثيق، تسجيل، إثبات، تثبيت، ترسيم
Belgeyi Düzenleyen	نَظَمَها، المُنظَم؛ مُستَخْرِج، حررها، المحرر؛ صاغها، أصدرها،
Belgeyi İnceleyen	دَقَّقَها، المدقق؛ راجعها، المراجع؛ حَقَّقَها، المُحَقِّق، طالعها المطالع،
Belgeyi Vermek	إصدار، إسناد، إعطاء، تسليم، استخراج، منح، تقديم
Beyanlar	ألفاظ، أقوال، إفادات، تصريحات، بيانات،
Bildiren	مُبَلِّغ، مُصَرِّح، مُعَلِّم
Bildirim Belgesi	بيان، إخطار، إخبار، إعلام، تبليغ، بلاغ، إشعار، إعلام، إعلان
Bilim dalı, bölümü, alanı bildiren koşut sözcükler	ميدان/ آداب ولغات أجنبية المجال/ علوم وتكنولوجيا التخصص/ لغة، أدب وحضارة

	قسم/ الترجمة شعبة/ عربي فرنسي/ اللغة الإنجليزية مسلك / العلوم الاقتصادية والتدبير المادة/ الإعلامية في / الهندسة
Birebir, olduğu gibi,	مثله، عينه، عيانه، قيمته
Birinin biriyle evlenmesini engelleme durumu	حالة العضل، حالة الإعاقة
Bu belge bir defaya mahsus olarak verilir.	لا يمنح نظير آخر من هذه الشهادة تسلم هذه الشهادة مرة واحدة لا يمكن تسليم أي نظير من هذا الاعتراف يسلم نظير واحد فقط من هذه الشهادة تسلم هذه الشهادة في أصل واحد لا يمنح الطالب سوى مصدقة أصلية واحدة لا تُسلم هذه الشهادة إلا مرة واحدة لا تُعطى هذه الإفادة إلا مرة واحدة فقط هذه الوثيقة يجب المحافظة عليها
Bu belge ilgilinin isteği üzerine kendisine verilmiştir; Bu belge ilgili makamlara ibraz edilmek üzere kendisine verilmiştir.	وبناء على طلبها زودت بهذه الوثيقة، بناءً على الطلب أعطيت هذه الإفادة، وقد أعطي هذا البيان بناء على طلبه؛ أعطيت لها بناءً على طلبها ، وقد سلمت لها هذه الشهادة للإدلاء بها عند الحاجة

	وقد أعطيت له هذه الشهادة بناء على طلب لتقديمها إلى من يهمله الأمر
Bulunmuş çocuk	المولود المعثور عليه، الطفل المعثور عليه، مَجْهُول النسب، لقيط
Bunak, bilinçsiz, tutarsız	معتوه
Çeyiz	جهاز
Çok evlilik	تعدد الزوجات الزيادة في الزوجات
Daimi/geçici evlenme engelleri	الموانع الشرعية المؤبدة/ المؤقتة؛ الموانع الشرعية على التأبيد/ التوقيف
Denklik; denk	كفاءة، كِفء
Derece	تقدير، درجة، ملاحظة، مرتبة، ميزة
Derecelendirmeler: Onur Derecesi Mükemmel Çok iyi İyi Orta Zayıf Başarısız Başarılı	التقديرات: مرتبة الشرف ممتاز جيد جدًا، حسن جدًا جيد، حسن، جيد فقط مقبول، متوسط، مستحسن ضعيف، غير مقبول، مقصر راسب ناجح

Dersler, dersin adı	المادة المواد، المواد المعتمدة، المواد الدراسية، الدرس، الدروس، المقرر، المُبحث، الموضوع، اسم المادة، اسم المقرر، اسم الدرس،
Doğan	المولود – المواليد، حديث الولادة، المزداد
Doğum	ولادة، ميلاد، مزداد وضع
Doğumlu	مكان ولادته/ها في ، المولود/ة في، المزداد/ة ب،، من مواليد،
Doktora derecesi bildiren koşutluklar	شهادة الدكتوراه الدكتوراه في شهادة دكتوراة الفلسفة درجة الدكتوراه

Dönem: Güz, Bahar	الفصل، الدور: الأول، الثاني
Düzenlemek	تحرير، إصدار، تنظيم، استخراج، تحرير، تدوين، تبييض، تنصيب، وضع، مسك، إعطاء، تسليم، منح،
-e istinaden, binaen, göre; uyarınca, dayanılarak	استنادًا إلى/ قانون، قرار، نظام، بناءً على/ قانون، أمر، مرسوم، نظام، محضر، تقرير، قرار، طلب، ذلك، طلبه على/ قانون، قرار، نظام، لائحة، بعد الاطلاع على/ نتيجة بمقتضى/ المرسوم، المحضر، بموجب/ أمر، قرار، وفق/ نتيجة، قرار وفقًا ل/ قانون، نظام، لائحة، قرار، التشريعات
Ebe	مُولدة، قابِلة، داية
Ehliyet yaşı, evlenme yaşı, rüşt yaşı, evlenme ehliyeti	سن الأهلية، سن الرشد، الأهلية المدنية، أهلية الزواج
Ergin	بالغ، حائز الأهلية القانونية
Ergin olmayan	قاصر، عديم الأهلية، صغير
Erginlik; ergin, cinsel erginlik	بلوغ، بالغ/بالغة؛ القابلية البدنية
Eş: karı, koca	الزوج، الزوجة، الزوجان، العاقدان
Evlendirme memuru	المأذون الشرعي، الموثق، ضابط الحالة المدنية، موظف مؤهل قانونًا
Evlenme	زواج، تزوج، نكاح، إحصان
Evlenme Yasakları/Engelleri; evlenme engeli bulunmamak	الحرمات، المحرمات، الموانع الشرعية، موانع الزواج، الخلو من من الموانع الشرعية

Evlilik sözleşmesi yapmak	عقد الزواج إبرام عقد الزواج
Evlilik; evlilik bağı	الزوجية؛ صلة الزوجية
Fatiha suresini okumak	قراءة الفاتحة؛ اقتران الفاتحة بـ
Gaiplik; gaip	غيبة؛ الغائب، المفقود
Gebelik	حمل
Geçerli	ساري، صحيح، نافذ،
Geçersiz	باطل
Geçim	إعالة، معاشرة، إسكان، إنفاق على
Geçimsiz	ناشز
Gelenek, töre	العادة، العرف
Gerçekleşmemiş şart	شرط واقف، شرط معلق، شرط تعليلي، شرط غير محقق
Gerekmesi halinde, gerektiğinde,	عند الحاجة، عند الاقتضاء، عند اللزوم، عندما لزم الأمر، عند الضرورة، إذا دعت الحاجة
Geri almak, geri istemek	استرداد
Gözetmek, korumak, kollamak	رعاية، عناية، محافظة
Haksız yere, gerekçesiz,	بغير مقتض، دون مبرر، دون سائق، دون سبب، بغير معلن
Hediye etmek, hibe etmek	إهداء
Hediyeleşmek	تبادل الهدايا
İcap ve kabul, irade beyanı	إيجاب وقبول
İffetli olmak	العفة، العفاف، صيانة العرض

İhramda, ihramlı	محرم، محرمة بحج أو عمرة
İma ile, örtülü; örtülü hoşnutluk, zımnî rıza	ضمنًا، رضا ضمنى،
İmzalamak, imzalayan	التوقيع، الموقّع؛ الإمضاء، المُمضي
İncelemek	تَدقيق، اطلاع (على)، مراجعة، فحص، مطالعة، تحقيق
İyi geçinmek	العشرة بالمعروف المعاشرة بالمعروف العشرة بين الزوجين المساكنة حسن المعاشرة حسن معاملة
Kan hısımlığı	القرباة
Kanıt	حجة، بينة، دليل، سائق، مسوغ، وثيقة، تبرير، مبرر
Kaydetmek	قيد، تقييد، تسجيل، مسك، تدوين، ترسيم، تثبيت، ضبط، كتابة، وضع
Kayın hısımlığı	المصاهرة
Kayıt	سجل، حفظ، تسجيل، قيد
Kayıtsız	مكتوم، ساقط القيد، غير مُسجَّل
Kısıtlı; kısıtlama	المحجور عليه، الحجر
Kredisi, saati	الساعات، عدد الساعات، الساعات المعتمدة، عدد الساعات الأسبوعية، الوحدات
Küçük	صغير، صبي، قاصر
Lisans derecesi bildiren koşut sözcükler	إجازة / الهندسة المدنية، ...، الإجازة في / الهندسة المدنية،

	شهادة الإجازة في / الهندسة المدنية، درجة الإجازة، الشهادة الوطنية للإجازة، شهادة البكالوريوس، درجة البكالوريوس، شهادة ليسانس، درجة لليسانس
Lise diploması, bakaloreya belgesi, lise diploma sınavı sonuç belgesi	شهادة البكالوريا، بكالوريا التعليم الثانوي، شهادة الدراسة الثانوية، شهادة إتمام مرحلة التعليم الثانوي، شهادة الثانوية العامة، شهادة الدراسة الثانوية العامة، الشهادة الثانوية، نتيجة امتحان الشهادة الثانوية، شهادة الثانوية، شهادة الهاي سكول،
Mağdur olan taraf	الطرف المتضرر
Malı vasisinin denetiminde olan	المحجور عليه
Maslahat	مصلحة؛ ضرورة
Medeni Hali	الوضع العائلي، الحالة المدنية، الوضع الاجتماعي، الحالة الشخصية، الحالة الاجتماعية، الحالة العائلية

Mehir	صَدَاق، نِحْلَة، غَلَاثِق، قَرِيضَة، صَدُقَة، عَطِيَة، عَكَر، هِبَة
Mehir miktarı	مقدار المهر، قدر الصداق
Mehr-i Misil	مهر المثل، صداق المثل
Mehr-i Müsemma	الصداق المسمى، المهر المسمى
Mehr-i ödemek	أداء المبلغ، أداء المهر، دفع المهر، دفع الصداق، إصداق المهر، إصداق الصداق
Mezuniyet belgesi, geçici mezuniyet belgesi	وثيقة تخرج، مصدقة تخرج، شهادة نجاح مؤقتة
Mezuniyet tarihi; mezuniyet notu	تاريخ التخرج، تاريخ التخرج؛ معدل التخرج
Muhtar	مُخْتَار، عُمْدَة، شَيْخ
Müslüman olmak (hali hazırda)	إسلام
Nişanı bozmak	العدول عن الخطبة
Nişanlı	الخطاب، المخطوبة
Not: Alınan not: Mutlak Not (Not döküm belgesinde) En yüksek not En düşük not Ortalama Notu Ağırlıklı not Not ortalaması, genel ortalama, kümülatif ortalama	العلامة، درجة، نهاية، نتيجة، الدرجة، العلامة: المستحقة، المتحصلة، الحاصل عليها النقطة النهاية، العلامة، الدرجة: العظمى، القصوى، الكبرى، العليا النهاية، العلامة، الدرجة: الصغرى، السفلى، الدنيا المعدل، النتيجة، النسبة، النسبة المؤوية، الدرجة، العلامة: الموزونة

	المعدل، المعدل العام، المعدل التراكمي، المجموع الكلي، المجموع العام، النسبة المئوية، المجموع النهائي، المعدل النهائي، مجموع الدرجات، النتيجة
Nüfus Hizmetleri/İşleri	الشؤون المدنية، الحالة المدنية، الأحوال المدنية، الحالات الاجتماعية، الأحوال الشخصية، الشؤون العائلية،
Nüfus Müdürü, Nüfus Kayıt Yetkilisi, Memuru	ضابط الحالة المدنية، أمين السجل المدنية، المؤتمن، مدير النفوس، مدير مكتب السجل المدني
Ölçüt	العبرة
Ön lisans derecesi bildiren koşul sözcükler	الدبلوم، شهادة الدبلوم، شهادة مساعد المُجاز، دبلوم الدراسات الجامعية العامة، الدبلوم في...
Örfe uygun şekilde, akrabalar arasında uygun görüldüğü şekliyle	اعتراقاً، عرفياً
Örnek, Suret	صورة، نُسخة، نموذج، قيد، مُلَخَّص، موجز، مضمون
Özet Belge	مُلَخَّص، موجز، مضمون
Peşin ödenen	الحال منه، المعجل،
Resmî Gazete	الرائد الرسمي، الجريدة الرسمية، الظهير الشريف، المجلة الرسمية
Reşit, ergin	راشد، بالغ
Rıza; açıkça, sarîh rıza, muvafakat, onay; karşılıklı razı olmak	رضا، صراحةً، رضا صريح، موافقة صريحة؛ تراضي

Rükün	ركن
Savurgan	سفيه
Sevgi	موده، محبة، ود، حب، عطف
Sevmediği biriyle evlenmeye zorlamak	إكراه،
Sınav Dönemi	الدور
Sınav: ara sınav, final sınavı, kısa sınav	امتحان، اختبار: فصلي، نهائي، قصير
Sınava girdi.	جلس في الامتحان، الاختبار؛ خضع للامتحان، الاختبار؛
Sınavda başarılı oldu, sınavı geçti.	فاز في الامتحانات نجح في الامتحانات اجتاز الامتحانات بنجاح
Sınıf	الصف، الفصل، المستوى
Silinti, kazıntı, tahrifat bulunan belgeler geçersizdir. Üzerinde değişiklik yapılan belgeler geçersizdir.	كل شطب أو حك أو تحوير في الوثيقة يلغيها أي كشط أو تغيير في هذه الوثيقة يلغيها كل حك أو شطب في الوثيقة يلغيها كل حك أو شطب أو تحوير في هذا الكشف يلغيه كل شطب أو حك أو تحوير أو إضافة في هذا الكشف يلغيه
Soy	نسل، نسب، عصب
Sözleşme; anlaşılarak sözleşme,	عقد؛ عقد رضائي
Sözleşmeciler/taaraflar	العاقدان
Sözleşmek, söz vermek, taahhüt etmek	تواعد على، وعد ب، تعهد ب،

Sözleşmeye gelmek, duruşmaya gelmek, mahkemeye çıkmak; başvurmak	حضور، مثول أمام
Süt hısımlığı	الرضاع، الرضاعة
Sütten kesilmek	فطام
Şahitleri, beyanları dinlemek	السماع
Şahit-Şahitler	شاهد-شاهدون
Şart	شرط
Şefkat, Merhamet	رحمة
Tam Belge	نُسخة، صورة، نموذج، أنموذج
Tanık göstermek; tanıklık etmek	إشهاد على
Tanıklık	شهادة
Tazminat, bedel ödemek	تعويض
Teorik Uygulamalı	نظري، فلسفي، عملي، تطبيقي، تجريبي
Transkript (not döküm) belgesi	بيان درجات، مستخرج النقط، كشف النقاط، وثيقة تخرج بالدرجات، بيان تقديرات، كشف الدرجات والتقديرات، إفادة علامات، كشف علامات، كشف بالمقررات والدرجات، نتيجة الطالب النهائية

	كشف علامات الطالب،
Uzlaştırmak, arabulmak	توفيق، إصلاح
Üstsoy	أصل، وإن علا، الأصول،
Vade	أجل
Vadesi belirtilmemiş/ Adı konmamış	غير مقيد بأجل
Vasi	وصي
Vekil, vasi, kayyım	وصي، وكيل، مُمثل قانوني، مُمثل شرعي،
Yasaklamak	تحریم، منع
Yasal temsilci	ولي-أولياء، الممثل الشرعي، الممثل القانوني، الوصي، النائب الشرعي، حاضن
Yasal, şer'i; yasal gerekçe	شرعي، قانوني، مشروع؛ مبرر شرعي
Yüksek lisans derecesi bildiren koşutluklar	شهادة الماجستير، شهادة الماستر، شهادة الدراسات العليا، الماجستير في، درجة الماجستير في،
Zabıt, tutanak, rapor	محضر، تقرير
Zifaf	الدخول، البناء

Tablo 6.1. Koşut İfadeler ve Kavramlar Listesi

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

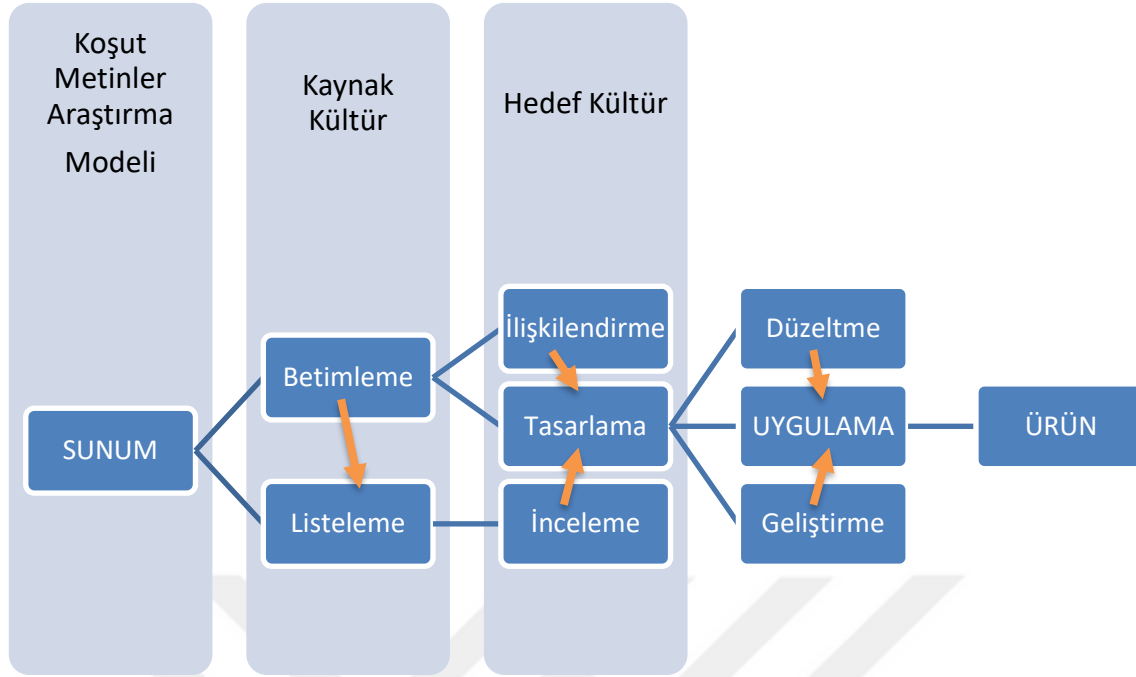
Bu araştırmanın amaçlarının gerçekleşmesi ve savlarının doğrulanması amacıyla yapılan veri toplama, düzenleme, inceleme ve değerlendirme çalışmaları neticesinde ulaşılan sonuçlar tez çalışmasının kuramsal alana getirdiği yenilikler ve çeviri süreci bağlamındaki uygulamalar ve izlencelere katkısı olmak üzere iki farklı düzeyde değerlendirilebilir.

Koşut metinler, doğum, eğitim, evlenme vb. insan hayatını ilgilendiren ve hemen her toplumda kaçınılmaz olan beşeri olayların ve bu olayları dizgeleştirmeye çalışan belli başlı kültürel normlar ve uygulamaların dile yansıyış biçimlerinin yaşayan çeviriler içerisinde bariz biçimde görülebileceği çok sayıda örnek içermesine ve sahadaki Arapça yazılı çeviri faaliyetlerinde başta gelen metin türlerinden olmasına karşın, gerek çeviri araştırmalarında koşut metinler için geliştirilen bir araştırma ve inceleme modeli bulunmaması gerekse bu metinlerin mütercim-tercüman yetiştiren program ve izlencelerde nasıl işleneceğinin bilinmemesi nedeniyle bu alandaki rastlantısal akışın önü alınamamaktadır. Bu tez, kuramsal alana getirdiği yenilikler ve geliştirdiği söylenceler itibarıyla değerlendirildiğinde;

1. Koşut metinler üzerinde uygulanabilir bir araştırma ve inceleme modeli sunmaktadır.
2. Koşut metinlerin ayrı bir metin türü olarak sınıflanmasını önermektedir.
3. Koşut metinlerin kültürel normlar ve uygulamalarla ilişkisini ortaya koymakta, bu ilişki üzerinden çeviri sürecinin anlamlı hale geleceğini uygulama ve izlencelerin derinlik kazanacağını altını çizmektedir.
4. Çeviri ve kültürel çalışmaları edebi metinler, medya araştırmaları ve antropolojik çalışmalarla sınırlamaya çalışan yaklaşımların doğru olmadığını, kültürün izlerinin koşut metinlerde diller arası, dil içi ve göstergeler arası düzeylerdeki en bariz biçimleriyle görülebileceğini gözler önüne sermektedir.

5. Bu araştırmayla gerçekleşen ve kullanılması önerilen koşut metinler inceleme modeli
- Kaynak metnin bütün tabii koşullarıyla gösterilmesi (Sunum)
 - Kaynak metindeki birimlerin betimlenmesi (Betimleme)
 - Koşut metindeki söz birimlerinin ilişkili olduğu kültürel normlar ve uygulamalar itibarıyla değerlendirilmesi, koşut söz varlıklarına ilişkin ilk gözlemlerin yapılması (İlişkilendirme)
 - Koşut metin örneklerinin karşılaştırılarak koşut sözcüklerin belirlenmesi (Listeleme)
 - Koşut sözcüklerin sözlük ve terim inceleme çalışmalarının yapılması (İnceleme)
 - Hedef kültürün koşut norm ve uygulamaları çerçevesinde hedef kültürdeki metin modellerinin değerlendirilmesi ve erek metnin tasarlanması (Tasarlama)
 - Erek metin tasarımıdaki muhtemel çeviri sorunlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi, bu incelemelerin gramer, terminoloji, üslup, projeksiyon kategorilerinde tespit edilmesi ve değerlendirilmesi (Düzeltilme)
 - Çeviri sorunları için çeviri araştırmalarındaki yaklaşımları dikkate alan ancak bununla birlikte bu yaklaşımlarla yetinmeyerek bu metinlere yönelik genel ve özel çeviri stratejileri geliştirilmesi (Geliştirme)
 - Geliştirilen stratejilerin hedef metin projeksiyonuna yansıtılarak metnin kullanıcıların hizmetine sunulabilecek nihai bir ürün haline getirilmesi (Uygulama)

şeklindeki aşamalarda ilerlemektedir. Bu aşamalar aşağıdaki gibi şemalandırılabilir:

Şekil 7.1. Koşut metinler araştırma modeli

Önerilen bu model, koşut metinlerin bütün tabii koşullarıyla gösterilmesi şeklinde tecelli eden sunum görevini çeviri sürecinin değerlendirilmesi gereken en önemli elamanlarından biri ve bu alandaki araştırmalar evrenine açılan bir çıkış noktası olarak görmektedir. Arapça koşut metinlerle ilgili daha önce hiç çalışma yapılmamış olmasının ana nedenleri bir yandan araştırmaların ve izlencelerin sunum görevini göz ardı etmeleri ve diğer yandan da araştırmacıların bu alandaki veri toplamanın zahmetli ve uzun sürmesi nedeniyle bu işe girişmemeleridir, başka deyişle sunulacak bir şeyin bulunmadığı bir alanda araştırma yapmak da pek mümkün olmamaktadır. Tezimizin amaçları doğrultusunda yaptığımız veri toplama ve düzenleme çalışmaları neticesinde, koşut metinler konulu izlencelerde uygulanabilecek nitelikte özgün koşut metin belgelerine ulaşılmış ve bunlar çeviri araştırmacıları ve öğrencilerinin yararlanabileceği gerekli düzenlemeler yapılarak kaynak-hedef metin projeksiyon örnekleriyle birlikte araştırmacı ve öğrencilerin istifadesine sunulmuştur. Dolayısıyla, bu husus koşut metinler çevirisinde izlenebilecek çeviri süreci bağlamındaki uygulamalar ve izlencelere katkısı bağlamında bu araştırma vesilesiyle ulaşılan sonuçlardan biri olarak değerlendirilebileceği gibi, koşut metinler çevirisi için geliştirdiğimiz yeni söylenceler, genel ve özel stratejiler de bu araştırmanın önemli sonuçları ve çıktıları olarak görülebilir.

Öte yandan, koşut ifade biçimlerinin bu araştırma kapsamında sunulan bütün metinlerin en ayırt edici özelliği olduğu ve bu ifadelerin çevirisinde, hedef kültürde daha önceden dolaşıma girmiş ifade biçimlerinin çevirmenin çeviriye karar verme sürecinde belirleyici bir etkisinin olduğu görülmüş ve bu nedenle bu ifadelerin hedef dilin iletişimsel bağlamı içerisinde değerlendirilmesi ve hedef odaklı bir yaklaşımla aktarılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu meyanda uygulayıcılar, koşutlukların çevirisinde hedef dilde benzer biçimde mevcut olan hedef metin modellerinden yararlanabilirler. Araştırmada değerlendirilen kültürel normlar ve çeviri süreçlerine ilişkin incelemelere ek olarak, çeviri öğreticileri, öğrencileri, çevirmenler ve araştırmacıların bu alandaki izlencelerde kullanabileceklerini düşündüğümüz yararlı metinleri ve artalan bilgilerini de içeren güvenilir kaynaklara ulaşılmıştır. Uygulayıcılar bu bağlamda, bu araştırmada özellikle Arap ülkelerindeki kültürel normların incelenmesi hususunda referans gösterilen bağlantıları kullanarak, uygulamalarındaki kaynak ihtiyaçlarını büyük ölçüde giderebilirler. Koşut metinlerin temsil ettiği normlar ile bu normların artalan bilgilerinin de; önerilen çeviri stratejileriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiği yönündeki gözlemlerimizle birlikte, çeviri öğretiminde başlangıç becerilerinden ileri düzey çeviri becerilerine doğru seyreden didaktik süreçte gerek sözlük ve terim çalışmalarında gerekse çeviriye yönelik araştırma, okuma, tanıma, tanımlama ve uygulama çalışmalarında özellikle koşut metinlerin çevirisine yönelik izlencelerde dil ve kültür ikame etmede önemli bir araç olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Bir alanda ilk defa yapılacak herhangi bir çalışmayı anlamlı hale getirecek en önemli çıktılardan biri ve belki de işin en zahmetli taraflarından biri de gelecekte aynı alanda çalışacak araştırmacılara bir çalışma modeli önerebilmesi olduğu kadar, araştırmacının bu alanda daha önce çalışma yapılmamış olması nedeniyle devasa bir araştırma evrenini gözlemlemek göreviyle baş başa kalmasıdır. Bu süreçte biz de aynı görevle baş başa kaldık ve bu nedenle tezimizin adına öncül kültürel normlar ifadesini ekleyerek bir anlamda koşut metinlerde gelecekte yapılabilecek çalışmalar için genel bir çerçeve sunmaya çalıştık. Bu çabalarımız sırasında, bir taraftan bir araştırma modeline ulaşırken diğer taraftan doktora düzeyinde araştırılması gereken konulara ilişkin gözlemlere ve bulgulara da ulaştık. Bu vesileyle, Arapça koşut metinlerle ilgili olarak bu alandaki meslektaşlarımıza, çeviri ve kültürel çalışmalar araştırmacılarına şu başlıklar altında tezler ve çalışmalar yapmayı önermekteyiz.

- Arapça koşut metinlerde kültürel semboller
- Arap dilinde Neoloji olgusu ve sömürgeciliğin yeniden üretimler üzerindeki etkisi
- Belirli bir Arap lkesi özelinde bütün koşut metin örneklerini derinlemesine incelemeyi amaçlayan çalışmalar: Örneğin, Mısır Koşut Metinlerinde Kültürel Normlar ve Uygulamalar; Suudi Arabistan Koşut Metinlerinde Kültürel Normlar
- Koşut söz varlıklarının tarihsel temelleri: Anlambilimsel bir inceleme
- Arapça koşut metinlerde hukuk kültürü normları: Karşıtsal zmlleme (Türkiye-Irak rneği vb.)
- Arapça hukuk çevirisinde üslup incelemeleri: Örneğin, mahkeme kararları örneklerinin üslupların karşılaştırılmasına ilişkin alışmalar
- Arapça koşut metinlerde siyasi ve idari kültürel normlar
- Arapça koşut metinlerde din kültürü normları: Evlenme belgeleri, boşanma belgeleri, miras belgeleri vb.
- Arapça koşut metinlerde eğitim kültürü normları

KAYNAKLAR

- Abdulgaffâr, Muammer Muhtar. “El-Mehru fî’l-İslâm (Dirâse Lugaviyye Kur’âniyye) Langkawi, 3-1 (Nisan 2017): Erişim 5 Nisan, 2022. <https://media.neliti.com/media/publications/223651-.pdf>.
- Ahmed, Ziyâd. “Kuveyt Devletinde Bölgeler”. Erişim 5 Nisan 2022. <https://read.opensooq.com/مناطق-دولة-الكويت/>.
- Akay, Hasan. *İslami Terimler Sözlüğü*. İstanbul: İşaret Yayınları, 2005.
- Akdağ, Ayşe Işık “The Evolution of The Translation Competence from the Past to the Present”, M. C. Odacıoğlu (Ed.), *Tarihsel Akışı İçerisinde Çeviri süreci ve Çeviribilim* (s. 7-40) içinde. İstanbul: Aktif Yayınevi, 2019.
- Akıntürk, Turgut ve Derya Ateş. *Medeni Hukuk*, 26. bs. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 2020.
- Albiz, Ümmügülüm. “Çeviribilimde Yerelleştirme Paradigmasına Doğru”. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Uluslararası Filoloji ve Çeviribilim Dergisi*. Cilt 2/1. 2020.
- ‘Alî, Alâ. Kuveyt Üniversiteleri, 24 Mart, 2022. Erişim 30 Nisan, 2022. <https://www.almrsal.com/post/944060>.
- Ali, Kevser Kamil ve Salim Ögüt. “Çok Evlilik” maddesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*. C.8. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.
- Al-Maany Çevirimiçi Sözlük. “Bildirmek” maddesi. Erişim 6 Nisan, 2022. www.almaany.com.
- Altay, Ayfer. “İngilizce ve Türkçe Hukuk Dillerinin Özellikleri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma”. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. Cilt 19, Sayı 2, 2002.
- Arı, Sevinç. *Çeviri ve Kültürel Semboller*. İstanbul: Değişim Yayınları, 2016.
- Aydın, M. Akif. *Türk Hukuk Tarihi*, 18. bs. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. 2021.
- Ballı, Abdullah. “Türkiye’de Mütercim-Tercüman Yetiştirme Programları ve Sorunları”, *ISAS 2018-Winter*, erişim 5 Nisan, 2022. http://www.set-science.com/manage/uploads/ISAS2018-Winter_0039/SETSCI_ISAS2018-Winter_0039_00278.pdf.
- Bakalorya. Erişim 18 Nisan 2004. <http://www.istafid.com/sejut.php?ID=440>.
- Bardakoğlu, Ali. “Bulûğ”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1992. 6. Cilt.
- Belluşî, Saîd Gulâm ve Muhammed Ali Sumeyrân, “Neş’etu davâbiti âmeli’l-me’zûn eş-şer’î fî’l-fıkhi’l-islâmî ve’l-kânûni’l-imârâtî”. *Sharjah Üniversitesi İslami Bilimler ve Araştırmalar Dergisi*, 16/1. Haziran 2019.
- Benî Selâme, Muhammed Halef Muhammed. “Dirâse fıkhiyye mukârane ma ‘a kânûni’l-ahvâl eş-şahsiyye”, Gazze İslam Üniversitesi, İslami Araştırmalar Dergisi, 22/2-Haziran 2014. Erişim 8 Nisan, 2022. <https://journals.iugaza.edu.ps/index.php/IUGJIS/article/view/1241/1191>.
- Berween, Muhammed. “Federal yapı, İller, İlçeler”. 2011. Erişim 5 Nisan, 2022. http://almanamedia.blogspot.com/2011/06/blog-post_3965.html.
- Bilmen, Ömer Nasuhi. *İslam Hukuku Terimleri Sözlüğü*, yay. haz. Abdullah Kahraman. İstanbul: Semerkand Yayınları, 2016.
- Birleşik Arap Emirlikleri, Adalet Bakanlığı. “619/2016 Sayılı Nikah Memurluğu Yönetmeliği”. Erişim 8 Nisan, 2022. https://lexmena.com/law/ar_fed~2016-11-01_00619_2020-06-15/.
- Birleşik Arap Emirlikleri, E-Devlet Kapısı. “Evliliğe İlişkin Hükümler”. Erişim 8 Nisan, 2022. <https://u.ae/ar-ae/information-and-services/social-affairs/marriage>.
- Birleşik Arap Emirlikleri, Eğitim Bakanlığı. “Eğitim Sistemi”. Erişim 29 Nisan, 2022.

- <https://www.moe.gov.ae/Ar/ImportantLinks/Documents/matrix/emiratischool2021.pdf>.
- Birleşik Arap Emirlikleri, İçişleri Bakanlığı. “Kişisel Durum Kanunu”. Erişim 8 Nisan, 2022. <https://rakpp.rak.ae/en/Laws/Laws of the United Arab Emirates/Laws/احوال شخصية.pdf>.
- Bozarslan, Hamit. *Ortadoğu’nun Siyasal Sosyolojisi*. Çev. Melike Işık Durmaz. İstanbul: İletişim Yayınları, 2014.
- Boztaş, İsmail. “Çeviri, Çevirmen, Dilbilim İlişkisi, Çeviride Eşdeğerlik ve Kayıplar”. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2 (Aralık 1993).
- Boztaş, İsmail. *Çeviri El Kitabı: Belge Çevirileri*. Ankara: Pelikan Tıp ve Teknik Kitapçılık, 2007.
- Boztaş, İsmail. *Hukuk Çevirisi*. Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2012.
- Buhârî, Muhammed b. İsmâîl. *Sahîhu’l-Buhârî*. Beyrut-Dimeşk: Daru İbn Kesîr, 2002.
- Bulut, Alev. *Çeviride İdeoloji*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2018.
- Burçoğlu, Nedret Kuran. *Çeviriye Bilimsel Yaklaşımlar*. İstanbul: Multilingual, 2010.
- Businness Echoes, Lübnan Üniversiteleri. 11 Haziran 2021. Erişim 28 Nisan, 2022. <https://www.businessechoes.com/news/لبنان-في-8-جامعات-أفضل>.
- Buzpınar, Tufan. “Nakîbüleşraf”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*. İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.
- Cessâs, El-İmâm Ebî Bekr Ahmed b. ‘Alî er-Râzî. *Ahkâmu’l-Kur’ân*, 2. C., Tahkik eden: Muhammed es-Sadık Kamhâvî. Beyrut: Daru İhyâi’t-Turâsi’l-‘Arabî, Muessestetü’t-Târîhi’l-‘Arab’i, 1992.
- Cezayir Aile Kanunu. Erişim 14 Nisan, 2022. <https://www.joradp.dz/trv/afam.pdf>.
- Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı. “Gerekli belgeler”. Erişim 6 Nisan, 2022. https://www.interieur.gov.dz/index.php/ar/الحالة المدنية/شهادة الميلاد.html#faqn_oanchor.
- Cezayir Mesleki Eğitim Bakanlığı. Erişim 28 Nisan, 2022. <https://www.mfep.gov.dz/>.
- Cezayir Sınavlar ve Yarışmalar Ulusal Kurulu. Erişim 28 Nisan, 2022. <http://www.onec.dz/>.
- Cezayir Yüksek Öğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı. Erişim 28 Nisan, 2022. <https://www.mesrs.dz/>.
- Cezayir Ulusal Eğitim Bakanlığı. Cezayir Eğitim Sistemi. 29 Nisan, 2022. <https://www.education.gov.dz/النظام-التربوي-الجزائري/>.
- Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti arması. Erişim 5 Nisan, 2022. <https://www.marefa.org/شعار الجزائر>.
- Cezayir Üniversiteleri, Erişim 28 Nisan, 2022. https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2022/world-ranking#!/page/0/length/25/locations/DZA/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats.
- Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti. “9 Ağustos 2014 Tarihli ve 08-14 Sayılı Nüfus Kanunu”. <https://www.djelfa.info/vb/archive/index.php/t-1978929.html>.
- Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Hükümet Genel Sekreterliği. “Yerel Topluluklar Kanunu”. Erişim 5 Nisan 2022. <https://www.joradp.dz/trv/acollectivit%C3%A9s%20territoriales.pdf>.
- Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı. “Doğum Belgesi”. Erişim 6 Nisan, 2022. https://www.interieur.gov.dz/index.php/ar/الحالة المدنية/شهادة الميلاد.html#faqn_oanchor.
- Cezîrî, Abdurrahman. *Kitâbu’l-Fıkh ‘Ale’l-Mezâhibi’l-Erba’a*. Beyrut: Dâru’l-Kutubi’l-‘İlmiyye, 2003.

- Çalışkan, İbrahim ve Tan Oğuzhan. *İslam Hukuku I*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2012.
- Çolak, Sahra. “21. Yüzyıl Türkçesinde Yeni Ögeler ve Yeni Sözcükler”. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2021.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. *Kur'an Yolu Tefsiri* 2. C. Erişim 8 Nisan, 2020. <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Nis%C3%A2-suresi/497/4-ayet-tefsiri>.
- Dûdîn, Mâcid Süleymân. *Et-Terceme 'l-kânûniyye ve 'l-mustalahât ve 'n-nemâzic ve 's-siyâğa 'l-kânûniyye*. Amman: Mektebetu'l-mucteme 'i'l'arabî li'n-neşri ve't-tevzi', 2009.
- Duheyşî, Abdulmecid b. Abdulaziz. “es-Sadâk”. 08.09.2012. Erişim 8 Nisan 2022. <https://www.alukah.net/sharia/0/43996/>.
- Duraner, Jasmin Esin. “Türkiye’de hukuk çevirisi piyasasındaki ilişkiler ağı: Aktörler üzerinde sosyolojik bir çalışma” (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2015.
- Ebu Ranne, İsra. “Mehir Nedir?”, 14.08.2021 Erişim 8 Nisan, 2022. https://sotor.com/الصداق_ما_هو#cite_note2b5c21b6_6f63_468a_b43a_ab7341a587b7-4.
- Edarabia, “The List of 16 Best Universities in Qatar”. Erişim 30 Nisan, 2022. <https://www.edarabia.com/universities/qatar/>.
- Erdoğan, Mehmet. *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, 2. bs. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005.
- Cary, Edmond. Nasıl Çevirmeli (M. Rifat ve S. Rifat Çev.). *Çeviri(bilim) Nedir? Başkasının Bakışı* (s. 79-86) içinde. İstanbul: Dünya Basımevi, 2004.
- Ergun, Mustafa. “Fransa, İsviçre ve Türkiye’de Yükseköğretime Geçiş Sınavlarındaki Kimya Sorularının Karşılaştırılması”. *Milli Eğitim Dergisi* 199, (Yaz 2013): Erişim 18 Nisan, 2022. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442018>.
- Eruz, Sakine. “Çeviri Eğitiminde Uzmanlık Çevirisi Olarak Hukuk Alanı” *Forum: Türkiye’de Çeviri Eğitimi* Nereden Nereye? 1* içinde, yay. haz. Turgay Kurultay, İlnur Birkandan, ed. Işın Bengi-Öner. İstanbul: Sel Yayıncılık, 1997.
- Eruz, Sakine. *Akademik Çeviri Eğitimi Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi*. İstanbul: Multilingual, 2008.
- Eruz, Sakine. “Çeviri Eğitiminde ve Çeviride Koşut Metinler, Hukuk Alanında Koşut Metin Çalışmalarının Kapsamı, İşlevleri ve Yöntemleri”. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1999.
- Eugene, Nida, Çeviri Süreçleri (Y. Salman Çev.) *Çeviri(bilim) Nedir? Başkasının Bakışı* (s. 101-115) içinde. İstanbul: Dünya Basımevi, 2004.
- Filistin Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı. Erişim 29 Nisan, 2022. <https://www.mohe.ps/home/القياس-والتقويم-والامتحانات-الأهداف>.
- Filistin Haber ve Enformasyon Ajansı (WAFA). Filistin Eğitim Sistemi. Erişim 29 Nisan, 2022. https://info.wafa.ps/ar_page.aspx?id=2806 (Erişim Tarihi: 29.04.2022).
- Fas Krallığı, “Aile Kanunu”. Erişim 14 Nisan, 2020. <http://fz.ma/fileattach/1326975120.pdf>.
- Fas Krallığı, E-Devlet Kapısı. “Fas krallığı arması”. Erişim 5 Nisan, 2022. <https://www.maroc.ma/ar/content/الملكة-المغربية>.
- Fas Krallığı, E-Devlet Kapısı, Resmî Gazete: 3 Ekim 2002. Erişim 6 Nisan, 2022. <https://www.collectivites-territoriales.gov.ma/ar/node/2971>.
- Fas idari bölümlenmesi. “Moroccan Administrative Division”. Erişim 5 Nisan, 2022. https://en.wikipedia.org/wiki/Administrative_divisions_of_Morocco.
- Fas Krallığı, Planlama Yüksek Komiserliği. “İdari Bölümleme”. Erişim 5 Nisan, 2022. <https://www.hcp.ma/file/217131/>.
- Floros, Georgios. “Parallel Texts in Translating and Interpreting”, *Translation Studies in the New Millenium* 2, 2004.

- Giliç, Refika Zuhail. “Çeviri Eğitime Yönelik Yeti Temelli Çevirci İlişkisi”, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (Aralık 2021).
- Göktürk, Akşit. *Çeviri: Dilleri Dili*, 11.bs. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2014.
- Gürçağlar, Şehnaz Tahir. *Çevirinin ABC’si*, 2. Baskı. İstanbul: Say Yayınları, 2014.
- International Education Specialists (IDP). Suudi Arabistan Üniversiteleri. Erişim 29 Nisan, 2004. <https://www.idp.com/saudi-arabia/blog/saudi-arabia-university-ranking/>.
- Işıdan, Abdulmuttalip ve Şanverdi Halil İbrahim. “Arapça-Türkçe Örneklerle Uygulamalı Belge Çevirisi”. Ed. Musa Yıldız. İstanbul: Akdem Yayınları, 2020.
- Irak Cumhuriyeti. “188/1959 Sayılı Kişisel Durum Kanunu”. Erişim 11 Nisan, 2022. <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5c76654f4>.
- Irak Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları ve Analiz Enstitüsü (IRFAD). “İrak Eğitim Sistemi”. Erişim 28 Nisan, 2022. <http://www.irfad.org/ar/-العراق-بين-الماضي-التعليم-في-الدورة-التعليمية-الرسمية-في-صناعي-أو-زراعي-أو#:~:text=أو زراعي أو صناعي في,صناعي أو زراعي أوالحاضر>.
- Irak Cumhuriyeti, Eğitim Bakanlığı. Erişim 28 Nisan 2022. <http://epedu.gov.iq/>.
- İbn Manzûr, Cemaluddin Muhammed b. Mukerrem. *Lisanu'l-'Arab*. Beyrût: Mektebetu'l-a'lemî li'l-matbüât, 2005.
- İbrahim, Mustafa, ez-Zeyyâd, Ahmed Hasan, Hâmîd Abdulkadir ve Muhammed Ali en-Neccâr. *El-Mu‘cemu’l-Vasît*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1989.
- İslami Mezheplerin Coğrafî Dağılımı, 19.02.2019. Erişim 8 Nisan, 2020. https://www.marefa.org/w/images/d/dd/Madhhab_Map2_ar.PNG.
- Kabakçı, Burcu. “Uluslararası Hukuk Metinlerinde Eşdeğerli Sağlama Yöntemleri”. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2006.
- Kaçan, Aylin “Level Of Equivalence In The Translation Of British And Turkish Legal Texts”. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, 2017.
- Kalamerd, Sazan. “Hukuk metnlerinin İngilizceden Arapçaya çevirisinin Metinsel Yönleri: Mısır-İsrail Barış Antlaşması Örneği Çalışması”. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, 2020.
- Katar Devleti, Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı, Bakalorya Sınavı. Erişim 30 Nisan, 2022. <https://eduservices.edu.qa/Webparts/DisplayMarks/#/>.
- Katar Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı, Eğitim Sistemi. Erişim 30 Nisan, 2022. <https://www.edu.qa/ar/Pages/AboutMinistry/AboutMinistry.aspx?ItemID=153>.
- Karagöz, İsmail vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, 7. bs. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2017.
- Kaya, Remzi. “Ehl-i Kitap”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1994.
- Keskioğlu, Osman. *Fıkıh Tarihi ve İslam Hukuku*. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş., 1969.
- Khudaybergenova, Zilola. Çeviri sürecinin simülasyonu sorunsalı üzerine. M. C. Odacıoğlu (Ed.), *Tarihsel Akışı İçerisinde Çeviri Süreci ve Çeviribilim* (s. 63-82) içinde. İstanbul: Aktif Yayınevi, 2019.
- Kuran, Nedret. “Çağdaş Alman Çeviribilimcilerinin Yaklaşımları” *Çeviri ve Çeviri Kuramı Üstüne Söylemler* içinde, yay. haz. Mehmet Rifat. İstanbul: Düzcüm Yayınları, 1997.
- Körfez Ülkeleri Arap Eğitim Ofisi, Kuveyt Eğitim Sistemi. Erişim 30 Nisan 2022. <https://www.abegs.org/displaysystems/4863277368606720>.
- Körfez Ülkeleri Arap Eğitim Ofisi. “Suudi Arabistan Krallığı”. Erişim 29 Nisan, 2022. <https://www.abegs.org/displaysystems/4863277368606720>.
- Körfez Ülkeleri Arap Eğitim Ofisi, “Ürdün Eğitim Sistemi”. Erişim 29 Nisan, 2022. <https://www.abegs.org/displaysystems/4863277368606720>.
- Kur’an-ı Kerim, “Muhammed Suresi/7”. Erişim 29 Nisan, 2022. <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/muhammed-suresi-47/ayet-1/kuran-yolu-meali-5>.

- Kur'ân-ı Kerim. "Bakara Suresi". 234, 235, 237. Erişim 30 Nisan, 2022.
<https://kuran.diyaret.gov.tr>.
- Kur'ân-ı Kerim. "Nisa Suresi". 3- 4. Erişim 30 Nisan, 2022. <https://kuran.diyaret.gov.tr>.
- Kur'ân-ı Kerim. "Rûm Sûresi". 21. Erişim 30 Nisan, 2022. <https://kuran.diyaret.gov.tr>.
- Kurultay, A. Turgay. "Çeviri Dersinde Yapılaşma, Uygulama Sorunları-Yöntem Önerileri" Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1989.
- Kurultay, A. Turgay. "Neler Olmazsa Çeviri Eğitimi Olmaz? Çeviri Eğitiminde Temel İlkeler Belirlemeye Yönelik Bir Deneme" *Forum: Türkiye'de Çeviri Eğitimi* Nereden Nereye? 1* içinde, yay. haz. Turgay Kurultay, İlknur Birkandan, ed. Işın Bengi-Öner. İstanbul: Sel Yayıncılık, 1997.
- Kussmaul, Paul. "Components of Translator Competence", Sakine Eruz, Filiz Şan (Yay. Haz.), *Turgay Kurultay'a Bir Armağan Çeviribilimden Kesitler* s. 245-259 içinde. İstanbul: Multilingual, 2011.
- Kuveyt Devleti, Eğitim Bakanlığı. Erişim 30 Nisan, 2022.
<https://moe.edu.kw/about/Pages/Ministry%20Hierarchy/moe-Stru.aspx>.
- Kuveyt Devleti, Yükseköğretim Bakanlığı. Erişim 30 Nisan, 2022.
<https://www.mohe.edu.kw/site/>.
- Kuveyt Devleti. "1969/36 Sayılı Nüfus Kanunu". Erişim 6 Nisan, 2022.
<https://law.almohami.com/قانون-رقم-36-لسنة-1969-في-شأن-تنظيم-قيد-الموا/>.
- Kuveyt Haber Ajansı (KUNA). "Kuveyt resmi arması". Erişim 5 Nisan, 2022.
<https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2140888&language=ar#>.
- Libya Devleti. "Kişisel Durum Kanunu". Erişim 7 Nisan, 2022.
<https://security-legislation.ly/ar/node/31795>.
- Lübnan Cumhuriyeti, Ar-Ge Eğitim Merkezi. Lübnan Eğitim Sistemi. Erişim 28 Nisan, 2022.
<https://www.crdp.org/node/421>.
- Lübnan Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı. Erişim 28 Nisan, 2022.
<https://www.mehe.gov.lb/ar/Pages/Equivalence/OfficialCertificate.aspx>.
- MEB İslam Ansiklopedisi. *İslam Alemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugati*. 7.Cilt. Eskişehir: Etem A.Ş. Matbaa Tesisleri, 2001.
- Mısır Arap Cumhuriyeti, Enformasyon Genel Kurumu. "Devlet Arması". Erişim 5 Nisan, 2022. <https://www.sis.gov.eg/section/10/18?lang=ar>.
- Mısır Arap Cumhuriyeti, Enformasyon Genel Kurumu. "Yerel Yönetim Yönetmeliği". Erişim 5 Nisan, 2022. <https://www.sis.gov.eg/section/75/85?lang=ar>.
- Mısır Arap Cumhuriyeti. "1994/143 Sayılı Kişisel Durum Kanunu" Erişim 6 Nisan, 2022.
<https://manshurat.org/node/31633>.
- Nâsif, Sâmih. "توزيع المذاهب الفقهية حول العالم" 27.06.2019. Erişim 8 Nisan, 2020.
<https://www.udefense.info/threads/3959.توزيع-المذاهب-الفقهية-حول-العالم>.
- Nevevî, Muhiddîn Ebî Zekerîyyâ Yahyâ b. Şeref. *Minhâcu't-Tâlibîn ve 'Umdetu'l-Muftîn*, 1.bs. Beyrut: Dâru'l-Minhâc li'n-Neşri ve't-Tevzî', 2005.
- Neubert, Albrecht. "Competence in language, in languages, and in translation", C. Schaffner & B. Adab (Ed.), *Developing Translation Competence* s.3-18 içinde. Amsterdam Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2000.
- Nord, Christiane. İlk Cümleyi Kim Almak İster? Çeviri Dersinde Yeni Çalışma Yöntemleri Hakkında Düşünceler. Faruz Yücel (Haz.). *Çeviri Bilimin Paradigmaları Çeviri Seçkisi*,. Çanakkale: Çanakkale Kitaplığı Akademi Yayın, 2013.
- Odacıoğlu, Cem ve Evren Barut. "Çeviri Usul, Strateji ve Yöntemleri Üzerine Bir Derleme". *Tarih Okulu Dergisi* (Haziran 2018).

- Ömer, Ahmed Muhtar. *Mu'cemu'l-Lugati'l-'Arabiyye*, 1. bs. 1. Cilt içinde. Kahire: Âlemu'l- Kutub, 2008.
- Öztan, Bilge. *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, 46. bs. Ankara: Yetki Yayınları, 2021.
- “Öykünmek” maddesi. Erişim 24 Mayıs 2022. <https://sozluk.gov.tr/>.
- Pehlivanoğlu, Işıl. “Assia Djebar’in L’amour, La Fantasia ve La Disparition De La Langue Française Başlıklı Romanlarında Sömürgecilik Ekseninde Dil ve Kimlik”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010.
- Sabaz, Murat Onur. “Bilgisayar Destekli Çeviri Atölyeleri Örnekleminde Çeviri Teknolojileri Eğitiminde Bir Uygulama Modeli Önerisi”. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, 2020.
- Shanashel, “İraktaki en iyi 10 Üniversite”. 8 Ağustos 2020. Erişim 28 Nisan, 2022. <https://www.shanashel.com/blog-details/MjU=>.
- Suçin, Mehmet Hakkı. *Öteki Dilde Var Olmak*. İstanbul: Multilingual, 2007.
- Suçin, Mehmet Hakkı. *Öteki Dilde Var Olmak. Arapça Çeviride Eşdeğerlik*, 2. Baskı. İstanbul: Say Yayınları, 2013.
- Suriye Arap Cumhuriyeti, Eğitim Bakanlığı. Erişim 1 Mayıs, 2022. <http://www.mohe.gov.sy/mohe/>.
- Suriye Arap Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı, Kişisel Durum Kanunu. Erişim 6 Nisan, 2022. <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=1831&>.
- Suriye Arap Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı. “Yerel Yönetim Kanunu”. Erişim 5 Nisan, 2022. <http://www.mola.gov.sy/mola/index.php/سورية-في-المحلية-الإدارة-قانون>.
- Suriye Arap Cumhuriyeti Parlamentosu. “Kişisel Durum Kanunu”. Erişim 8 Nisan, 2022. <http://parliament.gov.sy/arabic/index.php?node=201&nid=11333&ref=tree&>.
- Suriye Arap Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı. “Suriye Arap Cumhuriyeti Arması”. Erişim 5 Nisan, 2022. <http://www.mod.gov.sy/index.php?node=554&cat=1140>.
- Suriye Yüksek Öğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı. Erişim 1 Mayıs, 2022. <http://www.mohe.gov.sy/mohe/>.
- Şerîf, Muhammed Hişâm. “İşkâliyyetu’t-tercemeti’l-kânûniyyeti: Dirâse fi tercemeti’l-‘ukûdi mine’l-feransiyyeti ile’l-‘Arabbiyyeti”. Doktora Tezi, Oran Üniversitesi, 2017.
- Rifat, Mehmet. *Çeviriyi Düşünmek*. İstanbul: Sel Yayıncılık, 2021.
- Tezcan, Tuğrul. “Bir Klişenin Şerhi: Hamdele, Salvele Ve Ba’dü İfadesinin Davud el-Hanefî el-Karsî el-Birgivî’de Çağrıştırdıkları”. *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 3/1 (2019), 56-72.
- Tunus Cumhuriyeti, Adalet Bakanlığı. “Soyadı Verilmesi”. Erişim 7 Nisan, 2022. https://www.justice.gov.tn/fileadmin/medias/references_juridiques/droits_et_demarches/Nom_pat_enf_abandonnes_2012.pdf.
- Tunus arması. Erişim 6 Nisan, 2022. <http://dictionary.sensagent.com/%D8%B4%D8%B9%D8%A7%D8%B1%20%D8%AA%D9%88%D9%86%D8%B3/ar-ar/>.
- Tunus Cumhuriyeti, Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı. Erişim 1 Mayıs, 2022. http://www.mes.tn/annuaire.php?code_menu=22.
- Tunus Cumhuriyeti. “1957/3 sayılı Kanun”. Erişim 7 Nisan, 2022. https://cfbavocat.com/docs/relatedInfo/1320_قانون-الحالة-المدنية-تونس.pdf.
- Tunus Cumhuriyeti, Planlama, Bölgesel ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı. “Çevrenin Durumuna İlişkin Bölgesel Rapor”. Erişim 6 Nisan, 2022. <http://www.environnement.gov.tn/images/fichiers/jendouba.pdf>.
- Tunus Cumhuriyeti, Ukrayna Fahri Konsolosluğu. Erişim 30 Nisan, 2022. <http://www.tunisia.org.ua/ae/tunisia/education/>.

- Türkiye Cumhuriyeti, İçişleri Bakanlığı. “Nüfus Hizmetleri Kanunu”. 25 Nisan 2006. Erişim 7 Nisan, 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5490.pdf>.
- Türkiye Cumhuriyeti. Türk Medeni Kanunu. Erişim 11 Nisan, 2022. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>.
- Türk Dil Kurumu. *Türkçe Sözlük*, 11.bs. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2010.
- University Guru, BAE’deki Üniversiteler, Erişim 29.04.2022. <https://www.universityguru.com/ar/aljamieat--united-arab-emirates>.
- University Guru. Filistin Üniversiteleri. Erişim 29 Nisan, 2022. <https://www.universityguru.com/ar/aljamieat--palestine>.
- University Guru, “Suriye Üniversiteleri”. Erişim 1 Mayıs, 2022. <https://www.universityguru.com/ar/aljamieat--syria>.
- University Guru, “Yemen Üniversiteleri”. Erişim Tarihi 29 Nisan, 2022. <https://www.universityguru.com/ar/aljamieat--yemen>.
- Uzun, Ertuğrul. *Hukuk Gösterge Bilimi*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2007.
- Ürdün Eğitim Bakanlığı, Sınavlar İdaresi. “Bakalorya Sınavı”. Erişim 28 Nisan, 2022. <http://moe.gov.jo/ar/node/48>.
- Ürdün Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı. “Ürdün Devlet Üniversiteleri”. Erişim 28 Nisan, 2022. <http://www.dsamohe.gov.jo/internal/Universities>.
- Ürdün Eğitim Bakanlığı. “Ürdün Eğitim Sistemi”. Erişim 28 Nisan, 2022. <https://moe.gov.jo/ar/node/15782>.
- Ürdün Hâşimî Krallığı, İçişleri Bakanlığı. “İdari Teşkilatlanma Kanunu”. Erişim 5 Nisan, 2022. https://moi.gov.jo/ebv4.0/root_storage/ar/eb_list_page/نظام_التشكيلات_الادارية.pdf.
- Ürdün Haşimi Krallığı, Kraliyet Ofisi. “Ürdün Haşimi Krallığı Arması”. Erişim 5 Nisan 2022. <https://kingabdullah.jo/ar/page/about-jordan/شعار-المملكة-الأردنية-الهاشمية>.
- Ürdün Haşimi Krallığı, Mevzuat Ofisi. “Belediye Sınırları İçerisinde Muhtarlıklar Kanunu”. Erişim 5 Nisan, 2022. https://web.archive.org/web/20080505013720/http://www.lob.gov.jo:80/ui/laws/search_no.jsp?no=52&year=1958.
- Ürdün Krallığı, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Pasaport İşleri İdaresi. “Kişisel Durum Kanunu”. Erişim 7 Nisan, 2022. https://www.cspd.gov.jo/EBV4.0/Root_Storage/Root_Storage/AR/EB_Info_Page/1قانون_الاحوال.pdf.
- Yalçın, Perihan. *Çeviri Stratejileri Kuram ve Uygulama*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2015.
- Yalçın, Mehmet. *Çağdaş düşünce bağlamında dilbilim. Bedrettin Cömert’e Armağan*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Özel Sayı, 1980.
- Yatkın, Nihat. “İslam’da Evlilik ve Eş Seçiminde Dindarlığın Tercih Edilmesi”. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 33/2010.
- Yeşilkaya, Zeynep. “Çeviri Uygulamalarında Koşut Metinlerin İşlevi: Hukuk Metinleri Temelli Bir İnceleme”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2017.
- Yazıcı, Mine. *Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları*. 2. Baskı. İstanbul: Multilingual, 2005.
- Yıldız, Kemal. *İslam Yargılama Hukukunda Şahitlik*. İstanbul: Hacegan Akademi Kitaplığı, 2005.
- Yücel, Faruk. *Çevirinin Tarihi*. İstanbul: Çeviribilim Yayınları, 2016.
- Vermeer, Hans J. *Çeviride Skopos Kuramı*. İstanbul: Türkiye İşbankası Kültür Yayınları, 2008.
- Vikipedi, “Bağdaşıklık”. Erişim 22 Mayıs, 2022. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Bağdaşıklık>.

- Vikipedi, “Bağlaşıklık”. Erişim 22 Mayıs, 2022.
<https://tr.wikipedia.org/wiki/Bağlaşıklık>.
- Wikipedia. “Suriye Eğitim Sistemi”. Erişim 1 Mayıs, 2022.
https://ar.wikipedia.org/wiki/التعليم_في_سوريا.
- Wikipedia. “Tunus Eğitim Sistemi”. Erişim 30 Nisan, 2022.
https://ar.wikipedia.org/wiki/التعليم_في_تونس.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Ballı, Abdullah
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Kırıkkale Üniv. Sosyal Bilimler	2013
Lisans	Gazi Üniv. Arapça Öğretmenliği	2004
Lise	Ata İçil Lisesi	1997

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2010-2012	M.E.B	Arapça Öğretmeni
2011-2014	Kırıkkale Üniversitesi, Doğu Dilleri ve Ed.	Araştırma Görevlisi
2014-2018	Kırıkkale Üniversitesi, Doğu Dilleri ve Ed.	Öğretim Görevlisi
2018- Devam ed.	Ankara Yıldırım Beyazıt Üni. Yab. Diller	Öğretim Görevlisi

Yabancı Dil

İngilizce

